

Dep. Wych. 18/2015

**CEREMONIAŁ WOJSKOWY
SIŁ ZBROJNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

WARSZAWA

2015

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

Przewodniczący – płk Jerzy GUTOWSKI

Członkowie: – płk Mirosław KALIŃSKI

– płk Andrzej DROZD

– ppłk Artur FRĄCZEK

– mjr Magda URODA

– Michał WIATER

Zdjęcia: mł. chor. Artur Zakrzewski, chor. Andrzej Klimczuk, Joanna Zakrzewska

Schematy: mł. chor. Artur Zakrzewski

Nuty: ppłk Adam Czajkowski

Nagrania dźwiękowe hymnów, marszów i sygnałów wojskowych:

Orkiestra Koncertowa Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego
im. Stanisława Moniuszki w składzie:

Dyrygent: Grzegorz Mielimąka

Piccolo: Robert Olejniczak

Flety: Sylwia Lorenc, Karol Wachowski

Klarnet Es: Łukasz Kukulski

Klarnety B: Jacek Olejniczak, Michał Szubarga, Łukasz Malina, Antoni Sikorski,

Piotr Stec, Konrad Putowski, Marek Karwowski, Tomasz Banowicz, Piotr Orłowski

Saksofony: Waldemar Wąsik, Krzysztof Koniecko, Tomasz Kowalski,

Grzegorz Szydłowski, Maciej Labuń

Waltornie: Arkadiusz Majchrzak, Emilian Bońkowski, Adam Szymanik,

Sławomir Radziwiński

Trąbki: Piotr Sikorski, Sebastian Smędra, Tomasz Kochański, Rafał Sałagaj

Puzony: Paweł Wachowski, Przemysław Bychawski, Franciszek Kołodziejcki,

Dariusz Nowakowski

Perkusja: Krzysztof Olszewski, Mariusz Kowal, Arkadiusz Markowski, Stanisław Halat

Kornety: Paweł Dziedziejko, Arkadiusz Denkiewicz, Robert Kostrzębski

Sakshorn barytonowy: Adam Malcherek

Tuby: Paweł Chrapkowski, Lubomir Mulik, Mariusz Błaszczyk

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

DECYZJA Nr 392/MON MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 30 września 2014 r.

w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego „Ceremoniału Wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”

Na podstawie art. 2 pkt 1 i 9 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 189 i 852 oraz z 2014 r. poz. 932) w związku z § 1 pkt 7 lit. c, d i e, pkt 11 lit. e i h oraz z § 2 pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. Nr 94, poz. 426 oraz z 2014 r. poz. 933), ustala się, co następuje:

1. W celu ustalenia zasad i form organizowania uroczystości z udziałem wojskowej asysty honorowej oraz udziału w nich żołnierzy Wojska Polskiego wprowadzam do użytku służbowego „Ceremoniał Wojskowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”, stanowiący załącznik do niniejszej decyzji.
2. Traci moc decyzja Nr 411/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 grudnia 2009 r. w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego „Ceremoniału Wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej” (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. Nr 23, poz. 250 oraz z 2011 r. Nr 8, poz. 99).
3. Decyzja wchodzi w życie z dniem ogłoszenia

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

/-/ Tomasz SIEMONIAK

SPIS TREŚCI

WSTĘP	13
ROZDZIAŁ I	
OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI UROCZYŚTOŚCI Z UDZIAŁEM WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ	15
1. Organizowanie uroczystości państwowych	18
2. Organizowanie uroczystości wojskowych	18
3. Organizowanie uroczystości	19
1) O charakterze patriotycznym	19
2) O charakterze patriotyczno-religijnym	20
3) O charakterze religijnym	20
4. Udział wojskowej asysty honorowej w uroczystościach poza granicami państwa	23
ROZDZIAŁ II	
UROCZYŚTOŚCI PAŃSTWOWE	24
1. Uroczysta odprawa wart przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie	24
2. Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej	28
3. Inne uroczystości organizowane z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych	31
4. Przyjęcie zwierzchnictwa nad siłami zbrojnymi przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	33
5. Pożegnanie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z siłami zbrojnymi	35
6. Powitanie i pożegnanie oficjalne oraz nieoficjalne zagranicznych delegacji państwowych	37
1) Powitanie i pożegnanie oficjalne przywódców państwowych	37
2) Powitanie i pożegnanie oficjalne szefów rządów	39
3) Powitanie i pożegnanie oficjalne przywódców organizacji międzynarodowych oraz innych delegacji	41
4) Powitanie i pożegnanie nieoficjalne delegacji zagranicznych	42
7. Składanie listów uwierzytelniających przez ambasadorów nowo akredytowanych w Rzeczypospolitej Polskiej	43
8. Składanie wieńców w miejscach pamięci narodowej przez oficjalne delegacje zagraniczne	45
1) Składanie wieńca na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie	45

2) Składanie wieńców przy pomnikach, tablicach pamiątkowych i w miejscach pamięci narodowej	48
9. Wręczenie aktów mianowania oficerom, honorowej broni białej oficerom mianowanym na stopnie generałów brygady (kontradmirałów) oraz aktów nominacji mianowanym na wyższe stopnie generalskie (admiralskie)	51
10. Wręczenie odznak orderów i odznaczeń państwowych	53
11. Oficjalne przyjęcia, spotkania z korpusem dyplomatycznym akredytowanym w Rzeczypospolitej Polskiej, uroczyste obiady (kolacje) na cześć oficjalnych zagranicznych delegacji państwowych i inne przedsięwzięcia o randze państwowej	54

ROZDZIAŁ III

UROCZYSTOŚCI WOJSKOWE	55
1. Przekazanie i przyjęcie kierownictwa Ministerstwem Obrony Narodowej	55
2. Przekazanie i przyjęcie obowiązków Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego	58
3. Przekazanie i przyjęcie dowodzenia Rodzajami Sił Zbrojnych	60
4. Zdawanie i obejmowanie stanowisk kierowniczych w instytucjach wojskowych oraz stanowisk dowódczych w dowództwach, sztabach i jednostkach wojskowych	61
5. Uroczysty apel	64
6. Uroczysta zbiórka	66
7. Uroczysty capstrzyk	67
8. Uroczysta zmiana posterunku honorowego przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie	68
9. Przysięga wojskowa	69
10. Uroczyste wręczenie i pożegnanie sztandaru	73
1) Wręczenie sztandaru	73
2) Pożegnanie sztandaru	74
11. Uroczyste wręczenie proporców rozpoznawczych	76
12. Przekazywanie tradycji jednostce (instytucji) wojskowej lub związkowi taktycznemu, nadanie imienia patrona, nazwy wyróżniającej	77
13. Wręczenie orderu lub odznaczenia oddziałom (pododdziałom)	79
14. Utożsamienie oddziału (pododdziału) z jednostką wojskową odznaczoną Orderem Wojennym Virtuti Militari	80
15. Przekazanie do Gabinetu Orderu Wojennego Virtuti Militari symbolicznych znaków identyfikujących jednostki wojskowe utożsamione z oddziałami (pododdziałami) odznaczonymi Orderem	82

16. Powitanie absolwentów uczelni wojskowych i ośrodków szkolnictwa wojskowego oraz żołnierzy i pracowników wojska obejmujących stanowiska służbowe w jednostkach (instytucjach) wojskowych	83
17. Pożegnanie żołnierzy kończących służbę wojskową, odchodzących do służby w innych jednostkach (instytucjach) wojskowych oraz pożegnanie pracowników wojska	84
18. Wręczenie listów gratulacyjnych oraz pożegnanie generałów (admiratów) kończących służbę wojskową	86
19. Wyróżnienia zespołowe	86
1) Wręczanie odznak tytułów honorowych „Przodujący Oddział Wojska Polskiego” i „Przodująca Instytucja Wojskowa”	87
2) Wręczanie odznak tytułów honorowych „Przodujący Pododdział”	88
20. Wyróżnienia indywidualne	90
1) Wyrażenie uznania szczególnie zasłużonym żołnierzom w formie wpisu do „Księgi Honorowej Wojska Polskiego”	90
2) Wręczanie odznak orderów i odznaczeń, odznak honorowych, okolicznościowych i pamiątkowych, tytułów honorowych, honorowej broni białej oraz aktów mianowania na wyższe stopnie wojskowe i innych wyróżnień	91
3) Pośmiertne odznaczenie (mianowanie na wyższy stopień wojskowy) żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych	93
21. Uroczyste wręczenie żołnierzom broni	94
22. Wizyty w jednostkach (instytucjach) wojskowych przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych oraz delegacji zagranicznych	96
23. Parady wojskowe	97
1) Centralna parada wojskowa	98
2) Parada morską okrętów (jednostek pomocniczych) Marynarki Wojennej	99
3) Parada lotnicza (pokaz lotniczy)	101

ROZDZIAŁ IV

UROCZYŚCISCI W OŚRODKACH SZKOLNICTWA WOJSKOWEGO	102
1. Inauguracja roku akademickiego	102
2. Inauguracja roku szkolnego	104
3. „Dzień Podchorążego”	105
4. „Dzień Kadeta”	107

5. Zakończenie studiów (nauki) w ośrodkach szkolnictwa wojskowego	108
1) Wręczenie dyplomów (świadczeń) ukończenia uczelni (szkół) wojskowych oraz patentów oficerskich	108
2) Promocja na pierwszy stopień oficerski	110
3) Promocja na pierwszy stopień podoficerski	116

ROZDZIAŁ V

UROCZYSTOŚCI POGRZEBOWE	119
1. Ogólne zasady organizowania uroczystości pogrzebowych z udziałem wojskowej asysty honorowej	119
2. Przebieg uroczystości pogrzebowej z udziałem wojskowej asysty honorowej	122
3. Odprowadzenie zwłok żołnierza z udziałem wojskowej asysty honorowej	124
4. Pożegnanie zwłok żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa	125
5. Przyjęcie zwłok żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa	126
6. Pogrzeby dam i kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari lub Orderu Krzyża Wojskowego	128
7. Pogrzeb na morzu	128

ROZDZIAŁ VI

CEREMONIAŁ MORSKI, LOTNICZY ORAZ WOJSK SPECJALNYCH	130
A. CEREMONIAŁ MORSKI	130
1. Pierwsze podniesienie bandery na okręcie lub jednostce pomocniczej Marynarki Wojennej	130
1) Pierwsze podniesienie bandery na zbudowanym w Polsce okręcie lub jednostce pomocniczej Marynarki Wojennej	130
2) Pierwsze podniesienie bandery na zbudowanym za granicą okręcie lub jednostce pomocniczej Marynarki Wojennej	132
2. Uroczyste podniesienie bandery na okręcie lub jednostce pomocniczej Marynarki Wojennej	134
3. Ostatnie opuszczenie bandery na okręcie lub jednostce pomocniczej Marynarki Wojennej	135
4. Oddawanie honorów banderze wojennej lub banderze jednostki pomocniczej Marynarki Wojennej	137
5. Świst trapowy na okręcie lub jednostce pomocniczej Marynarki Wojennej	137
6. Wizyty i rewizyty okrętów lub jednostek pomocniczych Marynarki Wojennej	138

7.	Święto okrętu, jednostki pomocniczej lub zespołu okrętów Marynarki Wojennej	140
8.	Składanie wieńców i wiązanek na morzu	140
9.	Chrzest i wodowanie okrętu lub jednostki pomocniczej Marynarki Wojennej	141
10.	Wręczanie patentu dowódcy okrętu lub jednostki pomocniczej Marynarki Wojennej	142
11.	Zdawanie i obejmowanie stanowiska dowódcy okrętu lub jednostki pomocniczej Marynarki Wojennej	142
12.	Pożegnanie członka załogi okrętu lub jednostki pomocniczej Marynarki Wojennej	144
B.	CEREMONIAŁ LOTNICZY ORAZ WOJSK SPECJALNYCH	145
1.	Pierwszy samodzielny lot samolotem lub śmigłowcem wojskowym	145
2.	Pożegnalny lot pilota wojskowego	145
3.	Wykonanie pożegnalnego skoku ze spadochronem	147
ROZDZIAŁ VII		
	UROCZYSTOŚCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNYM, PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM LUB RELIGIJNYM	149
1.	UROCZYSTOŚCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNYM	149
1)	Składanie wieńców i wiązanek przed pomnikami, tablicami pamiątkowymi oraz w miejscach pamięci narodowej	149
2)	Apel pamięci lub apel poległych	151
3)	Nadanie imienia związanego z tradycjami oręża polskiego	153
2.	UROCZYSTOŚCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM	154
1)	Wmurowanie aktu erekcyjnego i kamienia węgielnego	154
2)	Odsłonięcie pomników, tablic pamiątkowych i innych miejsc pamięci narodowej	155
3)	Poświęcenie wybudowanych obiektów wojskowych i nowego sprzętu wojskowego	156
3.	UROCZYSTOŚCI O CHARAKTERZE RELIGIJNYM	157
1)	Zachowanie się wojskowej asysty honorowej podczas Mszy świętych i Nabożeństw różnych wyznań	157
a)	Msza święta organizowana w obrządku rzymsko-katolickim	157
b)	Prawosławne Nabożeństwo dziękczynne	160
c)	Ewangelickie Nabożeństwo wojskowe	162
2)	Konsekracja Biskupa Polowego Wojska Polskiego, Ordynariusza Prawosławnego Wojska Polskiego, Ewangelickiego Biskupa Wojskowego	164

a) Konsekracja Biskupa Polowego Wojska Polskiego	164
b) Konsekracja Ordynariusza Prawosławnego Wojska Polskiego	164
c) Konsekracja Ewangelickiego Biskupa Wojskowego	164
3) Ingres Biskupa Polowego Wojska Polskiego, Ordynariusza Prawosławnego Wojska Polskiego	165
a) Ingres Biskupa Polowego Wojska Polskiego	165
b) Ingres Ordynariusza Prawosławnego Wojska Polskiego.....	165
4) Spotkania wigilijne i wielkanocne organizowane w jednostkach (instytucjach) wojskowych	166
5) Śluby żołnierzy	167

ROZDZIAŁ VIII

UROCZYŚTOŚCI Z UDZIAŁEM ŻOŁNIERZY POLSKICH KONTYNGENTÓW WOJSKOWYCH	168
1. Wręczenie odznaczeń i medali pamiątkowych	168
2. Dzień Pamięci	169
3. Przekazanie i przyjęcie dowodzenia Polskim Kontyngentem Wojskowym	170
4. Wizyty przedstawicieli władz państwowych, wojskowych i innych delegacji w miejscu stacjonowania Polskiego Kontyngentu Wojskowego	172
5. Pożegnanie i powitanie Polskiego Kontyngentu Wojskowego w kraju oraz w rejonie pełnienia misji wojskowej	172

ROZDZIAŁ IX

UDZIAŁ SZWADRONU KAWALERII WOJSKA POLSKIEGO W UROCZYŚTOŚCIACH	177
1. Szwadron Kawalerii Wojska Polskiego jako wojskowa eskorta honorowa	177
1) Przywódców państwowych przebywających z oficjalną wizytą w Rzeczypospolitej Polskiej	177
2) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podczas uroczystej odprawy wart przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie i centralnej paradzie wojskowej	178
2. Szwadron Kawalerii Wojska Polskiego jako wojskowa asysta honorowa	179
3. Chwyty szablą w szyku konnym	180

ROZDZIAŁ X

MUSZTRA CEREMONIALNA WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ	187
1. Chwyty szablą	187
2. Wybrane elementy musztry z karabinkiem (kbk KSS)	194

3.	Chwyty karabinkiem (kbk KSS)	194
4.	Musztra paradna pododdziału wojskowego	197
	INDEKS ZNACZENIOWY POJĘĆ	199
	WYKAZ SYGNAŁÓW NA TRĄBKĘ	203
	WYKAZ SKRÓTÓW	205
	WYKAZ SCHEMATÓW	207
	LEGENDA DO SCHEMATÓW	208
	ZAŁĄCZNIKI	211
1.	Formularz wniosku o skierowanie wojskowej asysty honorowej do udziału w uroczystości	211
2.	Wzór scenariusza uroczystości o charakterze patriotycznym, patriotyczno-religijnym lub religijnym	213
3.	Wzór scenariusza uroczystości z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych	214
4.	Tekst roty przysięgi wojskowej	216
5.	Teksty błogosławieństw żołnierzy po złożeniu przysięgi wojskowej	217
6.	Teksty błogosławieństw żołnierzy po promocji	218
7.	Gaudeamus igitur	221
8.	Hymn do miłości Ojczyzny	222
9.	Kolejność ustawienia delegacji do składania wieńców i wiązanek podczas uroczystości organizowanych z udziałem wojskowej asysty honorowej	223
10.	Kalendarium uroczystości, rocznic i świąt	225
11.	Wzory tekstów Apeli Pamięci i Apeli Poległych	227
	1) Katyński Apel Poległych	227
	2) Apel Pamięci z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja	229
	3) Apel Pamięci z okazji rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie	231
	4) Apel Pamięci Oręża Polskiego	233
	5) Apel Pamięci z okazji rocznicy wybuchu II wojny światowej	235
	6) Apel Poległych z okazji rocznicy agresji sowieckiej na Polskę	237
	7) Apel Pamięci z okazji rocznicy utworzenia Podziemnego Państwa Polskiego	239
	8) Niepodległościowy Apel Pamięci	241
	ILUSTRACJE	243

WSTĘP

„Ceremoniał Wojskowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej” jest kodeksem postępowania oraz zbiorem zasad i form, określających zespołowe i indywidualne zachowanie żołnierzy oraz osób cywilnych biorących udział w uroczystościach państwowych, wojskowych oraz o charakterze patriotycznym, patriotyczno-religijnym lub religijnym, organizowanych z udziałem wojskowej asysty honorowej.

Prezentuje on przebieg uroczystości organizowanych zgodnie z polską tradycją, zwyczajami i wymogami protokołu dyplomatycznego, ujednocila zasady ich organizacji oraz umożliwia sprawne przeprowadzenie z uwzględnieniem przepisów zawartych w regulaminach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Określa charakter tych uroczystości, wskazuje i systematyzuje sposoby ich organizowania i prowadzenia oraz nadaje im jednolitą formę organizacyjną.

Zawiera także głębokie treści patriotyczne, nawiązujące do chlubnych, wielowiekowych tradycji oręża polskiego, stanowiąc ważny czynnik kształtujący postawy żołnierzy. Odgrywa ważną rolę w wychowaniu patriotycznym oraz szkoleniu wojskowym, jednoczy środowisko żołnierskie oraz umacnia poczucie więzi wojska ze społeczeństwem.

„Ceremoniał Wojskowy...” nie ustala w sposób arbitralny wszystkich szczegółów organizowanych uroczystości. W uzasadnionych przypadkach ich organizatorzy, w uzgodnieniu z dowódcą, który wystawia wojskową asystę honorową, mogą wprowadzić zmiany wynikające przede wszystkim ze specyfiki jednostki (instytucji) wojskowej, miejsca i okoliczności realizowanych uroczystości, wykonywanych zadań szkoleniowych oraz możliwości i posiadanych środków. Zmiany te nie mogą być jednak sprzeczne z ogólnymi postanowieniami niniejszego dokumentu oraz regulaminów obowiązujących w SZ RP.

Opisuje przebieg uroczystości z udziałem wojskowej asysty honorowej, która może występować w zróżnicowanym składzie w zależności od charakteru uroczystości, miejsca jej przebiegu oraz rangi.

W „Ceremoniale Wojskowym...” zaprezentowano uroczystości, które nie były przedstawiane w poprzedniej jego edycji z 2010 r., a pojawiły się w wyniku zmian w SZ RP. Do takich należą m.in. przedsięwzięcia realizowane w nowopowstałych strukturach organizacyjnych SZ RP, Polskich Kontyngentach Wojskowych wykonujących misje wojskowe poza granicami państwa, udział Szwadronu Kawalerii Wojska Polskiego w eskortach i asystach honorowych oraz nowe formy ceremonii związanych z wyróżnieniami zbiorowymi i indywidualnymi.

Opracowanie zawiera szczegółowy przebieg wybranych uroczystości, a także czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową. Ponadto umieszczono w nim zdjęcia prezentujące chwytły bronią używaną przez kompanię honorową, wybrane sposoby ustawienia wojskowej asysty honorowej, schematy jej usytuowania podczas ceremonii, projekty scenariuszy uroczystości, kolejność ustawienia delegacji podczas składania wieńców i wiązanek, wykaz uroczystości organizowanych z okazji świąt rodzajów Sił Zbrojnych, wojsk i służb oraz środowisk skupiających studentów uczelni i słuchaczy szkół wojskowych, a także wzory tekstów Apeli Pamięci i Apeli Poległych. Materiały te mogą być przydatne dla organizatorów uroczystości.

Do części drukowanej dołączono płytę DVD, zawierającą wersję elektroniczną ceremoniału, nagrania dźwiękowe hymnów, marszów i sygnałów wojskowych oraz nuty sygnałów i haseł, które są najczęściej używane podczas uroczystości.

ROZDZIAŁ I

OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI UROCZYŚCIOŚCI Z UDZIAŁEM WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ

W uroczystościach państwowych, wojskowych, patriotycznych i patriotyczno-religijnych może uczestniczyć wojskowa asysta honorowa¹. Jej udział stanowi ważny element oprawy ceremonialnej tych uroczystości, ma także na celu nadanie im odpowiedniej rangi oraz podniosłego charakteru². Wojskowa asysta honorowa nie może jednak uczestniczyć w przedsięwzięciach mających charakter polityczny.

O udziale wojskowej asysty honorowej w uroczystościach państwowych oraz uroczystościach poza granicami kraju decyduje Minister ON³, a jej skład określa w swoim rozkazie Dowódca Generalny RSZ lub Dowódca GW⁴.

O udziale wojskowej asysty honorowej w pogrzebach członków najwyższych władz państwowych i innych osób zasłużonych dla państwa niebędących żołnierzami decyduje Minister ON⁵, a jej skład określa w swoim rozkazie dowódca garnizonu, właściwego dla miejsca przeprowadzenia uroczystości.

W przypadku pozostałych uroczystości, o udziale wojskowej asysty honorowej decydują dowódcy garnizonów właściwych dla miejsca przeprowadzenia uroczystości, wyznaczając jej skład⁶ zgodnie z posiadanymi możliwościami i uwzględnieniem postanowień niniejszego dokumentu.

Podstawowymi dokumentami planistycznymi regulującymi udział wojskowej asysty honorowej w uroczystościach w danym roku są: „Ramowy plan obchodów świąt państwowych, wojskowych i rocznic historycznych wydarzeń z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych, Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej, kierownictwa resortu obrony narodowej oraz wojskowej asysty honorowej”⁷ oraz „Plan współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi”⁸. Zadania dotyczące udziału wojskowej asysty

¹ Wojskową asystę honorową może stanowić: kompania honorowa, pododdział honorowy z poczem sztandarowym lub bez pocztu sztandarowego, orkiestra wojskowa (trębacz, werbliści), poczet sztandarowy (flagowy, banderowy, proporcowy, buńczuka, trąbki), posterunek honorowy (oficerski, podoficerski, żołnierski, z bronią lub bez broni). Ponadto w uroczystościach mogą wziąć udział żołnierze stanowiący szpaler reprezentacyjny (z bronią lub bez broni), żołnierze do składania wieńców i wiązanek, żołnierze do niesienia odznak orderów i odznaczeń oraz żołnierze do posługi liturgicznej. Jeżeli w uroczystościach bierze udział inna orkiestra (trębacz, werbliści), nie wchodzi ona w skład wojskowej asysty honorowej.

² Formularz wniosku o skierowanie wojskowej asysty honorowej do udziału w uroczystości zawiera załącznik nr 1.

³ Podejmując decyzję, Minister ON może zasięgnąć opinii przewodniczących organizacji i środowisk kombatanckich, właściwych organów publicznych (rządowych lub samorządowych) lub kierowników urzędów centralnych.

⁴ Nie dotyczy pogrzebów. Skład wojskowej asysty honorowej na uroczystości pogrzebowe wyznacza dowódca garnizonu w porozumieniu z organizatorem uroczystości.

⁵ Podejmując decyzję, Minister ON może zasięgnąć opinii rodziny zmarłego, organizatora uroczystości pogrzebowej, przewodniczących organizacji i środowisk kombatanckich, właściwych organów publicznych (rządowych lub samorządowych) lub kierowników urzędów centralnych.

⁶ Dowódca garnizonu ustala również rodzaj umundurowania, w jakim występuje oficjalna delegacja wojskowa oraz wojskowa asysta honorowa podczas uroczystości z zachowaniem obowiązujących przepisów ubiorczych.

⁷ Propozycje do ramowego planu składają urzędy państwowe, Kancelaria Prezydenta RP, Kancelaria Sejmu RP, Kancelaria Senatu RP, Kancelaria Prezesa RM, DWSZ, SG WP, DG RSZ, DO RSZ, KG ŻW, DGW – w terminie do 10 maja.

⁸ Propozycje do planu składają organizacje pozarządowe i inni partnerzy społeczni do dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej, od której oczekują wsparcia merytorycznego lub pomocy logistycznej;

honorowej w uroczystościach ujmuje się w „Planach współpracy jednostki (instytucji) wojskowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi na rok ...”.

W przypadku uroczystości, które nie zostały ujęte w „Ramowym planie obchodów...” oraz w „Planie współpracy resortu obrony narodowej...”, ich organizatorzy⁹ kierują wnioski o udział wojskowej asysty honorowej do właściwego dla miejsca przeprowadzenia uroczystości dowódcy garnizonu w terminie umożliwiającym sprawne ich przygotowanie i przeprowadzenie¹⁰. W przypadku, gdy w uroczystości planowany jest udział orkiestry wojskowej, kierują wnioskiem do Dowódcy GW.

Za organizację i przebieg uroczystości odpowiada jej organizator, który uzgadnia scenariusz¹¹ i zakres udziału wojskowej asysty honorowej z dowódcą garnizonu¹² lub jego przedstawicielem. Jeżeli scenariusz uroczystości z udziałem wojskowej asysty honorowej przewiduje udział w niej przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych¹³, należy jego układ skonsultować przed zatwierdzeniem z komórką organizacyjną MON realizującą zadania z zakresu ceremoniału wojskowego. Natomiast, gdy podczas uroczystości zaplanowano odczytanie apelu poległych lub apelu pamięci, jego treść należy przedstawić do zatwierdzenia dyrektorowi wyżej wymienionej komórki organizacyjnej MON.

Uroczystości państwowe, wojskowe oraz o charakterze patriotycznym i patriotyczno-religijnym, nawiązujące do rocznic historycznych wydarzeń, można wzbogacić o narrację, w trakcie której podaje się informacje na ich temat¹⁴.

Przeprowadzenie uroczystości można poprzedzić rekonesansem z udziałem organizatora, dowódcy odpowiedzialnego za udział wojskowej asysty honorowej, osób odpowiedzialnych za inne elementy uroczystości (sztafety, inne pododdziały, delegacje, zespoły artystyczne itp.) oraz przedstawicieli służb porządkowych. W trakcie rekonesansu omawia się i uzgadnia zagadnienia dotyczące przygotowania miejsca uroczystości, jego dekorację, sposób ustawienia wojskowej asysty honorowej, pocztów sztandarowych, uczestników uroczystości, mając na uwadze godny i sprawny jej przebieg.

Określając skład i miejsce ustawienia wojskowej asysty honorowej należy dążyć do właściwego jej wyeksponowania oraz zapewnienia szacunku symbolom państwowym i wojskowym. Uwzględnić się także przebieg uroczystości (meldunki,

w razie zgłoszenia do planu współpracy uroczystości, w której przewidziany jest udział wojskowej asysty honorowej, wnioskodawca załącza zgodę dowódcy garnizonu właściwego dla miejsca przeprowadzenia uroczystości – w terminie do 10 września.

⁹ Władze państwowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, środowiska kombatanckie, kościoły, związki wyznaniowe, instytucje, uczelnie, szkoły i inni partnerzy społeczni.

¹⁰ Wybrane elementy „Ceremoniału Wojskowego...” mogą być stosowane wobec funkcjonariuszy Służby Wywiadu Wojskowego i Służby Kontrwywiadu Wojskowego, w zakresie określonym przez szefów tych służb.

¹¹ Wzór scenariusza uroczystości o charakterze patriotycznym, patriotyczno-religijnym lub religijnym zawiera załącznik nr 2.

¹² Do zadań dowódcy garnizonu należy kierowanie całokształtem zadań związanych z udziałem wojskowej asysty honorowej w czasie przygotowania i przeprowadzenia uroczystości państwowych, wojskowych oraz patriotyczno-religijnych i uroczystości pogrzebowych.

¹³ Wzór scenariusza uroczystości z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych zawiera załącznik nr 3.

¹⁴ Narrator (konferansjer) może prowadzić także inne uroczystości z udziałem wojskowej asysty honorowej, podczas których przedstawia jej uczestnikom m.in. informację o miejscu uroczystości, przebieg i kolejność poszczególnych jej elementów oraz prezentuje wojskową asystę honorową, pocztę sztandarową i gości honorowych.

odczytanie apelu, wręczanie wyróżnień itp.). Ponadto należy przyjmować założenie, że przy dużej liczbie zaplanowanych do złożenia w czasie uroczystości wieńców i wiązanek, pierwsze z nich niosą i składają żołnierze, a pozostałe – samodzielnie delegacje w kolejności ustalonej przez organizatora.

Podczas uroczystości umundurowani funkcjonariusze innych ministerstw i służb oraz członkowie organizacji pozarządowych (np. harcerze, strzelcy) mogą razem z żołnierzami pełnić wartę na posterunkach honorowych¹⁵, a także nieść oraz składać wieńce i wiązanki itp. Wystawienie posterunków honorowych w miejscu uroczystości powinno nastąpić przed wprowadzeniem sztandarów oraz kompanii honorowej (pododdziału honorowego).

Do udziału w uroczystościach z udziałem wojskowej asysty honorowej zaprasza się gości honorowych, którzy powinni zająć miejsca na trybunie honorowej lub w innym godnym miejscu. Jeżeli na uroczystość zaproszone są damy i kawalerowie Orderu Wojennego VM lub Orderu KW należy traktować ich jako gości honorowych.

W uroczystościach mogą brać także udział wojskowe sztandary historyczne¹⁶, sztandary organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół itp., które wprowadza się w miejsce uroczystości przed wejściem kompanii honorowej (pododdziału honorowego), a odprowadza po jej odejściu (chyba, że względy organizacyjne stanowią inaczej).

Jeżeli w uroczystości bierze udział przełożony może mu być złożony meldunek¹⁷, jeżeli scenariusz uroczystości to przewiduje¹⁸. Wówczas przełożony powinien przybyć na miejsce uroczystości, jako ostatni z gości honorowych. Po zakończeniu uroczystości może on przyjąć defiladę kompanii honorowej i orkiestry wojskowej.

Oprawa muzyczna uroczystości z udziałem wojskowej asysty honorowej realizowana jest przez orkiestrę wojskową lub muzyków orkiestry wojskowej: trębacz (trębaczy), werblistę (werblistów). Muzyka może być wykonywana na żywo lub odtwarzana z nagrań orkiestr wojskowych. Repertuar uroczystości stanowią: hymny i pieśni hymniczne, fanfary i sygnały wojskowe, marsze, piosenki i pieśni o tematyce wojskowej i patriotycznej¹⁹.

Uroczystość z udziałem orkiestry może rozpocząć się **hymnem RP** i podniesieniem flagi państwowej RP na maszt. W innych przypadkach uroczystość może rozpocząć się odegraniem przez trębacza „**Hasła WP**”.

Przed uroczystościami podnosi się na maszt flagę właściwą dla RSZ w rejonie stacjonowania (bazowania) jednostki wojskowej²⁰.

¹⁵ Żołnierze pełniący wartę na posterunku honorowym powinni stać najbliżej pomnika, tablicy pamiątkowej itp.

¹⁶ Wojskowe sztandary historyczne wypożyczane są z Muzeum Wojska Polskiego lub innych muzeów i podczas uroczystości są noszone przez wytypowanych żołnierzy.

¹⁷ Podczas podchodzenia do składania meldunku oraz przeglądu pododdziałów może być grany (odtworzony) „Marsz Generalski”.

¹⁸ Zagadnienia dotyczące zasad, sposobu oraz osób, którym powinny być składane meldunki podczas uroczystości o charakterze wojskowym zawarte są w „Regulaminie Ogólnym Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”. W przypadku przybycia na uroczystość innych osób niż wymienione we wskazanym dokumencie organizator uroczystości powinien je przywitać i traktować jako gości honorowych.

¹⁹ W sprawie udziału w uroczystości orkiestry wojskowej jej organizator występuje do Dowódcy GW.

²⁰ Flagę RSZ można podnieść na maszt oraz odegrać (odtworzyć) hymn RSZ także w innym momencie uroczystości, jednak dopiero po odegraniu **hymnu RP** i podniesieniu na maszt flagi państwowej RP.

Jeżeli formuła uroczystości tak przewiduje, uroczystość może rozpocząć oficjalne powitanie uczestników przez organizatora. Następnie mogą odbyć się elementy charakterystyczne dla danej ceremonii: przemówienia okolicznościowe, modlitwy, apel pamięci lub apel poległych, składanie wieńców i wiązanek²¹ itp.

Po złożeniu ostatniego wieńca lub wiązanki powinien zostać odegrany (odtworzony) sygnał „*Śpij Kolego*” lub „*Cisza*”.

Na zakończenie uroczystości orkiestra wykonuje utwór okolicznościowy. Podczas uroczystości, których organizatorem jest WP, należy odegrać „*Pieśń Reprezentacyjną Wojska Polskiego*”²².

Jeżeli w uroczystości nie bierze udziału orkiestra (trębacz) wszystkie utwory i sygnały mogą być odtwarzane z aparatury nagłaśniającej.

Na zakończenie uroczystości jej organizator dziękuje uczestnikom za przybycie, po czym następuje odprowadzenie wojskowej asysty honorowej oraz pocztów sztandarowych.

Planując udział wojskowej asysty honorowej w uroczystości, należy uwzględnić przedsięwzięcia dodatkowe, które zaplanował jej organizator (np. występ artystyczny, koncert). Przedsięwzięcia te mają zazwyczaj charakter nieoficjalny i powinny być przeprowadzone przed rozpoczęciem części oficjalnej lub po odprowadzeniu wojskowej asysty honorowej z miejsca uroczystości.

1. ORGANIZOWANIE UROCZYSTOŚCI PAŃSTWOWYCH

Uroczystości państwowe organizowane są z okazji świąt państwowych, ważnych rocznic historycznych wydarzeń, wizyt oficjalnych przywódców państwowych, szefów rządów, przywódców organizacji międzynarodowych oraz innych wydarzeń mających szczególne znaczenie dla państwa. O miejscu przeprowadzenia uroczystości decyduje jej organizator. Organizatorami uroczystości państwowych mogą być: Kancelaria Prezydenta RP, Kancelaria Sejmu RP, Kancelaria Senatu RP, Kancelaria Prezesa RM, MON, MSZ oraz inne ministerstwa i urzędy centralne²³.

Decyzję o udziale wojskowej asysty honorowej w uroczystościach państwowych podejmuje Minister ON na wniosek jej organizatora²⁴. Szczegóły dotyczące udziału wojskowej asysty honorowej w uroczystości uzgadnia jej organizator z dowódcą odpowiedzialnym za jej wystawienie.

2. ORGANIZOWANIE UROCZYSTOŚCI WOJSKOWYCH

Uroczystości wojskowe mogą być organizowane w siedzibie Ministra ON, Szefa SG WP, w siedzibach Dowództwa Generalnego RSZ, Dowództwa Operacyjnego RSZ, Dowództwa GW, Komendy Głównej ŻW oraz w jednostkach (instytucjach) wojskowych.

²¹ Liczbę delegacji składających wieńce i wiązanki oraz kolejność ich składania ustala organizator uroczystości.

²² Nie dotyczy uroczystości pogrzebowych.

²³ Organizatorami uroczystości centralnych mogą być również doraźnie powoływane komitety i zespoły organizacyjne.

²⁴ Nie dotyczy uroczystości realizowanych w Warszawie z okazji wizyt oficjalnych.

W porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi regionu uroczystości wojskowe mogą być organizowane w miejscach umożliwiających udział w nich społeczeństwa (np. w miejscach pamięci narodowej). Za organizację takich uroczystości odpowiada właściwy dowódca garnizonu.

W jednostkach (instytucjach) wojskowych podczas uroczystości wojskowych organizuje się uroczyste apele na placach apelowych lub innych miejscach, albo uroczyste zbiórki w salach tradycji, salach odpraw itp.

W uroczystościach tych, w miarę możliwości, powinien brać udział cały stan osobowy jednostki (instytucji) wojskowej. Miejsce uroczystości powinno być właściwie przygotowane i udekorowane. Jeżeli istnieje taka możliwość, w uroczystości należy przewidzieć udział sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

Podczas uroczystości z okazji święta jednostki (instytucji) wojskowej, nadania imienia, wręczenia sztandaru itp. mogą być organizowane przedsięwzięcia promujące zagadnienia dotyczące służby wojskowej i obronności w społeczeństwie, np. dni otwartych koszar, festyny żołnierskie.

Organizator uroczystości może zaplanować uczczenie minutą ciszy pamięci żołnierza, który zmarł podczas wykonywania obowiązków służbowych.

W ceremonii pożegnania żołnierzy kończących służbę wojskową, odchodzących do służby w innych jednostkach (instytucjach) wojskowych, wręczenia aktu mianowania oraz pożegnania pracowników wojska mogą uczestniczyć osoby przez nich zaproszone.

Jeżeli do udziału w uroczystości został zaproszony przełożony, to minimum na pięć dni przed uroczystością powinien zostać mu przedstawiony jej scenariusz.

3. ORGANIZOWANIE UROCZYSTOŚCI

1) O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNYM

Uroczystości o charakterze patriotycznym z udziałem wojskowej asysty honorowej organizowane są z okazji rocznic historycznych wydarzeń lub innych mających szczególne znaczenie dla państwa i narodu. Uroczystości odbywają się zazwyczaj w miejscu upamiętniającym te wydarzenia.

W trakcie uroczystości można organizować apele pamięci lub apele poległych, mogą być odsłaniane pomniki i tablice pamiątkowe, wręczone odznaki orderów i odznaczeń oraz inne wyróżnienia okolicznościowe. Organizatorem tych uroczystości mogą być władze i urzędy państwowe, władze administracyjne i samorządowe regionu, organizacje pozarządowe, środowiska kombatanckie itp.

W uroczystościach uwzględnia się udział sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych. Jeżeli pozwalają na to warunki, w uroczystości mogą wziąć udział piesze, konne i zmotoryzowane grupy rekonstrukcji historycznej, zorganizowane grupy członków organizacji pozarządowych oraz młodzież szkolna i akademicka.

Podczas uroczystości mogą być organizowane przedsięwzięcia towarzyszące, np. koncerty, festyny, które powinny być realizowane przed rozpoczęciem lub po zakończeniu jej części oficjalnej.

Organizator powinien zapewnić właściwe miejsce dla ustawienia wojskowej asysty honorowej podczas uroczystości, zapewnić bezpieczeństwo jej uczestników oraz odpowiednio przygotować miejsca jej przeprowadzenia.

2) O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM

Święta państwowe, wojskowe oraz uroczystości patriotyczne mogą być poprzedzone Mszami świętymi i Nabożeństwami odprawianymi w obiektach sakralnych lub polowymi Mszami świętymi i Nabożeństwami polowymi organizowanymi poza obiektami sakralnymi.

W uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym mogą brać udział żołnierze w składzie oficjalnej delegacji wojskowej²⁵ oraz wojskowej asysty honorowej.

Uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym z udziałem wojskowej asysty honorowej mogą być organizowane (w porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi, przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych) w obiekcie sakralnym (np. Msza święta połączona z odsłonięciem tablicy pamiątkowej umieszczonej wewnątrz świątyni) lub poza obiektem sakralnym (np. polowa Msza święta połączona z odsłonięciem pomnika na rynku miasta).

Uroczystość o charakterze patriotyczno-religijnym może składać się z dwóch części, organizowanych w różnych miejscach (np. część religijna – Msza święta lub Nabożeństwo w obiekcie sakralnym, a część patriotyczna – poza obiektem sakralnym).

W części religijnej uroczystości mogą wziąć udział wybrane elementy wojskowej asysty honorowej, np. poczet sztandarowy, trębacz, żołnierze do posługi liturgicznej, zgodnie z zasadami dotyczącymi organizowania uroczystości o charakterze religijnym.

W części patriotycznej uroczystości organizowanej poza obiektem sakralnym może uczestniczyć wojskowa asysta honorowa, która brała udział w jej części religijnej. Można również rozszerzyć jej skład o elementy dodatkowe np. kompanię honorową (pododdział honorowy), orkiestrę wojskową, posterunek honorowy, żołnierzy do składania wieńców i wiązanek. Wówczas dodatkowe elementy wojskowej asysty honorowej oczekują w miejscu przeprowadzenia części patriotycznej uroczystości, bądź mogą przemaszerować w to miejsce z uczestnikami części religijnej. W takim przypadku na 15 minut przed zakończeniem części religijnej kompania honorowa (pododdział honorowy) i orkiestra wojskowa (jeżeli nie brała udziału w religijnej części uroczystości) zajmują miejsce przed obiektem sakralnym. Poczet sztandarowy wstępuje do szyku kompanii (pododdziału) po zakończeniu Mszy świętej lub nabożeństwa i wspólnie maszerują do miejsca, w którym odbywa się część patriotyczna uroczystości.

Organizując uroczystość o charakterze patriotyczno-religijnym poza obiektem sakralnym należy zapewnić właściwe warunki do jej przeprowadzenia.

3) O CHARAKTERZE RELIGIJNYM

Uroczystości o charakterze religijnym z udziałem wojskowej asysty honorowej mogą być organizowane (w uzgodnieniu z przedstawicielami kościołów i związków

²⁵ Żołnierze wchodzący w skład oficjalnej delegacji wojskowej w części religijnej uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym, zachowują się na zasadach określonych dla uroczystości o charakterze religijnym.

wyznaniowych) w obiektach sakralnych (np. Msza święta, Nabożeństwo) lub poza nimi (np. polowa Msza święta, Nabożeństwo polowe).

W tych uroczystościach mogą brać udział żołnierze w składzie oficjalnej delegacji wojskowej oraz wojskowej asysty honorowej. Udział żołnierzy w uroczystościach o charakterze religijnym jest przedsięwzięciem służbowym. Dowódcy jednostek wojskowych przy typowaniu żołnierzy do udziału w nich postępują zgodnie z regulaminami, kierując się poszanowaniem zasad wolności sumienia i wyznania. Indywidualne uczestnictwo żołnierzy w tych uroczystościach odbywa się na zasadzie dobrowolności.

Podczas uroczystości o charakterze religijnym oficjalna delegacja wojskowa i wojskowa asysta honorowa postępuje zgodnie z regulaminami wojskowymi oraz przepisami liturgicznymi.

Żołnierze wytypowani do udziału w uroczystościach o charakterze religijnym, jako oficjalna delegacja wojskowa lub wojskowa asysta honorowa, bez względu na wyznawaną religię i przekonania światopoglądowe – kierują się poszanowaniem zasad obowiązujących w danym wyznaniu. W trakcie tych uroczystości członkowie oficjalnych delegacji wojskowych, jeżeli to możliwe zajmują miejsca siedzące, a kiedy wierni klęczą – przyjmują postawę zasadniczą. Ponadto w świątyni zdejmują nakrycie głowy.

Kompania honorowa (pododdział honorowy) oraz poczet sztandarowy biorący udział w uroczystościach występują w nakryciach głowy i z bronią²⁶. Natomiast orkiestra wojskowa występuje bez nakryć głowy.

Spośród żołnierzy, którzy zostali wytypowani do udziału w uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym lub religijnym mogą być wyznaczeni żołnierze do posługi liturgicznej. Czynności liturgiczne żołnierze wykonują w umundurowaniu bez nakrycia głowy, zgodnie z przepisami liturgicznymi²⁷. Przygotowaniem żołnierzy do posługi liturgicznej zajmuje się kapelan wojskowy.

Ze względu na specyfikę wynikającą z liturgii, skład wojskowej asysty honorowej oraz liczba żołnierzy do posługi liturgicznej w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym lub religijnym powinny być każdorazowo ustalane z władzami kościelnymi.

Po zgromadzeniu się uczestników uroczystości patriotyczno-religijnej lub religijnej – wojskowa asysta honorowa zajmuje miejsce wskazane przez organizatorów, a opuszcza je po zakończeniu uroczystości (przed rozwiązaniem zgromadzenia).

Msze święte i Nabożeństwa z udziałem wojskowej asysty honorowej mogą odbywać się również poza obiektem sakralnym. Polowe Msze święte i Nabożeństwa polowe organizuje się na otwartej przestrzeni (np. na placu apelowym, placu miejskim, poligonie) lub w odpowiednio przygotowanym niesakralnym obiekcie zamkniętym (np. hala sportowa, sala widowiskowa, hangar lotniczy). Zarówno ołtarz, jak i miejsce odprawiania polowej Mszy świętej lub Nabożeństwa polowego powinny znajdować się w miejscu godnym, przygotowane z zachowaniem przepisów liturgicznych danej religii. Za przygotowanie tych miejsc oraz przebieg liturgii odpowiedzialny jest kapelan wojskowy lub inny duchowny danej religii bądź wyznania.

²⁶ Jeżeli w uroczystości bierze udział trębacz występuje on w nakryciu głowy.

²⁷ Żołnierzy wytypowanych do posługi liturgicznej nie należy wyznaczać do zbierania ofiary podczas Mszy świętej. Ponadto, kiedy wierni klękają żołnierze przyjmują postawę zasadniczą.

Jeżeli w Mszy świętej lub Nabożeństwie odprawianym w obiekcie sakralnym bierze udział kompania honorowa (pododdział honorowy)²⁸, zajmuje ona miejsce w kolumnie na wprost ołtarza lub w szyku rozwiniętym, w lewej części obiektu sakralnego²⁹. Gdy kompania honorowa (pododdział honorowy) zajmie wyznaczone miejsce, na komendę dowódcy pododdziału poczet sztandarowy występuje z szyku, podchodzi do ołtarza, po zatrzymaniu oddaje honory i następnie zajmuje miejsce z jego lewej strony³⁰. Jeżeli w uroczystości bierze udział orkiestra, należy zapewnić jej miejsca siedzące przed ołtarzem, w prawej części obiektu sakralnego³¹.

Gdy w Mszy świętej lub Nabożeństwie odprawianym w obiekcie sakralnym bierze udział tylko poczet sztandarowy, wchodzi on do niego na prośbę ceremoniarza lub innej osoby: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”, albo na komendę dowódcy uroczystości: „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, podchodzi do ołtarza, po zatrzymaniu oddaje honory i następnie zajmuje miejsce z jego lewej strony.

Jeżeli w polowej Mszy świętej lub Nabożeństwie polowym bierze udział kompania honorowa (pododdział honorowy), zajmuje ona miejsce na wprost ołtarza w szyku rozwiniętym³². Gdy kompania honorowa (pododdział honorowy) zajmie wyznaczone miejsce, na prośbę ceremoniarza lub innej osoby: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”, albo komendę dowódcy uroczystości: „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy wychodzi z szyku kompanii honorowej (pododdziału honorowego), podchodzi do ołtarza, zatrzymuje się, oddaje honory i zajmuje miejsce z jego lewej strony³³. Jeżeli w uroczystości bierze udział orkiestra, należy zapewnić jej miejsca siedzące przed ołtarzem, po jego prawej stronie³⁴.

Inne pododdziały wojskowe ustawia się w kolumnach na wprost ołtarza obok kompanii honorowej (pododdziału honorowego). Przed pododdziałami, na wprost ołtarza, przygotowuje się miejsca siedzące dla gości biorących udział w polowej Mszy świętej lub Nabożeństwie polowym.

Gdy do udziału w Mszy świętej lub Nabożeństwie zostały zaproszone sztandary organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich i innych instytucji, ustawia się je z prawej strony ołtarza³⁵. Poczty sztandarowe wprowadza się na wyznaczone miejsce, kilka minut przed zajęciem przez celebryntę miejsca przy ołtarzu.

²⁸ W obiektach sakralnych kompania honorowa (pododdział honorowy) może uczestniczyć w Mszach świętych i Nabożeństwach organizowanych z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja, Święta Wojska Polskiego i Narodowego Święta Niepodległości, konsekracji i ingresu: Biskupa Polowego Wojska Polskiego i Ordynariusza Prawosławnego Wojska Polskiego oraz konsekracji Ewangelickiego Biskupa Wojskowego. W pozostałych przypadkach wojskową asystę honorową stanowi poczet sztandarowy.

²⁹ Patrząc od strony ołtarza.

³⁰ Patrząc od strony ołtarza.

³¹ Patrząc od strony ołtarza.

³² Jeżeli wymagają tego względy organizacyjne, kompania honorowa (pododdział honorowy) może być ustawiona w inny sposób.

³³ Patrząc od strony ołtarza.

³⁴ Patrząc od strony ołtarza.

³⁵ Patrząc od strony ołtarza. Poczty sztandarowe organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich i innych partnerów społecznych wykonują takie same czynności, jak poczet sztandarowy kompanii honorowej.

4. UDZIAŁ WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ W UROCZYSTOŚCIACH POZA GRANICAMI PAŃSTWA

Wojskowa asysta honorowa, na wniosek organizatora, może brać udział w uroczystościach poza granicami państwa. Decyzję w tej sprawie podejmuje Minister ON.

Organizatorami uroczystości organizowanych poza granicami państwa mogą być: Kancelaria Prezydenta RP, Kancelaria Sejmu RP, Kancelaria Senatu RP, Kancelaria Prezesa RM, MON, MSZ oraz inne ministerstwa i urzędy centralne. Ponadto wojskowa asysta honorowa może brać udział w tego rodzaju uroczystościach na zaproszenie urzędu lub instytucji zagranicznej. Uroczystości poza granicami państwa powinny być organizowane we współpracy z przedstawicielami polskich placówek dyplomatycznych.

Przy organizowaniu tych uroczystości należy kierować się polskim ceremoniałem wojskowym, jednocześnie uwzględniając, np. lokalne zwyczaje, tradycje, religię³⁶.

Jeżeli uroczystość ma charakter międzynarodowy i jej organizatorem jest inne państwo, możliwe jest przyjęcie przez wojskową asystę honorową rozwiązań ceremonialnych charakterystycznych dla organizatora, przy czym nie mogą one być sprzeczne z obowiązującymi w SZ RP regulaminami i innymi aktami prawnymi.

W uroczystościach organizowanych poza granicami państwa w składzie wojskowej asysty honorowej może występować poczet flagowy z flagą państwową z godłem RP na drzewcu³⁷.

Poczet flagowy z flagą państwową z godłem RP na drzewcu nie występuje w szyku kompanii honorowej³⁸.

³⁶ Powyższe dotyczy także zachowania członków oficjalnej delegacji wojskowej oraz żołnierzy wchodzących w skład wojskowej asysty honorowej.

³⁷ Flaga państwowa z godłem Rzeczypospolitej Polskiej na drzewcu może być także używana w kontaktach międzynarodowych na terenie kraju.

³⁸ W przypadku, gdy nie ma możliwości wystawienia pocztu sztandarowego, w szyku kompanii honorowej dopuszcza się występowanie pocztu flagowego z flagą państwową z godłem RP na drzewcu.

ROZDZIAŁ II

UROCZYŚTOŚCI PAŃSTWOWE

1. UROCZYSTA ODPRAWA WART PRZED GROBEM NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA W WARSZAWIE

Z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja, Święta Wojska Polskiego i Narodowego Święta Niepodległości na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego przed GNŻ w Warszawie organizowane są uroczyste odprawy wart¹.

Uroczysta odprawa wart przed GNŻ ma charakter uroczystości centralnej. Biorą w niej udział najwyższe władze państwowe, przedstawiciele Parlamentu RP, instytucji centralnych, władz wojskowych, administracyjnych i samorządowych, duchowieństwa, korpusu dyplomatycznego, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, młodzież szkolna i akademicka oraz zaproszeni goście.

Decyzję o udziale wojskowej asysty honorowej w uroczystości podejmuje Minister ON, a szczegółowy zakres jej udziału określa w swoim rozkazie Dowódca Generalny RSZ.

Do udziału w uroczystości mogą zostać zaproszone: pododdziały reprezentujące inne ministerstwa, pododdziały zagraniczne, grupy rekonstrukcji historycznej oraz zorganizowane grupy organizacji pozarządowych i stowarzyszeń społecznych. W uroczystości uwzględnia się także udział wojskowych sztandarów historycznych, sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

Pododdziały zajmują miejsce na placu 20 minut przed rozpoczęciem uroczystości.

Po przybyciu Prezydenta RP pododdziały oddają honory, a następnie Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, dokonuje przeglądu pododdziałów (oddaje honory² sztandarom pododdziałów), wita się z żołnierzami i funkcjonariuszami³, oddaje honory GNŻ i sztandarom⁴, po czym zajmuje miejsce na trybunie honorowej.

Następnie, po podniesieniu Proporca Prezydenta RP, flagi państwowej RP na maszt i odegraniu **hymnu RP** może nastąpić odczytanie apelu pamięci⁵ oraz oddanie salutu armatniego przez pluton salutowy⁶.

Po złożeniu meldunków przez dowódców wart oficer rozprawdzający dokonuje zmiany posterunku honorowego przed GNŻ, wygłaszane jest okolicznościowe przemówienie, po czym następuje złożenie wieńców i wiązanek na płycie GNŻ. Uroczystą odprawę wart kończy defilada pododdziałów.

¹ W uzasadnionych przypadkach uroczysta odprawa wart może odbyć się w innym miejscu. Zmiana posterunku honorowego odbywa się przed GNŻ.

² Prezydent RP oraz inne osoby cywilne oddają honory przez skłon głowy.

³ Jeśli biorą udział w uroczystości.

⁴ Dotyczy wojskowych sztandarów historycznych, sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych, które są ustawione przy GNŻ.

⁵ Dotyczy również innego tekstu (np. preambuły „Konstytucji Trzeciego Maja” w czasie uroczystości z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja).

⁶ Z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja i Narodowego Święta Niepodległości oddaje się salut narodowy.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości⁷:

- wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (poczty sztandarowe zajmują wyznaczone miejsca);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (pododdziały zajmują wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę);
- przybycie Szefa SG WP, Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ i Komendanta Głównego ŻW (wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą. Szef SG WP po powitaniu przez Dowódcę GW, zajmuje miejsce przed szykiem pododdziałów do powitania gości oficjalnych, a Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW i Dowódca GW zajmują wyznaczone miejsca);
- przybycie Ministra ON (pododdziały przyjmują postawę zasadniczą. Po powitaniu przez Szefa SG WP, Minister ON oddaje honory GNŻ oraz sztandarom i zajmuje miejsce na trybunie honorowej);
- przybycie przedstawicieli najwyższych władz państwowych (w kolejności przybywają: Prezes RM, Marszałek Senatu RP i Marszałek Sejmu RP – pododdziały przyjmują postawę zasadniczą. Po powitaniu przez Szefa SG WP oddają honory GNŻ oraz sztandarom i zajmują miejsca na trybunie honorowej);
- przybycie Prezydenta RP⁸ (trębacze grają sygnał „**Baczność**”, pododdziały oddają honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, dokonuje przeglądu pododdziałów oddając honory sztandarom pododdziałów, wita się z żołnierzami i funkcjonariuszami, następnie oddaje honory GNŻ oraz innym sztandarom i zajmuje miejsce na trybunie honorowej);
- podniesienie na maszt proporca Prezydenta RP⁹ (trębacze grają „**Sygnal Prezydencki**”, proporcowy podnosi proporzec Prezydenta RP na maszt);
- podniesienie flagi państwowej RP na maszt (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztu flagowego: „**Poczet flagowy do podniesienia flagi państwowej – MARSZ**”, poczet flagowy występuje z szyku kompanii honorowej¹⁰ i maszeruje do masztu, flagowy przypina flagę, a werbliści w tym czasie grają „**Tremolo**”. Po przypięciu flagi trębacz gra sygnał „**Śłuchajcie Wszyscy**”, a po jego odegraniu dowódca uroczystości podaje komendę: „**Dla uczczenia /nazwa święta/ flagę państwową – PODNIEŚĆ**”);
- odegranie hymnu RP (w trakcie grania hymnu flagowy podnosi flagę na maszt);
- odczytanie apelu pamięci¹¹;
- oddanie salutu armatniego;
- odprawa wart (dowódca uroczystości podaje komendę dla dowódców wart do wystąpienia: „**Dowódcy wart – DO MNIE**”, dowódcy wart występują z szyku,

⁷ Nie dotyczy uroczystości organizowanej z okazji Święta Wojska Polskiego.

⁸ Prezydent RP przybywa w wojskowej eskorcie honorowej Szwadronu Kawalerii WP.

⁹ Proporzec Prezydenta RP podnosi i opuszcza poczet proporcowy w składzie: dowódca pocztu proporcowego, proporcowy, asystujący.

¹⁰ Jeżeli uroczystość odbywa się w innym miejscu niż Plac Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie i warunki na to nie pozwalają – poczet flagowy może stać przy maszcie. W takiej sytuacji poczet zajmuje swoje miejsce w czasie wprowadzenia pododdziałów.

¹¹ Innego tekstu.

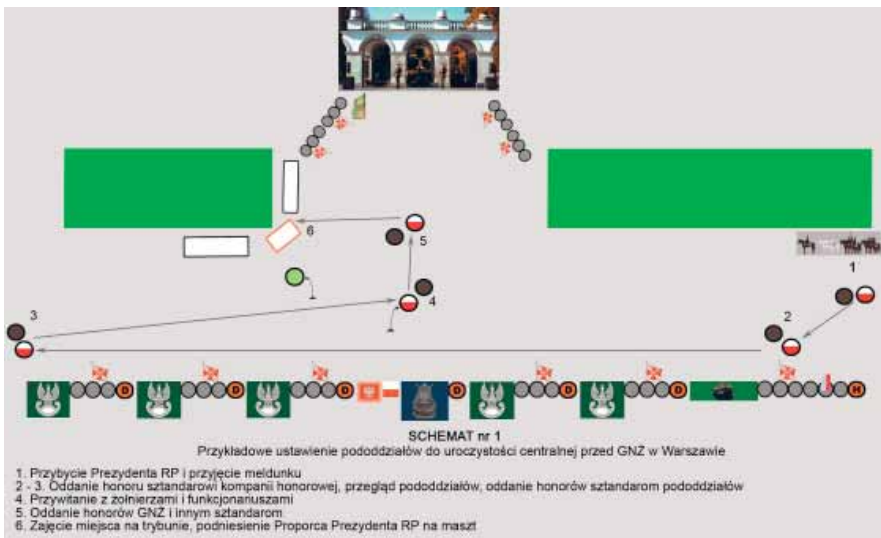
podchodzą do dowódcy uroczystości i oddają honory. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”. Następnie dowódcy wart składają meldunki „**Panie /Pani/ /stopień wojskowy/, dowódca warty /stopień i nazwisko/ melduje wartę gotową do uroczystej odprawy. Wartę wystawił /wystawiła/ /podaje kogo reprezentuje/”**. Po złożeniu meldunku przez ostatniego dowódcę warty dowódca uroczystości podaje komendę dla dowódców wart do wstąpienia do szyku: „**Dowódcy wart – WSTĄP**”, po czym dowódcy wart powracają do szyku);

- zaprzysiężenie wart (dowódca uroczystości dokonuje zaprzysiężenia wart zapowiedzią: „**SŁUŻBA WARTOWNICZA**”, trębacze grają sygnał „**Służba Wartownicza**” i „**Hasło WP**”);
- dokonanie zmiany posterunku honorowego przed GNŻ (dowódca uroczystości podaje komendę do zmiany posterunku przed GNŻ: „**Dowódca warty z Dowództwa Garnizonu Warszawa – DOKONAĆ ZMIANY WARTOWNIKÓW NA POSTERUNKU HONOROWYM PRZED GROBEM NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA**”, „**Zmiana – WYSTĄP**”. Żołnierze wyznaczeni do pełnienia warty występują z szyku, dowódca uroczystości podaje komendę „**Do środka – ŁĄCZ**”, a dowódca warty z DGW dokonuje zmiany posterunku honorowego przed GNŻ);
- przemówienie okolicznościowe Prezydenta RP¹²;
- składanie wieńców i wiązanek na płycie GNŻ¹³ (żołnierze, funkcjonariusze i inne osoby z wieńcami i wiązkami występują na wyznaczone miejsce, delegacje zajmują miejsca za osobami je niosącymi, trębacze grają sygnał „**Bacność**”, pododdziały oddają honory, werbliści grają „**Tremolo**”, delegacje podchodzą do GNŻ i zatrzymują się przed nim, wieńce i wiązanki zostają złożone na płycie GNŻ, delegacje oddają honory i przechodzą do Księgi Pamiątkowej GNŻ, przewodniczący delegacji składa podpis, a następnie z pozostałymi członkami delegacji wraca na poprzednio zajmowane miejsce);
- odegranie sygnałów wojskowych i utworów okolicznościowych (po złożeniu wieńców i wiązanek trębacz gra sygnał „**Śpij Kolego**”, a następnie orkiestra wojskowa wykonuje utwór okolicznościowy)¹⁴;
- przegrupowanie pododdziałów do defilady (w trakcie przegrupowywania pododdziałów do defilady może być zaprezentowany pokaz musztry paradej, koncert orkiestry lub występ artystyczny);
- defilada (defilują pododdziały biorące udział w uroczystości);
- odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- zakończenie uroczystości (Prezydent RP i goście oficjalni opuszczają miejsce uroczystości);
- złożenie wieńców i wiązanek na płycie GNŻ przez uczestników uroczystości, którzy nie brali udziału w oficjalnej ceremonii składania wieńców i wiązanek.

¹² Organizator uroczystości może uwzględnić również inne wystąpienia.

¹³ Liczbę delegacji składających wieńce i wiązanki oraz kolejność ich składania ustala organizator uroczystości.

¹⁴ Orkiestra wojskowa gra „**Pieśń Reprezentacyjną Wojska Polskiego**”, utwór pt. „**Witaj Majowa Jutrzenko**” (z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja) lub inne utwory związane z obchodzonym świętem.

Podczas uroczystości z okazji Święta Wojska Polskiego, przed przybyciem Prezydenta RP, odbywa się ceremonia podniesienia na maszty flag RSZ. W ceremonii biorą udział: Minister ON, Szef SG WP, Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ i Dowódca GW.

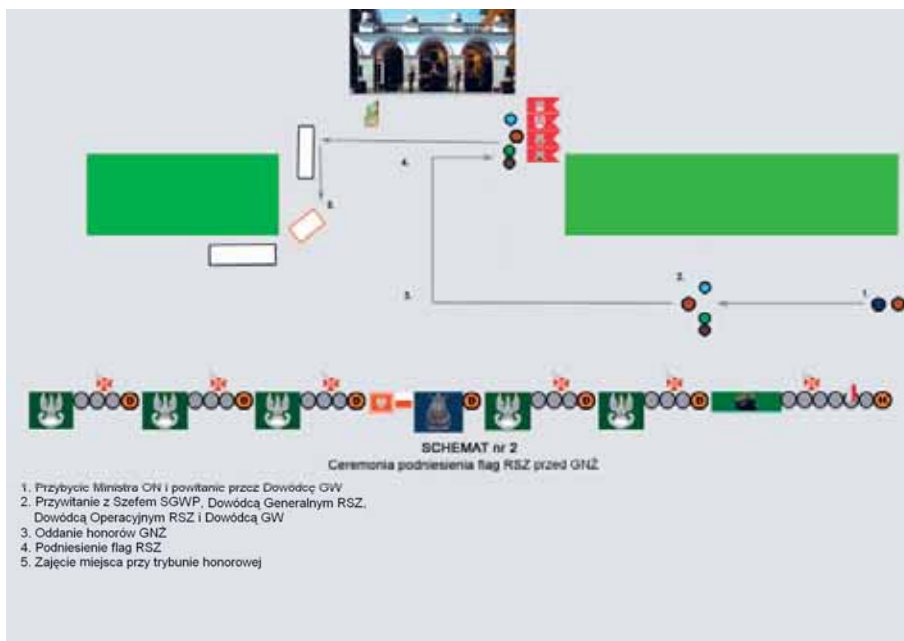
PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg ceremonii:

- wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (*poczty sztandarowe zajmują wyznaczone miejsca*);
- wprowadzenie pododdziałów stanowiących wojskową asystę honorową (*pododdziały zajmują wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie Szefa SG WP, Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ i Komendanta Głównego ŻW (*wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą. Szef SG WP po powitaniu przez Dowódcę GW, zajmuje miejsce przed szykiem pododdziałów do powitania Ministra ON, a Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ i Dowódca GW zajmują wyznaczone miejsca. Komendant Główny ŻW zajmuje miejsce przy trybunie honorowej*);
- przybycie Ministra ON (*trębacze grają sygnał „Baczność”. Minister ON po powitaniu przez Szefa SG WP wita się z Dowódcą Generalnym RSZ, Dowódcą Operacyjnym RSZ i Dowódcą GW, następnie wszyscy podchodzą przed GNŻ, oddają honory GNŻ i sztandarom, po czym zajmują miejsca do ceremonii podniesienia na maszty flag RSZ*);
- podniesienie flag RSZ na maszty (*dowódca uroczystości podaje komendę do podniesienia flag: „Z okazji Święta Wojska Polskiego flagi rodzajów sił*

zbrojnych – PODNIEŚĆ”, flagowi podnoszą flagi na maszty¹⁵, trębacze grają „Hasło WP”);

- zajęcie miejsc oczekiwania na przybycie gości oficjalnych (po podniesieniu flag RSZ – Minister ON, Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ i Dowódca GW zajmują miejsca przy trybunie, gdzie wraz z Komendantem Głównym ŻW oczekują na przybycie Prezydenta RP. Szef SG WP udaje się w miejsce złożenia meldunku Prezydentowi RP)¹⁶.

Dalsza część uroczystości przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystej odprawy wart.

2. DZIEŃ FLAGI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W dniu 2 maja, z okazji Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, organizowana jest uroczystość centralna z udziałem najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, instytucji centralnych, władz wojskowych, administracyjnych i samorządowych, duchowieństwa, korpusu dyplomatycznego, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, młodzieży szkolnej i akademickiej oraz zaproszonych gości.

Uroczystość może składać się z dwóch części. Pierwsza odbywa się na Placu Zamkowym w Warszawie, a druga na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego lub w innych miejscach określonym w decyzji Ministra ON, uzgodnionych z Kancelarią Prezydenta RP. W trakcie uroczystości Prezydent RP może wręczyć wytypowanym

¹⁵ Flagowi zajmują miejsca przy masztach w momencie wejścia na plac wojskowej asysty honorowej.

¹⁶ Szef SG WP po złożeniu meldunku towarzyszy prezydentowi RP. Minister ON, Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW i Dowódca GW po przywitaniu z Prezydentem RP zajmują miejsca na trybunie honorowej.

dowódcom jednostek (instytucji) wojskowych flagi państwowe RP wraz z certyfikatami.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowią pododdziały określone w decyzji Ministra ON.

Do udziału w uroczystości mogą zostać zaproszone: pododdziały reprezentujące inne ministerstwa, grupy rekonstrukcji historycznej oraz zorganizowane grupy członków organizacji pozarządowych i stowarzyszeń społecznych.

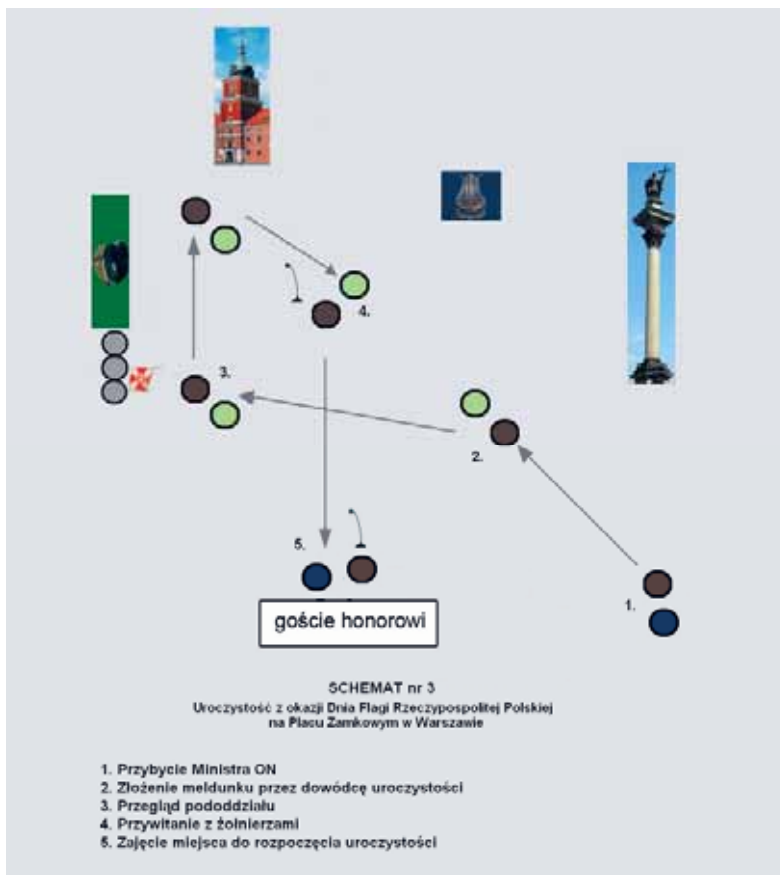
PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wojskowa asysta honorowa zajmuje wyznaczone miejsce na Placu Zamkowym, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie zaproszonych gości;
- przybycie Szefa SG WP, Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ i Komendanta Głównego ŻW (*Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ i Komendant Główny ŻW po powitaniu przez Dowódcę GW zajmują miejsca oczekiwania na przybycie Ministra ON. Szef SG WP po powitaniu przez Dowódcę GW zajmuje miejsce oczekiwania na przybycie Ministra Obrony Narodowej*);
- przybycie Ministra ON (*po powitaniu szefa SG WP, Minister ON wita się z Dowódcą Generalnym RSZ, Dowódcą Operacyjnym RSZ, Komendantem Głównym ŻW i Dowódcą GW, po czym zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości na trybunie honorowej*);
- przybycie przedstawicieli najwyższych władz państwowych (w kolejności przybywają: Prezes RM, Marszałek Senatu RP i Marszałek Sejmu RP – pododdziały przyjmują postawę zasadniczą. Po powitaniu przez Szefa SG WP przedstawiciele najwyższych władz państwowych zajmują miejsca na trybunie honorowej);
- przybycie Prezydenta RP (*trębacze grają sygnał „Baczność”, pododdziały oddają honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, dokonuje przeglądu pododdziałów oddając honory sztandarom pododdziałów, wita się z żołnierzami i funkcjonariuszami i zajmuje miejsce na trybunie honorowej*);
- uroczyste podniesienie flagi państwowej RP na Wieży Zegarowej Zamku Królewskiego w Warszawie (*dowódca uroczystości podaje komendę do podniesienia flagi państwowej RP: „Dla uczczenia Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej flagę państwową – PODNIEŚ”, orkiestra wojskowa gra hymn RP, flagowy podnosi flagę na masz¹⁷*);
- odegranie utworu okolicznościowego;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada (*defilują pododdziały biorące udział w uroczystości; po defiladzie pododdziały maszerują na dziedziniec Pałacu Prezydenckiego*);
- zakończenie uroczystości (*goście oficjalni opuszczają miejsce uroczystości i przemieszczają się na dziedziniec Pałacu Prezydenckiego*);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wojskowa asysta honorowa zajmuje wyznaczone miejsce na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego*);

¹⁷ Ze względów technicznych poczet flagowy nie występuje z szyku kompanii honorowej, lecz od początku uroczystości stoi przy maszcie na Wieży Zegarowej Zamku Królewskiego w Warszawie.

- przybycie Prezydenta RP (trębacze grają sygnał „**Baczność**”, pododdziały oddają honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, dokonuje przeglądu pododdziałów oddając honory sztandarom przez skłon głowy, wita się z żołnierzami i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);
- uroczyste podniesienie flagi państwowej RP (dowódca uroczystości podaje komendę do podniesienia flagi państwowej RP: „**Dla uczczenia Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej flagę państwową – PODNIEŚ**”, orkiestra wojskowa gra **hymn RP**, flagowy podnosi flagę na maszt);
- przemówienie okolicznościowe Prezydenta RP;
- wręczenie flag państwowych RP wraz z certyfikatami (narrator /konferansjer/ informuje o ceremonii wręczenia flag państwowych RP i certyfikatów m.in. dowódcom jednostek /instytucji/ wojskowych. Dowódcy występują na wyznaczone miejsce. Prezydent RP wręcza flagi i składa gratulacje. Dowódcy po otrzymaniu flagi oddają honory i wracają na poprzednie miejsca);
- przegrupowanie do defilady;
- defilada (defilują pododdziały biorące udział w uroczystości, po defiladzie może zostać zaprezentowany pokaz musztry paradej, koncert orkiestry wojskowej lub występ artystyczny);
- zakończenie uroczystości (goście oficjalni opuszczają miejsce uroczystości).

3. INNE UROCZYŚCIOŚCI ORGANIZOWANE Z UDZIAŁEM PRZEDSTAWICIELI NAJWYŻSZYCH WŁADZ PAŃSTWOWYCH I WOJSKOWYCH

Z okazji rocznic historycznych wydarzeń i innych mających szczególne znaczenie dla narodu i państwa (np. przystąpienie do organizacji międzynarodowych, ratyfikacja traktatów, spotkania grup międzynarodowych na szczycie głów państw) mogą być organizowane uroczystości z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, instytucji centralnych, władz wojskowych, administracyjnych i samorządowych, duchowieństwa, korpusu dyplomatycznego, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, młodzieży szkolnej i akademickiej oraz zaproszonych gości.

Uroczystości te mogą odbywać się przed GNŻ w Warszawie, albo w innym miejscu określonym przez jej organizatora lub w decyzji Ministra ON, a związanym bezpośrednio z obchodzoną rocznicą lub wydarzeniem.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa (pododdział honorowy z poczem sztandarowym) i orkiestra wojskowa.

Do udziału w uroczystości mogą zostać zaproszone: pododdziały reprezentujące inne ministerstwa, pododdziały zagraniczne, grupy rekonstrukcji historycznej oraz zorganizowane grupy członków organizacji pozarządowych i stowarzyszeń społecznych.

W uroczystościach uwzględnia się udział wojskowych sztandarów historycznych oraz sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

Następnie, po odegraniu **hymnu RP** wygłaszane jest okolicznościowe przemówienie, po czym następuje złożenie wieńców i wiązanek. Uroczystość kończy defilada pododdziałów.

Po uroczystości może odbyć się pokaz musztry paradnej lub koncert orkiestry wojskowej, występ artystyczny, widowisko lub inne przedsięwzięcia propagujące obchodzoną rocznicę czy wydarzenie.

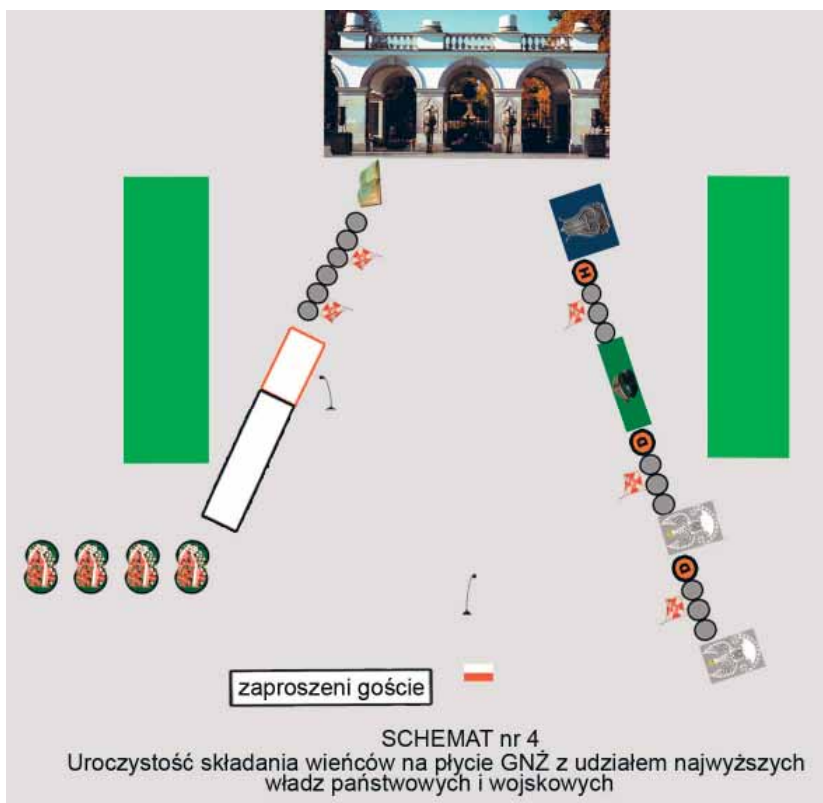
PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (jeśli są zaproszone do udziału w uroczystości);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wojskowa asysta honorowa zajmuje wyznaczone miejsce, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie uczestników uroczystości;
- przybycie najwyższego rangą gościa (*jeśli w uroczystości bierze udział osoba, której należy składać meldunek, wówczas powinna ona przybyć jako ostatnia. Trębacze grają sygnał „Baczność”. Po powitaniu przez najwyższego dowódcę wojskowego uczestniczącego w uroczystości dowódca kompanii honorowej składa meldunek, następnie odbywa się przegląd kompanii honorowej i przywitanie z żołnierzami, po którym gość zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- rozpoczęcie uroczystości, odegranie **hymnu RP**;
- wystąpienia okolicznościowe;
- składanie wieńców i wiązanek (*żołnierze, funkcjonariusze i inne osoby z wieńcami i wiązkami występują na wyznaczone miejsce, delegacje*

zajmują miejsca za osobami niosącymi wieńce i wiązanki, trębacze grają sygnał „**Baczość**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, werbliści grają „**Tremolo**”, delegacje podchodzą do pomnika i zatrzymują się przed nim, wieńce i wiązanki zostają złożone przed pomnikiem, delegacje oddają honory i przechodzą do Księgi Pamiątkowej /jeżeli występuje/ przewodniczący delegacji dokonuje wpisu, a następnie z pozostałymi członkami delegacji wraca na poprzednio zajmowane miejsce);

- odegranie sygnałów wojskowych i utworów okolicznościowych (po złożeniu wieńców i wiązanek trębacz gra sygnał „**Śpij Kolego**” lub „**Cisza**”, a następnie orkiestra wojskowa wykonuje utwór okolicznościowy charakterystyczny dla obchodzonej rocznicy);
- przegrupowanie wojskowej asysty honorowej do defilady (jeśli istnieją możliwości do przeprowadzenia defilady, natomiast gdy nie ma takiej możliwości następuje odprowadzenie wojskowej asysty honorowej);
- defilada;
- odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- zakończenie uroczystości (goście oficjalni opuszczają miejsce uroczystości).

4. PRZYJĘCIE ZWIERZCHNICTWA NAD SIŁAMI ZBROJNYMI PRZEZ PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Uroczystości inauguracyjne nowo wybranego Prezydenta RP składają się z dwóch ceremonii. Pierwszą z nich jest zaprzysiężenie nowego Prezydenta RP. Uroczystość odbywa się przed Zgromadzeniem Narodowym i przebiega zgodnie z jego regulaminem. W uroczystości tej bierze udział orkiestra wojskowa, która odgrywa **hymn RP**.

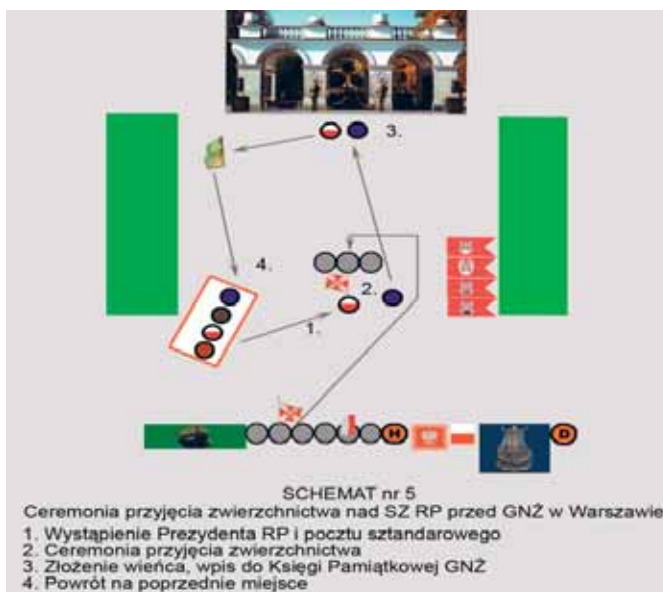
Druga ceremonia ma charakter wojskowy i jest nią uroczyste przyjęcie zwierzchnictwa nad SZ RP przez Prezydenta RP. Uroczystość ta odbywa się przed GNŻ lub w innym miejscu określonym decyzją Ministra ON.

Uroczystość odbywa się z udziałem władz państwowych, przedstawicielei Parlamentu RP, instytucji centralnych, władz wojskowych, administracyjnych i samorządowych, duchowieństwa, korpusu dyplomatycznego, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich oraz Kapituły Orderu Wojennego VM i Kapituły Orderu KW.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowią: kompania honorowa, poczet proporca Prezydenta RP i orkiestra wojskowa¹⁸ wyznaczone zgodnie z decyzją Ministra ON.

Kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują miejsce na placu 20 minut przed rozpoczęciem uroczystości.

Po przybyciu Prezydenta RP kompania honorowa oddaje honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, dokonuje przeglądu kompanii honorowej (oddaje honor sztandarowi kompanii honorowej przez skłon głowy) i wita się z żołnierzami. Następnie oddaje honory GNŻ, wita się z Dowódcą Generalnym RSZ, Dowódcą Operacyjnym RSZ, Komendantem Głównym ŻW i Dowódcą GW, których przedstawia Minister ON, po czym zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości.

¹⁸ Jeśli uroczystość odbywa się w Warszawie, wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

Po podniesieniu flagi państwowej RP na maszt i odegraniu **hymnu RP** Minister ON wygłasza okolicznościowe przemówienie, po którym następuje ceremonia przyjęcia zwierzchnictwa nad SZ RP przez Prezydenta RP i podniesienie na maszt proporca Prezydenta RP. Następnie Prezydent RP składa wieniec na płycie GNŻ i wygłasza okolicznościowe przemówienie.

Uroczystość kończy defilada.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsce, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie zaproszonych gości;
- przybycie Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ, Komendanta Głównego ŻW i Dowódcy GW (*wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą. Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW i Dowódca GW zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie Szefa SG WP (*wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą. Po powitaniu przez Dowódcę GW i oddaniu honorów GNŻ, Szef SG WP zajmuje miejsce oczekiwania na przybycie Ministra ON*);
- przybycie Ministra ON (*wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą. Po powitaniu przez Szefa SG WP, Minister ON oddaje honory GNŻ i zajmuje miejsce przy Dowódcy Generalnym RSZ, Dowódcy Operacyjnym RSZ, Komendancie Głównym ŻW i Dowódcy GW*);
- przybycie Prezydenta RP (*trębacze grają sygnał „Baczność”. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, oddaje honory sztandarowi kompanii honorowej, dokonuje przeglądu pododdziału i wita się z żołnierzami. Następnie oddaje honory GNŻ i podchodzi do ustawionych do prezentacji: Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ, Komendanta Głównego ŻW i Dowódcy GW*);
- przedstawienie Prezydentowi RP: Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ, Komendanta Głównego ŻW i Dowódcy GW (*przedstawienia dokonuje Minister ON*);
- podniesienie flagi państwowej RP na maszt (*poczet flagowy występuje z szyku kompanii honorowej, maszeruje do masztu, flagowy przypina flagę*);
- odegranie **hymnu RP** (*w trakcie grania hymnu flagowy podnosi flagę na maszt*);
- przemówienie okolicznościowe Ministra ON;
- ceremonia przyjęcia zwierzchnictwa nad siłami zbrojnymi (*poczet sztandarowy występuje z szyku kompanii honorowej i staje we wskazanym miejscu, Prezydent RP podchodzi do sztandaru, sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią. Prezydent RP klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje, następnie wstaje i oddaje honory przez skłon głowy. Trębacze grają „Hasło WP”¹⁹*);
- podniesienie na maszt proporca Prezydenta RP (*trębacz gra „Sygnał Prezydencki”, proporcowy podnosi na maszt proporzec Prezydenta RP*);

¹⁹ Po zakończeniu ceremonii przedstawiciele duszpasterstw wojskowych mogą udzielić błogosławieństwa.

- oddanie salutu armatniego;
- wstąpienie do szyku pocztu sztandarowego;
- złożenie wieńca przez Prezydenta RP na płycie GNŻ (*Prezydent RP składa wieńce na płycie GNŻ*);
- dokonanie wpisu przez Prezydenta RP w Księdze Pamiątkowej GNŻ (*po dokonaniu wpisu Prezydent RP powraca na trybunę honorową*);
- przemówienie okolicznościowe Prezydenta RP;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości (*Prezydent RP odjeżdża z miejsca uroczystości*).

5. POŻEGNANIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z SIŁAMI ZBROJNYMI

Uroczystość pożegnania Prezydenta RP z siłami zbrojnymi odbywa się na dziedzińcu siedziby Prezydenta RP lub w innym miejscu określonym w decyzji Ministra ON.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: kompania honorowa, poczet proporca Prezydenta RP i orkiestra wojskowa²⁰ wyznaczone zgodnie z decyzją Ministra ON.

W miejscu uroczystości godzinę przed jej rozpoczęciem poczet proporcowy podnosi na maszt proporzec Prezydenta RP.

Po przybyciu Prezydenta RP kompania honorowa oddaje honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, dokonuje przeglądu kompanii honorowej (oddaje honor sztandarowi kompanii honorowej przez skłon głowy) i wita się z żołnierzami. Następnie wita się z Dowódcą Generalnym RSZ, Dowódcą Operacyjnym RSZ, Komendantem Głównym ŻW i Dowódcą GW, po czym zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości.

Po podniesieniu flagi państwowej RP na maszt i odegraniu **hymnu RP** Minister ON wygłasza okolicznościowe przemówienie, po którym następuje ceremonia pożegnania Prezydenta RP z siłami zbrojnymi i opuszczenie proporca Prezydenta RP. Następnie Prezydent RP wygłasza okolicznościowe przemówienie.

Uroczystość kończy defilada.

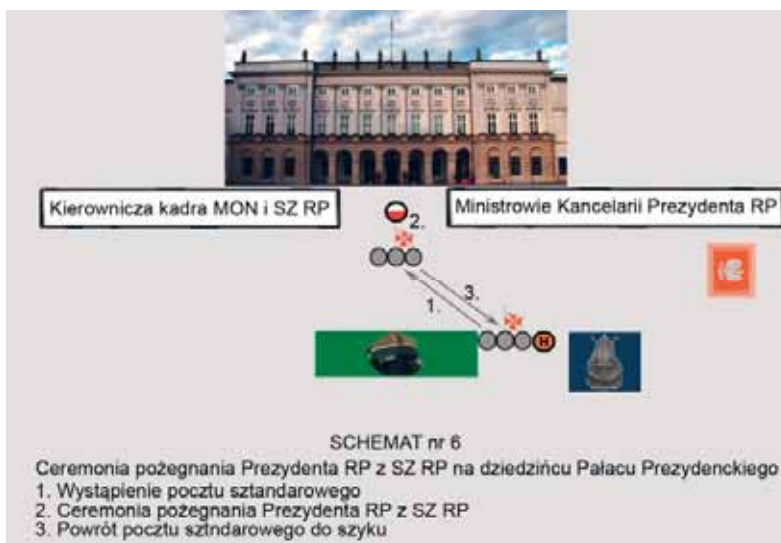
PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*zajmuje ona wyznaczone miejsce, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie uczestników uroczystości;
- przybycie Szefa SG WP, Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ i Komendanta Głównego ŻW (*wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą. Szef SG WP po powitaniu przez Dowódcę GW, zajmuje miejsce do powitania Prezydenta RP, a Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW i Dowódca GW zajmują wyznaczone miejsca*);

²⁰ Jeśli uroczystość odbywa się w Warszawie, wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

- przybycie Ministra ON (wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą. Po powitaniu przez Szefa SG WP, Minister ON oddaje honory sztandarowi kompanii honorowej i zajmuje wskazane miejsce);
- przybycie Prezydenta RP (trębacze grają sygnał „**Bacność**”. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, oddaje honory sztandarowi kompanii honorowej, dokonuje przeglądu pododdziału i wita się z żołnierzami. Następnie wita się z Ministrem ON, Dowódcą Generalnym RSZ, Dowódcą Operacyjnym RSZ, Komendantem Głównym ŻW i Dowódcą GW, po czym zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);
- odegranie **hymnu RP**;
- przemówienie okolicznościowe Ministra ON;
- ceremonia pożegnania Prezydenta RP z siłami zbrojnymi (poczet sztandarowy występuje z szyku kompanii honorowej i staje we wskazanym miejscu, Prezydent RP podchodzi do sztandaru, sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią. Prezydent RP klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmując płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje, następnie wstaje i oddaje honory przez skłon głowy. Trębacze grają „**Hasło WP**”);
- opuszczenie proporca Prezydenta RP²¹ (trębacz gra „**Sygnał Prezydencki**”, proporzec opuszcza proporzec. Prezydent RP wraca na poprzednie miejsce, a poczet sztandarowy wstępuje do szyku kompanii honorowej);
- przemówienie okolicznościowe Prezydenta RP;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

²¹ Proporzec Prezydenta RP został wciągnięty na maszt godzinę przed rozpoczęciem uroczystości.

6. POWITANIE I POŻEGNANIE OFICJALNE ORAZ NIEOFICJALNE ZAGRANICZNYCH DELEGACJI PAŃSTWOWYCH

Wizyty oficjalne zagranicznych delegacji państwowych organizowane są z udziałem wojskowej asysty honorowej zgodnie z wymogami protokołu dyplomatycznego.

Ceremonia oficjalnego powitania poprzedzona jest powitaniem nieoficjalnym na lotnisku (dworcu kolejowym, przejściu granicznym, w porcie itp.), w których udział bierze przedstawiciel urzędu zapraszającego²² i Protokołu Dyplomatycznego MSZ.

1) POWITANIE I POŻEGNANIE OFICJALNE PRZYWÓDCÓW PAŃSTWOWYCH

Powitanie oficjalne przywódców państwowych odbywa się na dziedzińcu siedziby Prezydenta RP lub w innym miejscu określonym przez organizatora²³.

W zależności od charakteru wizyty i miejsca uroczystości wojskową asystę honorową podczas ceremonii oficjalnego powitania i pożegnania przywódcy państwowego mogą stanowić: kompania honorowa, orkiestra wojskowa i posterunki honorowe lub szpaler reprezentacyjny, posterunki honorowe i orkiestra wojskowa (trębacz)²⁴.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem kompanii honorowej i orkiestry wojskowej:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsce*);
- przybycie na uroczystości przedstawicieli urzędu zapraszającego (*osoby witające zajmują miejsca wyznaczone przez Dyrektora Protokołu Dyplomatycznego MSZ*);
- przybycie członków delegacji oficjalnej towarzyszącej przywódcy państwowemu;
- przybycie Prezydenta RP (*trębacze grają sygnał „Bacność”. Kompania honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, Prezydent RP przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości o gotowości wojskowej asysty honorowej do ceremonii powitania i zajmuje miejsce oczekiwania na przybycie przywódcy państwowego*);
- przybycie przywódcy państwowego (*trębacze grają sygnał „Bacność”. Kompania honorowa oddaje honory, samochód przywódcy zatrzymuje się przed wejściem głównym do siedziby Prezydenta RP. Następnie Prezydent RP wita przywódcę. Następuje przedstawienie małżonek (małżonków), po czym Prezydent RP przedstawia oficjalną delegację polską, a przywódca przedstawia towarzyszącą mu delegację oficjalną. Po prezentacji Prezydent RP i przywódca zajmują miejsce do wysłuchania hymnów państwowych*);

²² Kancelaria Prezydenta RP, Kancelaria Prezesa RM, Kancelaria Sejmu RP, Kancelaria Senatu RP, MON itp.

²³ Organizatorem uroczystości jest Kancelaria Prezydenta RP oraz Protokół Dyplomatyczny MSZ.

²⁴ Jeśli uroczystość odbywa się w Warszawie wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

- ceremonia oficjalnego powitania (*orkiestra wojskowa wykonuje hymn państwa, z którego przybył przywódca²⁵, a następnie hymn RP, przywódca w towarzystwie Prezydenta RP przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii honorowej, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami, następnie wita się z przedstawicielami władz administracyjnych, samorządowych i wojskowych m. st. Warszawy oraz z szefami misji dyplomatycznych akredytowanych w RP i zajmuje miejsce do przyjęcia defilady*);
- defilada;
- zakończenie uroczystości (*Prezydent RP, przywódca i delegacje oficjalne wchodzi do siedziby Prezydenta RP*).

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem szpaleru reprezentacyjnego i orkiestry wojskowej (trębacza):

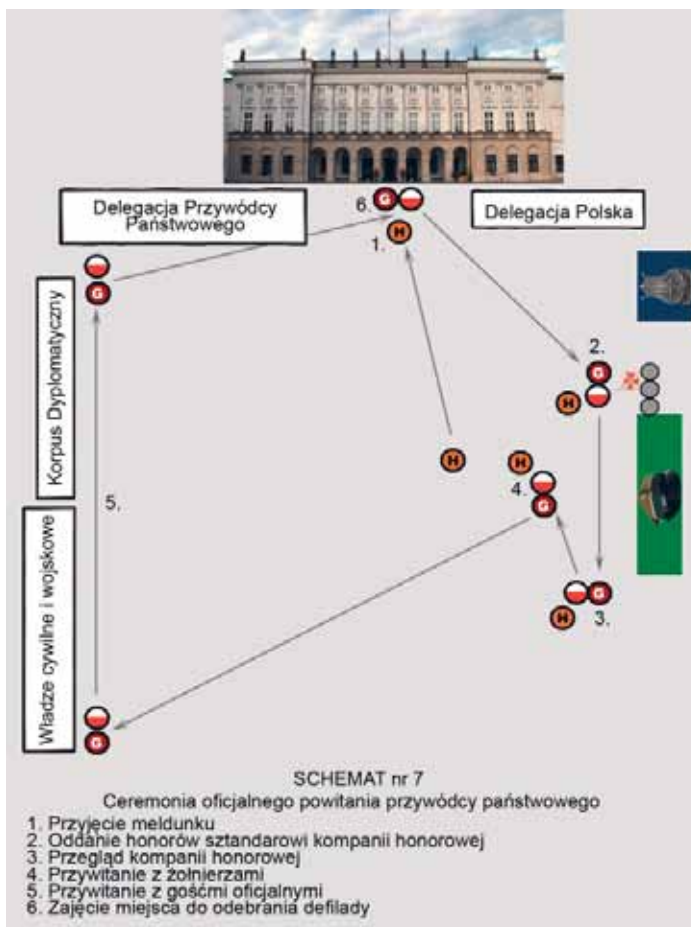
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*szpaler reprezentacyjny i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie członków delegacji oficjalnej towarzyszącej przywódcy państwowemu²⁶;
- przybycie Prezydenta RP (*trębacz gra sygnał „Baczność”. Wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, Prezydent RP przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości o gotowości wojskowej asysty honorowej do ceremonii powitania i zajmuje miejsce oczekiwania na przybycie przywódcy*);
- przybycie przywódcy państwowego (*trębacz gra sygnał „Baczność”. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory, samochód przywódcy zatrzymuje się przed wejściem głównym do siedziby Prezydenta RP. Następnie Prezydent RP wita przywódcę. Następuje przedstawienie małżonek /małżonków/, po czym Prezydent RP przedstawia oficjalną delegację polską, a przywódca przedstawia towarzyszącą mu delegację oficjalną. Po prezentacji Prezydent RP i przywódca zajmują miejsce do wysłuchania hymnu państwa²⁷, z którego przybył przywódca²⁸*);
- zakończenie uroczystości (*Prezydent RP, przywódca i delegacje oficjalne wchodzi do siedziby Prezydenta RP*).

²⁵ W przypadku udziału w uroczystości kilku przywódców państwowych organizator uroczystości ustala kolejność grania hymnów państwowych.

²⁶ Uroczystość może odbyć się bez udziału delegacji oficjalnych.

²⁷ W przypadku udziału w uroczystości kilku przywódców państwowych organizator uroczystości ustala kolejność grania hymnów państwowych.

²⁸ Jeżeli w uroczystości nie bierze udziału orkiestra wojskowa, to po powitaniu Prezydent RP, przywódca państwowy i oficjalni goście wchodzi do siedziby Prezydenta RP.

Zgodnie z przyjętym zwyczajem ceremonia pożegnania przywódcy państwowego ma charakter nieoficjalny (analogiczny jak powitanie nieoficjalne). W szczególnych przypadkach organizator decyduje o przeprowadzeniu ceremonii oficjalnego pożegnania. Przebiega ona wówczas tak, jak ceremonia oficjalnego powitania.

2) POWITANIE I POŻEGNANIE OFICJALNE SZEFÓW RZĄDÓW

Powitanie oficjalne szefów rządów odbywa się na dziedzińcu Kancelarii Prezesa RM lub w innym miejscu określonym przez organizatora²⁹.

W zależności od charakteru wizyty i miejsca uroczystości wojskową asystę honorową podczas ceremonii oficjalnego powitania i pożegnania szefa rządu mogą stanowić: kompania honorowa, orkiestra wojskowa i posterunki honorowe lub szpaler reprezentacyjny, posterunki honorowe i orkiestra wojskowa (trębacz)³⁰.

²⁹ Organizatorem uroczystości jest Kancelaria Prezesa RM oraz Protokół Dyplomatyczny MSZ.

³⁰ Jeśli uroczystość odbywa się w Warszawie wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsce);
- przybycie na uroczystość przedstawicieli urzędu zapraszającego;
- przybycie Prezesa RM (trębacze grają sygnał „**Baczość**”, kompania honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, Prezes RM przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości o gotowości wojskowej asysty honorowej do ceremonii powitania i zajmuje miejsce oczekiwania na przybycie szefa rządu);
- przybycie szefa rządu (trębacze grają sygnał „**Baczość**”, kompania honorowa oddaje honory, samochód szefa rządu zatrzymuje się przed wejściem głównym do Kancelarii Prezesa RM, Prezes RM wita szefa rządu, po czym obaj zajmują miejsce do wysłuchania hymnów państwowych);
- ceremonia oficjalnego powitania (orkiestra wojskowa wykonuje hymn państwa, z którego przybył szef rządu, a następnie **hymn RP**, szef rządu w towarzystwie Prezesa RM przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii honorowej, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami. Szef rządu przedstawia Prezesowi RM towarzyszących mu członków delegacji oficjalnej, następnie Prezes RM przedstawia szefowi rządu delegację polską. Po prezentacji Prezes RM i szef rządu zajmują miejsce do przyjęcia defilady);
- defilada;
- zakończenie uroczystości (Prezes RM, szef rządu i delegacje oficjalne wchodzi do siedziby Kancelarii Prezesa RM).

Jeżeli uroczystość odbywa się z udziałem szpaleru reprezentacyjnego, posterunku honorowego i trębacza, to przebiega ona analogicznie do uroczystości powitania przywódcy państwowego.

Zgodnie z przyjętym zwyczajem ceremonia pożegnania szefa rządu ma charakter nieoficjalny (analogiczny jak powitanie nieoficjalne). W szczególnych przypadkach organizator może zdecydować o przeprowadzeniu ceremonii oficjalnego pożegnania. Przebiega ona wówczas tak, jak ceremonia oficjalnego powitania.

3) POWITANIE I POŻEGNANIE OFICJALNE PRZYWÓDCÓW ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH ORAZ INNYCH DELEGACJI

Powitanie oficjalne przywódców organizacji międzynarodowych odbywa się w miejscu wskazanym przez organizatora³¹.

Miejsce powitania oraz szczegółowy przebieg uroczystości ustalane są każdorazowo przez Dyrektora Protokołu Dyplomatycznego MSZ z właściwym dla miejsca przeprowadzenia uroczystości dowódcą garnizonu.

W zależności od rangi delegacji, charakteru wizyty i miejsca uroczystości wojskową asystę honorową podczas ceremonii oficjalnego powitania przywódców organizacji międzynarodowych mogą stanowić: kompania honorowa, orkiestra wojskowa i posterunki honorowe lub szpaler reprezentacyjny, posterunki honorowe i orkiestra wojskowa (trębacz)³².

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem kompanii honorowej i orkiestry wojskowej:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsce*);
- przybycie na uroczystość osób witających;
- przybycie przedstawiciela RP witającego przywódcę organizacji międzynarodowej (*trębacze grają sygnał „Baczość”, kompania honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, przedstawiciel RP /jeśli jest osobą, której składa się meldunek/ – przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości o gotowości wojskowej asysty honorowej do ceremonii powitania i oczekuje na przybycie przywódcy organizacji międzynarodowej*);
- przybycie przywódcy organizacji międzynarodowej (*trębacze grają sygnał „Baczość”, kompania honorowa oddaje honory, samochód przywódcy zatrzymuje się, przedstawiciel RP wita przywódcę, po czym obaj zajmują miejsce do wysłuchania hymnów*);
- ceremonia oficjalnego powitania (*orkiestra wojskowa wykonuje hymn organizacji międzynarodowej*³³, *której przywódca przybył, a następnie hymn RP, przywódca w towarzystwie przedstawiciela RP przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami. Przywódca przedstawia przedstawicielowi RP towarzyszących mu członków delegacji oficjalnej, następnie przedstawiciel RP przedstawia przywódcy delegację polską. Po prezentacji przedstawiciel RP i przywódca zajmują miejsce do przyjęcia defilady*);
- przegrupowanie do defilady (*jeśli nakazują to względy organizacyjne, przegrupowanie do defilady może odbyć się w trakcie prezentacji delegacji oficjalnych*);
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

³¹ Organizatorem oficjalnych wizyt przywódców organizacji międzynarodowych jest Protokół Dyplomatyczny MSZ i urząd zapraszający, a w przypadku oficjalnych wizyt przywódców organizacji wojskowych DWSZ MON.

³² Jeśli uroczystość odbywa się w Warszawie, wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

³³ Jeżeli organizacja międzynarodowa posiada hymn.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem szpaleru reprezentacyjnego i orkiestry wojskowej (trębaczka):

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (szpaler reprezentacyjny i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsce);
- przybycie członków delegacji oficjalnej towarzyszącej przywódcy organizacji międzynarodowej³⁴;
- przybycie przedstawiciela RP witającego przywódcę organizacji międzynarodowej (trębaczka grają sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, przedstawiciel RP /jeśli jest osobą, której składa się meldunek/ – przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości o gotowości wojskowej asysty honorowej do ceremonii powitania i oczekuje na przybycie przywódcy organizacji międzynarodowej);
- przybycie przywódcy organizacji międzynarodowej (trębaczka grają sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, samochód przywódcy zatrzymuje się, przedstawiciel RP wita przywódcę. Przywódca przedstawia przedstawicielowi RP towarzyszących mu członków delegacji oficjalnej, następnie przedstawiciel RP przedstawia przywódcy delegację polską. Po prezentacji przedstawiciel RP i przywódca zajmują miejsce do wysłuchania hymnu organizacji, którą reprezentuje przywódca)³⁵;
- zakończenie uroczystości (przedstawiciel RP i przywódca organizacji międzynarodowej oraz delegacje wchodzi do budynku).

4) POWITANIE I POŻEGNANIE NIEOFICJALNE DELEGACJI ZAGRANICZNYCH

Ceremonia oficjalnego powitania delegacji zagranicznych, ze względu na ich rangę, a także na wniosek organizatora wizyty, może być poprzedzona powitaniem nieoficjalnym z udziałem wojskowej asysty honorowej (np. na lotnisku, dworcu kolejowym, w porcie).

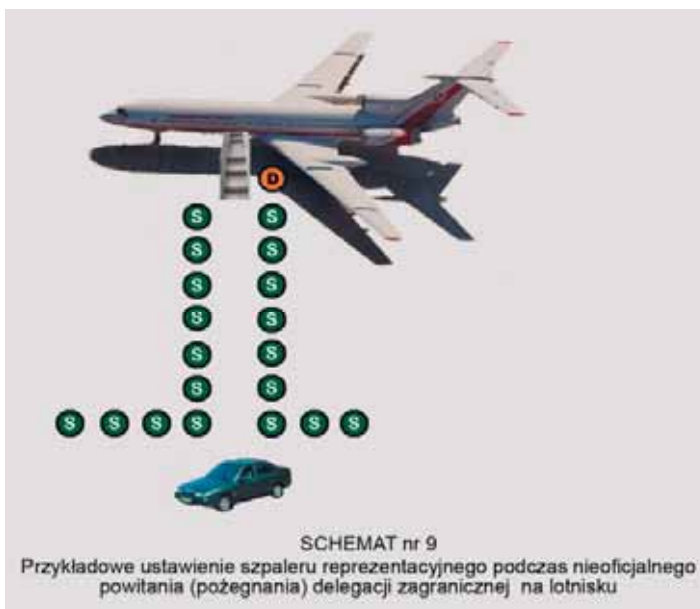
Także w czasie wizyt roboczych zagranicznych delegacji państwowych na wniosek organizatora wizyty może odbyć się ceremonia nieoficjalnego powitania z udziałem wojskowej asysty honorowej.

Do udziału w ceremonii nieoficjalnego powitania wyznacza się szpaler reprezentacyjny z bronią³⁶.

³⁴ Uroczystość może odbyć się bez udziału delegacji oficjalnych.

³⁵ Jeżeli w uroczystości nie bierze udziału orkiestra wojskowa, to po powitaniu przedstawiciel RP i przywódca organizacji międzynarodowej wchodzi do budynku.

³⁶ Liczbę żołnierzy w szpalerze reprezentacyjnym ustala organizator wizyty z dowódcą garnizonu wystawiającym wojskową asystę honorową.

Jeżeli powitanie nieoficjalne odbywa się przed budynkiem, szpaler wystawia się przed wejściem głównym. Szczegóły ustawienia szpaleru należy każdorazowo uzgadniać z organizatorem wizyty, biorąc pod uwagę specyfikę miejsca powitania i wymogi protokołu dyplomatycznego.

W chwili, kiedy delegacja zagraniczna podejżdża przed budynek wojskowa asysta honorowa oddaje honory. Po wejściu delegacji do budynku wojskowa asysta honorowa odchodzi z miejsca uroczystości.

W czasie powitania na lotnisku (dworcu kolejowym, w porcie) szpaler ustawia się po zatrzymaniu samolotu (pociągu, okrętu) i rozwinięciu dywanu (jeżeli przewidziano jego rozwinięcie). Żołnierze w szpalerze stoją w dwóch szeregach, zwróceniem frontem do siebie (po obu stronach dywanu). W chwili pojawienia się delegacji w wyjściu z samolotu (pociągu) lub przy trapie okrętu – wojskowa asysta honorowa oddaje honory. Po odjeździe delegacji wojskowa asysta honorowa odchodzi z miejsca uroczystości.

Ceremonia nieoficjalnego pożegnania delegacji zagranicznych odbywa się zgodnie z zasadami określonymi dla ceremonii nieoficjalnego ich powitania.

7. SKŁADANIE LISTÓW UWIERZYTELNIAJĄCYCH PRZEZ AMBASADORÓW NOWO AKREDYTOWANYCH W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Listy uwierzytelniające składają Prezydentowi RP ambasadorowie akredytowani w naszym kraju. Złożenie listów uwierzytelniających oznacza rozpoczęcie misji ambasadora.

Ceremonia powitania ambasadora, po której następuje złożenie listów uwierzytelniających Prezydentowi RP, odbywa się na dziedzińcu siedziby Prezydenta RP³⁷.

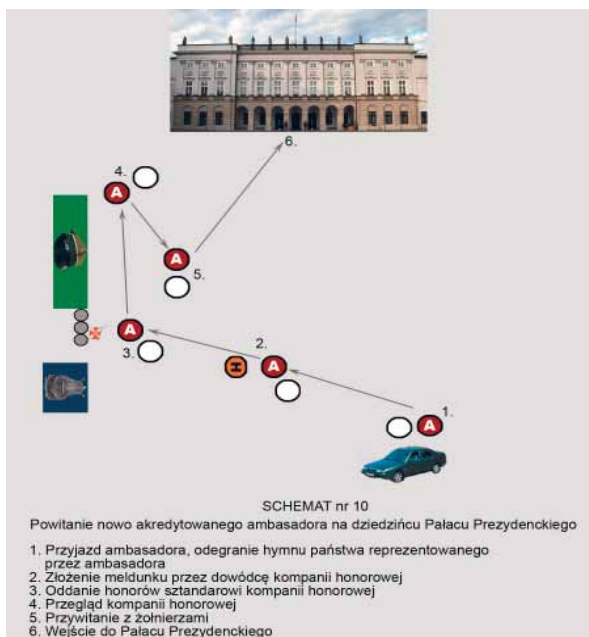
Wojskową asystę honorową podczas ceremonii składania listów uwierzytelniających stanowi kompania honorowa, orkiestra wojskowa oraz posterunki honorowe.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*zajmuje ona wyznaczone miejsce*);
- przybycie nowo akredytowanego ambasadora (*trębacze grają sygnał „Baczność”, kompania honorowa oddaje honory. Samochód z ambasadorem zatrzymuje się w wyznaczonym miejscu. Ambasador, Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ i osoby towarzyszące zajmują miejsca do rozpoczęcia uroczystości*);
- ceremonia powitania ambasadora (*orkiestra wojskowa wykonuje hymn państwa reprezentowanego przez ambasadora. Ambasador w towarzystwie Dyrektora Protokołu Dyplomatycznego MSZ przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii honorowej, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami, po czym przechodzi do siedziby Prezydenta RP*);
- złożenie listów uwierzytelniających Prezydentowi RP (*odbywa się bez udziału wojskowej asysty honorowej*);
- pożegnanie ambasadora (*kompania honorowa oddaje honory. Ambasador oraz Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ wychodzą z Pałacu Prezydenckiego i zajmują miejsca przed wejściem głównym. Orkiestra wojskowa wykonuje **hymn RP**, po czym ambasador, Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ i osoby towarzyszące zajmują miejsca w samochodach. Samochody wyjeżdżają z dziedzińca siedziby Prezydenta RP i przejeżdżają na Plac Marszałka Józefa Piłsudskiego, gdzie odbywa się ceremonia składania wieńca na płycie GNŻ*);
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;
- zakończenie uroczystości.

³⁷ Organizatorem ceremonii składania listów uwierzytelniających Prezydentowi RP przez nowo akredytowanych ambasadorów w RP jest Protokół Dyplomatyczny MSZ.

W przypadku składania listów uwierzytelniających tego samego dnia przez kilku ambasadorów, ceremonia powitania powtarzana jest dla każdego przybyłego ambasadora.

Wojskowa asysta honorowa opuszcza dziedziniec siedziby Prezydenta RP po odjeździe ostatniego z ambasadorów.

8. SKŁADANIE WIEŃCÓW W MIEJSCACH PAMIĘCI NARODOWEJ PRZEZ OFICJALNE DELEGACJE ZAGRANICZNE

1) SKŁADANIE WIEŃCA NA PŁYTCIE GROBU NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA W WARSZAWIE

Uroczystość składania wieńca na płycie GNŻ przez oficjalne delegacje zagraniczne jest stałym punktem programu wizyt oficjalnych składanych w naszym kraju przez przedstawicieli innych państw i organizacji międzynarodowych³⁸.

Ceremonia ta może odbywać się przy udziale kompanii honorowej i orkiestry wojskowej lub wojskowej asysty honorowej w składzie: szpaler reprezentacyjny z bronią, posterunek honorowy, żołnierze do składania wieńca, trębacz i werblista³⁹.

³⁸ Organizatorem uroczystości przed GNŻ są: (1) Protokół Dyplomatyczny MSZ – w przypadku oficjalnych delegacji zagranicznych przebywających w Polsce na zaproszenie władz państwowych; (2) Kancelaria Sejmu RP lub Kancelaria Senatu RP – w przypadku delegacji zagranicznych przebywających w Polsce na zaproszenie Marszałka Sejmu RP lub Marszałka Senatu RP; (3) DWSZ MON – w przypadku oficjalnych delegacji zagranicznych przebywających w Polsce na zaproszenie władz wojskowych; (4) urząd zapraszający – w przypadku innych delegacji.

³⁹ Skład wojskowej asysty honorowej każdorazowo ustala organizator uroczystości z DGW, biorąc pod uwagę jej rangę i wymogi protokołu dyplomatycznego.

W ceremonii udział bierze Dowódca GW, Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ (w czasie wizyt delegacji państwowych), Dyrektor Protokołu Wojskowego DWSZ (w czasie wizyt delegacji wojskowych), Wojewoda Mazowiecki i Prezydent m. st. Warszawy⁴⁰ (w ceremoniach składania wieńca przez przywódców państwowych) oraz przedstawiciel urzędu zapraszającego.

W ceremonii złożenia wieńca na płycie GNŻ przez przywódcę państwowego udział bierze Szwadron Kawalerii WP⁴¹. W czasie wystuchiwania przez przywódcę państwowego informacji o historii GNŻ kompania honorowa, orkiestra wojskowa i Szwadron Kawalerii WP przegrupowują się do miejsca rozpoczęcia defilady. Po wysłuchaniu informacji przywódca państwowy wraz z osobami towarzyszącymi zajmuje miejsce do przyjęcia defilady. Po jej zakończeniu przywódca państwowy odjeżdża z Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego.

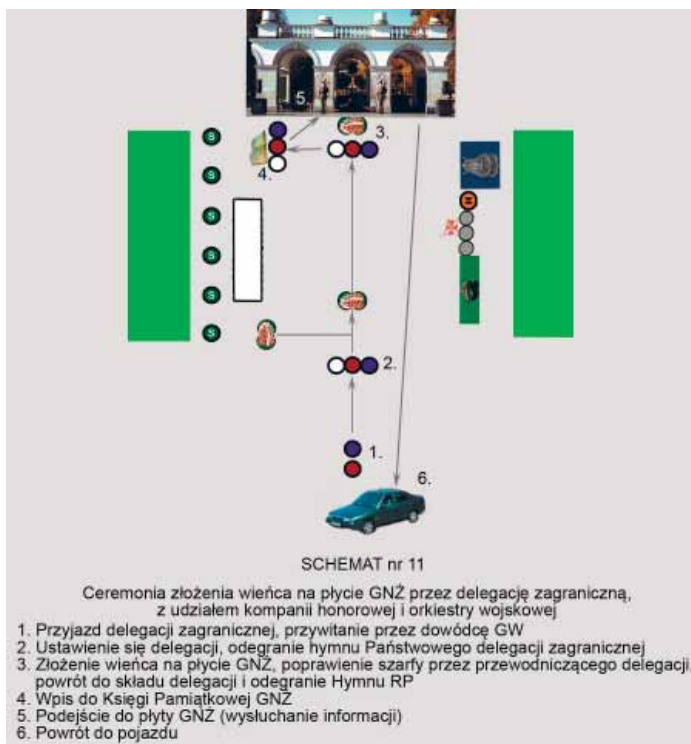
PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem kompanii honorowej i orkiestry wojskowej:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsce*);
- przybycie delegacji zagranicznej (*trębacz gra sygnał „Bacność”, kompania honorowa oddaje honory, delegacja wysiada z samochodów, Dowódca GW wita przewodniczącego delegacji, Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ przedstawia delegację polską. Dowódca GW informuje przewodniczącego delegacji przebiegu uroczystości, osoby towarzyszące zajmują miejsce obok stolika z Księgą Pamiątkową GNŻ*);
- ceremonia złożenia wieńca (*orkiestra wojskowa wykonuje hymn państwa, z którego przybyła delegacja zagraniczna, żołnierze z wieńcem występują przed delegacją, werblisci grają „Tremolo”, delegacja maszeruje za żołnierzami niosącymi wieniec, zatrzymuje się przed GNŻ, żołnierze składają wieniec na płycie GNŻ, przewodniczący delegacji zagranicznej podchodzi do wieńca, poprawia szarfę i wraca na poprzednie miejsce, orkiestra wojskowa gra **hymn RP***);
- złożenie podpisu w Księdze Pamiątkowej GNŻ i wysłuchanie informacji o historii GNŻ (*przewodniczący delegacji przechodzi do stolika z Księgą Pamiątkową GNŻ i składa w niej podpis, następnie podchodzi do płyty GNŻ i wysłuchuje krótkiej informacji o historii GNŻ udzielanej przez oficera DGW. Do wysłuchania informacji zapraszane są także osoby towarzyszące przewodniczącemu delegacji*);
- zajęcie miejsca do przyjęcia defilady (*przewodniczący delegacji zagranicznej w towarzystwie Dowódcy GW oraz Dyrektora Protokołu Dyplomatycznego MSZ oddaje honor sztandarowi kompanii honorowej, przechodzi przed frontem pododdziału i zajmuje miejsce do przyjęcia defilady*);
- defilada;
- odjazd delegacji zagranicznej kończy uroczystość.

⁴⁰ Wymienione osoby mogą być reprezentowane przez swoich przedstawicieli.

⁴¹ Szwadron Kawalerii WP wcześniej eskortuje przywódcę państwowego podczas przejazdu przed GNŻ.

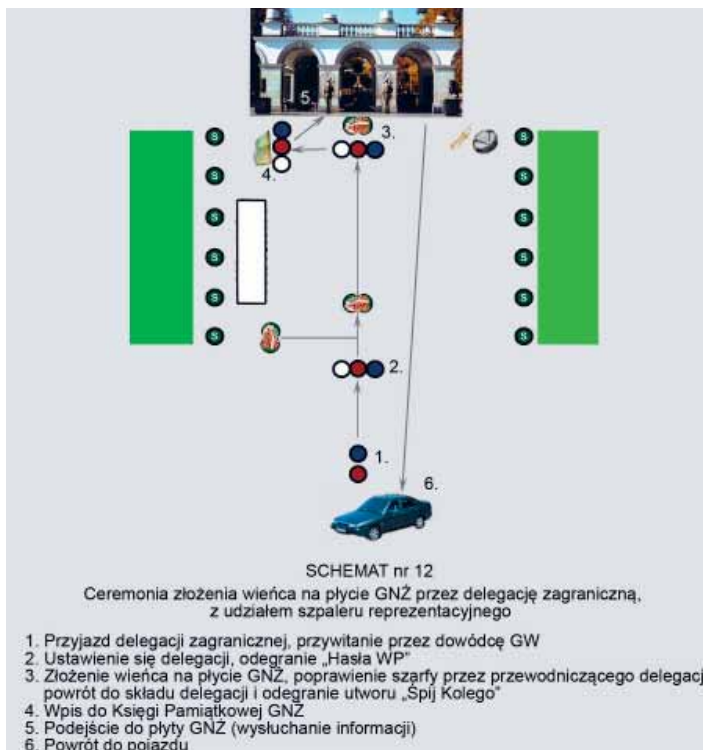

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem szpaleru reprezentacyjnego, trębacza i werblisty:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (szpaler reprezentacyjny, trębacz i werblista zajmują wyznaczone miejsce);
- przybycie delegacji zagranicznej (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory. Samochód z delegacją zatrzymuje się w wyznaczonym miejscu na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego. Dowódca GW wita przewodniczącego delegacji i przedstawia mu przebieg uroczystości, osoby towarzyszące zajmują miejsce obok stolika z Księgą Pamiątkową GNŻ);
- ceremonia złożenia wieńca (przewodniczący delegacji, Dowódca GW i Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ zajmują miejsca do rozpoczęcia uroczystości, po czym trębacz gra „**Hasło WP**”. Po jego odegraniu żołnierze z wieńcem występują przed delegacją. Werblista gra „**Tremolo**”, delegacja maszeruje za żołnierzami niosącymi wieńiec, zatrzymuje się przed GNŻ, żołnierze składają wieńiec. Przewodniczący delegacji podchodzi do wieńca, poprawia szarfę i powraca na poprzednie miejsce. Trębacz gra sygnał „**Śpij Kolego**”).
- złożenie podpisu w Księdze Pamiątkowej GNŻ i wysłuchanie informacji o historii GNŻ (przewodniczący delegacji przechodzi do stolika z Księgą Pamiątkową GNŻ i składa w niej podpis, następnie podchodzi do płyty GNŻ i wysłuchuje krótkiej informacji o historii GNŻ udzielanej przez oficera DGW. Do wysłuchania informacji zapraszane są także osoby towarzyszące przewodniczącemu delegacji);

- odjazd delegacji zagranicznej (po wysłuchaniu informacji o GNŻ, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, przewodniczący delegacji w towarzystwie Dowódcy GW i Dyrektora Protokołu Dyplomatycznego MSZ przechodzi do samochodu, żegna się z Dowódcą GW i odjeżdża z Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego. Odjeżdżają również osoby towarzyszące);
- zakończenie uroczystości.

2) SKŁADANIE WIEŃCÓW PRZY POMNIKACH, TABLICACH PAMIĄTKOWYCH I W MIEJSCACH PAMIĘCI NARODOWEJ

Uroczystość składania wieńców i wiązanek przy pomnikach i w miejscach pamięci narodowej⁴² przez delegacje zagraniczne odbywa się przy udziale szpaleru reprezentacyjnego z bronią, posterunku honorowego oraz żołnierzy do składania wieńca, trębacza i werblisty. W szczególnych przypadkach wojskową asystę honorową może stanowić pododdział honorowy i orkiestra wojskowa⁴³.

W ceremonii udział bierze dowódca garnizonu, Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ (w czasie wizyt delegacji państwowych), Dyrektor Protokołu

⁴² Organizatorem uroczystości składania wieńców przy pomnikach i w miejscach pamięci narodowej przez delegacje zagraniczne są urzędy i instytucje takie, jak w przypadku ceremonii organizowanych przed GNŻ.

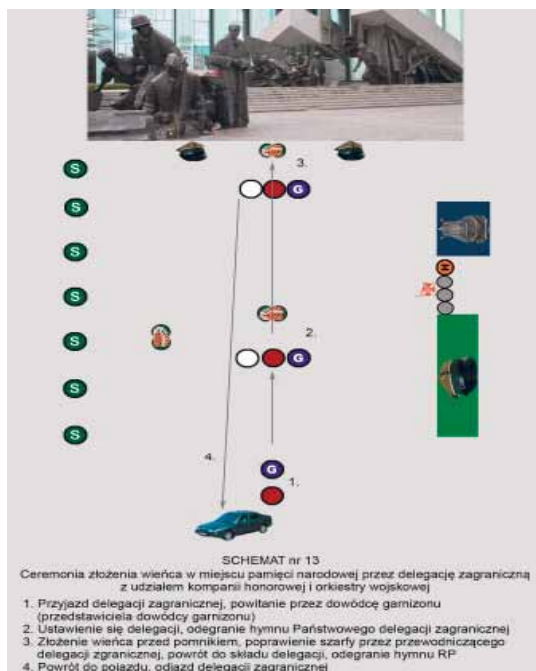
⁴³ Skład wojskowej asysty honorowej organizator uroczystości ustala każdorazowo z dowódcą garnizonu, na terenie którego się ona odbywa, biorąc pod uwagę jej rangę i wymogi protokołu dyplomatycznego.

Wojskowego DWSZ (w czasie wizyt delegacji wojskowych), przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych regionu (w ceremoniach składania wieńca przez przywódców państwowych) oraz przedstawiciel urzędu zapraszającego⁴⁴.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem pododdziału honorowego, posterunku honorowego, żołnierzy do składania wieńca i orkiestry wojskowej:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (pododdział honorowy i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsce);
- przybycie delegacji zagranicznej (trębacz grają sygnał „**Bacność**”, pododdział honorowy oddaje honory, delegacja wysiada z samochodów, dowódca garnizonu wita przewodniczącego delegacji, Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego MSZ lub Dyrektor Protokołu Wojskowego DWSZ przedstawia delegację polską, a następnie dowódca garnizonu informuje przewodniczącego delegacji o przebiegu uroczystości);
- ceremonia złożenia wieńca (orkiestra wojskowa wykonuje hymn państwa, z którego przybyła delegacja, żołnierze z wieńcem występują i ustawiają się przed delegacją, werbliści grają „**Tremoło**”, delegacja idzie za żołnierzami niosącymi wieńce, żołnierze składają wieńce przed pomnikiem, przewodniczący delegacji podchodzi do wieńca, poprawia szarfę i wraca na poprzednie miejsce, orkiestra wojskowa gra **hymn RP**)⁴⁵;
- odjazd delegacji zagranicznej;
- zakończenie uroczystości.

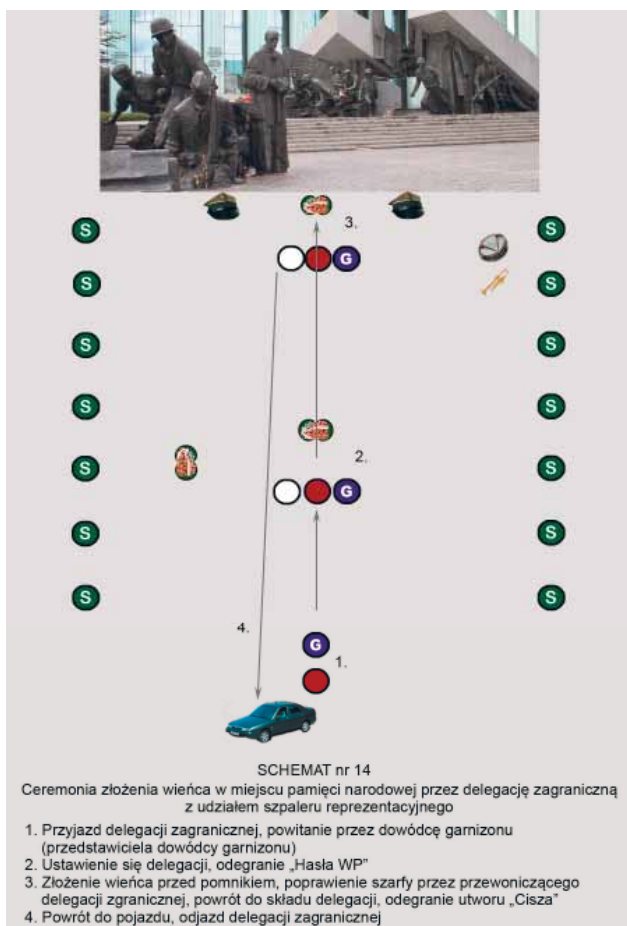
⁴⁴ Wymienione osoby mogą być reprezentowane przez swoich przedstawicieli.

⁴⁵ Jeśli miejsce pamięci posiada księgę pamiątkową, powinna ona być wyłożona. Przewodniczący delegacji dokonuje w niej wpisu.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem szpaleru reprezentacyjnego, posterunku honorowego, żołnierzy do składania wieńca, trębacza i werblisty:

- wystawienie posterunku honorowego;
- wprowadzenie pozostałych elementów wojskowej asysty honorowej (szpaler reprezentacyjny, żołnierze do składania wieńca, trębacz i werblista zajmują wyznaczone miejsca);
- przybycie delegacji zagranicznej (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, delegacja wysiada z samochodów, dowódca garnizonu wita przewodniczącego delegacji i informuje o przebiegu uroczystości);
- ceremonia złożenia wieńca (trębacz gra „**Hasło WP**”, żołnierze z wieńcem występują i ustawiają się przed delegacją, werblista gra „**Tremolo**”, delegacja idzie za żołnierzami niosącymi wieńce, żołnierze składają wieńce przed pomnikiem, przewodniczący delegacji zagranicznej podchodzi do wieńca, poprawia szarfę i wraca na poprzednie miejsce. Trębacz gra sygnał „**Cisza**”);
- odjazd delegacji zagranicznej;
- zakończenie uroczystości.

9. WRĘCZENIE AKTÓW MIANOWANIA OFICEROM, HONOROWEJ BRONI BIAŁEJ OFICEROM MIANOWANYM NA STOPNIE GENERALÓW BRYGADY (KONTRADMIRAŁÓW) ORAZ AKTÓW NOMINACJI MIANOWANYM NA WYŻSZE STOPNIE GENERALSKIE (ADMIRALSKIE)

Uroczystość wręczenia aktów mianowania oficerom, honorowej broni białej oficerom mianowanym na stopnie generałów brygady (kontradmirałów) oraz aktów nominacji mianowanym na wyższe stopnie generalskie (admiralskie) organizuje się z okazji świąt państwowych, Święta Wojska Polskiego, a także w innych terminach określonych przez Kancelarię Prezydenta RP⁴⁶. Ceremonia wręczenia nominacji może odbywać się w siedzibie Prezydenta RP, na dziedzińcu Pałacu Belwederskiego lub w innym miejscu określonym przez Kancelarię Prezydenta RP.

Akty mianowania na stopnie generalskie (admiralskie) wręcza osobiście Prezydent RP w obecności Ministra ON, Szefa SG WP oraz przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych. Podczas uroczystości Minister ON wręcza honorową broń białą nowo mianowanym generałom brygady (kontradmirałom) oraz gwiazdki odpowiadające otrzymanemu stopniowi wojskowemu – mianowanym na wyższe stopnie generalskie (admiralskie).

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa (w pomieszczeniach – poczet sztandarowy i trębacz lub orkiestra wojskowa)⁴⁷.

Nowo mianowani generałowie brygady (kontradmirałowie), a także inne osoby po otrzymaniu nominacji na wyższe stopnie generalskie (admiralskie) mogą udać się przed GNŻ lub w inne miejsce pamięci narodowej, aby złożyć wiązanki kwiatów.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości w siedzibie Prezydenta RP lub innym miejscu:

- przybycie mianowanych na stopnie generalskie (admiralskie) i zaproszonych gości (mianowanym mogą towarzyszyć zaproszone przez nich osoby. Po przybyciu wszyscy zajmują wyznaczone miejsca);
- przybycie Prezydenta RP (przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP zapowiada przybycie Prezydenta RP, który wchodzi do sali. Trębacz grają „**Sygnal Prezydencki**”, Prezydent RP wita się z zaproszonymi gośćmi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);
- wprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy maszeruje na wskazane miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, trębacz grają „**Hasło WP**” /orkiestra wojskowa wykonuje **hymn RP**);
- ceremonia wręczenia aktów mianowania na stopnie generała brygady (kontradmirała), honorowej broni białej oraz aktów mianowania i gwiazdek mianowanym na wyższe stopnie generalskie (admiralskie) – (trębacz grają sygnal „**Słuchajcie Wszyscy**”, przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP odczytuje postanowienie Prezydenta RP o nadaniu stopni generalskich /admiralskich/. Wyczytane osoby podchodzą do Prezydenta RP i zatrzymują

⁴⁶ Organizatorem uroczystości jest Kancelaria Prezydenta RP, która opracowuje jej scenariusz.

⁴⁷ Jeśli uroczystość odbywa się w Warszawie, wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

się w wyznaczonym miejscu⁴⁸. Prezydent RP wręcza kolejno wyczytanym akty mianowania, a Minister ON wręcza nowo mianowanym honorową broń białą oraz mianowanym na wyższe stopnie generalskie /admiralskie/ – gwiazdki /w etui/. Otrzymujący honorową broń białą /buzdygany generalskie/ oraz gwiazdki odpowiadają „**Ku chwale Ojczyzny**”. Następnie mianowani na stopnie generalskie /admiralskie/, trzymając honorową broń białą /buzdygany generalskie/ przy udzie lewej nogi, a gwiazdki w lewej ręce, na komendę dowódcy uroczystości odchodzą na wyznaczone miejsce).

- przemówienie Prezydenta RP (przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP prosi Prezydenta RP o zabranie głosu);
- przemówienie przedstawiciela nowo mianowanych;
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacze grają „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza salę);
- zakończenie uroczystości.

Uroczystość wręczenia aktów mianowania, honorowej broni białej oficerom mianowanym na stopnie generałów brygady (kontradmirałów) oraz aktów nominacji mianowanym na wyższe stopnie generalskie (admiralskie) odbywa się w dniu 15 sierpnia na dziedzińcu Pałacu Belwederskiego w Warszawie i stanowi jeden z elementów obchodów Święta Wojska Polskiego. Uroczystość poprzedzona jest ceremonią złożenia przez Prezydenta RP wieńca przed pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego znajdującym się przy Pałacu Belwederskim w Warszawie.

W trakcie uroczystości może odbywać się także wręczenie listów gratulacyjnych generałom (admirałom) odchodzącym do rezerwy lub przechodzącym w stan spoczynku, prezentacja prymusów uczelni wojskowych oraz wręczenie odznak orderów i odznaczeń państwowych.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości na dziedzińcu Pałacu Belwederskiego:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsca);
- przybycie mianowanych na stopnie generalskie (admiralskie) i zaproszonych gości (mianowanym mogą towarzyszyć zaproszone przez nich osoby. Po przybyciu wszyscy zajmują wyznaczone miejsca);
- przybycie Prezydenta RP (trębacze grają sygnał „**Bacność**”, kompania honorowa oddaje honory. Przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP zapowiada przybycie Prezydenta RP. Przy bramie wjazdowej na dziedziniec Belwederu Prezydenta RP wita Dowódca GW. Następnie Prezydent RP przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii honorowej, oddaje honor sztandarowi, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami i zajmuje miejsce do ceremonii podniesienia Proporca Prezydenta RP na maszt, znajdujący się na budynku Pałacu Belwederskiego. Trębacze grają „**Sygnał Prezydencki**”, proporcowy podnosi proporzec na maszt. Następnie Prezydent RP przechodzi

⁴⁸ Żołnierzy mianowanych wprowadza wyznaczony oficer. W przypadku wręczenia aktów mianowań na stopnie pierwsze i wyższe stopnie generalskie (admiralskie) inwalidom wojskowym lub żołnierzom poszkodowanym podczas pełnienia misji wojskowych poza granicami państwa, którzy przybyli na uroczystość na wózkach inwalidzkich, Prezydent RP podchodzi do nich i wręcza akty mianowania. Minister ON podchodzi i wręcza buzdygany generalskie lub gwiazdki.

przed wejście główne do Belwederu, wita się z zaproszonymi gośćmi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);

- rozpoczęcie uroczystości (*orkiestra wojskowa gra **hymn RP***);
- ceremonia wręczenia aktów mianowania na stopnie generała brygady (kontradmiranta), honorowej broni białej oraz aktów mianowania i gwiazdek mianowanym na wyższe stopnie generalskie (admiralskie) – (*trębacze grają sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”, przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP odczytuje postanowienie Prezydenta RP o nadaniu stopni generalskich /admiralskich/. Wyczytane osoby podchodzą do Prezydenta RP i zatrzymują się w wyznaczonym miejscu⁴⁹. Prezydent RP wręcza kolejno wyczytanym akty mianowania, a Minister ON wręcza nowo mianowanym honorową broń białą oraz mianowanym na wyższe stopnie generalskie /admiralskie/ – gwiazdki /w etui/. Otrzymujący honorową broń białą /buzdygany generalskie/ oraz gwiazdki odpowiadają „**Ku chwale Ojczyzny**”. Następnie mianowani na stopnie generalskie /admiralskie/, trzymając honorową broń białą /buzdygany generalskie/ przy udzie lewej nogi, a gwiazdki w lewej ręce, na komendę dowódcy uroczystości odchodzą na wyznaczone miejsce);*
- przemówienie Prezydenta RP (*przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP prosi Prezydenta RP o zabranie głosu*);
- przemówienie przedstawicieli mianowanych;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

10. WRĘCZANIE ODZNAK ORDERÓW I ODZNACZEŃ PAŃSTWOWYCH

Uroczystość wręczenia odznak orderów i odznaczeń państwowych może odbywać się w siedzibie Prezydenta RP lub innym miejscu, określonym przez Kancelarię Prezydenta RP. Wręczenia odznak orderów i odznaczeń państwowych dokonuje Prezydent RP lub jego przedstawiciel⁵⁰.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: poczet sztandarowy, trębacze lub orkiestra wojskowa⁵¹.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie osób, które otrzymają odznaki orderów i odznaczeń oraz zaproszonych gości (*przybyli zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie Prezydenta RP (*trębacze grają „**Sygnał Prezydencki**”, Prezydent RP wita się z zaproszonymi gośćmi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- wprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – WPROWADZIC**”, poczet sztandarowy*

⁴⁹ Żołnierzy mianowanych wprowadza wyznaczony oficer DGW. W przypadku wręczenia aktów mianowania na stopnie pierwsze i wyższe stopnie generalskie (admiralskie) inwalidom wojskowym lub żołnierzom poszkodowanym podczas pełnienia misji wojskowych poza granicami państwa, którzy przybyli na uroczystość na wózkach inwalidzkich, Prezydent RP podchodzi do nich i wręcza akty mianowania. Minister ON podchodzi i wręcza buzdygany generalskie lub gwiazdki.

⁵⁰ Szczegółowy scenariusz uroczystości opracowuje Kancelaria Prezydenta RP.

⁵¹ Skład wojskowej asysty honorowej ustala Kancelaria Prezydenta RP z dowódcą garnizonu, uwzględniając rangę i charakter uroczystości. Jeśli uroczystość odbywa się w Warszawie, wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

maszeruje na wskazane miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, trębacze grają „Hasło WP” /gdy udział bierze orkiestra wojskowa, wykonywany jest hymn RP/);

- *ceremonia wręczenia odznak orderów i odznaczeń (trębacze grają sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”, przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP wita uczestników uroczystości i odczytuje postanowienie Prezydenta RP o nadaniu orderów i odznaczeń, wyróżnieni podchodzą kolejno do Prezydenta RP, który przypina odznaki orderów i odznaczeń. Po otrzymaniu orderu lub odznaczenia wyróżnieni żołnierze odpowiadają: „**Ku chwale Ojczyzny**” /osoby cywilne i przedstawiciele innych państw odpowiadają: „**Dziękuję**”, po czym wracają na poprzednie miejsca)⁵²;*
- *przemówienie Prezydenta RP (przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP prosi Prezydenta RP o zabranie głosu);*
- *przemówienie przedstawiciela wyróżnionych;*
- *odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza salę);*
- *zakończenie uroczystości.*

11. OFICJALNE PRZYJĘCIA, SPOTKANIA Z KORPUSEM DYPLMATYCZNYM AKREDYTOWANYM W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, UROCZYSTE OBIADY (KOLACJE) NA CZEŚĆ OFICJALNYCH ZAGRANICZNYCH DELEGACJI PAŃSTWOWYCH I INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA O RANDZE PAŃSTWOWEJ

W oficjalnych przyjęciach wydawanych na cześć delegacji zagranicznych przebywających z wizytą w RP, spotkań władz państwowych i wojskowych z przedstawicielami korpusu dyplomatycznego akredytowanymi w RP, na wniosek organizatora uroczystości może wziąć udział wojskowa asysta honorowa⁵³.

Stanowi ją posterunek honorowy, a w czasie uroczystych obiadów (kolacji) wydawanych na cześć przywódcy państwowego lub szefa rządu (przywódcy organizacji międzynarodowej) także orkiestra wojskowa do odegrania hymnów państwowych (hymnów organizacji międzynarodowych).

Wojskowa asysta honorowa może wziąć udział w przedsięwzięciach o randze międzynarodowej i państwowej, jeśli przewiduje to protokół dyplomatyczny. W czasie rozmów oficjalnych, spotkań, przyjęć wydawanych przez Prezydenta RP oraz Prezesa RM wystawiane są posterunki honorowe⁵⁴.

W przedsięwzięciach wymagających odegrania hymnów może wziąć udział orkiestra wojskowa (np. inauguracyjne posiedzenie, rozpoczęcie kolejnej kadencji Sejmu RP i Senatu RP, uroczyste sesje Parlamentu RP).

⁵² W przypadku wręczenia odznak orderów lub odznaczeń państwowych osobom, które przybyły na uroczystość na wózkach inwalidzkich, Prezydent RP podchodzi do nich i przypina (wręcza) odznakę orderu lub odznaczenia.

⁵³ Organizatorem tych uroczystości może być Kancelaria Prezydenta RP, Kancelaria Prezesa RM, Kancelaria Sejmu RP, Kancelaria Senatu RP, Protokół Dyplomatyczny MSZ i MON.

⁵⁴ Skład i umundurowanie żołnierzy stanowiących posterunek honorowy powinny być każdorazowo ustalany z organizatorem uroczystości z uwzględnieniem jego rangi i charakteru.

ROZDZIAŁ III

UROCZYŚCIOŚCI WOJSKOWE

1. PRZEKAZANIE I PRZYJĘCIE KIEROWNICTWA MINISTERSTWEM OBRONY NARODOWEJ

Wręczenia aktu mianowania na stanowisko Ministra ON i przyjęcia przysięgi dokonuje Prezydent RP w swojej siedzibie¹. Uroczystość przebiega zgodnie ze scenariuszem opracowanym przez Kancelarię Prezydenta RP i odbywa się bez udziału wojskowej asysty honorowej. Jednak na wniosek organizatora uroczystości może wziąć w niej udział poczet sztandarowy i trębacz.

Zwyczajowo nowo mianowany Minister ON przybywa do miejsca swojego urzędowania w towarzystwie Prezesa RM, który dokonuje przedstawienia ministra i formalnie inauguruje jego urzędowanie. W przedsięwzięciu tym nie przewiduje się udziału wojskowej asysty honorowej.

Ceremonia oficjalnego przyjęcia kierownictwa MON odbywa się na dziedzińcu siedziby Ministra ON z udziałem wojskowej asysty honorowej. Udział w uroczystości może wziąć Prezydent RP, Prezes RM oraz Minister ON zdający obowiązki².

Wojskową asystę honorową podczas ceremonii stanowi: kompania honorowa, orkiestra wojskowa i posterunek honorowy.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości z udziałem Prezydenta RP i Prezesa RM:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmuje wyznaczone miejsce*);
- przybycie kierowniczej kadry MON i SZ RP (*przybyli zajmują wskazane miejsca na dziedzińcu siedziby Ministra ON*);
- przybycie Ministra ON zdającego obowiązki (*trębacz gra sygnał „**Bacność**”, kompania honorowa oddaje honory, Minister ON wychodzi z siedziby MON, oddaje honory sztandarowi i zajmuje miejsce do powitania Prezydenta RP*);
- przybycie Prezesa RM w towarzystwie Ministra ON obejmującego obowiązki (*trębacz gra sygnał „**Bacność**”, kompania honorowa oddaje honory. Po powitaniu przez Ministra ON zdającego obowiązki Prezes RM w towarzystwie Ministra ON obejmującego obowiązki oddaje honory sztandarowi kompanii honorowej i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- przybycie Prezydenta RP (*trębacz gra sygnał „**Bacność**”, kompania honorowa oddaje honory, Minister ON zdający obowiązki wita Prezydenta RP*);
- podniesienie na maszt proporca Prezydenta RP (*trębacz gra „**Sygnal Prezydencki**”, proporcowy podnosi proporzec Prezydenta RP na maszt*);
- powitanie Prezydenta RP (*Prezydent RP w towarzystwie Ministra ON zdającego obowiązki przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii honorowej, oddaje honory sztandarowi, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami i zaproszonymi gośćmi, a następnie zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości. Minister ON zdający obowiązki staje po prawej stronie Prezydenta RP*);

¹ Organizatorem uroczystości jest Kancelaria Prezydenta RP.

² Uroczystość organizuje MON w uzgodnieniu z Kancelarią Prezydenta RP i Kancelarią Prezesa RM.

- odegranie **hymnu RP**;
- przemówienie Prezydenta RP;
- ceremonia przekazania i przyjęcia kierownictwa MON (*kompania honorowa oddaje honory, poczet sztandarowy występuje na wskazane miejsce i oddaje honory. Zdający i obejmujący obowiązki Ministra ON podchodzą do sztandaru, sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią, ministrowie w kolejności: zdający, a następnie obejmujący klękają na prawe kolano, prawą ręką ujmują płat sztandaru i całują go, po czym wstają i oddają honor przez skłon głowy*)³;
- podniesienie na maszt flagi Ministra ON (*trębacz gra „**Hasło WP**”, flagowy podnosi flagę Ministra ON na maszt, Ministrowie ON powracają na poprzednie miejsce, obejmujący obowiązki ministra staje po prawej stronie Prezydenta RP. Poczet sztandarowy wstępuje do szyku. Ministrowie ON przechodzą do przedstawienia kierowniczej kadry MON i SZ RP. Po przedstawieniu kierowniczej kadry ministrowie ON powracają na poprzednie miejsca*);
- przemówienia zdającego i obejmującego obowiązki Ministra ON;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

Uroczystość przekazania i przyjęcia kierownictwa MON może się odbyć bez udziału Prezydenta RP i Prezesa RM. W uroczystości mogą uczestniczyć przedstawiciele najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, kierowniczej kadry MON i SZ RP oraz duszpasterstw wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości bez udziału Prezydenta RP i Prezesa RM:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmuje wyznaczone miejsce*);
- przybycie kierowniczej kadry MON i SZ RP (*przybyli zajmują wskazane miejsca na dziedzińcu siedziby Ministra ON*);
- przybycie zdającego i obejmującego obowiązki Ministra ON (*trębacze grają sygnał „**Bacność**”, kompania honorowa oddaje honory. Zdający i obejmujący obowiązki Ministra ON wychodzą z siedziby MON i zajmują miejsce do rozpoczęcia uroczystości. Minister obejmujący obowiązki stoi z lewej strony. Dowódca kompanii honorowej składa meldunek zdającemu obowiązki, po czym zdający i obejmujący obowiązki ministra oddają honory sztandarowi przez skłon głowy*);
- odegranie **hymnu RP**;
- przemówienie zdającego obowiązki Ministra ON;
- ceremonia przekazania i przyjęcia kierownictwa MON (*kompania honorowa oddaje honory, poczet sztandarowy występuje na wskazane miejsce i oddaje honory. Zdający i obejmujący obowiązki Ministra ON podchodzą do sztandaru, sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią, ministrowie w kolejności: zdający,*

³ Po zakończeniu ceremonii przedstawiciele duszpasterstw wojskowych mogą udzielić błogosławieństwa.

a następnie obejmujący klękają na prawe kolano, prawą ręką ujmują płat sztandaru i całują go, po czym wstają i oddają honor przez skłon głowy⁴;

- podniesienie na maszt flagi Ministra ON (trębacz gra „**Hasło WP**”, flagowy podnosi flagę Ministra ON na maszt, Ministrowie ON powracają na poprzednie miejsce, obejmujący obowiązki ministra staje po prawej stronie. Poczet sztandarowy wstępuje do szyku. Ministrowie ON przechodzą do przedstawienia kierowniczej kadry MON i SZ RP. Po przedstawianiu kierowniczej kadry ministrowie powracają na poprzednie miejsca);
- przemówienie obejmującego obowiązki Ministra ON;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

Uroczystość przyjęcia kierownictwa MON może się także odbyć jedynie z udziałem Ministra ON obejmującego obowiązki. Przeprowadza się ją w pomieszczeniu⁵. W uroczystości mogą uczestniczyć przedstawiciele najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, kierownictwa MON i SZ RP oraz duszpasterstw wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas ceremonii stanowi poczet sztandarowy i trębacz.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości tylko z udziałem Ministra ON obejmującego obowiązki:

- przybycie kierowniczej kadry MON i SZ RP (zajmują oni wskazane miejsca w sali);
- przybycie Ministra ON (trębacz gra sygnał „**Baczność**”, Minister ON przyjmuje meldunek od Szefa SG WP i zajmuje wskazane miejsce);
- wprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy maszeruje na wskazane miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”);
- odczytanie postanowienia Prezydenta RP (trębacz gra sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”, przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP odczytuje postanowienie Prezydenta RP o powołaniu na stanowisko Ministra ON);
- ceremonia przyjęcia kierownictwa MON (poczet sztandarowy występuje na wskazane miejsce i oddaje honory. Minister ON podchodzi do sztandaru, sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią. Minister klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmując płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje, następnie wstaje, trębacz gra „**Hasło WP**”. Minister i poczet sztandarowy powracają na poprzednie miejsca);
- przedstawienie kierowniczej kadry MON i SZ RP;
- przemówienie Ministra ON;
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, następnie poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości);
- zakończenie uroczystości.

⁴ Po zakończeniu ceremonii przedstawiciele duszpasterstw wojskowych mogą udzielić błogosławieństwa.

⁵ Miejsce uroczystości ustala jej organizator.

2. PRZEKAZANIE I PRZYJĘCIE OBOWIĄZKÓW SZEFA SZTABU GENERALNEGO WOJSKA POLSKIEGO

Uroczystość przekazania i przyjęcia obowiązków Szefa SG WP poprzedzona jest ceremonią wręczenia aktów odwołania dotychczasowego i wyznaczenia nowego Szefa SG WP.

Ceremonia wręczenia przez Prezydenta RP aktu odwołania i wyznaczenia na stanowisko Szefa SG WP odbywa się w siedzibie Prezydenta RP⁶.

W uroczystości tej biorą udział przedstawiciele najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, kierownictwa MON i SZ RP oraz duszpasterstw wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: poczet sztandarowy i orkiestra wojskowa lub trębacze.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie przedstawicieli kierownictwa MON i SZ RP oraz zaproszonych gości;
- przybycie zdającego i obejmującego obowiązki Szefa SG WP;
- przybycie Prezydenta RP (*przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP zapowiada przybycie Prezydenta RP. Trębacze grają „Sygnał Prezydencki”, Prezydent RP wchodzi do sali, wita się z zaproszonymi gośćmi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- wprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „Sztandar – WPROWADZIĆ”, poczet sztandarowy maszeruje na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, orkiestra wojskowa gra hymn RP /trębacze grają „Hasło WP”*);
- powitanie uczestników uroczystości (*przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP wita uczestników uroczystości*);
- odczytanie postanowienia Prezydenta RP (*trębacz gra sygnał „Słuchajcie Wszyscy”, przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP odczytuje postanowienie o odwołaniu dotychczasowego i wyznaczeniu nowego Szefa SG WP*);
- ceremonia odwołania i wyznaczenia na stanowisko (*szefowie SG WP występują na wyznaczone miejsce. Prezydent RP wręcza akty odwołania i wyznaczenia na stanowisko*);
- przemówienie Prezydenta RP (*przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP prosi Prezydenta RP o zabranie głosu*);
- przemówienia zdającego i obejmującego obowiązki Szefa SG WP;
- odprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „Sztandar – ODPROWADZIĆ”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacze grają „Hasło WP”, po czym poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości*);
- zakończenie uroczystości.

Po zakończeniu uroczystości w siedzibie Prezydenta RP zdający obowiązki Szefa SG WP może udać się przed GNŻ, gdzie składa wiązanek kwiatów.

Jeżeli Szef SG WP zostaje wyznaczony na kolejną kadencję, to ceremonia wręczenia aktu wyznaczenia odbywa się zgodnie z powyższym scenariuszem.

⁶ Organizatorem uroczystości jest Kancelaria Prezydenta RP.

Uroczystość przekazania i przyjęcia obowiązków Szefa SG WP odbywa się w obecności Ministra ON na dziedzińcu siedziby Szefa SG WP. W uroczystości mogą uczestniczyć przedstawiciele najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, kierownictwa MON i SZ RP oraz ordynariatów wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmuje wyznaczone miejsce*);
- przybycie przedstawicieli kierownictwa MON i SZ RP oraz zaproszonych gości;
- przybycie Ministra ON (*trębacze grają sygnał „Baczność”, kompania honorowa oddaje honory. Minister ON w towarzystwie zdającego i obejmującego obowiązki Szefa SG WP⁷ zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości. Zdający obowiązki staje po prawej, a obejmujący po lewej stronie Ministra ON*);
- odegranie **hymnu RP**;
- rozpoczęcie uroczystości (*Minister ON przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii honorowej, oddaje honory sztandarowi, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami, po czym wraca na poprzednie miejsce*);
- ceremonia przekazania i objęcia obowiązków (*poczet sztandarowy występuje z szyku i zajmuje miejsce przed Ministrem ON, zdający i obejmujący obowiązki Szefa SG WP podchodzą do sztandaru, oddają honory i wykonują zwrot: obejmujący w prawo, a zdający w lewo, stając frontem do siebie. Sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią, Szefowie SG WP kłękają na prawe kolano i w kolejności: zdający, a następnie obejmujący, prawą ręką ujmują płat sztandaru i całują go, po czym wstają. Sztandarowy wykonuje chwyt „Prezentuj”. Szefowie SG WP wykonują zwrot: zdający w lewo, obejmujący w prawo i kolejno meldują Ministrowi ON zdanie i objęcie obowiązków. Następnie zajmują miejsca obok ministra: obejmujący obowiązki staje po prawej, a zdający obowiązki po lewej stronie. Poczet sztandarowy wstępuje do szyku, a Minister ON i szefowie SG WP i powracają na poprzednie miejsca⁸*);
- podniesienie na maszt flagi Szefa SG WP (*trębacz gra „Hasło WP”, flagowy podnosi flagę Szefa SG WP na maszt*);
- przemówienie Ministra ON;
- przemówienia zdającego i obejmującego obowiązki Szefa SG WP;
- odegranie **„Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego”**;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

⁷ Obejmujący obowiązki idzie z lewej, a zdający z prawej strony Ministra ON.

⁸ Po zakończeniu ceremonii przedstawiciele duszpasterstw wojskowych mogą udzielić błogosławieństwa.

3. PRZEKAZANIE I PRZYJĘCIE DOWODZENIA RODZAJAMI SIŁ ZBROJNYCH

Uroczystość przekazania i przyjęcia dowodzenia RSZ poprzedzona jest ceremonią wręczenia aktu odwołania i wyznaczenia Dowódcy Generalnego RSZ lub Dowódcy Operacyjnego RSZ.

Ceremonia wręczenia przez Prezydenta RP aktu odwołania i wyznaczenia na stanowisko Dowódcy Generalnego RSZ lub Dowódcy Operacyjnego RSZ odbywa się w siedzibie Prezydenta RP lub innym miejscu wskazanym przez Kancelarię Prezydenta RP⁹.

W uroczystości przekazania i przyjęcia dowodzenia RSZ biorą udział przedstawiciele najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, kierownictwa MON i SZ RP oraz duszpasterstw wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: poczet sztandarowy i orkiestra wojskowa lub trębacze.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie przedstawicieli kierownictwa MON i SZ RP oraz zaproszonych gości;
- przybycie zdającego i obejmującego obowiązki Dowódcy Generalnego RSZ lub Dowódcy Operacyjnego RSZ;
- przybycie Prezydenta RP (*przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP zapowiada przybycie Prezydenta RP. Trębacze grają „Sygnał Prezydencki”, Prezydent RP wchodzi do sali, wita się z zaproszonymi gośćmi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- wprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „Sztandar – WPROWADZIĆ”, poczet sztandarowy maszeruje na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, orkiestra wojskowa gra hymn RP /trębacze grają „Hasło WP”*);
- powitanie uczestników uroczystości (*przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP wita uczestników uroczystości*);
- odczytanie postanowienia Prezydenta RP (*trębacz gra sygnał „Słuchajcie Wszyscy”, przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP odczytuje postanowienie o odwołaniu dotychczasowego i wyznaczeniu nowego Dowódcy Generalnego RSZ lub Dowódcy Operacyjnego RSZ*);
- ceremonia odwołania i wyznaczenia na stanowisko (*zdający i obejmujący obowiązki Dowódcy Generalnego RSZ lub Dowódcy Operacyjnego RSZ występują na wyznaczone miejsce. Prezydent RP wręcza akty odwołania i wyznaczenia na stanowisko*);
- przemówienie Prezydenta RP (*przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP prosi Prezydenta RP o zabranie głosu*);
- przemówienia zdającego i obejmującego obowiązki Dowódcy Generalnego RSZ lub Dowódcy Operacyjnego RSZ;
- odprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „Sztandar – ODPROWADZIĆ”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacze grają „Hasło WP”, po czym poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości*);
- zakończenie uroczystości.

⁹ Organizatorem uroczystości jest Kancelaria Prezydenta RP.

Jeżeli Dowódca Generalny RSZ lub Dowódca Operacyjny RSZ zostaje wyznaczony na kolejną kadencję to ceremonia wręczenia aktu wyznaczenia na stanowisko odbywa z powyższym scenariuszem.

W siedzibach Dowództwa Generalnego RSZ i Dowództwa Operacyjnego RSZ mogą zostać przeprowadzone uroczystości przekazania i przyjęcia obowiązków Dowódcy Generalnego RSZ i Dowódcy Operacyjnego RSZ. Odbywają się one analogicznie do uroczystości przekazania i przyjęcia obowiązków Szefa SG WP.

4. ZDAWANIE I OBEJMOWANIE STANOWISK KIEROWNICZYCH W INSTYTUCJACH WOJSKOWYCH ORAZ STANOWISK DOWÓDCZYCH W DOWÓDZTWACH, SZTABACH I JEDNOSTKACH WOJSKOWYCH

W instytucjach wojskowych, dowództwach i sztabach zdawanie oraz obejmowanie stanowisk kierowniczych i dowódczych odbywa się w obecności bezpośredniego przełożonego oraz innych przełożonych – w zależności od podporządkowania służbowego instytucji wojskowej, dowództwa i sztabu.

Jeżeli pozwalają na to możliwości, w uroczystości powinni wziąć udział wszyscy żołnierze i pracownicy wojska zatrudnieni w instytucji wojskowej, dowództwie lub sztabie. Na uroczystość można zaprosić przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, duszpasterstw wojskowych oraz inne osoby.

Uroczystość zdawania i obejmowania stanowisk kierowniczych i dowódczych powinna odbywać się w miarę możliwości w sali tradycji instytucji wojskowej, dowództwa lub sztabu, w formie uroczystej zbiórki¹⁰.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi poczet sztandarowy i trębacz.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości odbywającej się w pomieszczeniu:

- przybycie uczestników uroczystości oraz zaproszonych gości (*przybyli zajmują wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie przełożonego oraz zdającego i obejmującego obowiązki (*trębacz gra sygnał „Baczność”, przełożony w towarzystwie zdającego i obejmującego obowiązki wchodzi do sali¹¹, przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, następnie zajmuje wskazane miejsce*);
- wprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „Sztandar – WPROWADZIĆ”, poczet sztandarowy maszeruje na wskazane miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, trębacz gra „Hasło WP”*);
- odczytanie rozkazu (decyzji) o wyznaczeniu na stanowisko służbowe (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz /decyzję/ o odwołaniu dotychczasowego i wyznaczeniu nowego dowódcy /dyrektora, szefa, komendanta, prezesa/*);
- przemówienie przełożonego (*przemawiający dziękuje dotychczasowemu, a następnie przedstawia nowego dowódcę /dyrektora, szefa, komendanta, prezesa/ i krótko charakteryzuje przebieg jego służby /pracy/*);
- ceremonia przekazania i objęcia obowiązków (*zdający i obejmujący obowiązki występują na wyznaczone miejsce. Dowódca uroczystości podaje komendy do*

¹⁰ Uroczystość może być przeprowadzona również w formie uroczystego apelu.

¹¹ Obejmujący obowiązki idzie z lewej, a zdający z prawej strony przełożonego.

wystąpienia pocztu sztandarowego¹², który podchodzi i zatrzymuje się trzy kroki przed dowódcami. Dowódcy oddają honory i wykonują zwrot: obejmujący w prawo, a zdający w lewo, stając frontem do siebie. Sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się około metra nad ziemią, dowódcy klękają na prawe kolano i w kolejności: zdający, a następnie obejmujący, prawą ręką ujmują płat sztandaru i całują go, po czym wstają. Zdający obowiązki wykonuje wykrok w prawo w skos, przejmuje sztandar z rąk sztandarowego i powraca do postawy zasadniczej. Następnie przekazuje sztandar obejmującemu obowiązki, który bierze sztandar, przez chwilę trzyma go, po czym wykonuje wykrok w lewo w skos i oddaje sztandar sztandarowemu. Sztandarowy wykonuje chwyt „**Prezentuj**”. Trębacz gra „**Hasło WP**”. Dowódcy podchodzą do stołu i podpisują protokół zdawczo-odbiorczy¹³. Następnie meldują przełożonemu zdanie i objęcie obowiązków, po czym powracają na poprzednie miejsce. Obejmujący staje z prawej, a zdający z lewej strony przełożonego);

- przemówienie zdającego i obejmującego obowiązki dowódcy (dyrektora, szefa, komendanta, prezesa);
- wykonanie pamiątkowego zdjęcia oraz dokonanie wpisu w Księdze Pamiątkowej Jednostki (Instytucji) Wojskowej lub Kronice Jednostki (Instytucji) Wojskowej;
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza salę);
- złożenie gratulacji;
- zakończenie uroczystości.

Przekazanie i objęcia obowiązków dowódcy jednostki wojskowej odbywa się w czasie uroczystego apelu na placu apelowym w obecności całego stanu osobowego jednostki wojskowej¹⁴.

Na uroczystość można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, duszpasterstw wojskowych oraz innych partnerów społecznych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości odbywającej się na placu apelowym:

Uroczystość przekazania i objęcia obowiązków dowódcy jednostki wojskowej do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Meldunek od dowódcy uroczystości przyjmuje przełożony biorący udział w uroczystości. Towarzyszy mu dowódca zdający i obejmujący obowiązki. Po odegraniu **hymnu RP** odbywa się:

¹² Dotyczy instytucji wojskowej, dowództwa i sztabu, które posiadają sztandar.

¹³ Podpisanie protokołu może się odbyć przed lub po zakończeniu uroczystości w innym miejscu.

¹⁴ Podczas uroczystego apelu można również zorganizować ceremonię przekazania i objęcia obowiązków przez dowódców pododdziałów, które posiadają sztandar.

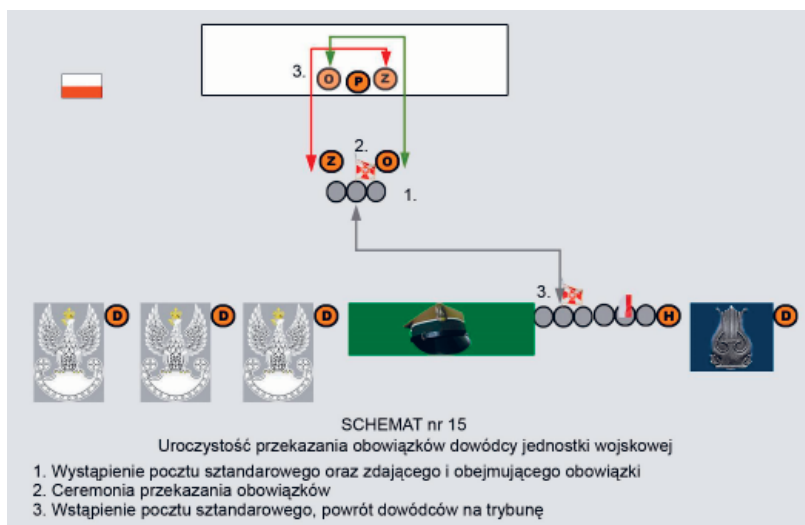
- odczytanie rozkazu o zmianie na stanowisku dowódcy jednostki wojskowej (wyznaczona osoba odczytuje rozkaz o zmianie na stanowisku dowódcy jednostki wojskowej);
- przemówienie przełożonego (przedstawia on nowego dowódcę i krótko informuje o przebiegu jego dotychczasowej służby, następnie dziękuje dowódcy zdającemu obowiązki);
- ceremonia przekazania i objęcia obowiązków (zdający i obejmujący obowiązki schodzą z trybuny i stają w wyznaczonym miejscu frontem do pododdziałów. Dowódca uroczystości podaje komendy do wystąpienia pocztu sztandarowego, który występuje z szyku i zatrzymuje się trzy kroki przed dowódcami. Dowódcy oddają honory i wykonują zwrot: obejmujący w prawo, a zdający w lewo, stając frontem do siebie. Sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się około metra nad ziemią, dowódcy klękają na prawe kolano i w kolejności: zdający, a następnie obejmujący, prawą ręką ujmują płat sztandaru i całują go, po czym wstają. Zdający obowiązki wykonuje wykrok w prawo w skos, przejmuje sztandar z rąk sztandarowego i powraca do postawy zasadniczej. Następnie przekazuje sztandar obejmującemu obowiązki, który bierze sztandar, przez chwilę trzyma go, po czym wykonuje wykrok w lewo w skos i oddaje sztandar sztandarowemu. Sztandarowy wykonuje chwyt „**Prezentuj**”. Trębacz gra „**Hasło WP**”. Dowódcy podchodzą do stołu i podpisują protokół zdawczo-odbiorczy¹⁵. Następnie meldują przełożonemu zdanie i objęcie obowiązków)¹⁶;
- przekazanie proporca rozpoznawczego¹⁷ (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia żołnierza /znaczkowego/, który nosi proporzec rozpoznawczy. Dowódca zdający obowiązki ujmuje oburącz proporzec rozpoznawczy od znaczkowego, wykonuje zwrot w stronę obejmującego obowiązki i wręcza mu proporzec, a ten przekazuje go znaczkowemu. Na komendę dowódcy uroczystości znaczkowy wstępuje do szyku. Zdający i obejmujący obowiązki dokonują wpisu w Księdze Pamiątkowej Jednostki Wojskowej lub Kronice Jednostki Wojskowej, po czym powracają na trybunę i zajmują miejsca obok przełożonego, gdzie obejmujący obowiązki staje po prawej, a zdający obowiązki po lewej stronie przełożonego. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia pocztu sztandarowego, który wstępuje do szyku);
- wystąpienia dowódcy zdającego i przyjmującego obowiązki (dowódca zdający obowiązki składa żołnierzom i pracownikom wojska podziękowanie, a następnie dowódca obejmujący obowiązki w krótkim wystąpieniu wita się z nimi);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie pododdziałów do defilady (w trakcie przegrupowywania pododdziałów do defilady może być zaprezentowany pokaz musztry paradnej lub koncert orkiestry wojskowej);
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

¹⁵ Podpisanie protokołu może się odbyć przed lub po zakończeniu uroczystości w innym miejscu, np. w sali tradycji, gabinecie dowódcy.

¹⁶ Po zakończeniu ceremonii przedstawiciele duszpasterstw wojskowych mogą udzielić błogosławieństwa.

¹⁷ Przedsięwzięcie jest realizowane, gdy dowódca posiada proporzec rozpoznawczy.

Przekazanie i objęcie obowiązków dowódcy batalionu¹⁸, kompanii, plutonu, drużyny (równorzędnych) odbywa się w obecności przełożonego na zbiorce całego stanu osobowego pododdziału. Podczas zbiórki zostaje odczytany rozkaz o zdaniu i objęciu obowiązków oraz składa się podziękowania i gratulacje.

5. UROCZYSTY APEL

Uroczysty apel jest zasadniczą formą przeprowadzania uroczystości w jednostkach (instytucjach) wojskowych. Apel organizuje się na placu apelowym z udziałem całego stanu osobowego jednostki (instytucji) wojskowej.

W porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi regionu – z okazji świąt państwowych i wojskowych – uroczysty apel można zorganizować w innym miejscu, np. na rynku miejskim bądź w miejscu chwały oręża polskiego.

Do udziału w uroczystym apelu można zaprosić przełożonego, pododdziały z innych jednostek (instytucji) wojskowych garnizonu, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież. Ponadto w uroczystości mogą uczestniczyć sztandary organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

Scenariusz uroczystego apelu można wzbogacać o elementy charakterystyczne dla okoliczności jego zorganizowania (np. wręczenie odznaczeń i wyróżnień, aktów mianowania na wyższe stopnie wojskowe¹⁹, dokonanie wpisu w Księdze Pamiątkowej Jednostki /Instytucji/ Wojskowej lub Kronice Jednostki /Instytucji/ Wojskowej, wykonanie pamiątkowego zdjęcia). Ponadto przed lub po zakończeniu uroczystego apelu można zorganizować przedsięwzięcia dodatkowe, np. występy artystyczne, pokaz musztry paradej.

¹⁸ Nie dotyczy samodzielnego batalionu.

¹⁹ Jeżeli w uroczystym apelu bierze udział przełożony dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej, można go poprosić o wręczenie odznaczeń i wyróżnień oraz aktów mianowania na wyższe stopnie wojskowe.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystego apelu stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

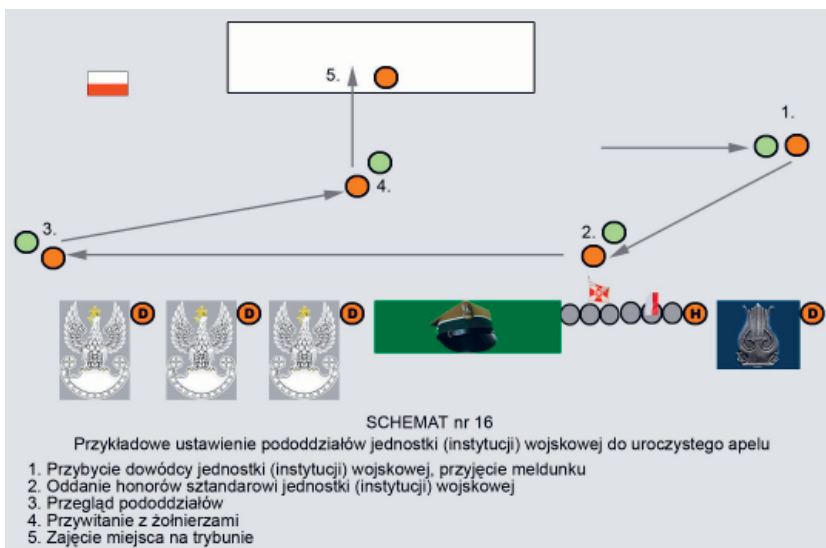
- przybycie pododdziałów oraz pocztów sztandarowych²⁰ organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (*pododdziały i poczty sztandarowe, którymi dowodzi żołnierz wyznaczony przez organizatora apelu, zajmują wyznaczone miejsca na placu*);
- przybycie zaproszonych gości (*zaproszeni goście zajmują miejsca na trybunie, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- wprowadzenie kompanii honorowej i orkiestry wojskowej (*dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów, kompania honorowa, orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsca na placu*);
- przybycie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*trębacz grają sygnał „Baczność”, dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Orkiestra wojskowa gra marsza powitalnego, dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, dokonuje przeglądu pododdziałów, podchodzi do sztandarów i oddaje honory, wita się z żołnierzami, następnie wita się z gośćmi honorowymi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*).
- podniesienie flagi państwowej RP na maszt (*poczet flagowy występuje z szyku²¹, podchodzi do masztu, flagowy przypina flagę. Orkiestra wojskowa gra hymn RP, flagowy podnosi flagę na maszt*);
- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wita uczestników uroczystości*);
- część okolicznościowa apelu (*odczytanie decyzji i rozkazów, wręczenie aktów mianowania, odznaczeń, wyróżnień itp.*),
- przemówienia okolicznościowe;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady (*dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania pododdziałów do defilady*);
- defilada (*defiladę prowadzi orkiestra wojskowa, grając „Warszawiankę” lub inny marsz. Po dojściu do trybuny zatrzymuje się frontem do niej, nie przerywając gry. Dowódca uroczystości maszerujący na czele pododdziałów, po oddaniu honorów przełożonemu, maszeruje w kierunku trybuny i zatrzymuje się po jej prawej stronie²². Podczas defilady żołnierze stojący na trybunie oddają honory defilującym pododdziałom. Defiladę kończy przemarsz orkiestry wojskowej*);
- odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (*wyznaczony żołnierz podaje komendę do odprowadzenia sztandarów: „W prawo – ZWROT”, „Za mną – MARSZ”*);

²⁰ Pocztami sztandarowymi powinien dowodzić żołnierz wyznaczony przez organizatora apelu. Poczty sztandarowe można ustawić z lewej strony trybuny (patrząc z trybuny).

²¹ Jeżeli względy organizacyjne tego wymagają, poczet flagowy może stać przy maszcie. W takiej sytuacji zajmuje on swoje miejsce w czasie wprowadzania pododdziałów w miejsce uroczystości.

²² Patrząc z trybuny.

- zakończenie uroczystości (*dowódca uroczystości melduje dowódcy jednostki /instytucji/ wojskowej jej zakończenie*).

6. UROCZYSTA ZBIÓRKA

Uroczysta zbiórka jest odmianą uroczystego apelu. Przeprowadza się ją w pomieszczeniach (np. w sali tradycji, ceremonialnej, odpraw, kinowej, hali sportowej) – w miarę możliwości – z udziałem całego stanu osobowego jednostki (instytucji) wojskowej²³.

Do udziału w uroczystej zbiórce można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież.

Scenariusz uroczystej zbiórki można wzbogacać o elementy charakterystyczne dla okoliczności jej zorganizowania (np. wręczenie odznaczeń i wyróżnień, aktów mianowania na wyższe stopnie wojskowe²⁴).

Wojskową asystę honorową podczas uroczystej zbiórki stanowi poczet sztandarowy oraz trębacz²⁵.

²³ Jeśli pozwalają na to warunki.

²⁴ Jeżeli w uroczystym apelu bierze udział przełożony dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej, można go poprosić o wręczenie odznaczeń i wyróżnień oraz aktów mianowania na wyższe stopnie wojskowe.

²⁵ Jeżeli jednostka (instytucja) wojskowa nie posiada sztandaru, uroczysta zbiórka może być realizowana bez jego udziału.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie żołnierzy i pracowników wojska;
- przybycie zaproszonych gości (zaproszeni goście zajmują wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę);
- przybycie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów, składa meldunek dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej, który następnie zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);
- wprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy maszeruje na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”);
- powitanie uczestników uroczystości przez dowódcę jednostki (instytucji) wojskowej (dowódca wita uczestników uroczystości i wygłasza przemówienie okolicznościowe);
- przedsięwzięcia okolicznościowe (odczytanie decyzji i rozkazów, wręczenie aktów mianowania, odznaczeń i wyróżnień itp.);
- przemówienia okolicznościowe;
- dokonanie wpisu w Księdze Pamiątkowej Jednostki (Instytucji) Wojskowej lub Kronice Jednostki (Instytucji) Wojskowej i wykonanie pamiątkowego zdjęcia;
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości);
- zakończenie uroczystości (dowódca uroczystości melduje dowódcy jednostki /instytucji/ wojskowej jej zakończenie);
- rozpoczęcie części nieoficjalnej uroczystości (np. składanie podziękowań i gratulacji, wręczenie kwiatów).

7. UROCZYSTY CAPSTRZYK

Uroczysty capstrzyk – wieczorny przemarsz wojska ulicami garnizonu, można zorganizować w porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi regionu – w przeddzień świąt państwowych i wojskowych. Capstrzyk może być połączony z uroczystym apelem, organizowanym na reprezentacyjnym placu miejskim lub innym miejscu umożliwiającym udział w nim społeczeństwa²⁶.

Podczas capstrzyku należy odczytać apel pamięci lub apel poległych zakończony salwą honorową. Po odczytaniu apelu następuje przemarsz uczestników capstrzyku wyznaczonymi ulicami do miejsca pamięci narodowej lub chwały polskiego oręża, gdzie złożone zostaną wieńce i wianki.

Do udziału w uroczystym capstrzyku można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, młodzież oraz pododdziały z innych jednostek (instytucji) wojskowych garnizonu. Ponadto w uroczystości mogą uczestniczyć sztandary jednostek (instytucji) wojskowych,

²⁶ Podczas uroczystego capstrzyku można zorganizować pokaz sztucznych ogni, rekonstrukcję historycznych wydarzeń itp.

organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

W garnizonach można organizować capstrzyk gwiazdzisty, czyli przemarsz pododdziałów z kilku punktów wyjściowych do określonego miejsca.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystego capstrzyku może stanowić: kompania honorowa, orkiestra wojskowa, posterunek honorowy, żołnierze niosący pochodnie oraz żołnierze do składania wieńców i wiązanek.

8. UROCZYSTA ZMIANA POSTERUNKU HONOROWEGO PRZED GROBEM NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA W WARSZAWIE

Uroczysta zmiana posterunku honorowego przed GNŻ²⁷ jest przeprowadzana o godz. 12.00 w każdą niedzielę²⁸.

Uroczystość może być połączona ze składaniem wieńców i wiązanek na płycie GNŻ²⁹.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystej zmiany posterunku honorowego przed GNŻ stanowi: oficer rozprawdzający, szpaler reprezentacyjny z bronią, posterunek honorowy oraz trębacz i werblista. Ponadto, gdy w trakcie uroczystości będą składane wieńce i wiązanki – żołnierze do ich niesienia.

Do udziału w uroczystości można zaprosić sztandary organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych oraz delegację młodzieży.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości bez składania wieńców i wiązanek:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (wojskowa asysta honorowa zajmuje wyznaczone miejsce, dowódca uroczystości przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz informację o GNŻ);
- zmiana posterunku honorowego (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”. Następnie oficer rozprawdzający dokonuje zmiany wartowników na posterunku honorowym przed GNŻ, po dokonaniu zmiany trębacz gra sygnał „**Służba Wartownicza**” i „**Śpij Kolego**”);
- zakończenie uroczystości.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości połączonej ze składaniem wieńców i wiązanek:

- wprowadzenie pocztów sztandarowych organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (poczty sztandarowe zajmują wyznaczone miejsce);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (zajmuje ona wyznaczone miejsce, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę);

²⁷ Szczegółowy scenariusz uroczystości opracowuje DGW.

²⁸ Jeśli w niedzielę przypada Święto Narodowe Trzeciego Maja, Święto Wojska Polskiego lub Narodowe Święto Niepodległości wówczas uroczystość realizowana jest w formie uroczystej odprawy wart.

²⁹ Dotyczy uroczystości o charakterze patriotycznym.

- zmiana posterunku honorowego (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”. Następnie oficer rozprawdzający dokonuje zmiany wartowników na posterunku honorowym przed GNŻ, po dokonaniu zmiany trębacz gra sygnał „**Służba Wartownicza**”);
- przemówienia okolicznościowe;
- składanie wieńców i wiązanek na płycie GNŻ³⁰ (żołnierze, funkcjonariusze i inne osoby z wieńcami i wiązkami występują na wyznaczone miejsce, delegacje zajmują miejsca za osobami niosącymi wieńce i wiązanki, trębacz gra sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, werblista gra „**Tremolo**”, delegacje podchodzą do GNŻ i zatrzymują się przed nim, wieńce i wiązanki zostają złożone na płycie GNŻ, delegacje oddają honory i przechodzą do Księgi Pamiątkowej GNŻ, przewodniczący delegacji składa podpis, a następnie z pozostałymi członkami delegacji wraca na poprzednio zajmowane miejsce);
- odegranie utworu okolicznościowego (trębacz gra utwór „**Śpij Kolego**”);
- zakończenie uroczystości.

9. PRZYSIĘGA WOJSKOWA

Złożenie przysięgi wojskowej następuje podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki w miejscu i terminie ustalonym przez dowódcę jednostki wojskowej, rektora-komendanta uczelni wojskowej lub komendanta ośrodka szkolnictwa wojskowego.

Przysięgę wojskową na terenie jednostki wojskowej, uczelni wojskowej lub ośrodka szkolnictwa wojskowego należy przeprowadzić na placu apelowym lub w sali tradycji³¹.

W porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi regionu uroczystość złożenia przysięgi wojskowej można zorganizować w innym miejscu, np. na rynku miejskim bądź w miejscu chwały oręża polskiego.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy jednostki wojskowej, uczelni wojskowej lub ośrodka szkolnictwa wojskowego³². Do udziału w ceremonii zaprasza się przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież. Ponadto w uroczystości mogą uczestniczyć sztandary jednostek (instytucji) wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych oraz rodziny żołnierzy składających przysięgę.

Wojskową asystę honorową podczas przysięgi wojskowej organizowanej na otwartej przestrzeni stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa, a podczas ceremonii organizowanej w pomieszczeniu poczet sztandarowy i trębacz.

³⁰ Liczbę delegacji składających wieńce i wiązanki oraz kolejność ich składania ustala organizator uroczystości.

³¹ W przypadku, kiedy liczba żołnierzy składających przysięgę jest niewielka.

³² Nie dotyczy uroczystości organizowanej w sali tradycji.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości organizowanej w ramach uroczystego apelu:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej³³ (dowódca wita uczestników uroczystości);
- uroczysta przysięga wojskowa (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztu sztandarowego: „**Poczet sztandarowy przed front szyku – MARSZ**”. Poczet występuje na wyznaczone miejsce i zatrzymuje się frontem do pododdziałów. Sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „**Prezentuj**”. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pododdziału składającego przysięgę: „..... /nazwa jednostki, uczelni wojskowej, ośrodka szkolnictwa wojskowego/ – **BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały składające przysięgę, /liczba/ kroków na wprost – MARSZ**”, a następnie żołnierze wyróżnionych złożeniem przysięgi na sztandar: „**Żołnierze wyróżnieni złożeniem przysięgi na sztandar, do sztandaru – MARSZ**”. Wyróżnieni żołnierze maszerują do sztandaru, na komendę jednego z nich zatrzymują się i wykonują odpowiednio zwrot w prawo i w lewo – stając twarzami do siebie. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Do – PRZYSIĘGI**”. Sztandarowy na tę komendę salutuje sztandarem³⁴, żołnierze składający przysięgę na sztandar kierują wyprostowane prawe ręce³⁵ w jego kierunku, dotykając dwoma palcami górnej części drzewca. Pozostali żołnierze składający przysięgę, stojący w szyku pododdziału wykonują regulaminowe czynności³⁶. Kadra pododdziału salutuje³⁷. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej odczytuje rotę przysięgi³⁸, którą żołnierze powtarzają, następnie dowódca uroczystości podaje komendę: „**Po – PRZYSIĘDZE**”. Żołnierze składający przysięgę wykonują regulaminowe czynności, a składający przysięgę na sztandar na komendę jednego z nich wykonują zwrot i wstępują do szyku. Po ich wstąpieniu do szyku dowódca uroczystości podaje komendę dla pododdziałów składających przysięgę: „**Pododdziały składające przysięgę, w tył – ZWROT**”, „..... /liczba/ kroków na wprost – MARSZ”, „**W tył – ZWROT**”. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę dla pocztu sztandarowego: „**Poczet sztandarowy do szyku – MARSZ**”. Po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy, dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy zasadniczej);
- udzielenie błogosławieństwa³⁹ (kapelan lub kapelani⁴⁰ udzielają żołnierzom błogosławieństwa, po czym dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy swobodnej);

³³ Dotyczy również rektora-komendanta uczelni wojskowej i komendanta ośrodka szkolnictwa wojskowego.

³⁴ Sztandarowi pozostałych pocztów sztandarowych, które uczestniczą w uroczystości oddają honory sztandarami.

³⁵ Dłoń i palce ułożone są tak jak do salutowania.

³⁶ Żołnierze wykonują czynności zgodnie z „Regulaminem Musztry Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”.

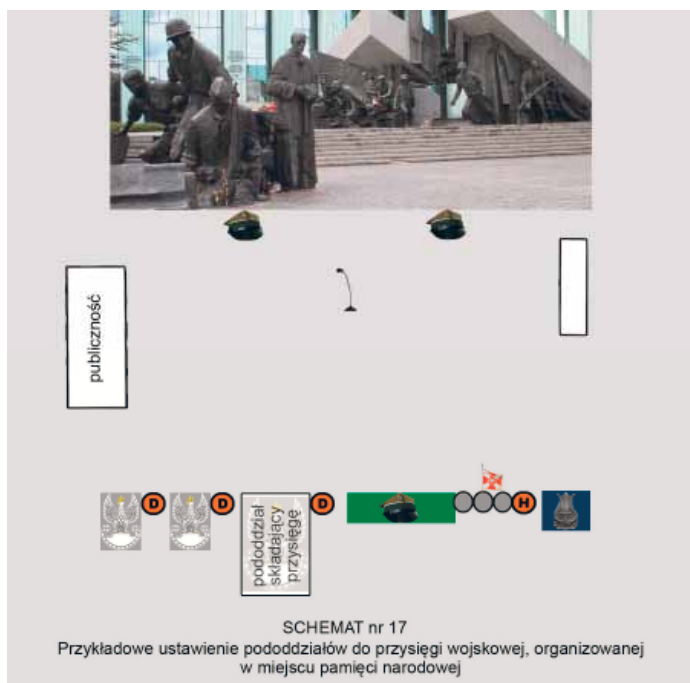
³⁷ Żołnierze stojący na trybunie honorowej nie oddają honorów.

³⁸ Treść roty przysięgi wojskowej zawiera załącznik nr 4.

³⁹ Treść błogosławieństwa zawiera załącznik nr 5.

⁴⁰ Jeżeli przysięgę składają żołnierze różnych wyznań.

- przemówienie przełożonego⁴¹;
- przemówienie przedstawiciela rodziców żołnierzy składających przysięgę;
- przemówienie przedstawiciela żołnierzy składających przysięgę;
- wręczenie wyróżnień (wyznaczona osoba odczytuje rozkazy /decyzje/ o wyróżnieniu żołnierzy składających przysięgę. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych, którzy występują na wyznaczone miejsca⁴². Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej wręcza wyróżnienia i składa gratulacje, następnie powraca na trybunę honorową, a wyróżnieni na komendę dowódcy uroczystości wstępują do szyku);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady (dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania pododdziałów do defilady);
- defilada;
- zakończenie uroczystości⁴³.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości w ramach uroczystej zbiórki:

Uroczystość do momentu wprowadzenia sztandaru i odegrania przez trębacza „**Hasła WP**” przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystej zbiórki. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej⁴⁴ (*dowódca wita uczestników uroczystości*);

⁴¹ Jeżeli bierze udział w uroczystości.

⁴² Do żołnierzy wyróżnionych mogą dołączyć ich rodzice lub prawni opiekunowie.

⁴³ Po zakończeniu uroczystości można zorganizować spotkanie okolicznościowe.

- uroczysta przysięga wojskowa (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztu sztandarowego. Poczet występuje na wyznaczone miejsce i zatrzymuje się frontem do żołnierzy składających przysięgę. Sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „Prezentuj”. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia żołnierzy wyróżnionych złożeniem przysięgi na sztandar: „**Żołnierze wyróżnieni złożeniem przysięgi na sztandar, do sztandaru – MARSZ**”⁴⁵. Wyróżnieni żołnierze maszerują do sztandaru, zatrzymują się, na komendę jednego z nich wykonują odpowiednio zwrot w prawo i w lewo – stając twarzami do siebie. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Do – PRZYSIĘGI**”. Sztandarowy na tę komendę salutuje sztandarem, żołnierze składający przysięgę na sztandar kierują wyprostowane prawe ręce⁴⁶ w jego kierunku, dotykając dwoma palcami górnej części drzewca. Pozostali żołnierze składający przysięgę wykonują regulaminowe czynności⁴⁷. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej odczytuje rotę przysięgi, którą żołnierze powtarzają, po czym dowódca uroczystości podaje komendę: „**Po – PRZYSIĘDZE**”. Dowódca uroczystości podaje komendy do wstąpienia do sztyku żołnierzy składających przysięgę na sztandar oraz pocztu sztandarowego na wyznaczone miejsce. Po zajęciu miejsca przez poczt sztandarowy dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy zasadniczej);
- udzielenie błogosławieństwa⁴⁸ (kapelan lub kapelani⁴⁹ udzielają żołnierzom błogosławieństwa, po czym dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy swobodnej);
- przemówienie przełożonego⁵⁰;
- przemówienie przedstawiciela rodziców żołnierzy składających przysięgę;
- przemówienie żołnierza składającego przysięgę;
- wręczenie wyróżnień (wyznaczona osoba odczytuje rozkazy dowódcy jednostki /instytucji/ wojskowej o wyróżnieniu żołnierzy składających przysięgę. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych, którzy występują na wyznaczone miejsca. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej wręcza wyróżnienia i składa gratulacje, następnie na komendę dowódcy uroczystości wszyscy powracają na poprzednie miejsca);
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości);
- zakończenie uroczystości⁵¹.

⁴⁴ Dotyczy również rektora-komendanta uczelni wojskowej i komendanta ośrodka szkolnictwa wojskowego.

⁴⁵ W przypadku małej liczby żołnierzy można ominąć tę komendę.

⁴⁶ Dłoń i palce ułożone są tak jak do salutowania.

⁴⁷ Żołnierze wykonują czynności zgodnie z „Regulaminem Musztry Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”.

⁴⁸ Treść błogosławieństwa zawiera załącznik nr 5.

⁴⁹ Jeżeli przysięgę składają żołnierze różnych wyznań.

⁵⁰ Jeżeli bierze udział w uroczystości.

⁵¹ Po zakończeniu uroczystości można zorganizować spotkanie okolicznościowe.

10. UROCZYSTE WRĘCZANIE I POŻEGNANIE SZTANDARU

1) WRĘCZANIE SZTANDARU

Uroczystość wręczenia sztandaru organizuje się na placu apelowym jednostki (instytucji) wojskowej lub w porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi regionu, w innym miejscu, np. na rynku miejskim bądź w miejscu chwały oręża polskiego⁵². Uroczystość może być poprzedzona uroczystą Mszą świętą lub Nabożeństwem z okazji wręczenia sztandaru jednostce (instytucji) wojskowej.

Sztandar wraz z aktem nadania wręcza dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej Prezydent RP lub, w jego imieniu, Minister ON bądź ich przedstawiciel.

Do udziału w uroczystości zaprasza się fundatorów sztandaru, rodziców chrzestnych, a także przełożonych, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich oraz młodzież. Ponadto w uroczystości mogą uczestniczyć sztandary jednostek (instytucji) wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczeni, szkół i innych partnerów społecznych.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy jednostki (instytucji) wojskowej oraz w miarę możliwości pododdziały z innych jednostek (instytucji) wojskowych garnizonu.

W miejscu uroczystości przed trybuną honorową na stole przykrytym suknem wyklada się rozwinięty sztandar. Obok sztandaru ustawia się stolik z wyłożonymi paramentami liturgicznymi, młotkiem do wbijania gwoździ honorowych i pamiątkowych oraz aktem ufundowania sztandaru.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wita uczestników uroczystości*);
- odczytanie aktu ufundowania sztandaru, wbicie gwoździ honorowych i pamiątkowych (*rodzice chrzestni zajmują miejsce przy stoliku ze sztandarem. Trębacz gra sygnał „**Śłuchajcie Wszyscy**”, przedstawiciel fundatora odczytuje akt ufundowania sztandaru, a następnie zaprasza fundatorów i zaproszonych gości do wbicia gwoździ honorowych i pamiątkowych. Po wbiciu gwoździ osoby wbijające je składają podpisy na akcie ufundowania sztandaru oraz powracają na poprzednie miejsca*);
- poświęcenie sztandaru (*rodzice chrzestni sztandaru proszą kapelana o poświęcenie sztandaru. Kapelan odmawia modlitwę⁵³, dokonuje poświęcenia sztandaru i wraca na poprzednie miejsce*);

⁵² W jednostce (instytucji) wojskowej z tej okazji można zorganizować „Dzień otwartych koszar” oraz inne przedsięwzięcia promujące wojsko w społeczeństwie.

⁵³ W przypadku uczestniczenia w uroczystości kapelanów kilku duszpasterstw, modlitwy i poświęcenia dokonywane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości.

- odczytanie aktu nadania sztandaru (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, pododdziały przyjmują postawę zasadniczą, przedstawiciel Prezydenta RP odczytuje akt nadania sztandaru jednostce /instytucji/ wojskowej);
- wręczenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztu sztandarowego. Poczet występuje przed front pododdziałów i zatrzymuje się na wyznaczonym miejscu. Prezydent RP oraz dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej występują na wyznaczone miejsca. Dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Rodzice chrzestni podnoszą sztandar ze stołu i przekazują go Prezydentowi RP, który podnosi sztandar do pozycji pionowej, trębacz gra sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”. Wręczający wygłasza formułę „**Wręczam**⁵⁴ /podaje pełną nazwę jednostki /instytucji/ wojskowej/ **sztandar ufundowany przez** /podaje nazwę fundatora sztandaru/”. Następnie Prezydent RP pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje. Następnie wstaje, przejmuje sztandar od Prezydenta RP odpowiadając: „**Ku chwale Ojczyzny**”, wykonuje zwrot i dokonuje prezentacji sztandaru jednostce /instytucji/ wojskowej, pochylając go w prawo, po czym w lewo. Poczet sztandarowy klęka na prawe kolano⁵⁵, dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej pochyla sztandar, sztandarowy prawą ręką ujmuje płat sztandaru, unosi go do ust i całuje. Na sygnał podany przez dowódcę pocztu, poczet wstaje, sztandarowy przejmuje sztandar od dowódcy jednostki /instytucji/ wojskowej i trzyma go w położeniu „**Prezentuj**”, trębacz gra „**Hasło WP**”. Poczet oddaje honory. Następnie Prezydent RP, dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej i rodzice chrzestni powracają na trybunę. Dowódca uroczystości podaje komendę do prezentacji sztandaru przez poczet: „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do prezentacji sztandaru – MARSZ**”. Poczet maszeruje na lewe skrzydło ugrupowania pododdziałów, następnie nie przerywając marszu przechodzi przed jego frontem i zajmuje miejsce w szyku);
- przemówienie Prezydenta RP;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

2) POŻEGNANIE SZTANDARU

Uroczystość pożegnania sztandaru organizuje się na placu apelowym jednostki (instytucji) wojskowej lub w porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi regionu, w innym miejscu, np. na rynku miejskim bądź w miejscu chwały oręża polskiego.

Do udziału w uroczystości zaprasza się fundatorów sztandaru, rodziców chrzestnych, a także przełożonych, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich oraz młodzież. Ponadto w uroczystości mogą uczestniczyć

⁵⁴ Jeśli sztandar wręcza przedstawiciel Prezydenta RP, Minister ON lub jego przedstawiciel, to formułę wręczania sztandaru rozpoczyna słowami: „**W imieniu Prezydenta RP...**”.

⁵⁵ Jeżeli poczet sztandarowy jest uzbrojony w szable, wówczas klęka tylko sztandarowy. Dowódca pocztu i asystujący prezentują broń.

sztandary jednostek (instytucji) wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy jednostki (instytucji) wojskowej oraz w miarę możliwości pododdziały z innych jednostek (instytucji) wojskowych garnizonu.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wita uczestników uroczystości*);
- odczytanie rozkazu o rozformowaniu (przeformowaniu) jednostki (instytucji) wojskowej lub zmianie sztandaru (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz o rozformowaniu /przeformowaniu/ jednostki /instytucji/ wojskowej lub zmianie sztandaru*);
- przemówienie przełożonego;
- przemówienia okolicznościowe zaproszonych gości;
- pożegnanie sztandaru przez delegację żołnierzy (*dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztu sztandarowego. Poczet występuje na wyznaczone miejsce i zatrzymuje się frontem do pododdziałów. Sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „Prezentuj”. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia delegacji żołnierzy /przedstawicielei wszystkich korpusów/ żegnającej sztandar: „Delegacja żołnierzy, do pożegnania sztandaru – MARSZ”. Delegacja występuje z szyku, maszeruje do sztandaru i zatrzymuje się trzy kroki przed nim. Sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny brzeg znajdował się na wysokości około metra nad ziemią. Żołnierz stojący w środku delegacji klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust, całuje, a następnie wstaje. Sztandarowy wykonuje chwyt „Na ramię”. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia delegacji do szyku*);
- pożegnanie sztandaru przez dowódcę jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca schodzi z trybuny, staje przed sztandarem i oddaje honory. Sztandarowy pochyla sztandar tak, aby jego dolny płat znajdował się na wysokości około metra nad ziemią. Dowódca klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje. Następnie wstaje, przejmując sztandar od sztandarowego, wykonuje w tył zwrot, dokonuje prezentacji sztandaru jednostce /instytucji/ wojskowej, pochylając go w prawo i w lewo, a następnie przekazuje sztandar sztandarowemu. Sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „Prezentuj”, trębacze grają „Hasło WP”. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej powraca na trybunę, a dowódca uroczystości podaje komendę do pożegnania przemarszu pocztu sztandarowego: „Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ”, „Do pożegnania sztandaru – MARSZ”. Poczet maszeruje na lewe skrzydło ugrupowania pododdziałów, następnie nie przerywając marszu przechodzi przed jego frontem i po minięciu pododdziałów maszeruje w stronę trybuny, gdzie zajmuje wyznaczone miejsce*);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;

- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

Jeżeli jednostka (instytucja) wojskowa otrzymuje w tym samym dniu nowy sztandar, to uroczystość tę należy poprzedzić pożegnaniem starego sztandaru (bez defilady). Po uroczystości pożegnania poczet sztandarowy ze starym sztandarem zajmuje miejsce przy trybunie⁵⁶. Pozostaje tam do zakończenia defilady kończącej uroczystość wręczenia nowego sztandaru.

11. UROCZYSTE WRĘCZANIE PROPORCÓW ROZPOZNAWCZYCH

Proporce rozpoznawcze są znakami używanymi w SZ RP⁵⁷. Wręczenie dowódcom nadanych im proporców rozpoznawczych odbywa się w trakcie uroczystego apelu z udziałem całego stanu osobowego jednostki wojskowej na placu apelowym.

Uroczystość można zorganizować podczas obchodów świąt wojskowych lub rocznic historycznych wydarzeń. Ceremonia wręczenia proporców rozpoznawczych jest wówczas jednym z elementów części okolicznościowej apelu.

Podczas uroczystości przed trybuną honorową ustawia się stół, na którym umieszcza się proporce rozpoznawcze.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu rozpoczęcia części okolicznościowej przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Następnie odbywa się:

- odczytanie decyzji o nadaniu proporców rozpoznawczych (*wyznaczona osoba odczytuje decyzje MON*);
- ceremonia wręczenia proporców rozpoznawczego (*dowódca jednostki wojskowej schodzi z trybuny i podchodzi do stołu z wyłożonymi proporcami. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia dowódców oddziałów /pododdziałów/, którzy po wystąpieniu zatrzymują się trzy kroki przed dowódcą jednostki wojskowej. Ujmuje on oburącz proporzec, prezentuje go przez podniesienie na wysokość wyciągniętych rąk i następnie robiąc wykrok do przodu przekazuje dowódcy oddziału /pododdziału/ wypowiadając słowa: „W imieniu służby wręczam Panu /Pani/ proporzec rozpoznawczy dowódcy /nazwa oddziału, pododdziału/”. Dowódca, któremu nadano znak rozpoznawczy robi wykrok w stronę przekazującego, chwytając proporzec oburącz, odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**” i stawia go przy bucie prawej nogi. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia żołnierza, który będzie nosił proporzec rozpoznawczy⁵⁸. W tym czasie dowódca, któremu nadano proporzec rozpoznawczy zajmuje miejsce z prawej*

⁵⁶ Po zakończeniu uroczystości sztandar wojskowy należy przekazać do Muzeum Wojska Polskiego wraz z aktami jego nadania i ufundowania.

⁵⁷ Rozróżnia się proporce rozpoznawcze dowódców związków operacyjnych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów. Proporce te można używać m.in. podczas zbiórek jednostki wojskowej i pododdziałów.

⁵⁸ Proporzec rozpoznawczy nosi żołnierz zwany znaczkowym.

strony dowódcy jednostki wojskowej. Wezwany żołnierz występuje z szyku i staje trzy kroki przed dowódcą oddziału /pododdziału/. Ten ujmując oburącz proporzec i przekazuje go znaczkowemu. Na komendę dowódcy uroczystości znaczkowy i dowódca oddziału (pododdziału) wstępują do szyku maszerując obok siebie. Znaczkowy podczas marszu niesie proporzec rozpoznawczy na prawym ramieniu. Po wstąpieniu do szyku znaczkowy zajmuje miejsce na lewo od dowódcy)⁵⁹;

- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

Dowódca oddziału (pododdziału) zdający obowiązki służbowe przekazuje proporzec rozpoznawczy dowódcy przyjmującemu obowiązki, podczas uroczystości przekazania obowiązków.

W przypadku rozwiązania oddziału (pododdziału) proporce rozpoznawcze powinny być przekazywane do Muzeum WP wraz ze sztandarem rozformowanej jednostki wojskowej lub do jednostki dziedziczącej jej tradycje.

12. PRZEKAZYWANIE TRADYCJI JEDNOSTCE (INSTYTUCJI) WOJSKOWEJ LUB ZWIĄZKOWI TAKTYCZNEMU, NADANIE IMIENIA PATRONA, NAZWY WYRÓŻNIAJĄCEJ

Przekazanie tradycji jednostce (instytucji) wojskowej lub związkowi taktycznemu polega na przekazaniu jej dziedzictwa tradycji, nadaniu imienia patrona⁶⁰, nazwy wyróżniającej⁶¹, odznaki pamiątkowej, oznaki rozpoznawczej, barw, proporczyków, proporców, przejściu rodowodu oraz ustanowieniu daty święta.

Uroczystość nadania imienia patrona lub nazwy wyróżniającej w jednostkach (instytucjach) wojskowych powinna być przeprowadzona w formie uroczystego apelu na placu apelowym albo w uzgodnieniu z władzami administracyjnymi regionu, w innym miejscu, np. na rynku miejskim, w miejscu chwały oręża polskiego⁶². W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy jednostki /instytucji/ wojskowej.

Do udziału w uroczystości zaprasza się przełożonych, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież. W uroczystości mogą brać udział sztandary jednostek wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

Ponadto na uroczystości zaprasza się – w miarę możliwości – jako gości honorowych przedstawiciela rodziny patrona, a także delegacje kombatanatów i weteranów oddziałów, z którymi patron był związany. Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

⁵⁹ W kolumnie marszowej znaczkowy maszeruje za dowódcą.

⁶⁰ Imię patrona, wybitnego Polaka, bohatera walk o niepodległość kraju, to symbol więzi łączącej wojsko ze społeczeństwem.

⁶¹ Nazwa wyróżniająca wywodzi się od nazwy miejscowości lub regionu stacjonowania jednostki (instytucji) wojskowej lub związku taktycznego.

⁶² Przebieg uroczystości dotyczącej ustanowienia święta oraz nadania nazwy wyróżniającej jednostce (instytucji) wojskowej jest podobny do ceremonii nadania imienia patrona.

Jeżeli uroczystość jest połączona z odsłonięciem pomnika lub tablicy pamiątkowej ku czci patrona jednostki (instytucji) wojskowej, wówczas pół godziny przed jej rozpoczęciem wystawia się przy nich posterunek honorowy. Pomnik lub tablicę pamiątkową odsłania się po zakończeniu uroczystego apelu zgodnie z zasadami dotyczącymi odsłaniania pomników i tablic pamiątkowych.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości organizowanej w formie uroczystego apelu:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wita uczestników uroczystości*);
- ceremonia nadania imienia patrona lub nazwy wyróżniającej (*wyznaczona osoba odczytuje decyzję Ministra ON o nadaniu imienia patrona lub nazwy wyróżniającej*);
- przemówienia okolicznościowe (*przemówienie wygłasza przełożony oraz osoba związana z patronem /np. członek rodziny/, przedstawiciel środowiska kombatanckiego, władz administracyjnych lub samorządowych regionu /w przypadku nadania nazwy wyróżniającej/*);
- część okolicznościowa apelu (*odczytanie postanowień /decyzji, rozkazów/ dotyczących przyznania odznaczeń i wyróżnień. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia osób wyróżnionych. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej dokonuje wręczenia odznak orderów i odznaczeń, odznak pamiątkowych, odznak rozpoznawczych itp. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia osób wyróżnionych, które zajmują poprzednie miejsca*);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

Uroczystość w instytucjach wojskowych powinna być przeprowadzona w formie uroczystej zbiórki. Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi poczet sztandarowy i trębacz.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości organizowanej w formie uroczystej zbiórki:

Uroczystość do momentu wprowadzenia sztandaru⁶³ i odegrania przez trębacza „**Hasła WP**” przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystej zbiórki. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dyrektora (komendanta, szefa, prezesa) instytucji wojskowej (*dyrektor wita uczestników uroczystości*);
- ceremonia nadania imienia patrona lub nazwy wyróżniającej (*wyznaczona osoba odczytuje decyzję Ministra ON o nadaniu imienia patrona lub nazwy wyróżniającej*);
- przemówienia okolicznościowe (*przemówienie wygłasza przełożony oraz osoba związana z patronem /np. członek rodziny/, przedstawiciel środowiska*

⁶³ Dotyczy instytucji wojskowych posiadających sztandar.

kombatanckiego oraz władz administracyjnych lub samorządowych /w przypadku nadania nazwy wyróżniającej/;

- część okolicznościowa (odczytanie postanowień /decyzji, rozkazów/ dotyczących przyznania odznaczeń i wyróżnień. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia osób wyróżnionych. Dyrektor dokonuje wręczenia odznak orderów i odznaczeń, odznak pamiątkowych, odznak rozpoznawczych itp. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia osób wyróżnionych, które zajmują poprzednie miejsca);
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, następnie poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości);
- zakończenie uroczystości.

13. WRĘCZENIE ORDERU LUB ODZNACZENIA ODDZIAŁOM (PODODDZIAŁOM)

Uroczystość w jednostkach wojskowych powinna być przeprowadzona w formie uroczystego apelu na placu apelowym jednostki wojskowej lub w uzgodnieniu z władzami administracyjnymi regionu, w innym miejscu, np. na rynku miejskim lub w miejscu chwały oręża polskiego. W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy jednostki wojskowej.

Do udziału w uroczystości zaprasza się przełożonych, przedstawicieli władz państwowych, administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, młodzież i innych partnerów społecznych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki wojskowej (dowódca wita uczestników uroczystości);
- odczytanie postanowienia (decyzji) o odznaczeniu oddziału (pododdziału orderem lub odznaczeniem (wyznaczona osoba odczytuje postanowienie /decyzję);
- wystąpienie pocztu sztandarowego (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztu: „**Poczet sztandarowy, do dekoracji /nazwa orderu, odznaczenia/ – MARSZ**”. Poczet występuje przed front pododdziałów i zatrzymuje się w wyznaczonym miejscu);
- ceremonia przypięcia odznaki orderu lub odznaczenia na sztandar jednostki wojskowej (przedstawiciel urzędu nadającego order lub odznaczenie w asyście dowódcy jednostki wojskowej oraz żołnierza niosącego order lub odznaczenie⁶⁴, zatrzymuje się przed sztandarem i oddaje honory /żołnierz

⁶⁴ Odznaka orderu lub odznaczenia umieszczona u dołu kokardy uwiązanej ze wstęgi (wstążki) odpowiedniej dla danej klasy orderu lub odznaczenia jest przypięta do poduszki o wymiarach 35x35 cm. wykonanej z ciemno-czerwonej tkaniny. Końce kokardy zakończone są frędzlami koloru złotego.

przez salutowanie, a osoba cywilna przez skłon głowy/. Sztandarowy pochyla sztandar. Dekorujący bierze z poduszki wstęgę z orderem lub odznaczeniem, podchodzi do sztandaru i wiesza go na drzewcu sztandaru⁶⁵. Trębacz gra „**Hasło WP**”. Po jego odegraniu powracają na poprzednie miejsca. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę do prezentacji orderu /odznaczenia/: „**Poczet sztandarowy, do prezentacji orderu /odznaczenia/ – MARSZ**”. Poczet rozpoczyna marsz do prezentacji, przechodzi przed frontem pododdziałów i następnie zajmuje miejsce w szyku);

- przemówienie dekorującego;
- przemówienia okolicznościowe zaproszonych gości;
- część okolicznościowa apelu (wyznaczona osoba odczytuje postanowienia /decyzje, rozkazy/ o nadaniu orderów, odznaczeń i innych wyróżnień. Dowódca jednostki wojskowej dokonuje ich wręczenia);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

14. UTOŻSAMIENIE ODDZIAŁU (PODODDZIAŁU) Z JEDNOSTKĄ WOJSKOWĄ ODZNACZONĄ ORDEREM WOJENNĄ VIRTUTI MILITARI

Zgodnie ze statutem Kapituły Orderu Wojennego VM oddział (pododdział) wojskowy może być utożsamiony z jednostką wojskową odznaczoną Orderem Wojennym VM. Utożsamienie polega na przeniesieniu orderu z wojskowego sztandaru historycznego jednostki wojskowej odznaczonej orderem na sztandar jednostki wojskowej, która spełniła wymagania i warunki określone w statucie Kapituły Orderu Wojennego VM. W przypadku utożsamianych pododdziałów znajdujących się w strukturach jednostki wojskowej order przenosi się na płomień trąbki⁶⁶.

Uroczystość w jednostkach wojskowych powinna być przeprowadzona w formie uroczystego apelu na placu apelowym jednostki wojskowej lub w uzgodnieniu z władzami administracyjnymi regionu, w innym miejscu, np. na rynku miejskim lub w miejscu chwały oręża polskiego. W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy jednostki wojskowej.

Do udziału w uroczystości zaprasza się przełożonych, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, młodzież oraz sztandary jednostek wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

⁶⁵ Kokarda powinna mieć haftkę, którą przypina się order lub odznaczenie do zaczepu umocowanego uprzednio na drzewcu sztandaru. Kokardę z odznaką orderu lub odznaczenia zawiesza się na drzewcu od strony płata sztandaru, na której znajduje się godło państwowe RP. Pierwszy order lub odznaczenie zawiesza się na wysokości górnej krawędzi płata sztandaru. Większą ilość orderów lub odznaczeń zawiesza się wzdłuż drzewca z góry w dół, według starszeństwa, w odstępach 5-10 cm.

⁶⁶ Uroczystość jest organizowana we współpracy z Kapitułą Orderu Wojennego VM.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki wojskowej (*dowódca wita uczestników uroczystości*);
- odczytanie protokołu kapituły Orderu Wojennego VM (*trębacz gra sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”, a przedstawiciel organizatorów uroczystości odczytuje protokół Kapituły Orderu Wojennego VM o utożsamieniu z jednostką wojskową odznaczoną Orderem Wojennym VM*);
- wystąpienie poczty sztandarowego z wojskowym sztandarem historycznym⁶⁷ oraz poczty sztandarowego utożsamianej jednostki wojskowej, a w przypadku pododdziału utożsamianego – poczty trąbki⁶⁸ (*dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztów. Poczty występują przed front pododdziałów i zatrzymują się na wyznaczonych miejscach. Kanclerz Orderu Wojennego VM lub przedstawiciel Kapituły i dowódca jednostki wojskowej występują na wyznaczone miejsca*);
- ceremonia przepięcia Orderu Wojennego VM z wojskowego sztandaru historycznego na sztandar utożsamianej jednostki wojskowej lub płomień trąbki (*kanclerz Orderu Wojennego VM lub przedstawiciel Kapituły w obecności dowódcy jednostki wojskowej przepina Order. Po przypięciu Orderu, trębacz gra „**Hasło WP**”, po jego odegraniu powracają na trybunę. Następnie na komendę dowódcy uroczystości poczet rozpoczyna marsz do prezentacji, przechodzi przed frontem pododdziałów i następnie zajmuje miejsce w szyku*);
- przemówienie Kanclerza Orderu Wojennego VM lub przedstawiciela Kapituły;
- przemówienia okolicznościowe zaproszonych gości;
- część okolicznościowa apelu (*wyznaczona osoba odczytuje postanowienia /decyzje, rozkazy/ o przyznaniu odznaczeń państwowych i resortowych, odznak pamiątkowych i innych wyróżnień. Dowódca jednostki wojskowej dokonuje ich wręczenia*);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

⁶⁷ W przypadku braku możliwości wystąpienia podczas uroczystości poczty sztandarowego z wojskowym sztandarem historycznym, Order Wojenny VM umieszczony jest na poduszce, którą należy ułożyć na udekorowanym stole przed trybuną honorową.

⁶⁸ Poczet trąbki – trębacz z płomieniami przy fanfarach (trąbkach). W czasie uroczystości dopuszcza się wręczenie płomieni trąbki przed aktem utożsamienia.

15. PRZEKAZANIE DO GABINETU ORDERU WOJENNEGO VIRTUTI MILITARI SYMBOLICZNYCH ZNAKÓW IDENTYFIKUJĄCYCH JEDNOSTKI WOJSKOWE UTOŻSAMIONE Z ODDZIAŁAMI (PODODDZIAŁAMI) ODZNACZONYMI ORDEREM

Jednostki wojskowe utożsamiane z oddziałami (pododdziałami) odznaczonymi Orderem Wojennym VM przekazują swoje symboliczne znaki identyfikujące do Gabinetu Orderu VM znajdującego się w Pałacu Belwederskim⁶⁹.

W uroczystości, poza Kapitułą Orderu Wojennego VM, udział bierze Prezydent RP, Minister ON, Szef SG WP, Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Dowódca GW i Komendant Główny ŻW. Ponadto do udziału w uroczystości zaprasza się przedstawicieli władz państwowych, kierowniczą kadre MON i SZ RP oraz ordynariuszy wojskowych.

Jednostki wojskowe reprezentują ich dowódcy oraz poczty sztandarowe lub poczty trąbek.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej na dziedziniec Pałacu Belwederskiego (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmuje wyznaczone miejsce, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie dowódców oraz pocztów sztandarowych lub pocztów trąbek jednostek wojskowych, utożsamionych z oddziałami (pododdziałami) odznaczonymi Orderem Wojennym VM (*kompania honorowa oddaje honory, dowódcy i poczty zajmują wyznaczone miejsca na dziedzińcu Pałacu Belwederskiego*);
- przybycie uczestników uroczystości (*zajmują oni wyznaczone miejsca*);
- przybycie Szefa SG WP, Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ i Komendanta Głównego ŻW (*po powitaniu przez Dowódcę GW i oddaniu honorów sztandarom, Szef SG WP zajmuje miejsce do przywitania Ministra ON, a Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW i Dowódca GW zajmują miejsce oczekiwania na przybycie gości oficjalnych*);
- przybycie Ministra ON (*Minister ON po powitaniu przez Szefa SG WP oddaje honory sztandarowi kompanii honorowej oraz sztandarom jednostek wojskowych utożsamionych z oddziałami (pododdziałami) odznaczonymi Orderem Wojennym VM i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- przybycie Prezydenta RP (*trębacz grają sygnał „Bacność”. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory, Prezydent RP po powitaniu przez Szefa SG WP, przyjmuje meldunek od dowódcy kompanii honorowej, oddaje honory sztandarowi kompanii honorowej, dokonuje przeglądu pododdziału, wita się z żołnierzami. Następnie oddaje honory sztandarom jednostek wojskowych utożsamionych z oddziałami (pododdziałami) odznaczonymi Orderem Wojennym VM i zajmuje miejsce do ceremonii podniesienia na maszt Proporca Prezydenta RP*);

⁶⁹ Organizatorem uroczystości jest MON, Kapituła Orderu Wojennego VM i Kancelaria Prezydenta RP.

- podniesienie na maszt Proporca Prezydenta RP (*trębacze grają „Sygnał Prezydencki”*, *flagowy podnosi Proporzec Prezydenta RP na maszt*);
- odegranie **hymnu RP**;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- przejście pocztów sztandarowych jednostek wojskowych i uczestników uroczystości do Pałacu Belwederskiego (*poczty sztandarowe i dowódcy jednostek wojskowych zajmują wyznaczone miejsca w jednej z sal Pałacu Belwederskiego. Kanclerz Orderu Wojennego VM lub przedstawiciel Kapituły Orderu Wojennego VM przedstawia Prezydentowi RP dowódców poszczególnych jednostek wojskowych utożsamionych z oddziałami (pododdziałami) odznaczonymi Orderem Wojskowym VM*);
- przemówienie Prezydenta RP (*po zakończeniu przemówienia Prezydent RP i osoby towarzyszące przechodzą do Gabinetu Orderu Wojennego VM*);
- przekazanie symbolicznych znaków identyfikujących do Gabinetu Orderu VM (*wyznaczona osoba odczytuje nazwę jednostki wojskowej. Dowódca jednostki wojskowej i poczet sztandarowy /poczet trąbki/ wchodzi do Gabinetu Orderu, poczet oddaje honory. Dowódca jednostki wojskowej prezentuje zebrany symboliczny znak identyfikujący, a następnie umieszcza go na wyznaczonym miejscu i oddaje honory. Następnie dowódca i poczet opuszczają Gabinet Orderu*);
- zakończenie uroczystości (*po przekazaniu znaku przez ostatniego dowódcę jednostki wojskowej Prezydent RP i pozostali uczestnicy uroczystości opuszczają Gabinet Orderu*).

16. POWITANIE ABSOLWENTÓW UCZELNI WOJSKOWYCH I OŚRODKÓW SZKOLNICTWA WOJSKOWEGO ORAZ ŻOŁNIERZY I PRACOWNIKÓW WOJSKA OBEJMUJĄCYCH STANOWISKA SŁUŻBOWE W JEDNOSTKACH (INSTYTUCJACH) WOJSKOWYCH

Po przybyciu absolwentów uczelni wojskowych i ośrodków szkolnictwa wojskowego, żołnierzy powołanych do służby wojskowej i przybyłych do objęcia stanowisk z innych jednostek (instytucji) wojskowych oraz zatrudnieniu nowych pracowników wojska organizuje się ich uroczyste spotkanie z dowództwem (kierownictwem) jednostki (instytucji) wojskowej.

Spotkanie należy zorganizować w miarę możliwości, w sali tradycji jednostki wojskowej lub sali ceremonialnej.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi poczet sztandarowy i trębacz⁷⁰.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu wprowadzenia sztandaru i odegrania przez trębacza „**Hasła WP**” przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystej zbiórki. Po jego odegraniu odbywa się:

- odczytanie rozkazu (decyzji) o przybyciu żołnierzy lub pracowników wojska do jednostki (instytucji) wojskowej (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz /decyzję/*);

⁷⁰ Jeżeli jednostka (instytucja) wojskowa nie posiada sztandaru, uroczystość powitania odbywa się bez jego udziału.

- powitanie nowo przybyłych żołnierzy i pracowników wojska (*dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej podchodzi i wita się z przybyłymi żołnierzami oraz pracownikami wojska. Każdy z nowo przybyłych przedstawia się /żołnierze podają stopień i nazwisko/*);
- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca przedstawia nowo przybyłym żołnierzom i pracownikom wojska dowództwo /kierownictwo/ jednostki /instytucji/ wojskowej oraz ich przełożonych, przedstawia również specyfikę i zadania jednostki /instytucji/ wojskowej*)⁷¹;
- wykonanie pamiątkowej fotografii i dokonanie wpisu do Księgi Pamiątkowej Jednostki (Instytucji) Wojskowej lub Kroniki Jednostki (Instytucji) Wojskowej oraz, gdy jednostka (instytucja) wojskowa posiada oznakę rozpoznawczą, dowódca może wręczyć je nowo przybyłym żołnierzom;
- odprowadzenie sztandaru;
- zakończenie spotkania⁷².

W jednostkach (instytucjach) wojskowych nowo przybyli żołnierze i pracownicy wojska zostają przedstawieni całemu stanowi osobowemu podczas zbiórki jednostki (instytucji) wojskowej.

17. POŻEGNANIE ŻOŁNIERZY KOŃCĄCYCH SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ, ODCHODZĄCYCH DO SŁUŻBY W INNYCH JEDNOSTKACH (INSTYTUCJACH) WOJSKOWYCH ORAZ POŻEGNANIE PRACOWNIKÓW WOJSKA

Pożegnaniu żołnierzy kończących służbę wojskową, odchodzących do służby w innych jednostkach (instytucjach) wojskowych oraz pożegnaniu pracowników wojska powinna towarzyszyć atmosfera szczególnej serdeczności i życzliwości.

Uroczystość pożegnania powinna odbywać się w czasie uroczystego apelu z udziałem całego stanu osobowego jednostki (instytucji) wojskowej lub uroczystej zbiórki w sali tradycji (ceremonialnej, odpraw) z udziałem przedstawicieli dowództwa (kierownictwa) jednostki (instytucji) wojskowej oraz żołnierzy i pracowników wojska⁷³.

W uroczystości mogą również uczestniczyć osoby zaproszone przez żegnanych żołnierzy i pracowników wojska.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości organizowanej w formie uroczystego apelu może stanowić kompania honorowa i orkiestra wojskowa, a w czasie uroczystej zbiórki poczet sztandarowy i trębacz.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości organizowanej w ramach uroczystego apelu.

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

⁷¹ W trakcie uroczystości głos może zabrać również Mąż Zaufania jednostki (instytucji) wojskowej właściwego korpusu osobowego.

⁷² Po zakończeniu spotkania nowo przybyli żołnierze i pracownicy wojska zwiedzają salę tradycji jednostki (instytucji) wojskowej, a następnie udają się do macierzystych pododdziałów (komórek organizacyjnych), gdzie zostają przedstawieni i zapoznani z zakresem obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska.

⁷³ Pożegnanie żołnierza lub pracownika wojska może odbyć się w innej formie ustalonej przez dowódcę jednostki wojskowej.

- odczytanie rozkazu (decyzji) o zwolnieniu do rezerwy, zakończeniu pracy lub wyznaczeniu na inne stanowisko służbowe (*wyznaczona osoba odczytuje stosowny rozkaz /decyzję/*);
- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej⁷⁴;
- przemówienie żegnanego żołnierza lub pracownika wojska (w przypadku żegnania większej grupy żołnierzy – występuje ich przedstawiciel);
- wręczenie wyróżnień (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz dowódcy jednostki /instytucji/ wojskowej o wyróżnieniu żegnanego żołnierza lub pracownika wojska. Dowódca uroczystości zaprasza żegnanego żołnierza lub pracownika wojska o wystąpienie we wskazane miejsce przed trybunę. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej schodzi z trybuny, wręcza wyróżnienie oraz składa gratulacje. W przypadku pożegnania większej grupy żołnierzy po odczytaniu rozkazu /decyzji/ o wyróżnieniach, dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych. Występują oni na wyznaczone miejsca, dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej podchodzi i wręcza wyróżnienia, upominki oraz składa gratulacje. Następnie dowódca powraca na trybunę honorową, a wyróżnieni na komendę dowódcy uroczystości wstępują do szyku. Przy pożegnaniu pojedynczych żołnierzy lub pracowników wojska dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej po złożeniu gratulacji, zaprasza ich do dokonania wpisu w Księdze Pamiątkowej Jednostki (Instytucji) Wojskowej lub Kronice Jednostki (Instytucji) Wojskowej. Następnie żegnany żołnierz lub pracownik wojska staje na trybunie z lewej strony dowódcy jednostki /instytucji/ wojskowej*);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- złożenie podziękowań przez uczestników uroczystości (*uczestnicy uroczystości składają podziękowania i życzenia żegnanemu żołnierzowi /żołnierzom/ lub pracownikowi wojska*);
- wykonanie pamiątkowej fotografii⁷⁵;
- zakończenie uroczystości.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości organizowanej w ramach uroczystej zbiórki:

Uroczystość do momentu wprowadzenia sztandaru i odegrania przez trębacza „**Hasła WP**” przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystej zbiórki. Po jego odegraniu odbywa się:

- odczytanie rozkazu (decyzji) o zwolnieniu do rezerwy, zakończeniu pracy lub wyznaczeniu na inne stanowisko służbowe (*wyznaczona osoba odczytuje stosowny rozkaz /decyzję/*);
- wręczenie wyróżnień (*dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej wręcza wyróżnienia, składa podziękowania i życzenia*);
- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej;
- przemówienie żegnanego żołnierza lub pracownika wojska (w przypadku żegnania większej grupy żołnierzy – występuje ich przedstawiciel);

⁷⁴ W trakcie uroczystości głos może zabrać również Mąż Zaufania jednostki (instytucji) wojskowej właściwego korpusu osobowego.

⁷⁵ Dotyczy m.in. wykonania pamiątkowej fotografii na tle sztandaru wojskowego.

- wykonanie pamiątkowej fotografii oraz dokonanie wpisów w Księdze Pamiątkowej Jednostki (Instytucji) Wojskowej lub Kronice Jednostki (Instytucji) Wojskowej⁷⁶;
- odprowadzenie sztandaru;
- złożenie podziękowań przez uczestników uroczystości;
- zakończenie uroczystości.

18. WRĘCZENIE LISTÓW GRATULACYJNYCH ORAZ POŻEGNANIE GENERALÓW (ADMIRAŁÓW) KOŃCZĄCYCH SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ

Uroczystość wręczenia przez Prezydenta RP listów gratulacyjnych generałom (admirałom) przechodzącym do rezerwy lub w stan spoczynku, odbywa się w dniu 15 sierpnia na dziedzińcu Pałacu Belwederskiego i stanowi jeden z elementów obchodów Święta Wojska Polskiego⁷⁷.

Ceremonia ta odbywa się zgodnie ze scenariuszem uroczystości wręczenia aktów mianowania na stopnie generalskie (admiralskie).

Pożegnanie generałów (admiratów) kończących służbę wojskową przez Ministra ON odbywa się w miejscu i terminie wskazanym przez MON⁷⁸.

W instytucjach wojskowych, dowództwach i sztabach pożegnanie generałów (admiratów) kończących służbę wojskową powinno odbywać się w salach tradycji (ceremonialnych, odpraw). Do udziału w uroczystości zaprasza się przełożonych, przedstawicieli władz państwowych, administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich. W uroczystości powinien uczestniczyć – w miarę możliwości – cały stan osobowy instytucji wojskowej, dowództwa i sztabu.

W jednostkach wojskowych pożegnanie generała (admirata) powinno odbywać się w ramach uroczystego apelu z udziałem całego stanu osobowego jednostki wojskowej bądź w trakcie uroczystej zbiórki w sali tradycji (ceremonialnej, odpraw) z udziałem przedstawicieli żołnierzy i pracowników wojska.

Ceremonia odbywa się według scenariusza uroczystości organizowanej z okazji pożegnania żołnierza kończącego służbę wojskową.

W uroczystości wręczenia przez Prezydenta RP listów gratulacyjnych oraz ceremonii pożegnania generałów (admiratów) kończących służbę wojskową mogą uczestniczyć osoby przez nich zaproszone.

19. WYRÓŻNIENIA ZESPOŁOWE

Wyróżnienie zespołowym tytułem honorowym jest wyrażeniem uznania dla oddziału, pododdziału lub instytucji wojskowej za dokonanie czynu bojowego połączonego z ofiarnością i odwagą żołnierzy lub przeprowadzenie akcji humanitarnej, poszukiwawczej albo ratowniczej w obronie, życia, zdrowia, a także mienia znacznych rozmiarów. Zespołowe tytuły honorowe przyznaje się także za uzyskanie najlepszych wyników w działalności służbowej, w istotnym stopniu wpływających na zwiększenie zdolności bojowej SZ oraz umacnianie obronności RP, potwierdzonych w działalności kontrolno-rozliczeniowej w resorcie ON.

⁷⁶ Dotyczy m.in. wykonania pamiątkowej fotografii na tle sztandaru wojskowego.

⁷⁷ Organizatorem uroczystości jest Kancelaria Prezydenta RP.

⁷⁸ Organizatorem uroczystości jest MON.

Symbolami zespołowych tytułów honorowych są znaki honorowe tych tytułów: „Znak (Orzeł) Honorowy Wojska Polskiego”, „Proporzec Honorowy” lub „Buńczuk Honorowy” oraz „Sznury Honorowe” noszone przez żołnierzy oddziałów, pododdziałów lub instytucji wojskowych.

1) WRĘCZANIE ODZNAK TYTUŁÓW HONOROWYCH „PRZODUJĄCY ODDZIAŁ WOJSKA POLSKIEGO” I „PRZODUJĄCA INSTYTUCJA WOJSKOWA”

Dowódca oddziału wojskowego, któremu zastał nadany tytuł honorowy „Przodującego Oddziału Wojska Polskiego” oraz osoba kierująca instytucją wojskową (dyrektor, komendant, szef, prezes), której został nadany tytuł honorowy „Przodująca Instytucja Wojskowa” otrzymują odznakę⁷⁹ i akt nadania tych tytułów podczas odprawy rozliczeniowo-koordynacyjnej kierowniczej kadry MON i SZ RP.

W uroczystości wręczenia tytułów honorowych bierze udział Prezydent RP, Marszałek Sejmu RP, Marszałek Senatu RP, Minister ON oraz przedstawiciele kierownictwa MON i SZ RP.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi poczet sztandarowy i trębacz⁸⁰.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie sztandaru (po zakończeniu wystąpienia Ministra ON podczas odprawy rozliczeniowo-koordynacyjnej kierowniczej kadry MON i SZ RP, trębacz gra sygnał „**Bacność**”). Dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy maszeruje na wskazane miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”);
- ceremonia wręczenia znaków i aktów nadania zespołowych tytułów honorowych (trębacz gra sygnał „**Stuchajcie Wszyscy**”, narrator /konferansjer/ informuje o rozpoczęciu ceremonii. Wyznaczona osoba odczytuje decyzję Ministra ON w sprawie nadania zespołowych tytułów honorowych. Po odczytaniu decyzji wyróżnieni dowódcy oddziałów i osoby kierujące wyróżnionymi instytucjami wojskowymi, na komendę dowódcy uroczystości: „**Dowódcy wyróżnionych oddziałów i instytucji – WYSTĄP**” – występują na wyznaczone miejsce. Minister ON zaprasza Prezydenta RP do wręczenia odznak tytułów honorowych. Narrator /konferansjer/ odczytuje nazwę wyróżnionego oddziału lub instytucji wojskowej oraz stopień, imię i nazwisko dowódcy lub imię i nazwisko osoby kierującej instytucją – odbierających wyróżnienie. Po wymienieniu, wyróżnieni dowódcy i osoby kierujące instytucjami podchodzą kolejno do wręczających. Prezydent RP wręcza znaki tytułów honorowych, Minister ON – akty nadania, a Szef SG WP „Sznury Honorowe”. Znaki, akty nadania i sznury podają żołnierze asystujący);
- wykonanie pamiątkowego zdjęcia (po wręczeniu wyróżnień Minister ON zaprasza przedstawicieli najwyższych władz państwowych oraz wyróżnionych

⁷⁹ Odznakę tytułu honorowego „Przodujący Oddział Wojska Polskiego” i „Przodująca Instytucja Wojskowa” stanowi statuetka orła w koronie z głowicy sztandaru jednostki wojskowej na postumencie granitowym.

⁸⁰ Jeżeli uroczystość odbywa się w Warszawie, wojskową asystę honorową zapewnia KR WP i OR WP.

dowódców oddziałów i dyrektorów /komendantów, szefów/ instytucji do pamiątkowego zdjęcia. Po wykonaniu zdjęcia wszyscy powracają na poprzednie miejsca);

- przemówienie przedstawiciela wyróżnionych oddziałów i instytucji (przedstawiciel wyróżnionych prosi Prezydenta RP o pozwolenie zabrania głosu, po przemówieniu wraca na poprzednie miejsce);
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza salę);
- zakończenie uroczystości.

Żołnierze oddziału wojskowego lub instytucji wojskowej, którym został nadany zespołowy tytuł honorowy otrzymują „Sznury Honorowe”, które wręcza dowódca oddziału lub osoba kierująca instytucją wojskową, podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2) WRĘCZANIE ODZNAK TYTUŁÓW HONOROWYCH „PRZODUJĄCY PODODDZIAŁ”

Podczas uroczystego apelu przełożony dyscyplinarny, który nadał tytuł honorowy „Przodujący Pododdział” lub jego przedstawiciel dokonuje wręczenia znaków honorowych tytułu honorowego „Proporca Honorowego” lub „Buńczuka Honorowego”⁸¹ oraz aktów ich nadania – dowódcy pododdziału wojskowego, który wyróżniono zespołowym tytułem honorowym⁸².

Dowódca wyróżnionego pododdziału wojskowego wręcza żołnierzom „Sznury Honorowe” tytułu honorowego.

Pododdział wojskowy, któremu został nadany tytuł honorowy „Przodujący Pododdział” otrzymuje wraz z przechodnim „Proporcem Honorowym” lub „Buńczukiem Honorowym” – gwóźdź okolicznościowy zawierający wygrawerowaną pełną nazwę pododdziału i rok nadania tytułu honorowego⁸³. Gwóźdź okolicznościowy umieszcza się na drzewcu proporca lub lancy buńczuka.

Proporzec lub buńczuk tytułu honorowego⁸⁴ towarzyszy pododdziałowi wojskowemu w wystąpieniach z okazji świąt państwowych i wojskowych oraz w innych uroczystościach.

Podczas uroczystości wręczenia „Proporce Honorowe” lub „Buńczuki Honorowe” układa się na stole ustawionym przed trybuną honorową.

⁸¹ Odznakami tytułu honorowego „Przodujący Pododdział” są proporce i buńczuki (dotyczy pododdziałów wojskowych, które dziedziczą tradycje kawalerskie).

⁸² Na trzy tygodnie przed upływem okresu uprawnienia do posiadania proporca lub buńczuka tytułu honorowego dowódca oddziału, w którego skład wchodzi wyróżniony pododdział, wyznacza żołnierzy do asysty, która przekazuje proporzec lub buńczuk jednostce organizacyjnej określonej przez przełożonego dyscyplinarnego, który nadał ten tytuł. Przekazanie proporca lub buńczuka odbywa się w sposób uroczysty.

⁸³ Proporzec tytułu honorowego „Przodujący Pododdział”, a także buńczuk jest przechodni. Pododdział, któremu tytuł honorowy został nadany trzykrotnie, otrzymuje jego proporzec lub buńczuk na stałe.

⁸⁴ W przypadku rozwiązania jednostki wojskowej, w której pododdział otrzymał „Proporzec (Buńczuk) Honorowy” na stałe, przekazuje ten znak do Muzeum Wojska Polskiego, na zasadach i w trybie określonym dla sztandarów wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystego apelu stanowi kompania honorowa i orkiestra⁸⁵.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki wojskowej (*dowódca wita uczestników uroczystości i wygłasza przemówienie okolicznościowe*);
- odczytanie decyzji o nadaniu tytułów honorowych „Wzorowy Pododdział” (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz o nadaniu tytułów honorowych*);
- ceremonia wręczenia proporców lub buńczuków (*dowódca jednostki wojskowej schodzi z trybuny i podchodzi do stołu z wyłożonymi proporcami lub buńczukami. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia dowódców pododdziałów, którzy po wystąpieniu zatrzymują się trzy kroki przed dowódcą jednostki wojskowej. Następnie dowódca ujmuje oburącz porządek lub buńczuk, prezentuje go przez podniesienie na wysokość wyciągniętych rąk, następnie robiąc wykrok do przodu przekazuje znak dowódcy pododdziału wypowiadając słowa: „**W imieniu służby wręczam Panu /Pani/ „Proporzec Honorowy” /„Buńczuk Honorowy”**”*). Dowódca pododdziału robi wykrok w stronę przekazującego, chwytając porządek /buńczuk/ oburącz, odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**” i stawia go przy bucie prawej nogi. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pocztu, który będzie nosił porządek /buńczuk⁸⁶. W tym czasie dowódca pododdziału zajmuje miejsce z prawej strony dowódcy jednostki wojskowej. Wezwany poczet występuje z szyku i staje trzy kroki przed dowódcą pododdziału. Ten ujmuje oburącz porządek /buńczuk/ i przekazuje go porządkowemu /buńczukowemu/. Na komendę dowódcy uroczystości poczet i dowódca pododdziału wstępują do szyku. Porządkowcy /buńczukowcy/ podczas marszu niesie porządek /buńczuk/ na prawym ramieniu. Po wstąpieniu do szyku poczet zajmuje miejsce na lewo od dowódcy pododdziału);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada⁸⁷ ;
- zakończenie.

⁸⁵ Jeżeli jednostka wojskowa nie posiada orkiestry, realizuje uroczysty apel bez jej udziału. **Hymn RP**, pieśń, sygnały i hasła mogą być odtwarzane z urządzenia nagłaśniającego.

⁸⁶ Poczet porządkowcy /buńczukowcy/ składa się z: dowódcy pocztu, porządkowego /buńczukowego/ i asystującego.

⁸⁷ Podczas defilady poczet z porządkiem (buńczukiem) wykonuje wszystkie chwytaki porządkiem (buńczukiem), podobnie jak sztandarowy niosący sztandar wojskowy. W kolumnie marszowej poczet maszeruje za dowódcą w odległości 3 kroków.

20. WYRÓŻNIENIA INDYWIDUALNE

1) WYRAŻENIE UZNANIA SZCZEGÓLNIE ZASŁUŻONYM ŻOŁNIERZOM W FORMIE WPISU DO „KSIĘGI HONOROWEJ WOJSKA POLSKIEGO”

Wyróżnienie żołnierza wpisem do „Księgi Honorowej Wojska Polskiego” jest wyrażeniem uznania za ofiarność i odwagę wykazaną w walce zbrojnej, podczas akcji humanitarnej lub ratowniczej lub wybitne zasługi w umacnianiu zdolności bojowych Wojska Polskiego i obronności Rzeczypospolitej Polskiej.

Uroczystość stanowi jeden z elementów obchodów Święta Wojska Polskiego⁸⁸.

W uroczystości bierze udział Minister ON, przedstawiciele kierownictwa MON i SZ RP oraz rodzin wyróżnionych żołnierzy. Do udziału w uroczystości zaprasza się przedstawicieli władz państwowych, Parlamentu RP, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi poczet sztandarowy i orkiestra wojskowa⁸⁹.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie uczestników uroczystości oraz zaproszonych gości (przybyli zajmują wskazane miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę);
- przybycie Ministra ON (trębacz gra sygnał „**Bacność**”. Minister ON przyjmuje meldunek od Szefa SG WP o gotowości do rozpoczęcia uroczystości i zajmuje wskazane miejsce);
- wprowadzenie sztandaru (trębacz gra sygnał „**Bacność**”. Dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy maszeruje na wskazane miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory. Orkiestra wojskowa wykonuje **hymn RP**);
- ceremonia wyrażenia uznania szczególnie zasłużonym żołnierzom w formie wpisu do „Księgi Honorowej Wojska Polskiego” (narrator /konferansjer/ informuje o rozpoczęciu ceremonii. Trębacz gra sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”. Wyznaczona osoba odczytuje decyzję Ministra ON w sprawie wyróżnienia wpisem do „Księgi Honorowej Wojska Polskiego”. Po odczytaniu decyzji wyróżnieni żołnierze /w przypadku żołnierzy poległych – przedstawiciele rodziny żołnierza/ występują i stają w wyznaczonym miejscu. Narrator /konferansjer/ zaprasza Ministra ON do wręczenia dyplomów pamiątkowych. Minister ON w towarzystwie Szefa SG WP wręcza dyplomy pamiątkowe. Po odebraniu wyróżnień osoby wyróżnione powracają na poprzednie miejsce);
- przemówienie Ministra ON;
- przemówienie przedstawiciela wyróżnionych żołnierzy;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy i orkiestra wojskowa opuszczają miejsce uroczystości);
- wykonanie pamiątkowej fotografii;
- zakończenie uroczystości.

⁸⁸ Organizatorem uroczystości jest MON. Organizator określa miejsce uroczystości.

⁸⁹ Jeżeli uroczystość odbywa się w Warszawie, wojskową asystę honorową stanowi KR WP i OR WP.

2) WRĘCZANIE ODZNAK ORDERÓW I ODZNACZEŃ, ODZNAK HONOROWYCH, OKOLICZNOŚCIOWYCH I PAMIĄTKOWYCH, TYTUŁÓW HONOROWYCH, HONOROWEJ BRONI BIAŁEJ ORAZ AKTÓW MIANOWANIA NA WYŻSZE STOPNIE WOJSKOWE I INNYCH WYRÓŻNIEŃ

W instytucjach wojskowych, dowództwach, sztabach uroczystość wręczenia aktów mianowania na wyższe stopnie wojskowe oraz odznak orderów i odznaczeń, odznak honorowych, okolicznościowych i pamiątkowych, tytułów honorowych, honorowej broni białej i innych wyróżnień odbywa się w czasie uroczystej zbiórki.

Uroczystość należy zorganizować w miarę możliwości w sali tradycji (ceremonialnej, odpraw).

Do udziału w uroczystości zaprasza się przełożonych, przedstawicieli władz państwowych, administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich. W uroczystości powinien uczestniczyć, w miarę możliwości, cały stan osobowy instytucji wojskowej (dowództwa, sztabu).

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi poczet sztandarowy i trębacz⁹⁰.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości organizowanej w ramach uroczystej zbiórki:

Uroczystość do momentu wprowadzenia sztandaru⁹¹ i odegrania przez trębacza „*Hasła WP*” przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystej zbiórki. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie osoby kierującej instytucją wojskową (*wita on uczestników uroczystości*);
- ceremonia wręczenia odznak orderów, odznaczeń, aktów mianowania lub innych wyróżnień (*wyznaczona osoba odczytuje stosowne postanowienia /decyzje, rozkazy/. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia osób odznaczonych, mianowanych lub wyróżnionych. Występują oni na wyznaczone miejsce w kolejności: odznaczeni według rangi odznaczenia, mianowani na wyższe stopnie wojskowe według hierarchii stopni. Osoba kierująca instytucją wojskową w towarzystwie asystującego żołnierza podchodzi do prawego skrzydła ustawionych w szeregu osób wyróżnianych lub mianowanych. Asystujący żołnierz podaje kolejno dekorującemu – odznaki orderów i odznaczeń, akty mianowania i inne wyróżnienia. Dekorujący przypinając odznaki orderów i odznaczeń mówi, np.: „**W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam Panu /Pani/ /stopień wojskowy/ /pełna nazwa orderu lub odznaczenia/**”, następnie wręcza legitymację, wymienia uścisk dłoni i mówi „**Gratuluję**”. Odznaczony /odznaczona/ odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**” /osoby cywilne odpowiadają: „**Dziękuję**”/. Przy wręczaniu aktu mianowania osoba kierująca instytucją wojskową mówi, np.: „**Gratuluję Panu /Pani/ /stopień wojskowy/**” i wymienia uścisk dłoni. Mianowany /mianowana/ odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Po wręczeniu wszystkich odznak orderów i odznaczeń, aktów mianowania i innych*

⁹⁰ Jeśli dowództwo (sztab, instytucja) nie posiada sztandaru, uroczystość może się odbyć bez jego udziału.

⁹¹ Dotyczy instytucji wojskowych, dowództw i sztabów posiadających sztandar.

wyróżnień dekorujący wraca na swoje miejsce. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych na swoje miejsca);

- przemówienie okolicznościowe osoby kierującej instytucją wojskową;
- przemówienie okolicznościowe przedstawiciela osób wyróżnionych (*dziękuje on w imieniu wyróżnionych*);
- dokonanie wpisów w Księdze Pamiątkowej Instytucji Wojskowej lub Kronice Instytucji Wojskowej i wykonanie pamiątkowej fotografii;
- odprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „Sztandar – ODPROWADZIĆ”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „Hasło WP”, po czym poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości*);
- zakończenie uroczystości.

Jeżeli podczas uroczystości wręczana jest honorowa broń biała, to ceremonia ta odbywa się w następujący sposób: dekorujący bierze oburącz ze stolika lub od asystującego żołnierza broń białą. Trzymając pochwę w prawej, a rękojeść w lewej ręce, wręcza ją wyróżnionemu jednocześnie wypowiadając formułę, np.: **„W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam Panu /Pani/ /stopień wojskowy/ /pełna nazwa broni białej/”**. Otrzymujący przyjmuje broń białą oburącz, chwytając rękojeść w prawą, a pochwę w lewą rękę. Następnie prawą ręką wysuwa ją z pochwy na długość kartusza, podnosi do wysokości ust i całuje głownię w miejscu umieszczenia wizerunku orła, po czym opuszcza do poprzedniej wysokości i zdecydowanym ruchem wsuwa do pochwy. Trzymając nadal oburącz broń białą odpowiada: **„Ku chwale Ojczyzny”**. Następnie wyróżniony przesuwając lewą rękę wzdłuż pochwy pod rękojeść i opuszcza broń białą wzdłuż uda lewej nogi.

W jednostkach (instytucjach) wojskowych wręczanie odznak orderów i odznaczeń, aktów mianowania na wyższe stopnie wojskowe, odznak honorowych, okolicznościowych, pamiątkowych i innych, tytułów honorowych, honorowej broni białej i innych wyróżnień odbywa się w czasie uroczystego apelu.

Uroczystość powinna być przeprowadzona na placu apelowym jednostki (instytucji) wojskowej lub w uzgodnieniu z władzami administracyjnymi regionu, w innym miejscu, np. na rynku miejskim lub w miejscu chwały oręża polskiego.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości organizowanej w ramach uroczystego apelu:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wita uczestników uroczystości*);
- ceremonia wręczenia odznak orderów i odznaczeń, aktów mianowania lub innych wyróżnień (*wyznaczona osoba odczytuje stosowne postanowienia /decyzje, rozkazy/. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia osób odznaczonych, mianowanych lub wyróżnionych. Występują oni na wyznaczone miejsce w kolejności: odznaczeni według rangi odznaczenia, mianowani na wyższe stopnie wojskowe według hierarchii stopni. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej w towarzystwie asystującego żołnierza podchodzi do prawego skrzydła ustawionych w szeregu osób wyróżnianych*

lub mianowanych. Asystujący żołnierz podaje kolejno dowódcy odznaki orderów i odznaczeń, akty mianowania i inne wyróżnienia. Dekorujący przypinając odznaki orderów i odznaczeń mówi, np.: „**W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam Panu /Pani/ /stopień wojskowy/ /pełna nazwa orderu lub odznaczenia/**”, następnie wręcza legitymację, podaje dłoń i mówi „**Gratuluję**”. Odznaczony /odznaczona/ odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**” /osoby cywilne odpowiadają: „**Dziękuję**”. Przy wręczaniu aktu mianowania dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej mówi, np.: „**Gratuluję Panu /Pani/ /stopień wojskowy/**” i podaje dłoń. Mianowany /mianowana/ odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Po wręczeniu wszystkich odznak orderów i odznaczeń, aktów mianowania i innych wyróżnień dekorujący wraca na swoje miejsce. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych na swoje miejsca⁹²;

- przemówienie okolicznościowe dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej;
- wystąpienie okolicznościowe przedstawiciela osób wyróżnionych (*dziękuje on w imieniu wyróżnionych*);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

3) POŚMIERTNE ODZNACZENIE (MIANOWANIE NA WYŻSZY STOPIEŃ WOJSKOWY) ŻOŁNIERZA POLEGŁEGO W CZASIE WYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW SŁUŻBOWYCH

Pośmiertne odznaczanie (mianowanie na wyższy stopień wojskowy) żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych odbywa się w trakcie ceremonii pogrzebowej (podczas Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego) albo ceremonii wystawienia zwłok (ceremonia świecka).

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg ceremonii organizowanej w trakcie Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego:

- wejście orszaku liturgicznego (*orszak liturgiczny zajmuje miejsce przy ołtarzu*);
- odczytanie postanowienia (decyzji) o nadaniu orderu lub odznaczenia (mianowaniu na wyższy stopień wojskowy) – (*przedstawiciel urzędu nadającego order lub odznaczenie /mianującego na wyższy stopień wojskowy/ odczytuje stosowne postanowienie /decyzję/, a następnie przekazuje przedstawicielowi najbliższej rodziny poległego żołnierza legitymację odznaczenia /akt mianowania/. Żołnierz trzymający poduszkę żałobną*⁹³

⁹² Odznaczeni Orderem KW na komendę dowódcy uroczystości zajmują miejsce obok osoby dekorującej. Jeżeli podczas uroczystości jest organizowana defilada odznaczeni Orderem KW zajmują miejsce obok osoby przyjmującej defiladę.

⁹³ Odznaki orderów i odznaczeń umieszcza się na specjalnie do tego celu przeznaczonych poduszkach w następujących okolicznościach: (1) jeżeli osoba zmarła dekorowana jest odznakami orderu lub odznaczenia w czasie uroczystości pogrzebowych; (2) w czasie uroczystości pogrzebowych osoby posiadającej orderu lub odznaczenia.

z przypiętą odznaką orderu lub odznaczenia⁹⁴ maszeruje przed trumnę /urnę/, ustawia poduszkę na przygotowanym miejscu, oddaje honory i odchodzi na wyznaczone miejsce);

- rozpoczęcie Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg ceremonii organizowanej w trakcie wystawienia zwłok (ceremonia świecka):

- wejście mistrza ceremonii;
- odczytanie postanowienia (decyzji) o nadaniu orderu lub odznaczenia (mianowaniu na wyższy stopień wojskowy) – (przedstawiciel urzędu nadającego order lub odznaczenie /mianującego na wyższy stopień wojskowy/ odczytuje stosowne postanowienie /decyzję/, a następnie przekazuje przedstawicielowi najbliższej rodziny poległego żołnierza legitymację odznaczenia /akt mianowania/. Żołnierz trzymający poduszkę żałobną z przypiętą odznaką orderu lub odznaczenia maszeruje przed trumnę /urnę/, ustawia poduszkę na przygotowanym miejscu, oddaje honory i odchodzi na wyznaczone miejsce);
- prowadzenie dalszej części uroczystości przez mistrza ceremonii.

Ceremonia pośmiertnego odznaczenia i mianowania na kolejny stopień wojskowy może odbyć się także na cmentarzu. Wówczas przed przemówieniami pożegnalnymi odczytuje się wyciąg z aktu o nadaniu orderu lub odznaczenia i mianowaniu na kolejny stopień wojskowy oraz przypina się odznakę orderu lub odznaczenia do poduszki. Postanowienie o nadaniu orderu i odznaczenia odczytuje przedstawiciel urzędu, który je nadaje.

Żołnierz z poduszką, na której upięta jest odznaka nadanego orderu lub odznaczenia zajmuje miejsce przy grobie.

Po zakończeniu uroczystości pogrzebowej na cmentarzu odznaka orderu lub odznaczenia jest odpinana od poduszki i przekazywana rodzinie poległego żołnierza na ogólnych zasadach dotyczących pogrzebów z udziałem wojskowej asysty honorowej.

Jeśli order lub odznaczenie nie zostało wręczone rodzinie poległego żołnierza podczas uroczystości pogrzebowej, może być wręczone w trakcie innej uroczystości, zgodnie z zasadami dotyczącymi uroczystości nadania orderów i odznaczeń.

21. UROCZYSTE WRĘCZENIE ŻOŁNIERZOM BRONI

Uroczystość wręczenia żołnierzom broni powinna odbywać się na placu apelowym jednostki (instytucji) wojskowej w czasie uroczystego apelu.

⁹⁴ Odznaki orderów i odznaczeń umieszcza się na poduszkach w następujący sposób: (1) odznakę orderu zawieszoną na wielkiej wstędze (krzyż, gwiazda) – na oddzielnej poduszce, przy czym wielką wstęgę z krzyżem upina się wzdłuż brzegów poduszki, tak aby tworzyła czworobok, w którego środku umieszcza się gwiazdę orderową. Krzyż umieszcza się pośrodku dolnego brzegu poduszki; (2) odznakę orderu zawieszoną na wstędze (krzyż, gwiazda) – na oddzielnej poduszce, przy czym krzyż ze wstęgą umieszcza się w rzędzie górnym, a gwiazdę orderową poniżej; (3) odznakę orderu zawieszoną na wstędze (krzyż) oraz jedną do czterech odznak orderów i odznaczeń, zawieszonych na wstążkach – na jednej poduszce, przy czym odznakę orderu zawieszoną na wstędze umieszcza się w rzędzie górnym; (4) od jednej do ośmiu odznak orderów i odznaczeń zawieszonych na wstążkach – na jednej poduszce w dwóch rzędach, według kolejności ich noszenia; (5) odznaki orderów i odznaczeń obcych państw umieszcza się na oddzielnych poduszkach.

Pododdziały składające się z żołnierzy, którym wręczana będzie broń ustawia się naprzeciw trybuny w kolumnie czwórkowej. Pierwszą czwórkę stanowią żołnierze wyznaczeni do przyjęcia broni z rąk dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej.

Na specjalnie przygotowanym stole ustawianym przy trybunie układa się broń, która będzie wręczana w czasie uroczystości.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa (pododdział honorowy) i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (dowódca zapoznaje żołnierzy z zadaniami oraz przedstawia kadrę kierowniczą i dowódczą jednostki /instytucji/ wojskowej);
- ceremonia wręczenia broni (dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej schodzi z trybuny i podchodzi do stołu z wyłożoną bronią. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia żołnierzy odbierających broń z rąk dowódcy: „**Delegacja żołnierzy, do wręczenia broni – MARSZ**”. Żołnierze maszerują i zatrzymują się w wyznaczonym miejscu. Dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej ujmuje broń prawą ręką za szyjkę kolby, lewą za nakładkę lufy /wylotem lufy w lewo, magazynkiem w dół/ i wręcza ją żołnierzowi wypowiadając słowa: „**W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej wręczam Panu /Pani/ broń**”. Żołnierz przyjmuje broń, chwytając ją lewą ręką za szyjkę kolby, a prawą za nakładkę lufy i odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Następnie bez komendy przenosi broń w położenie „**Na pas**”⁹⁵. Następnie dowódca podaje żołnierzowi książeczkę /legitymację/ wojskową. Po wręczeniu broni dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej wraca na trybunę. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia żołnierzy do szyku);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- odprowadzenie kompanii honorowej i pododdziałów z placu apelowego (kompania honorowa i pododdziały kolejno opuszczają plac)⁹⁶;
- zakończenie uroczystości.

Wręczenie broni pozostałym żołnierzom odbywa się na zbiorce pododdziału. Przed frontem szyku pododdziału ustawia się stoły z bronią przeznaczoną do wręczenia. Po przyjęciu meldunku o gotowości do uroczystości dowódca pododdziału nakazuje szefowi pododdziału odczytać rozkaz dzienny dotyczący przydzielenia broni. Następnie dowódca pododdziału wręcza żołnierzom broń, a szef pododdziału książeczkę (legitymację) wojskowe. Sposób wręczenia broni w pododdziałach jest taki sam, jak na szczeblu jednostki (instytucji) wojskowej.

Podczas uroczystego apelu lub zbiórki organizowanej w jednostce (instytucji) wojskowej można wręczyć etatową broń białą. Przebieg ceremonii wręczenia tej broni może odbywać się zgodnie z powyższym scenariuszem z uwzględnieniem zasad dotyczących sposobu wręczenia broni białej.

⁹⁵ Czynności wykonywane przez dowódcę jednostki (instytucji) wojskowej i żołnierzy mogą się różnić w zależności od rodzaju wręczanej broni.

⁹⁶ Na zakończenie uroczystości nie przeprowadza się defilady.

22. WIZYTY W JEDNOSTKACH (INSTYTUCJACH) WOJSKOWYCH PRZEDSTAWICIELI NAJWYŻSZYCH WŁADZ PAŃSTWOWYCH I WOJSKOWYCH ORAZ DELEGACJI ZAGRANICZNYCH

Podczas składania wizyty w jednostce (instytucji) wojskowej przez Prezydenta RP, Marszałka Sejmu RP i Marszałka Senatu RP oraz Prezesa RM towarzyszą im: Minister ON oraz Szef SG WP lub ich przedstawiciele⁹⁷. Pozostałym przedstawicielom władz państwowych towarzyszą przedstawiciele Ministra ON i Szefa SG WP lub inne osoby – stosownie do rangi wizytującego.

W powitaniu Prezydenta RP, innych przedstawicieli najwyższych władz państwowych oraz Ministra ON i Szefa SG WP uczestniczą: Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW, Dowódca GW⁹⁸ lub ich zastępcy, dowódca garnizonu lub jego zastępca, dowództwo wizytowanej jednostki (instytucji) wojskowej oraz przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych regionu.

Wojskową asystę honorową podczas wizyty stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg powitania:

- ustawienie wojskowej asysty honorowej (*kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie Prezydenta RP⁹⁹ (*trębacz gra sygnał „Baczność”. Kompania honorowa oddaje honory. Orkiestra wojskowa gra marsza powitalnego, Prezydent RP przyjmuje meldunek od dowódcy jednostki /instytucji/ wojskowej. Podchodzi do sztandaru i oddaje honory przez skłon głowy, sztandarowy salutuje sztandarem. Prezydent RP dokonuje przeglądu pododdziału, przechodzi na środek szyku i wita się z żołnierzami, następnie podchodzi do uczestników uroczystości*);
- podniesienie flagi państwowej RP na maszt¹⁰⁰ (*poczet flagowy występuje z szyku, podchodzi do masztu¹⁰¹, flagowy przypina flagę. Orkiestra wojskowa gra hymn RP, flagowy podnosi flagę na maszt¹⁰²*);

⁹⁷ Organizatorem wizyty Prezydenta RP i Prezesa RM są ich Kancelarie, a Marszałka Sejmu RP i Marszałka Senatu RP odpowiednio – Kancelaria Sejmu RP i Kancelaria Senatu RP.

⁹⁸ Podczas wizyt w podległych jednostkach (instytucjach) wojskowych.

⁹⁹ Dotyczy również Marszałka Sejmu RP i Marszałka Senatu RP, Prezesa RM, Ministra ON, Szefa SG WP, Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ, Komendanta Głównego ŻW i Dowódcy GW.

¹⁰⁰ Generalną zasadą przy wieszaniu flagi państwowej RP jest jej pierwszeństwo w każdym wypadku przed innymi flagami. Flaga państwowa RP powinna być sytuowana na pierwszym miejscu, które zgodnie z zasadami heraldyki określane jest od strony stojącego za trzymaną w lewej ręce tarczą. Krawędź tarczy od prawej ręki, to strona prawa. Sposób i kolejność wieszania flagi państwowej RP: (1) stawiając dwa maszty, flagę państwową RP podnosimy na prawym maszcie, a inną na lewym; gdy chcemy przemiennie zawiesić flagę państwową RP z flagą inną, na większej, ale parzystej liczbie masztów, flaga państwowa RP zawsze będzie w poszczególnych sekwencjach pierwszą (po prawej); (2) w przypadku trzech masztów najważniejszym jest maszt środkowy, na nim podnosimy flagę państwową RP, na prawym i lewym maszcie inne flagi; (3) przy czterech masztach, najważniejszym jest skrajny maszt prawy, następnie w kolejności drugi, trzeci i czwarty; (4) przy pięciu masztach najważniejszy jest środkowy, następnie drugi i trzeci (po bokach środkowego) oraz czwarty i piąty (skrajne z obu stron).

¹⁰¹ Poczet flagowy może stać przy maszcie.

¹⁰² W przypadku, kiedy w miejscu uroczystości nie ma masztu, powitanie może odbyć się bez tego elementu.

- przedstawienie osób przybyłych na powitanie Prezydenta RP (*dowódca jednostki /instytucji/ wojskowej przedstawia Prezydentowi RP uczestników uroczystości*);
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

Po uroczystości oficjalnego powitania dalszy pobyt Prezydenta RP, innych przedstawicieli najwyższych władz państwowych, Ministra ON oraz Szefa SG WP w jednostce (instytucji) wojskowej przebiega według odrębnego scenariusza.

Wizyty w jednostkach (instytucjach) wojskowych mogą składać również delegacje zagraniczne. Wówczas towarzyszy im przedstawiciel Protokołu Dyplomatycznego MSZ¹⁰³. Jeżeli na czele delegacji zagranicznej stoją ministrowie obrony lub najwyżsi dowódcy, towarzyszą im ich polscy odpowiednicy lub ich przedstawiciele¹⁰⁴.

Powitanie delegacji zagranicznej może odbywać się w podobny sposób, jak powitanie przedstawicieli najwyższych polskich władz państwowych i wojskowych¹⁰⁵. Dodatkowo podczas powitania w pierwszej kolejności grany jest hymn państwa, z którego przybyła delegacja zagraniczna.

Wojskową asystę honorową podczas wizyty stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

Po oficjalnym powitaniu dowódca jednostki (instytucji) wojskowej zaprasza gości do pomieszczenia, w którym zapoznaje ich z planem pobytu, strukturą i zadaniami jednostki (instytucji) wojskowej.

Pożegnanie odbywa się w sali tradycji jednostki (instytucji) wojskowej. Po krótkich wystąpieniach, złożeniu życzeń, podziękowaniach oraz dokonaniu wpisu do Księgi Pamiątkowej Jednostki (Instytucji) Wojskowej lub Kroniki Jednostki (Instytucji) Wojskowej, dowódca jednostki (instytucji) wojskowej wraz z asystującymi mu osobami odprowadza delegację do samochodu, przy którym następuje oficjalne pożegnanie.

23. PARADY WOJSKOWE

Parady wojskowe są to przeglądy wojsk zakończone defiladami. Organizuje się je dla uczczenia rocznic historycznych wydarzeń związanych z dziejami państwa i tradycjami oręża polskiego.

W paradach mogą uczestniczyć pododdziały piesze, konne, sprzęt wojskowy – kołowy i gąsienicowy, okręty (pomocnicze jednostki pływające), samoloty i śmigłowce. Wyróżnia się parady: centralne, morskie i lotnicze.

¹⁰³ Jeżeli wizytę składa zagraniczna delegacja wojskowa, towarzyszy jej przedstawiciel DWSZ.

¹⁰⁴ Organizatorem wizyty jest MON.

¹⁰⁵ Przebieg wizyty każdorazowo uzgadnia się z Dyrektorem Protokołu Dyplomatycznego MSZ lub Dyrektorem Protokołu Wojskowego DWSZ.

1) CENTRALNA PARADA WOJSKOWA

Centralna parada wojskowa może być organizowana z okazji Święta Wojska Polskiego i innych rocznic historycznych wydarzeń¹⁰⁶. Biorą w niej udział przedstawiciele najwyższych władz państwowych, Parlamentu RP, instytucji centralnych, władz wojskowych, administracyjnych i samorządowych, korpusu dyplomatycznego, duchowieństwa, środowisk kombatanckich, organizacji pozarządowych, młodzież szkolna i akademicka oraz zaproszeni goście.

Decyzję o udziale wojska w paradzie podejmuje Minister ON. Szczegółowy zakres udziału wojska w paradzie określa w swoim rozkazie Dowódca Generalny RSZ. W centralnej paradzie wojskowej mogą wziąć udział pododdziały piesze i konne oraz sprzęt wojskowy (kołowy i gąsienicowy), a także wojskowe statki powietrzne.

Do udziału w paradzie mogą zostać zaproszone: pododdziały reprezentujące inne ministerstwa, pododdziały zagraniczne, grupy rekonstrukcji historycznej: piesze, konne i zmechanizowane (wyposażone w historyczne pojazdy wojskowe), a także zorganizowane grupy członków organizacji pozarządowych i stowarzyszeń społecznych.

W paradzie uwzględnia się udział wojskowych sztandarów historycznych oraz sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych.

Centralną paradę wojskową przyjmuje Prezydent RP. Moment przybycia Prezydenta RP na miejsce uroczystości oznacza jej początek.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg parady:

- przybycie gości honorowych (*przybywający zajmują wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie Szefa SG WP, Dowódcy Generalnego RSZ, Dowódcy Operacyjnego RSZ i Komendanta Głównego ŻW (*pododdziały przyjmują postawę zasadniczą. Po powitaniu przez Dowódcę GW, Szef SG WP zajmuje miejsce do powitania Ministra ON, a Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW i Dowódca GW zajmują miejsca oczekiwania na przybycie Ministra ON*);
- przybycie Ministra ON (*pododdziały przyjmują postawę zasadniczą. Minister ON po powitaniu przez Szefa SG WP zajmuje miejsce na trybunie honorowej*);
- przybycie przedstawicieli najwyższych władz państwowych (*pododdziały przyjmują postawę zasadniczą. W kolejności przybywają: Prezes RM, Marszałek Senatu RP i Marszałek Sejmu RP i zajmują miejsca na trybunie honorowej*);
- przybycie Prezydenta RP (*trębacze grają sygnał „Bacność”. Pododdziały oddają honory. Prezydent RP przyjmuje meldunek od Szefa SG WP, dokonuje przeglądu pododdziałów¹⁰⁷ oddając honory ich sztandarom i zajmuje miejsce na trybunie honorowej*);
- podniesienie na maszt Proporca Prezydenta RP (*trębacze grają „Sygnał Prezydencki”, proporcowy podnosi Proporzec Prezydenta RP na maszt*);

¹⁰⁶ Organizatorem centralnej parady wojskowej jest MON, które ustala miejsce parady.

¹⁰⁷ Prezydent RP dokonuje przeglądu pododdziałów jadąc odkrytym pojazdem w towarzystwie Szefa SG WP. Pojazd porusza się w asyście Szwadronu Kawalerii WP. Rodzaj pojazdu ustala organizator uroczystości.

- podniesienie flagi państwowej RP na maszt (*poczet flagowy występuje z szyku kompanii honorowej i maszeruje do masztu, flagowy przypina flagę, dowódca parady podaje komendę do podniesienia flagi: „**Flagę państwową – PODNIEŚ**”*);
- odegranie **hymnu RP** (w trakcie grania hymnu flagowy podnosi flagę państwową RP na maszt);
- przemówienie okolicznościowe Prezydenta RP;
- złożenie meldunku Prezydentowi RP o gotowości do rozpoczęcia defilady (*dowódca parady maszeruje do trybuny honorowej i melduje Prezydentowi RP rozpoczęcie defilady: „**Panie Prezydencie, dowódca parady /stopień i nazwisko/ melduje, pododdziały Wojska Polskiego do defilady z okazji /podaje nazwę święta lub rocznicy historycznego wydarzenia/**”, a następnie zajmuje wyznaczone miejsce*);
- rozpoczęcie defilady (*defiladę rozpoczyna przelot statków powietrznych, następnie defilują w kolejności: żołnierze niosący wojskowe sztandary historyczne, pododdziały wojskowe, piesze grupy rekonstrukcji historycznej, Szwadron Kawalerii WP, konne grupy rekonstrukcji historycznej, współczesne wojskowe pojazdy kołowe i gąsienicowe oraz historyczne pojazdy wojskowe¹⁰⁸. Defiladę kończy orkiestra wojskowa¹⁰⁹*);
- zakończenie uroczystości (*dowódca parady maszeruje melduje Prezydentowi RP jej zakończenie*).

2) PARADA MORSKA OKRĘTÓW (JEDNOSTEK POMOCNICZYCH) MARYNARKI WOJENNEJ

W paradzie morskiej mogą brać udział okręty (jednostki pomocnicze) MW różnych klas i typów, a także lotnictwo MW. Zgodnie z przyjętym zwyczajem mogą w niej również uczestniczyć zaproszone na uroczystość okręty (jednostki pływające) zagranicznych flot.

Czas, miejsce i skład oraz ustawienie okrętów (jednostek pomocniczych) MW podczas postoju, a także rodzaje ugrupowań i szyku w czasie ruchu oraz organizację i dowódcę parady morskiej ustala Dowódca Generalny RSZ lub jego przedstawiciel. Paradę morską okręty (jednostki pomocnicze) MW mogą wykonywać podczas postoju (na kotwicy, beczkach) lub w czasie ruchu.

Okręty (jednostki pomocnicze) MW biorące udział w paradzie morskiej w czasie postoju ustawia się w kolumnach złożonych z okrętów i jednostek pomocniczych, w liniach – według klas i typów. W linii, w której stoi okręt flagowy MW, ustawia się również okręty zagranicznych flot. Podczas parady morskiej

¹⁰⁸ Kolejność przemieszczania się poszczególnych pododdziałów (pieszych i konnych) oraz pojazdów i statków powietrznych podczas defilady określa się w szczegółowym scenariuszu parady. Przed rozpoczęciem defilady wystawia się w odstępach 5 kroków na wyznaczonej linii dziesięciu żołnierzy kierunkowych (po pięciu w lewo i w prawo od trybuny), frontem do trasy przemarszu. Podczas defilady, po dojściu na wysokość pierwszego żołnierza kierunkowego przed trybuną, każdy dowódca pododdziału podaje komendę: „**Baczność**”, a na wysokości trzeciego: „**Na prawo (lewo) – PATRZ**”. Gdy defilujący pododdział minie drugiego żołnierza kierunkowego za trybuną, dowódca podaje komendę: „**Baczność**”, a po minięciu piątego kierunkowego – „**Spocznij**”.

¹⁰⁹ Orkiestra wojskowa od momentu rozpoczęcia przemarszu pododdziałów pieszych i konnych do chwili jego zakończenia gra „**Warszawiankę**” lub inne utwory, natomiast w czasie defilady pojazdów kołowych muzykę marszową. Przerывa grę w czasie przejazdu pojazdów gąsienicowych. Nie gra również podczas przelotu statków powietrznych. Orkiestra wojskowa defiluje za ostatnią kolumną, grając marsza.

w czasie postoju załogi uczestniczące w niej ustawia się na zbiórkach lub w „paradzie burtowej” nie później niż 10 minut przed jej rozpoczęciem. Paradę morską w czasie postoju przyjmuje się z pokładu motorówki (okrętu).

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg parady:

- złożenie meldunku o gotowości okrętów i jednostek pomocniczych MW do parady morskiej (do czekającego w motorówce /okręcie/ dowódcy przyjmującego paradę morską pod pływa na motorówce dowódca parady morskiej. Odbywa się to w odległości około 3 kabli od pierwszej linii rozwiniętych do parady okrętów i jednostek pomocniczych MW. Dowódca parady składa dowódcy przyjmującemu paradę meldunek o treści, np.: „**Panie** /stopień wojskowy/, **dowódca parady** /stopień i nazwisko/ **melduje, okręty i jednostki pomocnicze Marynarki Wojennej gotowe do parady dla uczczenia /z okazji/** /podaje cel parady/”. Następnie towarzyszy dowódcy przyjmującemu paradę, płynąc za nim w szyku torowym lub przechodzi na pokład jego motorówki /okrętu/);
- salut armatni (po złożeniu meldunku okręt flagowy MW daje salut armatni);
- przegląd okrętów (okręt dowódcy przyjmującego paradę zbliża się do pierwszego okrętu pierwszej kolumny. Kiedy stewa dziobowa /rufowa/ okrętu, na którym jest zaokrętowany dowódca przyjmujący paradę zrówna się ze stewą dziobową /rufową/ okrętu biorącego udział w paradzie, dowódca okrętu podaje gwizdkiem oficerskim komendy: „**Bacność**”, „**Na prawą (lewą) – BURTE**”, oddaje honory wraz z oficerami stojącymi na skrzydle mostka. Pozostała załoga stoi wzdłuż relingu w postawie przyjętej podczas parady morskiej. Dowódca okrętu przyjmującego paradę również podaje gwizdkiem oficerskim komendy: „**Bacność**”, „**Na prawą (lewą) – BURTE**”. Mijając trawers okrętu biorącego udział w paradzie podaje gwizdkiem oficerskim komendę „**Spocznij**”. Dowódca okrętu biorącego udział w paradzie podaje gwizdkiem oficerskim komendę „**Spocznij**”. W przypadku braku komendy „**Spocznij**” z okrętu przyjmującego paradę, komendę „**Spocznij**” dowódca okrętu biorącego udział w paradzie podaje, gdy stewa rufowa okrętu przyjmującego paradę minie stewę rufową /dziobową/ okrętu biorącego udział w paradzie. Ceremonię tę powtarza się przy każdym okręcie stojącym w kolumnie).

Podczas parady morskiej w czasie ruchu uczestniczące w niej załogi okrętów i jednostek pomocniczych MW znajdują się tak, jak w sytuacji opisanej powyżej.

Paradę morską w czasie ruchu przyjmuje się z pokładu okrętu (motorówki) zakotwiczony na redzie bądź płynącego kontrkurssem uczestniczących w niej okrętów i jednostek pomocniczych MW. Jeżeli w paradzie morskiej bierze udział lotnictwo morskie, przelatuje ono w odpowiednich ugrupowaniach na niskich pułapach – zgodnie z kierunkiem ustawienia okrętów i jednostek pomocniczych MW.

Po zakończeniu parady jej dowódca melduje zakończenie parady dowódcy przyjmującemu paradę i towarzyszy mu do momentu przejścia na okręt flagowy MW lub do nabrzeża portu.

3) PARADA LOTNICZA (POKAZ LOTNICZY)

Dynamiczny pokaz statków powietrznych znajdujących się na wyposażeniu SP, WLąd. i MW – zwany paradą lotniczą, organizuje się z okazji Święta Wojska Polskiego¹¹⁰. Parada lotnicza jest częścią centralnej parady wojskowej¹¹¹.

Parada lotnicza rozpoczyna centralną paradę wojskową. Kolejność przelotu statków powietrznych podyktowana jest prędkościami przelotowymi poszczególnych typów. Przestrzegana jest zasada, że paradę rozpoczynają samoloty odrzutowe naddźwiękowe, następnie poddźwiękowe, a dalszej kolejności samoloty turbośmigłowe. Paradę lotniczą zamykają śmigłowce.

Odmianą parady lotniczej jest okolicznościowy przelot samolotów lub śmigłowców, który jest zazwyczaj organizowany z okazji promocji absolwentów WSOSP, Święta Sił Powietrznych oraz uroczystości pogrzebowych¹¹² osób wybitnie zasłużonych dla państwa i SP¹¹³.

¹¹⁰ Organizatorem parady lotniczej jest Dowódca Generalny RSZ lub jego przedstawiciel, który ustala liczbę statków powietrznych biorących w niej udział oraz ich typy, szyki i kolejność przelotu.

¹¹¹ Parada lotnicza może być zorganizowana także z innej okazji.

¹¹² Przelot samolotów lub śmigłowców nad miejscem pochówku następuje po złożeniu trumny (urny) do grobu (kolumbarium) i odegraniu przez trębacza „**Hasła WP**”.

¹¹³ Organizatorem okolicznościowych przelotów samolotów lub śmigłowców jest Dowództwo Generalne RSZ.

ROZDZIAŁ IV

UROCZYSTOŚCI W OŚRODKACH SZKOLNICTWA WOJSKOWEGO

1. INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO

Inauguracja roku akademickiego w uczelniach wojskowych odbywa się podczas uroczystych zbiórek. Miejszem uroczystości jest zazwyczaj aula, sala kinowa, widowiskowa lub inne miejsce na terenie uczelni.

Do udziału w uroczystości można zaprosić przedstawicieli władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, przedstawicieli attachatów wojskowych akredytowanych w Polsce, organizacji pozarządowych i kombatanckich, rektorów (przedstawicieli) innych uczelni, wybitnych absolwentów uczelni oraz rodziny podchorążych (słuchaczy) i studentów cywilnych.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy uczelni wojskowej. Jeżeli jednak możliwości na to nie pozwalają, w uroczystości biorą udział podchorążowie (słuchacze¹) i studenci cywilni² pierwszego roku studiów, delegacje starszych roczników podchorążych (słuchaczy) i studentów, delegacje studentów innych uczelni, samorząd studentów, rada naukowa (pedagogiczna) oraz kadra naukowo-dydaktyczna (dydaktyczna), kierownicza i dowódcza uczelni.

Podczas uroczystości władze uczelni (rektor-komendant, prorektorzy, dziekani, prodziekani oraz członkowie senatu) występują w przysługujących im strojach z insygniami pełnionych funkcji. Żołnierze zawodowi występują w mundurach galowych.

W czasie inauguracji roku akademickiego podchorążowie i studenci cywilni pierwszego roku studiów składają uroczyste ślubowanie immatrykulacyjne³.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: poczet sztandarowy i orkiestra wojskowa lub trębacz.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie uczestników uroczystości i zaproszonych gości (*zajmują oni wskazane miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie rektora-komendanta z „orszakiem rektorskim”⁴ (*trębacz gra sygnał „Baczność”, dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Rektor-komendant z „orszakiem rektorskim” zajmują wskazane miejsca*⁵);

¹ Dotyczy żołnierzy – słuchaczy AON.

² Jeżeli występują.

³ W czasie inauguracji roku akademickiego może odbyć się wręczenie dyplomów uzyskania stopni naukowych. Może również odbyć się ślubowanie osób, które uzyskały stopień naukowy doktora.

⁴ „Orszak rektorski” – członkowie Senatu uczelni, dziekani, rektorzy innych uczelni lub ich reprezentanci, prorektorzy.

⁵ Rektor-komendant oraz prorektorzy (Komenda uczelni) zajmują miejsca za stołem prezydialnym, pozostali członkowie „Orszaku rektorskiego” zajmują miejsca z tyłu za Komendą uczelni, z tym, że rektorzy innych uczelni (ich przedstawiciele) zajmują miejsca najbliższe.

- wprowadzenie sztandaru oraz odegranie **hymnu RP** (dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – WPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy maszeruje na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, orkiestra wojskowa gra **hymn RP**⁶);
- przemówienie inauguracyjne rektora-komendanta (rektor-komendant wita uczestników uroczystości, wygłasza okolicznościowe przemówienie, podczas którego dokonuje ogólnego podsumowania działalności uczelni w minionym roku akademickim i przedstawia główne zamierzenia na rok następny. Na zakończenie swojego przemówienia wygłasza formułę otwarcia nowego roku akademickiego: „**Rok akademicki** /podaje rok/ **uważam za otwarty**”);
- ślubowanie immatrykulacyjne⁷ (uczestnicy uroczystości wstają, rektor-komendant /prorektor/ odczytuje tekst ślubowania, który powtarzają podchorążowie i studenci cywilni pierwszego roku. Po odczytaniu tekstu ślubowania następuje odśpiewanie przez studentów „**Hymnu do miłości Ojczyzny**” lub innej pieśni oddającej charakter akademii (uczelni). Następnie rektor-komendant /prorektor/ ogłasza przyjęcie nowych studentów. Uczestnicy uroczystości zajmują miejsca siedzące);
- wręczenie indeksów delegacji podchorążych (słuchaczy⁸) i studentów cywilnych pierwszego roku studiów⁹ (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia delegacji oraz zaprasza rektora-komendanta do wręczenia indeksów. Delegacja występuje na wyznaczone miejsce. Rektor-komendant podchodzi do delegacji i wręcza indeksy. Podchorążowie /słuchacze/ odpowiadają „**Ku chwale Ojczyzny**”, a studenci cywilni „**Dziękuję**”. Po wręczeniu indeksów członkowie delegacji wracają na swoje miejsca);
- odśpiewanie pieśni „**Gaudeamus Igitur**”¹⁰ (dowódca uroczystości zapowiada pieśń „**Gaudeamus Igitur**”. Uczestnicy uroczystości wstają z miejsc, a podchorążowie /słuchacze/ i studenci cywilni pierwszego roku studiów śpiewają pieśń);
- przemówienia okolicznościowe zaproszonych gości i Przewodniczącego Samorządu Studentów;
- przedsięwzięcia okolicznościowe¹¹ (odczytanie decyzji /rozkazów/, wręczenie odznaczeń i wyróżnień za działalność dydaktyczną, naukowo-badawczą i publikacyjną oraz w dziedzinie przodownictwa i współzawodnictwa itp. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych, którzy po otrzymaniu wyróżnień wstępują na swoje miejsca);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- odprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – ODPROWADZIĆ**”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystości);
- ogłoszenie przerwy (dowódca uroczystości zaprasza wszystkich gości siedzących za stołem prezydyjnym do zajęcia miejsc na widowni);

⁶ W przypadku braku orkiestry **hymn RP** należy odtworzyć z aparatury nagłaśniającej.

⁷ Nie dotyczy żołnierzy – słuchaczy AON.

⁸ Dotyczy żołnierzy – słuchaczy AON.

⁹ Pozostałym podchorążym (słuchaczom) i studentom cywilnym pierwszego roku studiów indeksy wręczają dziekani poszczególnych wydziałów podczas odrębnych uroczystości.

¹⁰ Podczas uroczystości śpiewa się pierwszą i czwartą zwrotkę pieśni „**Gaudeamus Igitur**” zawartą w załączniku nr 7.

¹¹ Przed przedsięwzięciami okolicznościowymi może zostać przedstawione sprawozdanie z działalności naukowej za miniony rok akademicki.

- wygłoszenie wykładu *inauguracyjnego* (*przedstawiciel uczelni lub zaproszony gość wygłasza wykład inauguracyjny*);
- zakończenie uroczystości¹².

2. INAUGURACJA ROKU SZKOLNEGO

Inauguracja roku szkolnego w szkołach podoficerskich odbywa się w ramach uroczystego apelu. Miejscem uroczystości jest plac apelowy w ośrodku szkolnictwa wojskowego.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy szkoły. Ponadto do udziału w uroczystości można zaprosić przełożonych, przedstawicieli władz państwowych, administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, przedstawicieli innych szkół oraz rodziny kadetów.

Podczas inauguracji roku szkolnego kadeci składają uroczyste ślubowanie.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie komendanta szkoły podoficerskiej (*komendant wita uczestników uroczystości i wygłasza przemówienie okolicznościowe*);
- uroczyste ślubowanie (*dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pododdziału kadetów składających ślubowanie. Po wystąpieniu pododdziału podaje komendę: „Do – ŚLUBOWANIA”. Komendant szkoły odczytuje treść ślubowania, którą kadeci głośno i wyraźnie powtarzają. Po odczytaniu tekstu ślubowania dowódca uroczystości podaje komendę: „Po – ŚLUBOWANIU” oraz komendy do wstąpienia do szyku pododdziału kadetów składających ślubowanie*);
- przemówienia okolicznościowe zaproszonych gości;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady (*dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania pododdziałów do defilady, dowódcy pododdziałów wydają komendy do marszu*);
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

W przypadku wystąpienia niesprzyjających warunków atmosferycznych inaugurację roku szkolnego w szkole podoficerskiej można zorganizować w zamkniętym pomieszczeniu (w sali tradycji, ceremonialnej, kinowej, widowiskowej, auli) w ramach uroczystej zbiórki.

¹² W dniu inauguracji roku akademickiego w uczelni można zorganizować przedsięwzięcia o charakterze sportowym i kulturalno-oświatowym.

3. „DZIEŃ PODCHORAŻEGO”

„Dzień Podchorążego” obchodzi się uroczyście w uczelniach wojskowych. Spośród przodujących podchorążych wyznacza się na ten dzień honorową służbę wewnętrzną¹³.

Na posterunku honorowym, np. przy pomniku patrona szkoły wystawia się dwóch wartowników ze składu warty honorowej. Można również wystawić z niej wartownika przy wejściu głównym lub w innym reprezentacyjnym miejscu uczelni¹⁴.

W przeddzień święta, w godzinach wieczornych, na terenie uczelni organizuje się uroczysty apel lub capstrzyk¹⁵. W porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi miasta, w którym uczelnia stacjonuje, uroczystość można zorganizować w innym miejscu, np. na rynku miejskim bądź w miejscu upamiętniającym tradycje oręża polskiego¹⁶.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy uczelni wojskowej. Ponadto do udziału w uroczystości można zaprosić przedstawicieli władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, wybitnych absolwentów i pracowników naukowych uczelni oraz młodzież szkolną i akademicką.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: kompania honorowa, orkiestra wojskowa i posterunki honorowe.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie pododdziałów, honorowej służby wewnętrznej i podchorążych niosących pochodnie (*wszyscy zajmują wyznaczone miejsca na placu*);
- przybycie żołnierzy i pracowników wojska uczelni (*przybyli zajmują wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie zaproszonych gości (*zaproszeni goście zajmują miejsca na trybunie honorowej*);
- wprowadzenie kompanii honorowej i orkiestry wojskowej (*dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów, kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie rektora-komendanta (*trębacz gra sygnał „Baczość”, dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Rektor-komendant przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, podchodzi do sztandaru i oddaje honory, wita się z podchorążymi, następnie podchodzi do trybuny, wita się z gośćmi honorowymi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);

¹³ Honorową służbę wewnętrzną wyznacza się w składzie: honorowy oficer dyżurny uczelni, warta honorowa (dowódca warty – pełniący jednocześnie obowiązki rozprawdzającego, wartownicy oraz łącznicy – stanowiący jednocześnie poczet honorowego oficera dyżurnego szkoły).

¹⁴ Honorową służbę wewnętrzną można pełnić w replikach polskiego umundurowania historycznego z okresu Powstania Listopadowego. Honorowy oficer dyżurny uczelni i honorowy dowódca warty są uzbrojeni w szablę, wartownicy w karabiny z bagnetami, łącznicy natomiast występują bez broni.

¹⁵ Honorową służbę wewnętrzną podczas uroczystego apelu lub capstrzyku ustawia się za kompanią honorową.

¹⁶ Podczas uroczystego apelu lub capstrzyku można, we współpracy z grupami rekonstrukcji historycznej, zorganizować rekonstrukcję wydarzeń Nocy Listopadowej.

- podniesienie flagi państwowej RP na maszt (poczet flagowy występuje z szyku, podchodzi do masztu, flagowy przypina flagę. Orkiestra wojskowa gra *hymn RP*, flagowy podnosi flagę na maszt);
- przemówienie rektora-komendanta (rektor-komendant wita uczestników uroczystości i wygłasza przemówienie okolicznościowe);
- część okolicznościowa apelu lub capstrzyku (odczytanie okolicznościowego rozkazu rektora-komendanta. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych. Po wręczeniu wyróżnień dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych do szyku);
- wystąpienie honorowej służby wewnętrznej (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia honorowej służby wewnętrznej. Na komendę honorowego oficera dyżurnego uczelni, honorowa służba wewnętrzna występuje przed front szyku. Następnie honorowy oficer dyżurny uczelni maszeruje w kierunku trybuny, salutuje szablą i melduje rektorowi-komendantowi gotowość honorowej służby wewnętrznej do odprawy, po czym salutuje szablą, wykonuje w tył zwrot i maszeruje na prawe skrzydło honorowej służby wewnętrznej. W tym samym czasie łącznicy występują z szyku, maszerują z płonącymi pochodniami i ustawiają się po obu stronach trybuny w wyznaczonych miejscach);
- przeprowadzenie odprawy służb i zaprzysiężenie honorowej służby wewnętrznej (honorowy oficer dyżurny uczelni występuje z szyku i prowadzi odprawę służb zgodnie z regulaminem, z tym, że nie dokonuje jej przeglądu i po zaprzysiężeniu służby nie wzywa jej dowódcy. Dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy zasadniczej, a honorowy oficer dyżurny uczelni dokonuje zaprzysiężenia zapowiedzią: „**Służba Wartownicza**”. Trębacz gra sygnał „**Służba Wartownicza**”¹⁷).
- odprowadzenie honorowej służby wewnętrznej do miejsca pełnienia służby (honorowy oficer dyżurny uczelni wydaje rozkaz do odprowadzenia honorowej służby wewnętrznej, którą honorowy dowódca warty odprowadza poza teren placu do miejsca pełnienia służby);
- symboliczne przekazanie podchorążym władzy w uczelni (rektor-komendant schodzi z trybuny, podchodzi do stolika, bierze z niego szablę – stanowiącą symbol przejęcia władzy w uczelni i wręcza ją podchorążemu – honorowemu rektorowi-komendantowi uczelni. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia etatowej kadry, która maszeruje w stronę trybuny i ustawia się w wyznaczonych miejscach. Następnie dowódca uroczystości przekazuje dowodzenie uroczystością podchorążemu – honorowemu oficerowi dyżurnemu uczelni, który podaje komendę do wystąpienia z szyku wyznaczonych podchorążych i zajęcia miejsc dowódców pododdziałów, co symbolizuje przejęcie dowodzenia w pododdziałach);
- odczytanie ordonansu – specjalnego rozkazu (po zajęciu miejsc przez podchorążych, następuje odczytanie przez honorowego oficera dyżurnego ordonansu);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady (honorowy oficer dyżurny uczelni podaje komendę do przegrupowania pododdziałów do defilady, honorowi dowódcy pododdziałów wydają komendy do marszu);

¹⁷ Po zaprzysiężeniu może nastąpić pokaz sztucznych ogni.

- defilada;
- zakończenie uroczystości (*honorowy oficer dyżurny uczelni melduje honorowemu komendantowi uczelni jej zakończenie*)¹⁸.

4. „DZIEŃ KADETA”

„Dzień Kadeta”¹⁹ obchodzi się uroczystością w ośrodkach szkolnictwa wojskowego. W tym dniu na placu apelowym organizowany jest uroczysty apel, w którym bierze udział cały stan osobowy szkoły podoficerskiej. Uroczystość można połączyć z apelem pamięci.

W porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi miasta uroczysty apel można zorganizować w innym miejscu, np. na rynku miejskim bądź w miejscu upamiętniającym tradycję oręża polskiego.

Do udziału w uroczystości można zaprosić przełożonych, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, wybitnych absolwentów szkoły podoficerskiej oraz młodzież szkolną.

Jeżeli na terenie ośrodka szkolnictwa wojskowego znajduje się pomnik (tablica pamiątkowa) upamiętniający patrona szkoły podoficerskiej, wystawia się przy nim posterunek honorowy oraz składa wieńce i wianki.

Wojskowa asystę honorową podczas uroczystości stanowi: kompania honorowa, orkiestra wojskowa i posterunek honorowy.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie pododdziałów (*pododdziały zajmują wyznaczone miejsca na placu*);
- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni miejsca na trybunie honorowej narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- wprowadzenie kompanii honorowej i orkiestry wojskowej (*dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów, kompania honorowa i orkiestra wojskowa zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie komendanta szkoły podoficerskiej (*trębacz gra sygnał „Bacność”, dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Orkiestra wojskowa gra marsza powitalnego, komendant szkoły przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, podchodzi do sztandaru i oddaje honory, wita się z kadetami, następnie podchodzi do trybuny, wita się z gośćmi honorowymi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- podniesienie flagi państwowej RP na maszt (*poczet flagowy występuje z szyku, podchodzi do masztu, flagowy przypina flagę. Orkiestra wojskowa gra hymn RP, flagowy podnosi flagę na maszt*);
- przemówienie komendanta szkoły podoficerskiej (*komendant wita uczestników uroczystości i wygłasza przemówienie okolicznościowe*);

¹⁸ Po zakończeniu oficjalnej części uroczystości mogą się odbyć przedsięwzięcia o charakterze sportowym i kulturalno-oświatowym. Ponadto wyznaczona delegacja uczelni może złożyć kwiaty przed pomnikiem patrona uczelni lub w innym miejscu pamięci narodowej.

¹⁹ „Dzień Kadeta” obchodzony jest w dniu 21 maja (Święto Korpusu Kadetów).

- wręczenie wyróżnień (*odczytanie okolicznościowego rozkazu komendanta szkoły. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych kadetów. Komendant szkoły wręcza wyróżnienia i wraca na trybunę. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych*);
- przemówienia okolicznościowe;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości²⁰.

5. ZAKOŃCZENIE STUDIÓW (NAUKI) W OŚRODKACH SZKOLNICTWA WOJSKOWEGO

1) WRĘCZENIE DYPLOMÓW (ŚWIADECTW) UKOŃCZENIA UCZELNI (SZKÓŁ) WOJSKOWYCH ORAZ PATENTÓW OFICERSKICH

Uroczystość zakończenia studiów w uczelniach wojskowych oraz nauki w szkołach podoficerskich można zorganizować w formie uroczystego apelu na placu apelowym lub w ramach uroczystej zbiórki w auli, sali kinowej, widowiskowej lub w innym miejscu na terenie ośrodka szkolnictwa wojskowego.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy uczelni (szkoły) wojskowej. Ponadto do udziału w uroczystości można zaprosić przedstawicieli władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, wybitnych absolwentów uczelni (szkół), przedstawicieli innych uczelni (szkół) oraz rodziny absolwentów.

Uroczystość organizowana jest w przeddzień promocji na pierwszy stopień oficerski (podoficerski). Dokonuje się wówczas uroczystego wręczenia absolwentom uczelni – dyplomów ukończenia uczelni i patentów oficerskich, a absolwentom szkół podoficerskich – świadectw ukończenia szkoły²¹.

Dyplomy i wyróżnienia wręcza rektor-komendant uczelni (komendant szkoły podoficerskiej).

Do udziału w uroczystości można wyznaczyć wojskową asystę honorową, którą w przypadku uroczystego apelu stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa, a podczas uroczystej zbiórki – poczet sztandarowy i orkiestra wojskowa lub trębacze.

²⁰ Po zakończeniu oficjalnej części uroczystości w szkole podoficerskiej organizuje się przedsięwzięcia o charakterze sportowym i kulturalno-oświatowym. Ponadto wyznaczona delegacja szkoły może złożyć kwiaty przed pomnikiem patrona szkoły (tablicą pamiątkową) lub w innym miejscu pamięci narodowej.

²¹ W uzasadnionych przypadkach wręczenia patentów oficerskich może dokonać wyznaczony przez Ministra ON przedstawiciel kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej lub Sił Zbrojnych RP. Uroczystości takie można organizować w jednostkach i instytucjach wojskowych w formie uroczystego apelu lub zbiórki.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ

Przebieg uroczystości z udziałem kompanii honorowej i orkiestry wojskowej:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- powitanie przybyłych gości przez rektora-komendanta uczelni (komendanta szkoły podoficerskiej) – *(wita on gości honorowych i uczestników uroczystości oraz wygłasza okolicznościowe przemówienie)*;
- odczytanie rozkazu rektora-komendanta uczelni (komendanta szkoły podoficerskiej) o zakończeniu nauki oraz postanowień (decyzji, rozkazów) o wyróżnieniach *(wyznaczona osoba odczytuje stosowne postanowienia /decyzje, rozkazy/)*;
- ceremonia wręczenia dyplomów (świadectw) ukończenia uczelni (szkoły) z wyróżnieniem i wyróżnień *(dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych absolwentów. Prymus uczelni /szkoły/ i wyróżnieni występują na wyznaczone miejsca. Rektor-komendant /komendant szkoły/ wręcza wyróżnienia i składa gratulacje. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych, którzy po odebraniu wyróżnień powracają na swoje miejsca)*;
- ceremonia wręczenia dyplomów (świadectw) ukończenia uczelni (szkoły) pozostałym absolwentom *(dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pozostałych absolwentów, którzy występują na wyznaczone miejsca. Rektor-komendant /komendant szkoły/ wręcza dyplomy /świadectwa/ oraz składa gratulacje. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych, którzy po odebraniu wyróżnień powracają na swoje miejsca)*;
- złożenie gratulacji przez rektora-komendanta uczelni (komendanta szkoły podoficerskiej);
- przemówienie przedstawiciela absolwentów *(przedstawiciel absolwentów składa podziękowania)*;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ

Przebieg uroczystości z udziałem poczty sztandarowego i orkiestry wojskowej lub trębacza.

Uroczystość do momentu wprowadzenia sztandaru i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystej zbiórki. Po jego odegraniu odbywa się:

- powitanie przybyłych przez rektora-komendanta uczelni (komendanta szkoły podoficerskiej) – *(rektor-komendant /komendant szkoły/ wita gości honorowych i uczestników uroczystości oraz wygłasza okolicznościowe przemówienie)*;
- odczytanie rozkazu rektora-komendanta uczelni (komendanta szkoły podoficerskiej) o zakończeniu nauki oraz postanowień (decyzji, rozkazów) o wyróżnieniach *(wyznaczona osoba odczytuje stosowne postanowienia /decyzje, rozkazy/)*;
- ceremonia wręczenia dyplomów (świadectw) ukończenia uczelni (szkoły) z wyróżnieniem i wyróżnień *(dowódca uroczystości podaje komendę do*

wystąpienia wyróżnionych. Prymus uczelni /szkoły/ i wyróżnieni występują na wyznaczone miejsce. Rektor-komendant /komendant szkoły/ wręcza wyróżnienia i składa gratulacje. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych, którzy powracają na swoje miejsca);

- ceremonia wręczenia dyplomów (świadectw) ukończenia uczelni (szkoły) pozostałym absolwentom (występują oni na wyznaczone miejsce. Rektor-komendant /komendant szkoły/ wręcza dyplomy /świadectwa/ i składa gratulacje. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych, którzy powracają na swoje miejsca);
- złożenie gratulacji przez rektora-komendanta uczelni (komendanta szkoły podoficerskiej);
- przemówienie przedstawiciela absolwentów (przedstawiciel absolwentów składa podziękowania);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- odprowadzenie sztandaru;
- zakończenie uroczystości.

2) PROMOCJA NA PIERWSZY STOPIEŃ OFICERSKI

Promocję absolwentów uczelni wojskowych organizuje się na placu apelowym uczelni lub w uzgodnieniu z władzami administracyjnymi regionu, na głównym placu miasta, w którym uczelnia stacjonuje, albo w innym miejscu związanym z tradycjami oręża polskiego.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy uczelni wojskowej. Ponadto do udziału w uroczystości zaprasza się przedstawicieli władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, wybitnych absolwentów uczelni oraz rodziny promowanych absolwentów.

Aktu promowania na pierwszy stopień oficerski dokonuje szef SG WP lub jego przedstawiciel.

Podczas promocji prymus uczelni wojskowej otrzymuje honorową broń białą – wyróżnienie przyznane przez Prezydenta RP²².

Promowania dokonuje się na specjalnie do tego celu przygotowanym podeście, z którego prawej strony umieszcza się stolik z szablą (pałaszem) dla promującego oraz honorową broń białą dla prymusa. Pododdział absolwentów ustawia się w kolumnie, naprzeciwko podestu.

Jeżeli wśród promowanych są przedstawiciele korpusu osobowego, którym do munduru galowego przysługuje kordzik, to na stoliku układa się kordziki, które bezpośrednio po akcie promocji wręcza rektor-komendant uczelni.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

²² Prymus otrzymuje szablę honorową lub pałasz honorowy.

- powitanie przybyłych gości przez rektora-komendanta uczelni (*rektor-komendant wita gości honorowych i uczestników uroczystości oraz wygłasza okolicznościowe przemówienie*);
- odczytanie postanowienia o mianowaniu na pierwszy stopień oficerski (*wyznaczona osoba odczytuje postanowienie o mianowaniu na pierwszy stopień oficerski*);
- wystąpienie pocztu sztandarowego i trębaczy (*dowódca uroczystości podaje komendy do wystąpienia pocztu sztandarowego i trębaczy. Poczet i trębacze maszerują do podestu i zajmują wyznaczone miejsca*);
- wystąpienie pododdziału promowanych absolwentów (*dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pododdziału promowanych absolwentów. W tym czasie promujący schodzi z trybuny, podchodzi do stolika i prawą ręką bierze szablę /pałasz/ oraz zajmuje miejsce na podeście. Szablę /pałasz/ ma w położeniu „Na ramię”. Dowódca pododdziału promowanych absolwentów maszeruje na wyznaczone miejsce obok podestu i staje przed mikrofonem*);
- promocja absolwentów (*dowódca pododdziału promowanych absolwentów podaje komendę do wystąpienia prymusa: „Do – PROMOCJI”. Trębacz gra sygnał „Do promocji”. Prymus maszeruje do środka podestu, wstępuje na niego i klęka na prawe kolano, opierając dłoń lewej ręki na udzie lewej nogi końcami palców na równi z kolanem. Promujący staje przed prymusem z szablą /pałaszem/ i wygłasza formułę: „W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej mianuję Pana /Panią/ podporucznikiem Wojska Polskiego /podporucznikiem Marynarki Wojennej”, dotyka piórem szabli /pałasza/ lewego ramienia prymusa /grzbiet szabli lub pałasza skierowany w stronę szyi promowanego/, po czym przekłada szablę /pałasz/ do lewej ręki w położenie „Na ramię” /trzyma jej rękojeść jak w czasie długiego marszu/. Prymus wstaje i przyjmuje postawę zasadniczą, promujący podaje mu rękę, mówiąc: „Gratuluję Panie poruczniku /Pani porucznik”. Prymus odpowiada: „Ku chwale Ojczyzny”. Promujący przekłada szablę /pałasz/ do prawej ręki nie zmieniając jej położenia. Następnie, jeżeli prymusowi przysługuje kordzik, podchodzi do niego rektor-komendant i go wręcza. Wręczając kordzik rektor-komendant trzyma go oburącz na jego końcach na wyciągniętych przed siebie rękach. Prymus chwytą go lewą dłonią w taki sposób, aby włożyć ją pomiędzy dłonie wręczającego, który w tym momencie mówi: „Gratuluję Panie poruczniku (Pani porucznik)”. Prymus odpowiada: „Ku chwale Ojczyzny” i opuszcza lewą dłoń z kordzikiem wzdłuż ciała. Następnie dowódca pododdziału absolwentów podaje komendę: „Do – PROMOCJI” dla pierwszej zmiany absolwentów. Prymus wykonuje w lewo zwrot, maszeruje wzdłuż podestu, zachodzi w marszu w lewo i maszeruje na ogon kolumny pododdziału absolwentów. W tym czasie trębacz gra sygnał „Do promocji” (powtarzają to po każdej zmianie), pierwsza zmiana absolwentów maszeruje do podestu i powtarza wszystkie czynności prymusa. Pododdział absolwentów wykonuje krok na wprost. Promujący wygłasza formułę: „W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej mianuję Panów /Panie lub Panie i Panów/ podporucznikami Wojska Polskiego”, następnie przechodzi na prawe skrzydło zmiany i kolejno promuje absolwentów, powtarzając czynności takie, jak przy promowaniu prymusa. Po promowaniu całej zmiany promujący przekłada szablę /pałasz/ do prawej ręki, nie zmieniając jej położenia i wraca na środek podestu. Następnie rektor-komendant może wręczyć nowo promowanym absolwentom kordziki.*

Wręczając kordzik rektor-komendant trzyma go oburącz na jego końcach na wyciągniętych przed siebie rękach. Nowo promowany chwyta go lewą dłonią w taki sposób, aby włożyć ją pomiędzy dłonie wręczającego, który w tym momencie mówi: „**Gratuluję Panie poruczniku (Pani porucznik)**”. Nowo promowany odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**” i opuszcza lewą dłoń z kordzikiem wzdłuż ciała. Następnie dowódca pododdziału absolwentów podaje komendę: „**Do – PROMOCJI**” dla kolejnej zmiany absolwentów. Zmiana promowanych na tę komendę wykonuje zwrot (pół zmiany w lewo, a pół zmiany w prawo) i maszeruje wzdłuż podestu, zachodzi w marszu w prawo i w lewo i maszeruje na ogon kolumny pododdziału absolwentów. Po wstąpieniu do szyku każdy promowany odśpiewa oznaki stopnia, zdejmując zasłony z naramiennika lub rękawa. Po zakończeniu promocji promujący kładzie szablę /pałasz/ na stolik i wraca na środek podestu);

- ceremonia wręczenia wyróżnień (wyznaczona osoba odczytuje postanowienie Prezydenta RP o wyróżnieniu prymusa – honorową broń białą. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia prymusa, który po wystąpieniu z szyku maszeruje do środka podestu i wchodzi na niego. Przedstawiciel Prezydenta RP lub promujący bierze oburącz ze stolika /lub od osoby asystującej/ honorową broń białą, trzymając pochwę w prawej, a rękojeść w lewej ręce, wręcza ją wyróżnionemu jednocześnie wypowiadając formułę: „**W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam Panu porucznikowi /Pani porucznik/ „Szablę Honorową Wojska Polskiego /Pałasz Honorowy Marynarki Wojennej**”. Otrzymujący przyjmuje honorową broń białą oburącz, chwytając rękojeść w prawą, a pochwę w lewą rękę. Następnie prawą ręką wysuwa ją z pochwy na długość kartusza, podnosi do wysokości ust i całuje głownię w miejscu umieszczenia wizerunku orła, po czym opuszcza do poprzedniej wysokości i zdecydowanym ruchem wsuwa do pochwy. Trzymając nadal oburącz szablę /pałasz/ odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Następnie prymus przesuwa lewą rękę wzdłuż pochwy pod rękojeść, opuszcza szablę /pałasz/ wzdłuż uda lewej nogi i na komendę dowódcy uroczystości wstępuje do szyku. Wyznaczona osoba odczytuje inne postanowienia /decyzje, rozkazy/ o wyróżnieniach. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych. Wyróżnieni występują na wyznaczone miejsce. Promujący, któremu asystuje żołnierz podający wyróżnienia, wręcza je i składa gratulacje, a następnie wraca na trybunę honorową. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych, którzy powracają na swoje miejsca w szyku);
- uroczyste ślubowanie (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia delegacji nowo mianowanych oficerów do złożenia ślubowania. Trzyosobowa delegacja maszeruje do podestu i zatrzymuje się przed nim. Dowódca uroczystości podaje komendy do oddania honorów, oficer stojący pośrodku odczytuje tekst ślubowania, który wszyscy absolwenci powtarzają²³. Po złożeniu ślubowania przez absolwentów trębacz gra „**Hasło WP**”, a następnie zostaje odśpiewany „**Hymn do miłości Ojczyzny**”²⁴, po czym delegacja nowo mianowanych oficerów wstępuje do szyku. Dowódca uroczystości

²³ W Wyższej Szkole Oficerskiej Sił Powietrznych po złożeniu ślubowania następuje przelot klucza samolotów nad miejscem uroczystości. Ponadto w uczelniach można zorganizować pokaz sztucznych ogni.

²⁴ Podczas uroczystości śpiewa się pierwszą zwrotkę hymnu. Jego tekst zawiera załącznik nr 8. Podczas uroczystości śpiewa się pierwszą zwrotkę hymnu.

- podaje komendy do wstąpienia do szyku pododdziału promowanych, a następnie pocztu sztandarowego i trębaczy);
- błogosławieństwo²⁵ (kapelan udziela żołnierzom błogosławieństwa²⁶, po czym dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy swobodnej);
 - przemówienie promującego oraz zaproszonych gości;
 - przemówienie prymusa;
 - odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
 - przegrupowanie do defilady (dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania pododdziałów do defilady, dowódcy pododdziałów wydają komendy do marszu. Pododdział nowo promowanych absolwentów pozostaje na miejscu);
 - złożenie gratulacji nowo promowanym absolwentom (dowódca uroczystości podaje komendy do sformowania przez pododdział nowo promowanych absolwentów szyku do przyjęcia gratulacji. Najbliżsi i rodziny podchodzą do nowo promowanych oficerów i składają im gratulacje. Po złożeniu gratulacji dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania pododdziału nowo promowanych do defilady);
 - defilada;
 - zakończenie uroczystości²⁷.

W Ordynariacie Polowym WP, Prawosławnym Ordynariacie WP, oraz Ewangelickim Duszpasterstwie Wojskowym promocja na pierwszy stopień oficerski może odbyć się w sali konferencyjnej, sali odpraw lub innym miejscu.

Do udziału w uroczystości zaprasza się przedstawicieli kierownictwa MON i SZ RP, duszpasterstw cywilnych i wojskowych oraz rodziny promowanych.

Aktu promowania kapelanów wojskowych na pierwszy stopień oficerski dokonuje Szef SG WP, jego przedstawiciel lub Biskup Polowy WP, Prawosławny Ordynariusz WP, Ewangelicki Biskup Wojskowy.

Uroczystość przebiega zgodnie z zasadami dotyczącymi promocji w uczelni wojskowej. Na stoliku wyklada się szablę (pałasz) dla promującego. Jeżeli wśród promowanych są przedstawiciele korpusu osobowego, którym do munduru galowego przysługuje kordzik, to układa się go na stoliku i wręcza bezpośrednio po akcie promocji. Zamiast podestu do promocji wyklada się dywan.

Wojskową asystę honorową w uroczystości stanowi poczet sztandarowy i trębacz.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ

Przebieg uroczystości:

- przybycie uczestników uroczystości i osób promowanych (zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę);
- przybycie promującego (dowódca uroczystości składa meldunek, promujący wita się z przybyłymi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);
- wprowadzenie sztandaru (dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru: „**Sztandar – WPROWADZIC**”, poczet sztandarowy

²⁵ Tekst błogosławieństwa żołnierzy po promocji oficerskiej zawiera załącznik nr 6.

²⁶ W przypadku uczestniczenia w uroczystości kapelanów kilku duszpasterstw, błogosławieństwa udzielane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości.

²⁷ Po zakończeniu promocji można zorganizować spotkanie okolicznościowe z nowo promowanymi absolwentami. Dzień może zakończyć się balem promocyjnym.

maszeruje na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się i oddaje honory, trębacz gra „Hasło WP”);

- uroczysta promocja i ślubowanie²⁸;
- przemówienie promującego;
- przemówienie przedstawiciela promowanych;
- odprowadzenie sztandaru (*dowódca uroczystości podaje komendę do odprowadzenia sztandaru: „Sztandar – ODPROWADZIĆ”, poczet sztandarowy oddaje honory, trębacz gra „Hasło WP”, po czym poczet sztandarowy opuszcza salę*);
- zakończenie uroczystości.

Promocji absolwentów Akademii Marynarki Wojennej dokonuje się na lądzie lub na pokładzie okrętu. Jeżeli promocja odbywa się na lądzie, to jej przebieg jest identyczny, jak w innych uczelniach wojskowych.

W sytuacji, gdy promocja odbywa się na okręcie, towarzyszą mu inne okręty (jednostki pomocnicze) MW, zgodnie z rozkazem Dowódcy Generalnego RSZ. Wszystkie okręty (jednostki pomocnicze) MW biorące udział w uroczystości promocyjnej podnoszą wielką galę banderową, a załogi okrętów stoją na zbiórkach. Na nabrzeżu, na którym dokonuje się promocji, frontem do zacumowanego okrętu, ustawiają się pododdziały w kolejności (od prawego skrzydła): orkiestra wojskowa (w zależności, którą burtą zacumowany jest okręt, na wysokości dziobu lub rufy – flagsztoku dziobowego lub rufowego), kompania honorowa, pododdział promowanych absolwentów oraz pozostałe pododdziały.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy uczelni. Ponadto do udziału w uroczystości zaprasza się przedstawicieli władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, rektorów (przedstawicieli) innych uczelni, wybitnych absolwentów uczelni oraz rodziny promowanych absolwentów.

Aktu promowania na pierwszy stopień oficerski dokonuje Szef SG WP lub jego przedstawiciel.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ

Przebieg uroczystości:

- przybycie pododdziałów oraz wprowadzenie kompanii honorowej i orkiestry wojskowej (*pododdziały zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- przybycie promującego (*trębacz gra sygnał „Bacność”, dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Orkiestra wojskowa gra marsza powitalnego, promujący przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, dokonuje przeglądu pododdziałów, wita się z żołnierzami, a następnie podchodzi do trapu i razem z rektorem-komendantem wchodzi na pokład okrętu*²⁹). *Przy trapie na pokładzie okrętu wita ich dowódca okrętu. Po*

²⁸ Promocja i ślubowanie przebiega zgodnie z zasadami przyjętymi dla uroczystości organizowanej w uczelni wojskowej.

²⁹ Na pokładzie okrętu można ustawić trybunę.

- przywitaniu z dowódcą okrętu i wartą honorową zajmuje miejsce do rozpoczęcia promocji);
- uroczyste podniesienie flagi państwowej RP i odegranie **hymnu RP**;
 - powitanie gości przybyłych na uroczystość przez rektora-komendanta uczelni (*wita on gości honorowych i uczestników uroczystości oraz wygłasza okolicznościowe przemówienie*);
 - odczytanie postanowienia o mianowaniu na pierwszy stopień oficerski (*wyznaczona osoba odczytuje postanowienie o mianowaniu na pierwszy stopień oficerski*);
 - wejście na okręt pocztu sztandarowego i trębaczy (*dowódca uroczystości podaje komendy do oddania honorów i wystąpienia pocztu sztandarowego oraz trębaczy. Poczet wchodzi na okręt i zajmuje wyznaczone miejsce, trębacze występują z szyku orkiestry wojskowej i zajmują wyznaczone miejsce na nabrzeżu*);
 - wejście na okręt promowanych absolwentów (*dowódca uroczystości podaje komendę do wejścia na okręt promowanych absolwentów, którzy po wejściu zajmują wyznaczone miejsce*);
 - promocja absolwentów³⁰;
 - zejście z okrętu nowo promowanych absolwentów (*po promocji nowo promowani czwórkami schodzą z okrętu i ustawiają się w kolumnie czwórkowej na nabrzeżu, na okręcie pozostaje prymus, wyróżnieni oficerowie i delegacja do złożenia ślubowania*);
 - ceremonia wręczenia wyróżnień³¹;
 - uroczyste ślubowanie³² i odśpiewanie „**Hymnu do miłości Ojczyzny**”;
 - wstąpienie do szyku: delegacji promowanych, pocztu sztandarowego oraz trębaczy (*dowódca uroczystości podaje komendę do zejścia z okrętu delegacji nowo promowanych absolwentów oraz pocztu sztandarowego, którzy po zejściu zajmują miejsca w szyku. W tym samym czasie trębacze wstępują do szyku orkiestry wojskowej*);
 - błogosławieństwo (*kapelan udziela żołnierzom błogosławieństwa*³³, *po czym dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy swobodnej*);
 - przemówienie promującego oraz zaproszonych gości;
 - przemówienie prymusa;
 - odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
 - złożenie gratulacji nowo promowanym absolwentom i przegrupowanie do defilady (*dowódca uroczystości podaje komendy do sformowania przez pododdział nowo promowanych absolwentów szyku do przyjęcia gratulacji. Najbliżsi i rodziny podchodzą do nowo promowanych oficerów i składają im gratulacje. Po złożeniu gratulacji dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania wszystkich pododdziałów do defilady*);
 - defilada;
 - zakończenie uroczystości³⁴.

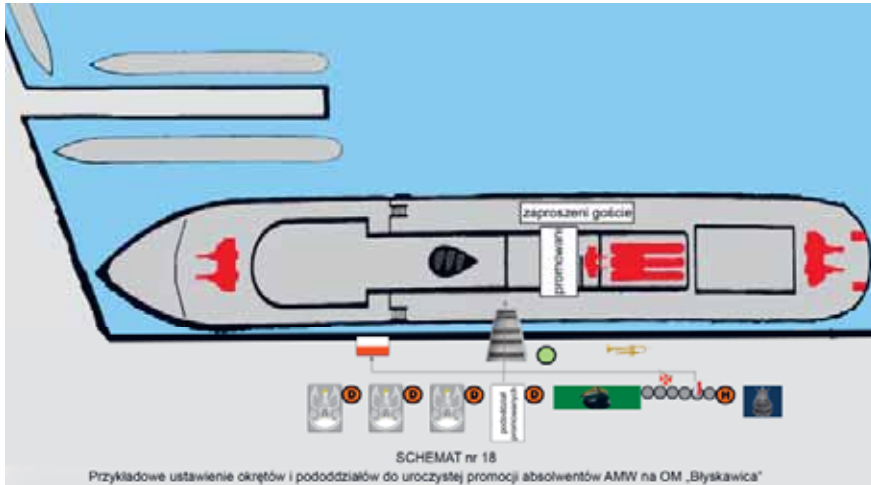
³⁰ Akt promocji odbywa się w taki sam sposób, jak w innych uczelniach wojskowych.

³¹ Wręczenie wyróżnień odbywa się w taki sam sposób, jak w innych uczelniach wojskowych.

³² Uroczyste ślubowanie odbywa się w taki sam sposób, jak w innych uczelniach wojskowych.

³³ W przypadku uczestniczenia w uroczystości kapelanów kilku duszpasterstw, błogosławieństwa udzielane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości

³⁴ Po zakończeniu promocji można zorganizować spotkanie okolicznościowe z nowo promowanymi absolwentami. Dzień może zakończyć się baltem promocyjnym.

3) PROMOCJA NA PIERWSZY STOPIEŃ PODOFICERSKI

Promocję absolwentów szkoły podoficerskiej organizuje się na placu apelowym w ośrodku szkolnictwa wojskowego lub w uzgodnieniu z władzami administracyjnymi regionu, na głównym placu miasta, w którym szkoła stacjonuje albo w innym miejscu związanym z tradycjami oręża polskiego.

W uroczystości powinien uczestniczyć cały stan osobowy szkoły podoficerskiej. Ponadto do udziału w uroczystości zaprasza się przełożonych, przedstawicieli władz państwowych, administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i kombatanckich, innych ośrodków szkolnictwa wojskowego i cywilnego, wybitnych absolwentów szkoły podoficerskiej oraz rodziny promowanych absolwentów.

Aktu promowania na pierwszy stopień podoficerski mogą dokonać: Szef SG WP, Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW oraz dyrektor komórki organizacyjnej MON właściwej w sprawach wojskowej służby zdrowia lub ich przedstawiciele.

Pododdział absolwentów ustawia się w kolumnie, naprzeciwko podestu. Promocja absolwentów szkoły podoficerskiej odbywa się podobnie jak promocja na pierwszy stopień oficerski, z tą różnicą, że absolwenci nie kłękają, lecz stoją na podeście w postawie zasadniczej, a promujący wręcza im akty mianowania na stopień podoficerski i składa gratulacje.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

Przebieg uroczystości:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej RP i odegrania hymnu RP przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- powitanie przybyłych przez komendanta szkoły (*komendant szkoły wita gości honorowych i uczestników uroczystości oraz wygłasza okolicznościowe przemówienie*);

- odczytanie rozkazu o mianowaniu na pierwszy stopień podoficerski (wyznaczona osoba odczytuje rozkaz o mianowaniu);
- wystąpienie pocztu sztandarowego i trębacza (dowódca uroczystości podaje komendy do wystąpienia pocztu sztandarowego i trębacza. Poczet i trębacz maszerują oraz zajmują wyznaczone miejsca);
- wystąpienie pododdziału promowanych absolwentów (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia pododdziału promowanych. Promujący schodzi z trybuny i zajmuje wyznaczone miejsce);
- promocja absolwentów (dowódca pododdziału absolwentów podaje komendę do wystąpienia prymusa: „**Do – PROMOCJI**”. Trębacz gra sygnał „**Do promocji**”. Prymus maszeruje do podestu i staje na nim w postawie zasadniczej. Promujący staje przed prymusem i wygłasza formułę: „**W imieniu ... (nazwa organu, któremu podlega szkoła) mianuję Pana /Panią/ kapralem /matem/ Wojska Polskiego**”. Następnie promujący wręcza akt mianowania, podaje rękę i mówi: „**Gratuluję Panie kapralu /mat/, /Pani kapral /mat/**”. Prymus odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Dowódca pododdziału absolwentów podaje komendę: „**Do – PROMOCJI**” dla pierwszej zmiany absolwentów. Prymus wykonuje w lewo zwrot, maszeruje wzdłuż podestu, zachodzi w marszu w lewo i maszeruje na koniec szyku pododdziału absolwentów. W tym czasie trębacz gra sygnał „**Do promocji**”, pierwsza zmiana absolwentów maszeruje do podestu i powtarza wszystkie czynności prymusa. Pododdział absolwentów wykonuje krok na wprost. Promujący wygłasza formułę „**W imieniu ... (nazwa organu, któremu podlega szkoła) mianuję Panów i Panie kapralami (matami) Wojska Polskiego**”, następnie przechodzi na prawe skrzydło zmiany i kolejno promuje absolwentów, powtarzając czynności jak przy promowaniu prymusa. Po promowaniu całej zmiany promujący wraca na środek. Dowódca pododdziału absolwentów podaje komendę: „**Do – PROMOCJI**” dla kolejnej zmiany absolwentów. Zmiana promowanych na tę komendę wykonuje zwrot (pół zmiany w lewo, a pół zmiany w prawo) i maszeruje wzdłuż podestu, zachodzi w marszu w prawo i w lewo i maszeruje na koniec szyku pododdziału absolwentów. W szyku każdy promowany odstawia oznaki stopnia, zdejmując zastony z naramiennika lub rękawa. Po zakończeniu promocji promujący pozostaje na podium, a dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia promowanych pododdziałów);
- ceremonia wręczenia wyróżnień (wyznaczona osoba odczytuje rozkazy o wyróżnieniach. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia wyróżnionych podoficerów. Wyróżnieni maszerują w kierunku podestu i po wejściu na niego zatrzymują się. Promujący wręcza wyróżnienia i składa gratulacje, następnie wraca na trybunę honorową. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia wyróżnionych, którzy powracają na swoje miejsca w szyku);
- uroczyste ślubowanie (dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia delegacji nowo mianowanych podoficerów do złożenia ślubowania. Trzyosobowa delegacja maszeruje do podestu i zatrzymuje się na nim. Dowódca uroczystości podaje komendy do oddania honorów, podoficer stojący pośrodku odczytuje tekst ślubowania, który wszyscy absolwenci powtarzają. Po złożeniu ślubowania przez absolwentów trębacz gra „**Hasło WP**”, po czym delegacja nowo mianowanych podoficerów wstępuje do szyku.

Dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów i wstąpienia pocztu sztandarowego oraz trębacza na swoje miejsca w szyku);

- *błogosławieństwo³⁵ (kapelan udziela błogosławieństwa³⁶, po czym dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy swobodnej);*
- *przemówienie promującego oraz zaproszonych gości;*
- *przemówienie prymusa;*
- *odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;*
- *złożenie gratulacji nowo promowanym (dowódca uroczystości podaje komendy do sformowania przez pododdział nowo promowanych szyku do przyjęcia gratulacji. Najbliżsi i rodziny nowo promowanych podoficerów składają im gratulacje. Po złożeniu gratulacji dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania pododdziałów nowo promowanych do defilady);*
- *przegrupowanie do defilady;*
- *defilada;*
- *zakończenie uroczystości³⁷.*

³⁵ Tekst błogosławieństwa żołnierzy po promocji podoficerskiej zawiera załącznik nr 6.

³⁶ W przypadku uczestniczenia w uroczystości kapelanów kilku duszpasterstw, błogosławieństwa udzielane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości

³⁷ Po zakończeniu promocji można zorganizować spotkanie okolicznościowe z nowo promowanymi absolwentami oraz przedsięwzięcia o charakterze sportowym i kulturalno-oświatowym.

ROZDZIAŁ V

UROCZYŚĆCI POGRZEBOWE

1. OGÓLNE ZASADY ORGANIZOWANIA UROCZYŚĆCI POGRZEBOWYCH Z UDZIAŁEM WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ

Uroczystości pogrzebowe ze względu na rodzaj ceremoniału dzielą się na: bezwyznaniowe (świeckie) oraz wyznaniowe (np. katolicka, prawosławna, ewangelicka).

Wojskową asystę honorową w uroczystości pogrzebowej może stanowić¹: kompania honorowa (pododdział honorowy z poczem sztandarowym lub pododdział bez pocztu sztandarowego), żołnierze wyznaczeni na posterunek honorowy, żołnierze do niesienia poduszek z odznakami orderów i odznaczeń, żołnierze do niesienia wieńców i wiązanek, żołnierze do posługi liturgicznej, orkiestra wojskowa, trębacz i werblista². Jeżeli w uroczystościach bierze udział inna orkiestra (trębacz, werblista), nie wchodzi ona w skład wojskowej asysty honorowej.

O udziale wojskowej asysty honorowej w uroczystości pogrzebowej członków najwyższych władz państwowych oraz innych osób szczególnie zasłużonych dla państwa decyduje Minister ON, biorąc pod uwagę charakter zasług zmarłego. Podejmując decyzję, Minister ON może zasięgnąć opinii rodziny zmarłego, organizatora uroczystości pogrzebowej, przewodniczących organizacji i środowisk kombatanckich, właściwych organów publicznych (rządowych lub samorządowych) lub kierowników urzędów centralnych. Skład wojskowej asysty honorowej określa w swoim rozkazie dowódca garnizonu właściwego dla miejsca przeprowadzenia uroczystości, mając na uwadze posiadane możliwości oraz siły i środki będące w jego dyspozycji.

O udziale wojskowej asysty honorowej w uroczystości pogrzebowej:

1. Dam i kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari i Orderu Krzyża Wojskowego;
2. Kombatanatów i weteranów, uczestników walk o wolność i niepodległość Polski;
3. Kombatanatów i weteranów misji wojskowych poza granicami państwa;
4. Żołnierzy w służbie czynnej;
5. Byłych żołnierzy zawodowych;
6. Szczególnie zasłużonych pracowników wojska³;

decyduje dowódca garnizonu właściwego dla miejsca przeprowadzenia uroczystości. Podejmując decyzję, dowódca garnizonu może zasięgnąć opinii rodziny zmarłego, organizatora uroczystości pogrzebowej, dowódców jednostek (instytucji) wojskowych, przewodniczących organizacji i środowisk kombatanckich, właściwych organów publicznych (rządowych lub samorządowych) lub kierowników urzędów centralnych.

¹ Dowódca garnizonu kierujący wojskową asystę honorową do udziału w ceremonii pogrzebowej ustala jej elementy w miarę posiadanych możliwości. O składzie asysty należy poinformować organizatora pogrzebu.

² Jeżeli w składzie wojskowej asysty honorowej występuje sztandar, na jego drzewcu mocowany jest kir.

³ Na wniosek dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej.

Wojskową asystę honorową na pogrzeb zmarłego żołnierza będącego w czynnej służbie wojskowej wyznacza dowódca macierzystego garnizonu⁴.

W przypadku pogrzebu odbywającego się poza miejscem stałej dyslokacji jednostki (instytucji) wojskowej, w której zmarły żołnierz pełnił służbę – wojskową asystę honorową wyznacza dowódca garnizonu usytuowanego najbliżej od miejsca pogrzebu.

W przypadku śmierci żołnierza w czasie wykonywania obowiązków służbowych Minister ON⁵ może podjąć decyzję o opuszczeniu na znak żałoby⁶ flagi państwowej RP do połowy masztu w wyznaczonym miejscu (wyznaczonych jednostkach /instytucjach/ wojskowych).

Uroczystość pogrzebową o charakterze wyznaniowym prowadzi duchowny. Msza żałobna i Nabożeństwo żałobne może odbyć się w kościele garnizonowym, kościele wskazanym przez rodzinę bądź organizatora pogrzebu lub w kaplicy cmentarnej. W czasie Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego wystawiany jest posterunek honorowy. Jeżeli Msza żałobna lub Nabożeństwo żałobne odbywa się w kościele garnizonowym postługę liturgiczną mogą sprawować żołnierze.

Uroczystość pogrzebową o charakterze świeckim prowadzi mistrz ceremonii. Rozpoczyna się ona wystawieniem zwłok w domu pogrzebowym⁷. Przebiega zgodnie z porządkiem opracowanym przez mistrza ceremonii, z uwzględnieniem postanowień ceremoniału wojskowego. W czasie wystawienia zwłok w domu pogrzebowym wystawiany jest posterunek honorowy.

Trumnę ze zwłokami (urnę z prochami) ustawia się w kościele (domu pogrzebowym) na specjalnie przygotowanym katafalku. Na trumnie umieszcza się nakrycie głowy⁸ (czapkę rogatywkę, czapkę garnizonową, kapelusz, furażerkę, beret⁹), ze stopniem wojskowym uwidoczniomym od strony patrzących na trumnę, na wysokości piersi zmarłego. Na urnie nakrycia głowy nie mocuje się. Przed trumną (urną) ustawia się poduszki z przypiętymi odznakami orderów i odznaczeń, wieńce i wiązanki oraz, jeśli rodzina wyrazi takie życzenie, może zostać wystawiona fotografia zmarłego¹⁰.

Przed rozpoczęciem uroczystości pogrzebowej trumnę żołnierza, damy i kawalera Orderu Wojennego VM lub Orderu KW oraz osoby szczególnie zasłużonej dla państwa dekoruje się flagą państwową (w przypadku marynarzy trumnę dekoruje się banderą wojenną MW). Flagę państwową RP umieszcza się wzdłuż trumny

⁴ Nie dotyczy żołnierzy poległych w czasie wykonywania misji wojskowych poza granicami państwa.

⁵ Szef SG WP, Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW, Dowódca GW oraz dowódca PKW mogą polecić na znak żałoby opuszczenie flagi państwowej RP do połowy masztu w wyznaczonym miejscu (wyznaczonych jednostkach /instytucjach/ wojskowych). Dotyczy to konkretnego miejsca stacjonowania jednostki (instytucji) wojskowej lub w przypadku PKW – oddziału (bazy), w której poległy żołnierz pełnił służbę.

⁶ Żałobę narodową obowiązującą na terenie całego kraju ogłasza Prezydent RP. Na znak żałoby na flagach państwowych wywieszanych na budynkach jednostek (instytucji) wojskowych wiąże się kir. Po zakończeniu ceremonii pogrzebowej poległego żołnierza flagi państwowe RP powinny zostać podniesione do szczytu masztów, a kiry zawiązane na flagach państwowych – rozwiązane.

⁷ Jeśli rodzina tak zdecyduje, uroczystość pogrzebowa może odbyć się bez ceremonii wystawienia zwłok w domu pogrzebowym.

⁸ Niedopuszczalne jest przybijanie gwoździem nakrycia głowy do trumny.

⁹ Dotyczy pogrzebu żołnierza. Nakrycie głowy po zakończeniu uroczystości jest przekazywane rodzinie. W przypadku pośmiertnego mianowania na wyższy stopień wojskowy na nakryciu głowy zmarłego powinny być już nowe oznaki stopnia wojskowego.

¹⁰ Fotografia zmarłego ma wyłącznie charakter dekoracyjny i po zakończeniu ceremonii powinna zostać przekazana rodzinie zmarłego. Czynność przekazania fotografii nie wymaga specjalnej oprawy ceremonialnej.

białym pasem od lewego boku zmarłego¹¹. Urnę dekoruje się szarfą biało-czerwoną o wymiarach: 100 x 6 cm. Na trumnie udekorowanej flagą państwową RP nie umieszcza się kwiatów, broni białej i nie posypuje się jej ziemią itp.

Na 5 minut przed rozpoczęciem uroczystości pogrzebowej w obiekcie sakralnym rozprawdzający wprowadza i ustawia czteroosobowy posterunek honorowy w odległości kroku od trumny¹². Dwóch żołnierzy ustawia się u wezgłowia, a dwóch na wysokości stóp, frontem do trumny. Przy urnie ustawia się dwóch żołnierzy w podobny sposób. Posterunek honorowy towarzyszy trumnie (urnie) do zakończenia ceremonii na cmentarzu¹³.

Podczas ceremonii świeckiej organizowanej w domu pogrzebowym ustawia się czteroosobowy posterunek honorowy w odległości kroku od trumny, frontem do zebranych¹⁴. Przy urnie ustawia się dwóch żołnierzy w podobny sposób.

Na posterunku honorowym przy trumnie (urnie) wartę honorową mogą pełnić również żołnierze nie wchodzący w skład wojskowej asysty honorowej oraz przedstawiciele władz państwowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, przyjaciele zmarłego i inne osoby. Osoby te stają bez nakrycia głowy w sposób ustalony dla wartowników. Zmieniają się co 5-10 minut, a kończą wartę na 5 minut przed rozpoczęciem uroczystości pogrzebowej. Jeżeli w uroczystości biorą udział sztandary jednostek (instytucji) wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich itp. zajmują one miejsca w obiekcie sakralnym (domu pogrzebowym) na 5 minut przed rozpoczęciem ceremonii, a wychodzą przed wyniesieniem trumny (urny). W kondukcje pogrzebowym poczty sztandarowe maszerują przed trumną za pododdziałem wojskowym.

Kondukt pogrzebowy formuje się w następującej kolejności: symbol religijny (np. krzyż), orkiestra¹⁵ (trębacz, werbliści), kompania honorowa (pododdział honorowy z pocztem sztandarowym lub pododdział honorowy bez pocztu sztandarowego), poczty sztandarowe jednostek (instytucji) wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich itp., żołnierze z wieńcami i wiązkami¹⁶, żołnierze z poduszkami z upiętymi odznakami orderów i odznaczeń (ustawieni w kolejności starszeństwa orderów i odznaczeń, poczynając od niesionego najbliżej trumny /urny/), ksiądz (mistrz ceremonii), pojazd z trumną (urną), rodzina zmarłego, pozostali uczestnicy ceremonii. Żołnierze stanowiący wojskową asystę honorową maszerują krokiem pogrzebowym¹⁷.

¹¹ Trumnę dekoruje się flagą państwową RP o wymiarach 100 x 240 cm. Obowiązek zapewnienia flagi do dekoracji trumny spoczywa na organizatorze uroczystości pogrzebowej. Flaga po zdjęciu z trumny i złożeniu przekazywana jest rodzinie (tylko w przypadku pogrzebu żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych). Sposób składania flagi państwowej RP umieszczonej na trumnie przedstawiają fotografie zawarte w załączonym zbiorze „Ilustracji”. Trumnę żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa - dekoruje się flagą państwową RP z orłem. Sposób dekoracji trumny flagą państwową RP przedstawiają fotografie zawarte w załączonym zbiorze „Ilustracji”.

¹² Przy trumnie można wystawić również dwuosobowy posterunek honorowy.

¹³ W ceremonii wyznaniowej zmiana posterunku honorowego następuje w trakcie liturgii w czasie ustalonym z kapłanem. W ceremonii świeckiej moment zmiany posterunku honorowego należy uzgodnić z mistrzem ceremonii.

¹⁴ Przy trumnie można wystawić również dwuosobowy posterunek honorowy.

¹⁵ Jeżeli w uroczystości pogrzebowej bierze udział orkiestra, to wykonuje ona marsze żałobne.

¹⁶ W kondukcje pogrzebowym w pierwszej kolejności ustawia się wieńce i wiązanki od rodziny zmarłego, następnie od przedstawicieli władz państwowych, administracyjnych i samorządowych itp. Liczba wieńców i wiązańek zabieranych przez żołnierzy powinna być ustalona z zakładem pogrzebowym. Żołnierze zabierają i niosą po jednym wieńcu lub wiązance. Pozostałe wieńce i wiązanki zabierają pracownicy zakładu pogrzebowego.

¹⁷ Parametry kroku znajdują się w „Indeksie znaczeniowym pojęć”.

Wojskowa asysta honorowa na cmentarzu ustawia się w szyku rozwiniętym w odległości nie większej niż 50 kroków od grobu lub kolumbarium.

Podczas pogrzebu żołnierza, w czasie składania trumny (urny) do grobu lub urny do kolumbarium trębacz gra trzykrotnie „**Hasło WP**”.

Podczas pogrzebów osób cywilnych w czasie opuszczania trumny do grobu lub umieszczenia urny w kolumbarium werblista gra „**Tremolo**”, po opuszczeniu trumny do grobu i umieszczeniu urny w kolumbarium trębacz gra utwór „**Cisza**”.

W trakcie ceremonii z udziałem wojskowej asysty honorowej grobu nie zamyka się. Grób powinien być przykryty specjalną kratą, na której układane są wieńce i wiązanki. Zamknięcie grobu (zamurowanie, zasypanie) następuje dopiero po zakończeniu ceremonii i odprowadzeniu wojskowej asysty honorowej.

W czasie ceremonii pogrzebowych z udziałem wojskowej asysty honorowej delegacje nie ustawiają się za wieńcami i wiązankami oraz nie jest odczytywana kolejność ich składania¹⁸.

2. PRZEBIEG UROCZYŚĆCI POGRZEBOWEJ Z UDZIAŁEM WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ

Po zakończeniu Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego (wystawienia zwłok) pracownicy zakładu pogrzebowego wynoszą trumnę (urnę) – w asyście posterunku honorowego – z obiektu sakralnego (domu pogrzebowego), ustawiają ją w pojeździe (na ławecie¹⁹) i wraz z uczestnikami uroczystości przejeżdżają na cmentarz, na którym zmarły zostanie pochowany. Kondukt pogrzebowy formuje się na cmentarzu i oczekuje na przyjazd trumny (urny), rodziny zmarłego i uczestników ceremonii pogrzebowej.

Jeżeli obiekt sakralny (dom pogrzebowy) znajduje się niedaleko cmentarza, wojskowa asysta honorowa oczekuje na zakończenie Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego (wystawienia zwłok) przed obiektem sakralnym (domem pogrzebowym). Po zakończeniu Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego (wystawieniu zwłok) przedstawiciel jednostki (instytucji) wojskowej, która wystawiła wojskową asystę honorową, wprowadza do obiektu sakralnego (domu pogrzebowego) żołnierzy po wieńce i wiązanki oraz poduszki z odznakami orderów i odznaczeń. Żołnierze oddają honory, zabierają wieńce i wiązanki oraz poduszki, po czym wychodzą z obiektu sakralnego (domu pogrzebowego) i zajmują wyznaczone miejsca w kondukcje pogrzebowym.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wojskowa asysta honorowa zajmuje wyznaczone miejsca przed obiektem sakralnym /domem pogrzebowym/*);
- zabranie wieńców i wiązanek oraz poduszek z odznakami orderów i odznaczeń (*żołnierze zabierają z obiektu sakralnego /domu pogrzebowego/ wieńce i wiązanki oraz poduszki z odznakami orderów i odznaczeniami, po czym zajmują wskazane miejsca przed obiektem sakralnym /domem pogrzebowym/*).

¹⁸ Wieńce i wiązanki niesione przez żołnierzy oraz inne osoby mogą być przekazywane pracownikom zakładu pogrzebowego, którzy umieszczają je na specjalnie przygotowanej pokrywie grobu.

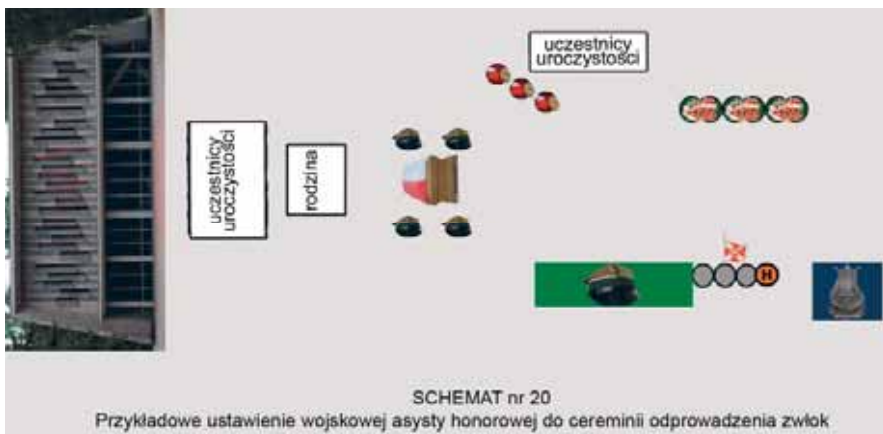
¹⁹ Nie dotyczy urny.

- wyniesienie trumny (urny) z obiektu sakralnego (domu pogrzebowego), formowanie konduktu pogrzebowego, (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, werbliści gra „**Tremolo**”, pracownicy zakładu pogrzebowego wynoszą trumnę /urnę/ z obiektu sakralnego /domu pogrzebowego/ ustawiają ją w pojeździe /na lawecie/, wynoszą również pozostałe wieńce i wiązanki. Posterunek honorowy zajmuje miejsce po obu stronach pojazdu, rodzina i uczestnicy uroczystości zajmują miejsca za pojazdem z trumną /urną/).
- przemarsz konduktu pogrzebowego do grobu;
- złożenie trumny /urny/ przed grobem lub kolumbarium (wojskowa asysta honorowa zajmuje wyznaczone miejsca i oddaje honory, pracownicy zakładu pogrzebowego ustawiają trumnę /urnę/ przy grobie lub kolumbarium);
- ceremonia przy grobie lub kolumbarium (po ustawieniu trumny /urny/ przy grobie lub kolumbarium wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę swobodną, trębacz gra sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”, jeżeli w ceremonii bierze udział orkiestra po ustawieniu trumny /urny/ przy grobie lub kolumbarium wykonuje ona **hymn RP**. Następnie ksiądz odmawia egzekwie pogrzebowe /mistrz ceremonii wygłasza mowę pożegnalną/, po czym wygłaszane są przemówienia okolicznościowe²⁰. W przypadku udekorowania trumny flagą państwową RP po zakończeniu ostatniego przemówienia następuje złożenie flagi. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory, flaga po złożeniu przez żołnierzy przekazywana jest przez jednego z nich najwyższemu przełożonemu uczestniczącemu w ceremonii pogrzebowej, który następnie wręcza ją członkowi najbliższej rodziny²¹. Po tym akcie następuje złożenie trumny /urny/ do grobu lub kolumbarium. Pracownicy zakładu pogrzebowego opuszczają trumnę do grobu lub wkładają urnę do miejsca przygotowanego w kolumbarium, trębacz gra trzykrotnie „**Hasło WP**”. Po opuszczeniu trumny do grobu lub wstawieniu urny do kolumbarium pododdział honorowy /drużyna do salwy honorowej/ oddaje salwę honorową, następnie przy akompaniamencie werbla /werbliści gra „**Tremolo**”/ żołnierze oraz pracownicy zakładu pogrzebowego składają na grobie lub w miejscu złożenia urny – wieńce i wiązanki²², trębacz wykonuje sygnał „**Śpij Kolego**” lub „**Cisza**” /jeżeli w ceremonii bierze udział orkiestra, to wykonuje ona „**Marsz żałobny**” Fryderyka Chopina/, po czym wojskowa asysta honorowa odchodzi z miejsca uroczystości. Żołnierze z poduszkami z odznakami orderów i odznaczeń odchodzą od grobu i w pobliżu oczekują na dowódcę uroczystości. Przy grobie lub kolumbarium do czasu zakończenia składania kondolencji rodzinie zmarłego pozostaje posterunek honorowy);

²⁰ Jeżeli zmarły został pośmiertnie odznaczony lub mianowany na wyższy stopień wojskowy, a order lub odznaczenie (akt mianowania) nie został wręczony wcześniej to przed przemówieniami pożegnalnymi odczytuje się wyciąg z aktu o nadaniu orderu lub odznaczenia i mianowaniu na kolejny stopień wojskowy oraz przypina się odznakę orderu lub odznaczenia do poduszki. Postanowienie o nadaniu orderów i odznaczeń odczytuje przedstawiciel urzędu nadającego order lub odznaczenie. Żołnierz z poduszką, na której upięta jest odznaka nadanego orderu lub odznaczenia zajmuje miejsce przy grobie.

²¹ Dotyczy tylko uroczystości pogrzebowej żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych.

²² W czasie ceremonii pogrzebowych delegacje nie ustawiają się za wieńcami i nie jest odczytywana kolejność składania wieńców.

W przypadku, jeżeli Msza żałobna lub Nabożeństwo żałobne (wystawienie zwłok) odbywa się w miejscu uniemożliwiającym przeprowadzenie ceremonii odprowadzenia zwłok (np. brak placu przed obiektem sakralnym, domem pogrzebowym), po wyniesieniu trumny (urny) z obiektu sakralnego (domu pogrzebowego) jest ona ustawiana w pojeździe. Żołnierze wyznaczeni na posterunek honorowy oddają honory. Odjazd pojazdu z trumną kończy uroczystość. Ewentualne przemówienia pożegnalne mogą odbyć się w trakcie Mszy żałobnej lub Nabożeństwa żałobnego (ceremonii wystawienia zwłok).

4. POŻEGNANIE ZWŁOK ŻOŁNIERZA POLEGŁEGO W CZASIE WYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW SŁUŻBOWYCH POZA GRANICAMI PAŃSTWA

Wojskową asystę honorową na pożegnanie żołnierza poległego w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa wyznacza dowódca PKW, w którym zmarły żołnierz pełnił służbę.

W ceremonii mogą uczestniczyć przedstawiciele sił zbrojnych innych kontyngentów.

Uroczystość pożegnania zwłok żołnierza może odbyć się w zależności od możliwości na płycie lotniska lub innym miejscu.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości może stanowić: kompania honorowa, żołnierze do niesienia trumny (urny), żołnierze wyznaczeni na posterunek honorowy, żołnierze do niesienia poduszek z odznakami orderów i odznaczeń oraz zdjęcia poległego.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg ceremonii:

- przybycie uczestników ceremonii (*zajmują oni wyznaczone miejsca*);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*zajmuje ona wyznaczone miejsce*);
- przybycie samochodu z trumną (urną) – (*wojskowa asysta honorowa oddaje honory*);

- wyniesienie trumny (urny) z samochodu (żołnierze wyznaczeni do niesienia trumny /urny/ wyjmują ją z pojazdu. Posterunek honorowy zajmuje miejsce przy trumnie /urnie/);
- przeniesienie trumny (urny) na katafalk (po zajęciu miejsca przez posterunek honorowy trumna /urna/ zostaje przeniesiona na katafalk. Jeśli istnieją takie możliwości przed trumną /urną/ maszerują żołnierze niosący poduszki z odznakami orderów i odznaczeń oraz zdjęcie poległego. Po ustawieniu trumny /urny/ na katafalku żołnierze niosący trumnę /urnę/ oddają honory i przechodzą na wyznaczone miejsce. Przy trumnie /urnie/ pozostaje posterunek honorowy oraz żołnierze z poduszkami z upiętymi odznakami orderów i odznaczeń, przed trumną /urną/ można również ustawić zdjęcie żołnierza);
- ceremonia pożegnania zwłok (po ustawieniu trumny /urny/ na katafalku odtwarzane jest „**Hasło WP**”²⁵. Wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę swobodną, po czym kapelan wojskowy odmawia modlitwę i wygłaszane zostają przemówienia pożegnalne. Następnie zostaje odtworzony utwór „**Śpij Kolego**” lub „**Cisza**”. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory. Do katafalku podchodzą żołnierze niosący trumnę /urnę/ i w asyście posterunku honorowego przenoszą ją do samolotu. Odlot samolotu z trumną /urną/ kończy ceremonię²⁶);
- zakończenie uroczystości.

5. PRZYJĘCIE ZWŁOK ŻOŁNIERZA POLEGŁEGO W CZASIE WYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW SŁUŻBOWYCH POZA GRANICAMI PAŃSTWA

Samolot przewożący trumnę żołnierza poległego podczas wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa po wylądowaniu kołuje w miejsce uroczystości²⁷. Jeżeli nie ma takiej możliwości trumna (urna) wyniesiona z samolotu dowożona jest w miejsce uroczystości na lawecie lub w innym pojeździe.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi: kompania honorowa, orkiestra wojskowa, szpaler reprezentacyjny, żołnierze wyznaczeni na posterunek honorowy, żołnierze do niesienia wieńców i wiązanek, poduszek z odznakami orderów i odznaczeń oraz zdjęcia poległego.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg ceremonii:

- przybycie rodziny żołnierza i uczestników uroczystości (rodzina żołnierza i uczestnicy ceremonii zajmują wskazane miejsca);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (wojskowa asysta honorowa zajmuje wyznaczone miejsca);
- wyniesienie trumny (urny) z samolotu (po opuszczeniu trapu samolotu na jego pokład wchodzi żołnierze wyznaczeni do wyniesienia trumny /urny/

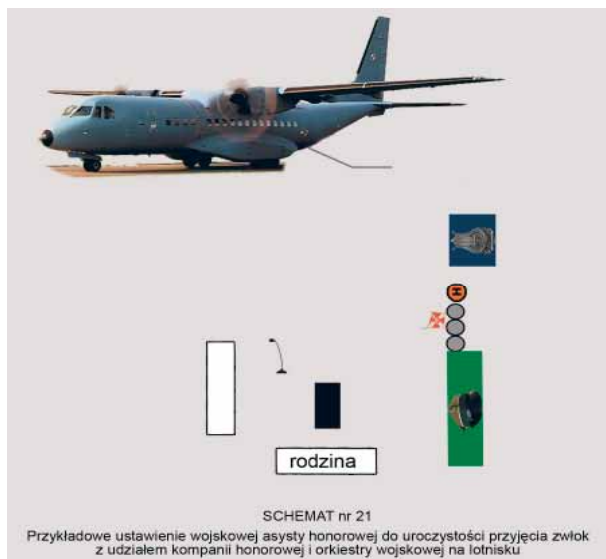
²⁵ Z aparatury nagłaśniającej można również odtworzyć **hymn RP**.

²⁶ Chyba, że względy organizacyjne stanowią inaczej.

²⁷ Trumna (urna) może być przewożona innymi środkami transportu. Wówczas uroczystość przyjęcia zwłok żołnierza organizowana jest w innym miejscu.

z samolotu²⁸. W tym czasie posterunek honorowy zajmuje miejsce na wysokości trapu. Bezpośrednio po wyniesieniu trumny /urny/ z samolotu żołnierze niosący ją zatrzymują się, a posterunek honorowy zajmuje miejsce przy trumnie /urnie/. Trębacz gra sygnał „**Bacność**”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, orkiestra wojskowa wykonuje marsz żałobny /werbliستا gra „**Tremolo**”, niosący trumnę /urnę/ w asyście posterunku honorowego przenoszą ją na specjalnie przygotowany katafalk /w przypadku braku katafalku trumna lub urna może zostać ustawiona w pojeździe w taki sposób, aby była widoczna dla uczestników ceremonii/. Przed trumną /urną/ maszerują żołnierze niosący poduszki z odznakami orderów i odznaczeń oraz zdjęcie poległego);

- ceremonia pożegnania zwłok (po ustawieniu trumny /urny/ na katafalku i odejściu żołnierzy niosących ją, posterunek honorowy pozostaje przy trumnie /urnie/, orkiestra wojskowa wykonuje **hymn RP** /trębacz gra „**Hasło WP**”/. Wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę swobodną, trębacz gra sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”. Kapelan wojskowy odmawia modlitwę dokonuje poświęcenia trumny /urny/, po czym wygłaszane zostają przemówienia. Po ostatnim przemówieniu umożliwia się rodzinie poległego podejście do trumny /urny/. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory, trębacz gra utwór „**Śpij Kolego**” lub „**Cisza**”. Żołnierze niosący trumnę /urnę/ podchodzą do katafalku i przy akompaniamencie marsza żałobnego /werbla/ trumna /urna/ w asyście posterunku honorowego jest przenoszona do samochodu. Pojazd z trumną /urną/ powoli rusza, posterunek honorowy maszeruje obok pojazdu kilka kroków, zatrzymuje się i oddaje honory. Odjazd samochodu z trumną /urną/ do kaplicy /domu pogrzebowego, kostnicy/ kończy uroczystość);
- zakończenie uroczystości.

²⁸ Trumna powinna być udekorowana flagą państwową, na której umieszcza się nakrycie głowy zmarłego. Natomiast urnę dekoruje się szarfą biało-czerwoną o wymiarach: 100x6 cm. Trumna (urna) może być wynoszona z samolotu przez żołnierzy z PKW, w którym zmarły żołnierz pełnił służbę wojskową.

6. POGRZEBY DAM I KAWALERÓW ORDERU WOJENNEGO VIRTUTI MILITARI LUB ORDERU KRZYŻA WOJSKOWEGO

Po wystawieniu trumny (urny) ze zwłokami (prochami) dam i kawalerów Orderu Wojennego VM lub Orderu KW na katafalku w obiekcie sakralnym (domu pogrzebowym) do trumny (urny) podchodzą żołnierze, którzy dekorują trumnę flagą państwową RP, a urnę biało-czerwoną szarfą.

Po podejściu do ołtarza orszaku liturgicznego (wejściu mistrza ceremonii) Kanclerz Orderu Wojennego VM lub Orderu KW, bądź ich przedstawiciele dekorują trumnę (urnę) wstęgą orderu, trębacz gra „**Hasło WP**”²⁹.

Przebieg ceremonii pogrzebowej odbywa się tak, jak opisano w części dotyczącej pogrzebów z udziałem wojskowej asysty honorowej.

Przed opuszczeniem trumny (urny) do grobu lub umieszczeniu urny w kolumbarium wojskowa asysta honorowa oddaje honory, natomiast osoba, która dekorowała trumnę (urnę) wstęgą orderu, zdejmuje ją z trumny (urny). Następnie żołnierze składają flagę państwową RP³⁰ i odchodzą w wyznaczone miejsce. Po tych czynnościach trumna (urna) zostaje złożona w grobie lub kolumbarium.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości pogrzebowej stanowi: kompania honorowa (pododdział honorowy), orkiestra wojskowa, żołnierze wyznaczeni na posterunek honorowy, żołnierze do niesienia wieńców i wiązanek, poduszek z odznakami orderów i odznaczeń oraz żołnierze do dekoracji trumny flagą państwową RP lub urny biało-czerwoną szarfą.

7. POGRZEB NA MORZU

W przypadku śmierci marynarza wykonującego zadania na morzu (otwartych wodach), żołnierza czasowo zaokrętowanego (np. żołnierza desantu) lub innej osoby przebywającej na okręcie, dowódca okrętu (jednostki pomocniczej) MW ustala z przełożonym termin i sposób pochowania zwłok.

Jeżeli okręt (jednostka pomocnicza) MW wykonuje zadania długookresowe, z dala od portu, należy rozważyć możliwość odebrania zwłok marynarza, żołnierza lub innej osoby – transportem powietrznym lub przekazania ich innej jednostce pływającej.

W przypadku braku możliwości zastosowania powyższych wariantów należy pochować marynarza, żołnierza lub inną osobę na morzu. Powyższą decyzję należy jednak skonsultować w miarę możliwości z najbliższą rodziną zmarłego.

Znaki MW, na znak żałoby, opuszcza się „**Do pół**” przez cały czas znajdowania się zwłok na okręcie (jednostce pomocniczej) MW, to jest od chwili śmierci członka załogi, zaokrętowanego żołnierza lub innej osoby oraz od momentu przetransportowania jego zwłok na pokład okrętu (jednostki pomocniczej) MW, do godz. 24.00 w dniu pogrzebu, pod warunkiem, że okręt (jednostka pomocnicza) MW będzie przebywał po ceremonii pogrzebowej w morzu lub do zachodu słońca, jeśli po ceremonii pogrzebowej okręt (jednostka pomocnicza) MW zawinie do portu. Znaki „**Do pół**” opuszczają również inne okręty (jednostki pomocnicze) MW lub innych

²⁹ W przypadku nieobecności na uroczystości pogrzebowej Kanclerza Orderu Wojennego VM lub Kanclerza Orderu KW, bądź ich przedstawicieli – dowódca garnizonu (jego przedstawiciel), do którego zwrócił się organizator pogrzebu, powinien nawiązać kontakt z Kapitułą Orderu Wojennego VM lub Orderu KW w celu otrzymania wstęgi, którą w imieniu Kanclerza Kapituły udekoruje trumnę (urnę). Sposób udekorowania trumny i urny wstęgą Orderu Wojennego VM przedstawiają fotografie zawarte w załączonym zbiorze „Ilustracji”.

³⁰ W przypadku pogrzebu damy lub kawalera Orderu Krzyża Wojskowego, który poległ podczas pełnienia służby wojskowej flagę państwową RP, po złożeniu przekazuje się członkom najbliższej rodziny.

państw towarzyszące okrętowi (jednostce pomocniczej) MW, na którym odbywa się ceremonia pogrzebowa.

Przed pochowaniem marynarza, żołnierza lub innej osoby w morzu, jego zwłoki zaszywa się w płótno żaglowe, obciąża przy stopach ciężarem oraz okrywa zwłoki marynarza – banderą wojenną (banderą jednostek pomocniczych MW), a żołnierza innego RSZ – flagą państwową RP³¹.

W dniach żałoby na okręcie (jednostki pomocniczej) MW należy zachować ciszę, tzn. nie podaje się komend gwizdkiem ani trąbką, a jedynie głosem.

Prędkość okrętu (jednostki pomocniczej) MW w czasie pogrzebu zmniejsza się do minimalnej. W dzienniku zdarzeń dokonuje się adnotacji o pogrzebie, w tym zapisuje się współrzędne miejsca spuszczenia zwłok.

Decyzją przełożonych, zgodnie z powyższym ceremoniałem, mogą być pochowani w morzu także żołnierze zmarli na lądzie.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg ceremonii:

- przybycie uczestników uroczystości (załoga okrętu /jednostki pomocniczej/ MW ustawia się na zbiórce w wyznaczonym miejscu);
- ceremonia pożegnania zwłok (sześciu marynarzy układa przykryte banderą /flagą państwową RP/ zwłoki na drewnianej pochylni, którą ustawia się na przygotowanym wcześniej podwyższeniu. Zwłoki kładzie się na pochylni stopami w kierunku trapu. Odegrany /odtworzony/ zostaje **hymn RP**. Kapelan /jeśli znajduje się na okręcie lub jednostce pomocniczej MW/ odmawia egzekwie pogrzebowe. Dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW wygłasza krótkie przemówienie okolicznościowe);
- ceremonia spuszczenia zwłok (sześciu marynarzy wyznaczonych do przenoszenia zwłok podnosi pochylnię ze zwłokami, następnie podchodzi do burty i opiera pochylnię w wyznaczonym miejscu o burtę. Czterech marynarzy stojących najbliższej burty chwyta banderę /flagę państwową RP/ i unosi ją na wysokość klatki piersiowej. Pozostałych dwóch marynarzy, stojących najdalej od burty, trzymając pochylnię, unosi przytrzymywaną część do góry i spuszcza zwłoki do wody. Wojskowa asysta honorowa oddaje honory, odegrane zostaje przez trębacza lub odtworzone „**Hasło WP**”. W czasie spuszczenia zwłok z pochylni bosman okrętowy oddaje świst trapowy, bez względu na rangę chowanego. W tym czasie oddaje się również pierwszy żałobny salut armatni, jeżeli taki salut przysługuje chowanej osobie oraz pozwala na to sytuacja bojowa³². Banderę /flagę państwową RP/ po złożeniu przez marynarzy³³ przekazywana jest przez jednego z nich dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) MW, który po powrocie do macierzystego portu wręczy ją członkowi najbliższej rodziny zmarłego³⁴. Następnie delegacja marynarzy opuszcza wieniec do morza. Na zakończenie ceremonii pogrzebowej odegrany zostaje przez trębacza /odtworzony/ sygnał „**Śpij Kolego**” lub „**Cisza**”, po którym wojskowa asysta honorowa odchodzi z miejsca uroczystości);
- zakończenie uroczystości.

³¹ Zwłoki innych osób nie okrywa się banderą ani flagą państwową RP.

³² Osoby, którym przysługuje żałobny salut armatni oraz ich ilość zostały określone w „Regulaminie służby na okrętach Marynarki Wojennej Rzeczypospolitej Polskiej”.

³³ Sposób składania bandery jest podobny do składania flagi państwowej RP podczas uroczystości pogrzebowej.

³⁴ Dotyczy tylko rodziny poległych marynarzy i żołnierzy.

ROZDZIAŁ VI

CEREMONIAŁ MORSKI, LOTNICZY ORAZ WOJSK SPECJALNYCH

A. CEREMONIAŁ MORSKI

1. PIERWSZE PODNIESIENIE BANDERY NA OKRĘCIE LUB JEDNOSTCE POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

1) PIERWSZE PODNIESIENIE BANDERY NA ZBUDOWANYM W POLSCE OKRĘCIE LUB JEDNOSTCE POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

W uroczystości pierwszego podniesienia bandery na zbudowanym w Polsce okręcie lub jednostce pomocniczej wcielonym do MW¹ biorą udział przedstawiciele władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, matka chrzestna² okrętu (jednostki pomocniczej) MW, przedstawiciel kierownictwa stoczni, która zbudowała okręt lub jednostkę pomocniczą, delegacja stoczniovców, wydzielone pododdziały oraz okręty (jednostki pływające) stojące w danym porcie (basenie portowym)³.

Okręt (jednostka pomocnicza), na którym zostanie podniesiona bandera wojenna (bandera jednostek pomocniczych MW) cumuje przy nabrzeżu prawą burtą. Załoga tego okrętu (jednostki pomocniczej), a także załogi wszystkich okrętów (jednostek pływających) znajdujących się w porcie (basenie portowym), zajmują miejsca wyznaczone na rufie lub dziobie – w zależności od konstrukcji okrętu (jednostki pływającej).

Pododdziały uczestniczące w uroczystości stoją na nabrzeżu w ugrupowaniu rozwiniętym frontem do okrętu (jednostki pomocniczej) MW, w odległości od burty określonej szerokością nabrzeża.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie uczestników uroczystości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- wprowadzenie na nabrzeże pododdziałów uczestniczących w uroczystości oraz wojskowej asysty honorowej (*zajmują one wyznaczone miejsca*);
- przybycie przełożonego, który będzie wręczał banderę wojenną (banderę jednostek pomocniczych MW) i porządek MW⁴ (*dowódca uroczystości podaje komendę: „Na okrętach – BACZNOŚĆ”, trębacz gra sygnał „Baczność”, na okrętach (jednostkach pływających) MW zastępcy dowódców gwizdkiem*

¹ Banderę wojenną podnosi się na okrętach bojowych MW, a banderę jednostek pomocniczych MW na jednostkach pomocniczych MW.

² Uroczystość chrztu okrętu (jednostki pomocniczej) odbywa się po jego zwodowaniu w stoczni – przebieg ceremonii określają zwyczaje morskie. MW nie jest organizatorem tej uroczystości.

³ Organizatorem uroczystości jest MW.

⁴ Nie dotyczy jednostek pomocniczych MW.

oficerskim podają komendy: „**BACZNOŚĆ**”, „**Na prawą /lewą/ – BURTE**”, dowódca uroczystości podaje komendy dla pododdziałów stojących na nabrzeżu i składa meldunek przełożonemu, który następnie w jego towarzystwie dokonuje przeglądu pododdziałów, wita się z marynarzami i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);

- rozpoczęcie uroczystości (orkiestra wojskowa gra **hymn RP**, flagowy podnosi flagę państwową **RP** na maszty);
- odczytanie rozkazu o wcieleniu okrętu (jednostki pomocniczej) do służby w MW (wyznaczona osoba odczytuje rozkaz);
- wręczenie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) i proporca MW (załogi na okrętach /jednostkach pływających/ i pododdziały na nabrzeżu przyjmują postawę zasadniczą, dowódca i zastępca dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW schodzą z okrętu /jednostki pomocniczej/ MW i przechodzą do wyznaczonego miejsca. Poczet banderowy i poczet proporcowy występują na wyznaczone miejsca, sygnalista wachtowy podnosi na prawym noku rei okrętu /jednostki pomocniczej/ MW, na którym odbywa się ceremonia, dwie flagi sygnałowe do połowy i ogłasza głosem „**Pięć przed**”, kapelan wojskowy dokonuje poświęcenia bandery wojennej /bandery jednostek pomocniczych MW/ i proporca MW⁵. Przełożony bierze od oficera z pocztu banderowego złożoną banderę i wręcza ją dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW, mówiąc: „**Wręczam Panu /Pani//stopień wojskowy/ banderę wojenną /banderę jednostek pomocniczych Marynarki Wojennej/ dla /nazwa okrętu/. Niech okręt /lub inny rodzaj jednostki pomocniczej/ nosi ją z honorem, a załoga służy jej wiernie**”. Dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW, przyjmując banderę, odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Następnie przełożony bierze od oficera z pocztu proporcowego złożony proporzec MW i wręcza zastępcy dowódcy okrętu MW mówiąc: „**Wręczam Panu /Pani/ /stopień wojskowy/ proporzec Marynarki Wojennej dla /nazwa okrętu/ w przekonaniu, że okręt Wasz będzie ciągle gotowy do obrony żywotnych interesów Rzeczypospolitej Polskiej na morzu**”. Zastępca dowódcy okrętu MW odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Poczet banderowy i poczet proporcowy wstępują do szyku. Dowódca i zastępca dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW, niosąc banderę wojenną (banderę jednostek pomocniczych MW) i proporzec MW, złożone w taki sposób jak flaga państwowa RP, podchodzą do pocztu sztandarowego, oddają honory sztandarowi, po czym przechodzą przed frontem stojących na nabrzeżu pododdziałów i wchodzi na okręt /jednostkę pomocniczą/ MW);
- podniesienie dwóch flag sygnałowych „**Do miejsca**” na okręcie (jednostki pomocniczej) MW (sygnalista wachtowy podnosi dwie flagi sygnałowe na prawym noku rei okrętu /jednostki pomocniczej/ MW);
- podniesienie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) i proporca MW (po przymocowaniu flaglinek bandery przez dowódcę okrętu /jednostki pomocniczej/ MW, a proporca MW przez zastępcę dowódcy okrętu MW – dowódca uroczystości podaje komendę: „**Banderę wojenną, proporzec Marynarki Wojennej i wielką galę banderową na /nazwa okrętu/ oraz proporce Marynarki Wojennej i wielkie gale banderowe na pozostałych okrętach – PODNIEŚ**”. Na okrętach /jednostkach pomocniczych/ MW, na sygnał „**Czas upłynął**” zrywa się dwie flagi

⁵ W przypadku uczestniczenia w uroczystości kapelanów kilku duszpasterstw, modlitwy i poświęcenia dokonywane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości

sygnałowe. W tym czasie orkiestra wojskowa gra **hymn RP**. Przy jego dźwiękach dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW podnosi banderę wojenną /banderę jednostek pomocniczych MW/ na drzewcu rufowym, a zastępca dowódcy okrętu – porporzec MW na drzewcu dziobowym. Jednocześnie na wszystkich okrętach podnosi się porporzec MW i wielkie gale banderowe⁶);

- przemówienia okolicznościowe (przemówienie wygłasza przełożony wręczający banderę wojenną (banderę jednostek pomocniczych MW) i porporzec MW oraz przedstawiciel stoczni, która zbudowała okręt /jednostkę pomocniczą/ MW);
- przegrupowanie do defilady (dowódca uroczystości podaje komendę do przegrupowania pododdziałów stojących na nabrzeżu do defilady, dowódcy pododdziałów podają komendy do marszu);
- defilada;
- zakończenie uroczystości⁷.

2) PIERWSZE PODNIESIENIE BANDERY NA ZBUDOWANYM ZA GRANICĄ OKRĘCIE LUB JEDNOSTCE POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

W uroczystości pierwszego podniesienia bandery na zbudowanym za granicą okręcie lub jednostce pomocniczej wcielanych do MW⁸ biorą udział przedstawiciele kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, matka chrestna okrętu (jednostki pomocniczej), załoga zdająca i przyjmująca okręt (jednostkę pomocniczą), wydzielone pododdziały oraz okręty (jednostki pływające) stojące w danym porcie (basenie portowym).

Okręt, na którym zostanie podniesiona bandera wojenna lub jednostka pomocnicza, na której zostanie podniesiona bandera jednostek pomocniczych MW, cumuje przy nabrzeżu prawą burtą.

Pododdziały na nabrzeżu ustawione są tak, jak podczas uroczystości pierwszego podniesienia bandery na okręcie lub jednostki pomocniczej MW. Załogi – zdająca i przyjmująca okręt (jednostkę pomocniczą) – stoją na nabrzeżu w szyku rozwiniętym wzdłuż burty okrętu (jednostki pomocniczej) frontem do pododdziałów. Załoga polska stoi bliżej trapu okrętu (jednostki pomocniczej). Załogi innych okrętów (jednostek pływających) znajdujących się w porcie, zajmują miejsca wyznaczone na rufie lub dziobie – w zależności od konstrukcji okrętu (jednostki pływającej).

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie uczestników uroczystości (zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę);
- wprowadzenie załóg (zdającej i przyjmującej) okrętu (jednostki pomocniczej) na nabrzeże (załogi zajmują wyznaczone miejsca);

⁶ Wielkie gale banderowe podnosi się także na jednostkach pomocniczych MW.

⁷ Po zakończeniu uroczystości wręczenia bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) i porporca MW, okręt (jednostka pomocnicza) MW jest udostępniany do zwiedzania.

⁸ Organizatorem uroczystości jest MW.

- przybycie przełożonego, który będzie wręczał banderę wojenną (banderę jednostek pomocniczych MW) i proporzec MW⁹ (przełożony w towarzystwie przedstawiciela dowództwa marynarki przekazującej okręt /jednostkę pomocniczą/ przyjmuje meldunki: od dowódcy załogi przejmującej okręt /jednostkę pomocniczą/ o gotowości przyjęcia okrętu /jednostki pomocniczej/ przez dowódcę polskiego, a następnie od dowódcy załogi zdającej okręt /jednostkę pomocniczą/ o gotowości do przekazania okrętu /jednostki pomocniczej/ przez przedstawiciela marynarki przekazującej);
- ostatnie opuszczenie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) na przekazywanym okręcie (przedstawiciel marynarki przekazującej okręt /jednostkę pomocniczą/ podaje dowódcy załogi komendę: **„Przygotować się do opuszczenia bandery”**, dowódca zdający okręt /jednostkę pomocniczą/ wchodzi na okręt /jednostkę pomocniczą/, załogi – zdająca i przyjmująca wykonują w tył zwrot, przedstawiciel marynarki przekazującej okręt /jednostkę pomocniczą/ podaje komendy do oddania honorów banderze, a następnie podaje komendę: **„Banderę wojenną /nazwa państwa/ – OPUŚĆ”**. Dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ opuszcza banderę wojenną (banderę jednostek pomocniczych), orkiestra wojskowa gra hymn państwa przekazującego okręt /jednostkę pomocniczą/. Po opuszczeniu bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych) dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ schodzi z banderą, składa meldunek swojemu przełożonemu o opuszczeniu bandery, po czym odchodzi z banderą w wyznaczone miejsce. Załogi – zdająca i przyjmująca – wykonują w tył zwrot);
- odczytanie rozkazu o wcieleniu okrętu (jednostki pomocniczej) do MW (*trębacz gra sygnał „Baczność”, wyznaczona osoba odczytuje rozkaz*);
- nadanie imienia okrętowi (jednostce pomocniczej) MW (dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW zwraca się do matki chrestnej: **„Proszę matkę chrestną o dokonanie aktu nadania imienia okrętowi /jednostce pomocniczej/ Marynarki Wojennej”**. Matka chrestna w towarzystwie przełożonego podchodzi do części dziobowej okrętu /jednostki pomocniczej/ MW i wypowiada formułę: **„Płyn po morzach i oceanach świata, sław imię /nazwa państwa/ stoczniozca i polskiego marynarza – nadają ci imię /nazwa okrętu lub jednostki pomocniczej MW/”**, po czym rozbija butelkę z szampanem o kadłub okrętu /jednostki pomocniczej/ MW. Przedstawiciel instytucji patronackiej w towarzystwie dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ odśpiewa jego nazwę);
- poświęcenie okrętu lub jednostki pomocniczej MW (kapelan wojskowy dokonuje aktu poświęcenia okrętu /jednostki pomocniczej/ MW)¹⁰.

Dalsza część uroczystości – podniesienie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) i proporca MW, odbywa się tak, jak na okręcie (jednostce pomocniczej) MW, zbudowanym w stoczni krajowej, z tym, że dowódca i zastępca dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) MW występują po banderę wojenną (banderę jednostek pomocniczych MW) i proporzec MW z szyku załogi stojącej na nabrzeżu.

⁹ Nie dotyczy jednostek pomocniczych MW.

¹⁰ W przypadku uczestniczenia w uroczystości kapelanów pozostałych duszpasterstw, modlitwy i poświęcenia dokonywane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości.

2. UROCZYSTE PODNIESIENIE BANDERY NA OKRĘCIE LUB JEDNOSTCE POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

Uroczyste podniesienie bandery wojennej lub bandery jednostek pomocniczych MW następuje z okazji pobytu na okręcie (jednostce pomocniczej) MW – Prezydenta RP lub innych osób (na specjalne zarządzenie), w czasie świąt państwowych i wojskowych oraz na rozkaz przełożonych, jeżeli wymagają tego względy służbowe, międzynarodowe i kurtuazyjne. Uroczyste podniesienie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) może się również odbyć na prośbę dowódcy obcego okrętu przebywającego na wodach terytorialnych RP. Okręt ten podnosi galę banderową.

W czasie postoju okrętu (jednostki pomocniczej) MW w zagranicznym porcie, uroczystego podniesienia bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) dokonuje się z okazji świąt państwowych (polskich i wizytowanego kraju). Gdy w sąsiedztwie okrętu (jednostki pomocniczej) MW znajdują się okręty (jednostki pływające) państwa wizytowanego, to uroczystego podniesienia bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) dokonuje się jednocześnie z nimi.

Z okazji świąt państwowych wizytowanego kraju, kiedy okrętowi (jednostce pomocniczej) MW nie towarzyszą okręty (jednostki pływające) tego państwa, uroczystego podniesienia bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) dokonuje się na prośbę władz lokalnych lub z własnej inicjatywy – w porozumieniu z przedstawicielem korpusu dyplomatycznego RP.

Ceremonia uroczystego podniesienia bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) przewiduje podniesienie wielkiej gali banderowej, wystawienie warty honorowej oraz zaprezentowanie orkiestry wojskowej, jeżeli ta ostatnia bierze udział w wyczie.

O uroczystym podniesieniu bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) na okręcie (jednostce pomocniczej) MW należy uprzedzić dowódców okrętów (jednostek pływających) obcych bander, jeżeli takie znajdują się w porcie, podając im motywy uroczystości. Jeżeli na tych okrętach (jednostkach pływających) zostanie podniesiona gala banderowa, wówczas ich dowódcom składa się podziękowanie.

Przed uroczystym podniesieniem bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) na okręcie (jednostce pomocniczej) MW zdejmuje się wszystkie pokrowce z uzbrojenia, wyposażenia pokładowego i mechanizmów, a załoga występuje w ubiorze galowym.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie uczestników uroczystości (*ustawiają się oni w wyznaczonych miejscach*);
- podniesienie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW i proporca MW oraz wielkiej gali banderowej (*zastępca dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW podaje komendę: „BACZNOŚĆ”, „Na – BANDERĘ”, trębacz gra sygnał „Baczność”, następnie podaje komendy: „Na prawą (lewą) – BURTE”, „Banderę wojenną /banderę jednostek pomocniczych Marynarki Wojennej/, proporzec Marynarki Wojennej”¹¹ i wielką galę banderową – PODNIEŚĆ”). Wyznaczeni marynarze podnoszą*

¹¹ Nie dotyczy jednostek pomocniczych MW.

wolno i miarowo banderę wojenną /banderę jednostek pomocniczych MW/, proporzec MW oraz wielką gałę banderową. Uroczystemu podniesieniu bandery towarzyszy świst trapowy oraz komendy podawane gwizdkiem oficerskim. W trakcie wykonywania tych poleceń orkiestra wojskowa gra **hymn RP**¹²;

- zakończenie uroczystości.

3. OSTATNIE OPUSZCZENIE BANDERY NA OKRĘCIE LUB JEDNOSTCE POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

W uroczystości opuszczenia po raz ostatni bandery wojennej lub bandery jednostek pomocniczych MW na okręcie (jednostce pomocniczej) MW, który ma zostać wycofany z MW, biorą udział przedstawiciele kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, matka chrzestna okrętu (jednostki pomocniczej) MW, wydzielone pododdziały oraz okręty (jednostki pływające) stojące w danym porcie (basenie portowym). Na uroczystość zaprasza się również poprzednich dowódców okrętu (jednostki pomocniczej) MW oraz zasłużonych członków załogi okrętu (jednostki pomocniczej) MW.

W dniu uroczystości o godzinie 8.00 na wszystkich okrętach (jednostkach pomocniczych) MW zacumowanych w porcie (basenie portowym) podnosi się dodatkowo proporzec MW¹³ i wielką gałę banderową.

Okręt (jednostka pomocnicza) MW cumuje przy nabrzeżu prawą burtą. Załoga okrętu (jednostki pomocniczej) MW, na którym odbywa się uroczystość oraz załogi wszystkich okrętów (jednostek pływających) zacumowanych w porcie (basenie portowym) stoją na zbiórkach, na rufie okrętu (jednostki pływającej) lub – w zależności od konstrukcji okrętu (jednostki pływającej) – na dziobie.

Pododdziały ustawiają się na nabrzeżu w szyku rozwiniętym frontem do okrętu (jednostki pomocniczej) MW.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie uczestników uroczystości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*zajmuje ona wyznaczone miejsce*);
- przybycie przełożonego (*dowódca uroczystości składa meldunek, przełożony w jego towarzystwie dokonuje przeglądu pododdziałów stojących na nabrzeżu, wita się z marynarzami i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);

¹² Podczas pobytu okrętu (jednostki pomocniczej) MW za granicą, po odegraniu **hymnu RP**, orkiestra wojskowa gra hymn wizytowanego państwa. Jeżeli w porcie stoją okręty (jednostki pływające) innych państw, mogą być wykonywane również pozostałe hymny państwowe – według kolejności starszeństwa dowódców okrętów.

¹³ Nie dotyczy jednostek pomocniczych MW.

- podniesienie flagi państwowej RP (po podniesieniu flagi, sygnalista wachtowy na okręcie /jednostki pomocniczej/ MW podnosi na noku rei dwie flagi sygnałowe „**Do pół**” i ogłasza głosem „**Pięć przed**”);
- opuszczenie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW), proporca MW¹⁴ i wielkiej gali banderowej (dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW podchodzi do drzewca rufowego, a zastępca dowódcy okrętu MW do drzewca dziobowego i przyjmują postawę zasadniczą w gotowości do opuszczenia odpowiednio bandery wojennej i proporca MW. Wyznaczona osoba odczytuje rozkaz o ostatnim opuszczeniu bandery wojennej /bandery jednostek pomocniczych MW/. Sygnalista wachtowy podnosi dwie flagi sygnałowe „**Do miejsca**” i ogłasza głosem: „**Minuta przed**”. Dowódca uroczystości podaje komendy do oddania honorów i opuszczenia bandery wojennej /bandery jednostek pomocniczych MW/, proporca MW wielkiej gali banderowej na okręcie /jednostki pomocniczej/ MW, na którym odbywa się uroczystość oraz opuszczenia proporców MW i wielkich gal banderowych na pozostałych okrętach /jednostkach pływających/. Sygnalista wachtowy zrywa dwie flagi sygnałowe i ogłasza głosem: „**Czas upłynął**”, orkiestra wojskowa gra **hymn RP**. Dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW i zastępca dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW opuszczają odpowiednio banderę wojenną /banderę jednostek pomocniczych MW/ i proporzec MW, a marynarze wielką galę banderową. Na pozostałych okrętach zacumowanych w porcie (basenie portowym) opuszcza się proporce MW i wielką galę banderową. Dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW i jego zastępca składają banderę wojenną /banderę jednostek pomocniczych MW i proporzec MW, po czym stają przy trapie. Załoga schodzi z okrętu /jednostki pomocniczej/ MW w kolejności od najmłodszego do najstarszego stopniem i staje w szyku pododdziałów na wyznaczonym miejscu. Na komendę dowódcy uroczystości z szyku występują poczty: banderowy oraz proporcowy i stają w wyznaczonych miejscach. Dowódca i zastępca dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW schodzą z okrętu /jednostki pomocniczej/ ostatni, przechodzą przed frontem pododdziałów i podchodzą do przełożonego. Dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW składa meldunek o opuszczeniu bandery /bandery jednostek pomocniczych MW/. Następnie dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW przekazuje przełożonemu – banderę, a zastępca dowódcy okrętu MW – proporzec. Przełożony przekazuje banderę pocztowi banderowemu, a proporzec pocztowi proporcowemu. Dowódca uroczystości podaje komendę pocztom do wstąpienia do szyku)¹⁵;
- przemówienia okolicznościowe (przemówienie wygłasza przełożony, zasłużony członek załogi okrętu /jednostki pomocniczej/ MW oraz dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW);
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;
- zakończenie uroczystości.

¹⁴ Nie dotyczy jednostek pomocniczych MW.

¹⁵ Po zakończeniu uroczystości bandera wojenna (bandera jednostek pomocniczych MW) i proporzec MW należy przekazać do Muzeum MW.

4. ODDAWANIE HONORÓW BANDERZE WOJENNEJ LUB BANDERZE JEDNOSTKI POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

W czasie podnoszenia i opuszczenia bandery wojennej na okręcie (jednostce pomocniczej) MW, jeżeli sytuacja na to pozwala, na przepływających w ich pobliżu – jachtach, łodziach żaglowych, motorowych, wiosłowych oficerowie i podoficerowie oraz sternik salutują, natomiast marynarze przyjmują postawę zasadniczą. Ponadto, na łodziach wiosłowych wykonuje się komendę: „**Wiosła – WZWYŻ**”, a na jachtach i łodziach żaglowych opuszcza się fokżagiel.

Statki rybackie, handlowe oraz jachty przepływające obok okrętu (jednostki pomocniczej) MW na morzu lub w porcie (basenie portowym) oddają mu honory – bez względu na jego przynależność państwową. Czinią to przez opuszczenie bandery¹⁶.

Okręt (jednostka pomocnicza) MW odpowiada opuszczeniem swej bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW) do połowy masztu lub drzewca i natychmiast podnosi ją „**Do miejsca**”. Jeżeli statek (jacht) spotyka zespół okrętów (jednostek pomocniczych) MW, honory banderą oddaje się pierwszemu okrętowi w szyku. W celu oddania „ukłonu banderą” dowódca okrętu (jednostki pomocniczej) MW lub oficer wachtowy podaje komendę: „**Do – BANDERY**”. Sygnalista wachtowy podchodzi wówczas do niej i klaruje flaglinkę. Po opuszczeniu bandery przez przepływający okręt (jednostkę pływającą) – dowódca okrętu (jednostki pomocniczej) MW lub oficer wachtowy podaje komendę: „**ODSALUTOWAĆ**”. Sygnalista wachtowy opuszcza banderę do połowy drzewca lub masztu i natychmiast odnosi ją „**Do miejsca**”.

Gdy okręt (jednostka pomocnicza) MW z powodu żałoby ma opuszczoną do połowy banderę wojenną (banderę jednostki pomocniczej MW), dla zwrócenia ukłonu podnosi się ją najpierw „**Do miejsca**”, następnie opuszcza do połowy na znak ukłonu, po czym podnosi się „**Do miejsca**” i ponownie opuszcza do połowy.

5. ŚWIST TRAPOWY NA OKRĘCIE LUB JEDNOSTCE POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

Aby uhonorować osoby wizytujące okręt nawodny II rangi MW¹⁷, oprócz warty honorowej wystawia się odpowiednią liczbę marynarzy trapowych¹⁸.

Liczba marynarzy trapowych zależy od stanowiska zajmowanego przez osobę wizytującą okręt (jednostkę pomocniczą) MW lub od jej stopnia wojskowego.

Aby wywołać trapowych, oficer dyżurny okrętu podaje komendę, np.: „**Sześciu trapowych – DO TRAPU**”. Wywołani marynarze biegną do trapu i ustawiają się frontem do siebie na pokładzie przy przedniej i tylnej krawędzi górnej platformy trapu.

Kiedy wizytujący wejdzie na dolną platformę trapu, rozpoczyna się jednoczesny świst wszystkich trapowych i kończy się, gdy wejdzie on na górną platformę. Po przekroczeniu przez wizytującego burty okrętu (jednostki pomocniczej)

¹⁶ Taką ceremonię określa się „ukłonem banderą”.

¹⁷ II ranga okrętu – zalicza się do niej zasadnicze bojowe okręty nawodne klasy niszczyciel, fregata, korweta, patrolowe okręty podwodne, duże okręty desantowe oraz jednostki pomocnicze wybranych klas.

¹⁸ Na okrętach podwodnych i okrętach nawodnych III rangi MW wystawia się tylko marynarzy trapowych zgodnie z „Regulaminem służby na okrętach Marynarki Wojennej Rzeczypospolitej Polskiej” (III ranga okrętu – zalicza się do niej pozostałe bojowe okręty nawodne i wybrane klasy jednostek pomocniczych).

MW trapowi wykonują jednocześnie zwrot odpowiednio w lewo i w prawo. Po komendzie oficera dyżurnego okrętu: „**Trapowi – ROZEJŚĆ SIĘ**”, udają się oni do wyznaczonego miejsca.

Świstem trapowym wachtowy stojący przy trapie oddaje honory oficerom Wojska Polskiego i sił zbrojnych innych państw przy wchodzeniu ich na okręt (jednostkę pomocniczą) MW lub opuszczeniu go, bez względu na porę doby. Świst trapowy przysługuje również podoficerom marynarki – dowódcom jednostek pomocniczych MW, lecz tylko na dowodzonych przez nich jednostkach. Honory oddaje się tylko oficerom i podoficerom marynarki, którzy występują w mundurach.

Świst trapowy rozpoczyna się w momencie, gdy osoba uprawniona¹⁹ wstępuje na dolną platformę trapu, a kończy, gdy wchodzi na burtę okrętu (jednostki pomocniczej) MW. Przy opuszczeniu okrętu (jednostki pomocniczej) MW świst trapowy rozpoczyna się w momencie, gdy osoba uprawniona wstępuje na górną platformę, a kończy, gdy schodzi z dolnej. Gdy trap jest wysoki, świst dzieli się na dwie części. W przypadku, gdy na okręt (jednostkę pomocniczą) MW wstępuje lub opuszcza go kilka osób uprawnionych, świstem trapowym oddaje się honory tylko najstarszej stopniem wojskowym spośród nich.

6. WIZYTY I REWIZYTY OKRĘTÓW LUB JEDNOSTEK POMOCNICZYCH MARYNARKI WOJENNEJ

Okręty (jednostki pomocnicze) MW udające się z wizytą lub rewizytą do innych państw są uroczystie żegnane i witane w macierzystym porcie. W wizytach i rewizytach zagranicznych mogą uczestniczyć pojedyncze okręty (jednostki pomocnicze) lub zespoły okrętów (jednostek pomocniczych) MW.

Przed pożegnaniem okrętu (jednostki pomocniczej) MW – jego dowódca, a w przypadku zespołu okrętów (jednostek pomocniczych) MW – dowódca zespołu okrętów składa meldunek Dowódcy Generalnemu RSZ lub jego przedstawicielowi²⁰ o gotowości okrętu (jednostki pomocniczej) lub zespołu okrętów (jednostek pomocniczych) MW do złożenia wizyty. Dowódca Generalny RSZ lub jego przedstawiciel dokonuje przeglądu załogi (załóg) i wygłasza okolicznościowe przemówienie.

Okręty (jednostki pomocnicze) MW powracające z rejsu są również witane przez Dowódcę Generalnego RSZ lub jego przedstawiciela, który po odebraniu meldunku od dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) lub zespołu okrętów (jednostek pomocniczych) MW o zakończeniu rejsu, wygłasza okolicznościowe przemówienie.

W pożegnaniu i powitaniu okrętu (jednostki pomocniczej) lub zespołu okrętów (jednostek pomocniczych) MW bierze udział orkiestra wojskowa, oficerowie Dowództwa Generalnego RSZ, bezpośredni przełożeni oraz członkowie rodzin załóg okrętów (jednostek pomocniczych) MW.

Program wizyt i rewizyt okrętów (jednostek pomocniczych) MW powinien być wcześniej uzgodniony na szczeblu dyplomatycznym lub między dowódcami zainteresowanych flot. W momencie wejścia na wody terytorialne oraz w czasie postoju w zagranicznych portach, okręty (jednostki pomocnicze) MW

¹⁹ Osoba, której zgodnie z „Regulaminem służby na okrętach Marynarki Wojennej Rzeczypospolitej Polskiej” – przysługuje oddanie honorów świstem trapowym.

²⁰ W przypadku, gdy przedstawiciel Dowódcy Generalnego RSZ nie jest przełożonym dowódcy okrętu lub dowódcy zespołu okrętów - meldunek składany jest najwyższemu przełożonemu.

podnoszą na prawym noku rei głównego masztu flagę wizytowanego państwa, która pozostaje tam przez cały czas pobytu na jego wodach terytorialnych.

Po przybyciu do zagranicznego portu w ciągu 24 godzin dowódca okrętu (pomocniczej jednostki pływającej) lub zespołu okrętów (jednostek pomocniczych) MW składa wizyty przedstawicielom władz cywilnych i wojskowych – zgodnie z programem i przyjętymi zwyczajami.

Osoby wizytowane składają rewizyty przybytemu dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) MW w ciągu 24 godzin od czasu złożenia przez niego wizyty. Admirałowie i komandorowie rewizytują osobiście dowódców wizytujących okrętów (jednostek pomocniczych) lub zespołów okrętów (jednostek pomocniczych) MW, którzy są w stopniu od komandora wzwyż, natomiast składanie rewizyt dowódców, którzy są niżsi stopniem, mogą zlecić swoim zastępcom.

Gdy do zagranicznego portu wchodzi zespół okrętów (jednostek pomocniczych) MW, wizyty składa dowódca zespołu w towarzystwie dowódców okrętów (jednostek pomocniczych) MW oraz innych oficerów, których obecność uważa się za wskazaną.

W czasie pobytu okrętów (jednostek pomocniczych) MW w zagranicznych portach do zwyczaju należy składanie wieńców i wiązanek w miejscach szczególnie czczonych przez dane państwo. Wieńce i wiązanki składa się według przyjętego w danym państwie ceremoniału. Można je składać z udziałem orkiestry wojskowej²¹ i kompanii honorowej, przedstawicieli polskich placówek dyplomatycznych, a także osób honorowych, kompanii honorowej gospodarzy. Wieńce i wiązanki może składać jedynie dowództwo rejsu bez wojskowej asysty honorowej lub tylko delegacja przez nie wyznaczona.

Gdy na terenie wizytowanego państwa znajdują się polskie cmentarze wojenne, mogiły polskich żołnierzy i zasłużonych Polaków oraz miejsca upamiętniające chwałę oręża polskiego, składa się w tych miejscach, w porozumieniu z miejscowymi władzami administracyjnymi oraz przedstawicielami polskich placówek dyplomatycznych – wieńce bądź wiązanki²².

Po przybyciu do polskiego portu lub na redę okrętu (zespołu okrętów) innej bandery, wysyła się na ten okręt (okręt flagowy zespołu) oficera komplementacyjnego, który odgrywa rolę łącznika między dowódcą okrętu (zespołu okrętów), a miejscowymi władzami wojskowymi. Na powitanie okrętu (zespołu okrętów) składającego wizytę (przyjaźni bądź kurtuazyjną) w polskim porcie wystawia się – na zasadach wzajemności – kompanię honorową i orkiestrę wojskową. W zależności od stopnia wojskowego i stanowiska wizytującego wita ich odpowiedni stopniem i stanowiskiem oficer MW. Na czas wizyty podnosi się na nabrzeżu na maszt flagę państwa reprezentowanego przez dowódcę okrętu (zespołu okrętów).

²¹ Jeżeli orkiestra wojskowa bierze udział w rejsie.

²² Podczas wizyty zagranicznej wspólnie z przedstawicielami placówek dyplomatycznych RP organizuje się konferencję prasową, podczas której przedstawia się cel, program wizyty oraz tradycje okrętów (jednostek pomocniczych) MW. Następnie udostępnia się okręty (jednostki pomocnicze MW) do zwiedzania.

7. ŚWIĘTO OKRĘTU, JEDNOSTKI POMOCNICZEJ LUB ZESPOŁU OKRĘTÓW MARYNARKI WOJENNEJ

Na święto okrętu, jednostki pomocniczej lub zespołu okrętów MW zaprasza się przedstawicieli kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich, matkę chrzestną okrętu (jednostki pomocniczej) MW oraz byłych dowódców i członków załóg okrętów (jednostek pomocniczych) MW. Ponadto w uroczystości biorą udział wydzielone pododdziały oraz okręty (jednostki pływające) stojące w danym porcie (basenie portowym).

Kulminacyjnym momentem święta jest uroczyste podniesienie wielkiej gali banderowej na okręcie (jednostki pomocniczej) MW. Po podniesieniu gali banderowej zarządza się zbiórkę załogi okrętu (jednostki pomocniczej) MW na nabrzeżu frontem do okrętu (jednostki pomocniczej) MW.

W przypadku święta zespołu okrętów MW kolejność ich ustawienia w szyku na nabrzeżu jest następująca: sztab zespołu, załogi okrętów, które zdobyły miano najlepszych w MW lub w zespole, następnie załogi pozostałych okrętów według kolejności numerów burtowych.

Uroczystość z okazji święta okrętu, jednostki pomocniczej lub zespołu okrętów MW, którą organizuje się na nabrzeżu, przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu²³.

8. SKŁADANIE WIEŃCÓW I WIĄZANEK NA MORZU

W MW powszechny jest zwyczaj składania wieńców i wiązanek na morzu ku czci załóg zatopionych okrętów (jednostek pływających). Gdy okręt (jednostka pomocnicza) MW dopłyne do miejsca uroczystości na jego pokładzie zarządza się zbiórkę załogi i osób czasowo zaokrętowanych.

Dowódca okrętu (jednostki pomocniczej) MW lub osoba przez niego wyznaczona wygłasza okolicznościowe przemówienie, które kończy słowami: „**Cześć ich pamięci**”. Załoga odpowiada: „**Polegli na polu chwały**” lub „**Zginęli śmiercią marynarza**”.

Jeżeli na okręcie (jednostce pomocniczej) MW znajduje się kapelan wojskowy, to po przemówieniu okolicznościowym odmawia on modlitwy za poległych marynarzy. Wyznaczona delegacja marynarzy opuszcza wieńce i wiązanek do morza. W czasie tej ceremonii zmniejsza się prędkość okrętu i opuszcza banderę do połowy.

Na okrętach MW noszących nazwy okrętów, które zatoniły w czasie walki, w przeddzień rocznicy zatonienia okrętu w godzinach wieczornych organizuje się apel poległych. Do apelu załoga ustawia się na zbiorce na pokładzie. Podczas apelu banderę opuszcza się do połowy.

Jeżeli okręt (jednostka pomocnicza) MW znajduje się na morzu dowódca okrętu (jednostki pomocniczej) MW lub osoba przez niego wyznaczona, odczytuje tekst apelu poległych, a marynarze odpowiadają, np. „**Polegli na polu chwały**”, „**Zginęli śmiercią marynarza**”, „**Chwała bohaterom**”, „**Cześć ich pamięci**”.

²³ Po zakończeniu uroczystości na nabrzeżu można zorganizować spotkanie okolicznościowe, a okręt (jednostkę pomocniczą) MW udostępnia się do zwiedzania. W garnizonie mogą być organizowane przedsięwzięcia o charakterze sportowym i kulturalno-oświatowym. Po opuszczeniu bandery okrętu, jednostki pomocniczej lub zespołu okrętów MW – okręt i jednostki pomocnicze MW mogą być iluminowane gałą świetlną.

Gdy na okręcie (jednostce pomocniczej) MW jest kapelan wojskowy, to po wystąpieniu dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) MW odmawia modlitwy za poległych marynarzy. Po zakończeniu ceremonii banderę podnosi się „**Do miejsca**”.

Jeżeli okręt (jednostka pomocnicza) MW jest zacumowany w macierzystym porcie, to w apelu poległych lub apelu pamięci oprócz załogi mogą wziąć udział przełożeni, przedstawiciele dowództwa MW i innych RSZ, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz matka chrzestna okrętu (jednostki pomocniczej) MW, byli dowódcy, członkowie załogi okrętu (jednostki pomocniczej) MW i młodzież. Podczas uroczystości załoga staje na zbiórce na okręcie (jednostce pomocniczej) MW, a pozostali uczestnicy na nabrzeżu. Po odczytaniu treści apelu i oddaniu salwy honorowej można złożyć wieńce lub wiązanki w miejscu upamiętniających poległych marynarzy lub opuścić je do morza.

Wojskową asystę honorową podczas apelu poległych lub apelu pamięci organizowanego w porcie stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

9. CHRZEST I WODOWANIE OKRĘTU LUB JEDNOSTKI POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

Zgodnie z tradycją, przywilej chrztu okrętu (jednostki pomocniczej) MW przysługuje kobietom. Dla każdego okrętu (jednostki pomocniczej) MW ceremonia chrztu jest organizowana tylko raz – przed wodowaniem.

Na uroczystość zaprasza się przedstawicieli władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz stoczniovców i młodzież.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- wprowadzenie orkiestry wojskowej;
- przybycie dyrektora stoczni (*dyrektor wita się z gośćmi honorowymi i zaprasza ich na trybunę, zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- złożenie meldunku o gotowości jednostki pływającej do wodowania (*trębacz gra sygnał „Bacność”, przedstawiciel kierownictwa stoczni składa meldunek dyrektorowi o gotowości jednostki do wodowania*);
- przemówienie okolicznościowe (*dyrektor stoczni wygłasza okolicznościowe przemówienie, które kończy poleceniem: „Przystąpić do wodowania jednostki”*);
- poświęcenie jednostki pływającej (*kapelan wojskowy dokonuje aktu poświęcenia jednostki pływającej*)²⁴;
- ceremonia chrztu jednostki pływającej (*dyrektor stoczni zwraca się do matki chrzestnej: „Proszę matkę chrzestną o dokonanie aktu nadania imienia jednostce”. Matka chrzestna wypowiada formułę: „Płyn po morzach i oceanach świata, sław imię polskiego stoczniovcwa i polskiego*

²⁴ W przypadku uczestnictwa w uroczystości kapelanów kilku duszpasterstw, modlitwy i poświęcenia dokonywane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości.

*marynarza, nadaję ci imię /imię okrętu /jednostki pomocniczej/ MW". Następnie rozbija butelkę szampana o kadłub. Okręt /jednostka pomocnicza/ MW schodzi z pochylni na wodę, orkiestra wojskowa gra **hymn RP**;*

- złożenie gratulacji (dyrektor stoczni i goście honorowi gratulują matce chrzestnej udanego wodowania i wręczają jej kwiaty, następnie zasłużonym stoczniovcóm wręcza przyznane odznaczenia i wyróżnienia);
- zakończenie uroczystości.

10. WRĘCZANIE PATENTU DOWÓDCY OKRĘTU LUB JEDNOSTKI POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

Oficer, który jest wyznaczony po raz pierwszy na stanowisko dowódcy okrętu MW, otrzymuje od Dowódcy Generalnego RSZ lub jego przedstawiciela patent dowódcy okrętu MW, symbolizujący jego kwalifikacje.

Uroczystość wręczenia oficerowi patentu dowódcy okrętu MW odbywa się w Salonie Kaprów Okrętu Muzeum ORP „Błyskawica”²⁵. W uroczystości powinien uczestniczyć przełożony oficera.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przedstawienie oficera otrzymującego patent dowódcy okrętu MW (*przełożony przedstawia oficera Dowódcy Generalnemu RSZ lub jego przedstawicielowi*);
- odczytanie rozkazu (decyzji) o przyznaniu patentu dowódcy okrętu MW (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz /decyzję/*);
- wręczenie patentu dowódcy okrętu MW (*Dowódca Generalny RSZ lub jego przedstawiciel wręczając patent i wygłasza formułę: „**Panie /Pani/ /stopień wojskowy/, jestem przekonany, że okręty, którymi będzie Pan /Pani/ dowodzić, będą godnie reprezentowały banderę wojenną na wszystkich morzach i oceanach świata**”. Oficer odbierający patent odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”*);
- wykonanie pamiątkowej fotografii;
- zakończenie spotkania.

Osoba wyznaczona po raz pierwszy na stanowisko dowódcy jednostki pomocniczej MW otrzymuje patent dowódcy, który wręcza dowódca dywizjonu jednostek pomocniczych MW. Ceremonia odbywa się w sposób wyżej opisany.

11. ZDAWANIE I OBEJMOWANIE STANOWISKA DOWÓDCY OKRĘTU LUB JEDNOSTKI POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

Zdanie i objęcie stanowiska dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) MW powinno odbyć się po powrocie okrętu (jednostki pomocniczej) MW z morza. Wskazane jest, aby w ostatnim wyjściu w morze dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) MW zdającego obowiązki towarzyszył mu dowódca, który obejmie te obowiązki.

²⁵ Uroczystość może się odbyć w innym miejscu wskazanym przez organizatora uroczystości.

Uroczystość zdania i objęcia stanowiska odbywa się na okręcie (jednostce pomocniczej) MW w obecności przełożonego dowódcy okrętu oraz załogi okrętu (jednostki pomocniczej) MW.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie przełożonego (po przybyciu na miejsce zbiórki przełożonego wraz z dowódcą obejmującym stanowisko, dowódca zdający okręt /jednostkę pomocniczą/ MW składa meldunek: „**Panie /Pani/ /stopień wojskowy/ melduje załogę na zbiórce z okazji zdania i objęcia stanowiska dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ Marynarki Wojennej**”, przełożony zajmuje miejsce przed frontem szyku i wita się z załogą);
- przekazanie obowiązków dowódcy okrętu (jednostki pomocniczej) MW (po przywitaniu, dowódca zdający stanowisko zajmuje miejsce po prawej stronie przełożonego, a obejmujący po lewej – obaj w odstępnie jednego kroku. Zdający stanowiska podaje komendę: „**BACZNOŚĆ**”, po której przełożony przedstawia informację: „**Rozkazem dowódcy Marynarki Wojennej wasz dowódca, /stopień, imię i nazwisko/, został przeniesiony /została przeniesiona/ na inne stanowisko służbowe. Na dowódcę /nazwa okrętu lub jednostki pomocniczej MW/ został wyznaczony /została wyznaczona/ /stopień, imię i nazwisko/**”. Po przedstawieniu informacji przez przełożonego nowy dowódca podaje komendę: „**Załoga, na moją komendę – SPOCZNIJ**”);
- przekazanie znaku dowódcy okrętu²⁶ (zastępca dowódcy okrętu MW podaje znak dowódcy okrętu przełożonemu, który wręcza go dowódcy zdającemu obowiązki. Następnie podaje przełożonemu nowy znak, który wręcza go dowódcy obejmującemu obowiązki wypowiadając formułę: „**Wręczam Panu /Pani/ /stopień wojskowy/ znak dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ Marynarki Wojennej, symbol sprawowania władzy nad okrętem /jednostką pomocniczą/ i jego załogą**”. Dowódca odbiera znak i odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”);
- przemówienia okolicznościowe (przełożony składa podziękowanie dowódcy zdającemu stanowisko oraz informuje załogę o przebiegu służby nowego dowódcy. Następnie dowódca zdający obowiązki dziękuje załodze za wspólną służbę, a obejmujący wita ją w krótkim wystąpieniu, po czym nowy dowódca dokonuje wpisu w „Dzienniku Zdarzeń”, który podpisują zdający i obejmujący obowiązki);
- wykonanie wspólnego zdjęcia i dokonanie wpisu w Księdze Pamiątkowej Okrętu (Jednostki Pomocniczej) MW lub Kronice Okrętu (Jednostki Pomocniczej) MW;
- zakończenie uroczystości (nowy dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW melduje przełożonemu zakończenie uroczystości i odprowadza go oraz dowódcę, którego zastąpił do trapu. W czasie schodzenia po trapie dowódcy, który zdał obowiązki włącza się syrenę okrętową i oddaje się honory świstem trapowym).

²⁶ Dotyczy również jednostki pomocniczej MW.

12. POŻEGNANIE CZŁONKA ZAŁOGI OKRĘTU LUB JEDNOSTKI POMOCNICZEJ MARYNARKI WOJENNEJ

Pożegnanie członka załogi okrętu (jednostki pomocniczej) MW kończącego służbę wojskową, odchodzącego do służby na innym okręcie (jednostce pomocniczej) MW lub do służby w innej jednostce (instytucji) wojskowej powinno odbywać się na okręcie (jednostce pomocniczej) MW, na którym pełnił służbę.

Uroczystość pożegnania odbywa się w obecności przełożonego oraz załogi okrętu (jednostki pomocniczej) MW podczas ceremonii podniesienia bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW).

W uroczystości mogą uczestniczyć przedstawiciele rodziny żegnanego członka załogi okrętu (jednostki pomocniczej) MW.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie przełożonego (*przełożony przybywa na miejsce zbiórki załogi w towarzystwie dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW*);
- rozpoczęcie ceremonii podniesienia bandery wojennej (*zastępca dowódcy okrętu /jednostki pomocniczej/ MW składa meldunek przełożonemu: „**Panie /Pani/ /stopień wojskowy/, zastępca dowódcy /stopień wojskowy, nazwisko/ melduje załogę /nazwa okrętu lub jednostki pomocniczej MW/ na zbiórce do podniesienia bandery i pożegnania /stopień, imię i nazwisko/, zwalnianego z zawodowej służby wojskowej /podaje inny powód pożegnania/”, przełożony zajmuje miejsce przed frontem szyku i wita się z załogą. Żołnierz żegnany występuje z szyku i staje z prawej strony przełożonego***);
- podniesienie bandery wojennej (bandery jednostek pomocniczych MW);
- odczytanie decyzji lub rozkazów (*po podniesieniu bandery wyznaczona osoba odczytuje stosowne decyzje /rozkazy/*);
- przemówienia okolicznościowe (*dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW przedstawia przebieg służby żegnanego członka załogi, a przełożony dziękuje żegnanemu za dotychczasową służbę*)²⁷;
- wykonanie wspólnego zdjęcia i dokonanie wpisu w Księdze Pamiątkowej Okrętu (Jednostki Pomocniczej) MW lub Kronice Okrętu (Jednostki Pomocniczej) MW;
- zakończenie uroczystości (*dowódca okrętu /jednostki pomocniczej/ MW melduje przełożonemu jej zakończenie i odprowadza go oraz żegnanego żołnierza do trapu. W czasie schodzenia po trapie żołnierza żegnanego włącza się syrenę okrętową i oddaje się honory świstem trapowym*)²⁸).

²⁷ W trakcie uroczystości głos może zabrać również Mąż Zaufania jednostki (instytucji) wojskowej właściwego korpusu osobowego.

²⁸ Honory świstem trapowym oddaje się żołnierzowi, któremu on przysługuje zgodnie z „Regulaminem służby na okrętach Marynarki Wojennej Rzeczypospolitej Polskiej”.

B. CEREMONIAŁ LOTNICZY ORAZ WOJSK SPECJALNYCH

1. PIERWSZY SAMODZIELNY LOT SAMOŁOTEM LUB ŚMIGŁOWCEM WOJSKOWYM

Pierwsze samodzielne loty samolotem lub śmigłowcem wojskowym odbywają się w jednostkach wojskowych SP, zgodnie z programem szkolenia WSOSP.

Bezpośrednio po zakończeniu lotów na lotnisku zarządza się zbiórkę całej eskadry (skrzydła szkolnego). Podchorążowie, którzy wykonywali w tym dniu pierwsze samodzielne loty samolotem lub śmigłowcem wojskowym, stają na zbiórce w szeregu na prawym skrzydle.

W uroczystości bierze udział rektor-komendant WSOSP, komendant centrum szkolenia SP, dowódca ośrodka szkolenia lotniczego lub ich przedstawiciele.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie przełożonego (po przybyciu na miejsce zbiórki przełożonego dowódca eskadry /skrzydła szkolnego/ składa meldunek: „**Panie /Pani/** /stopień wojskowy/ **dowódca eskadry** /stopień wojskowy, nazwisko/ **melduje stan osobowy** /nazwa jednostki wojskowej/ **na zbiórce z okazji wykonania pierwszych samodzielnych lotów przez podchorążych Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych**”, przełożony zajmuje miejsce przed frontem szyku i wita się z żołnierzami. Po przywitaniu dowódca eskadry /skrzydła szkolnego/ zajmuje miejsce po prawej stronie wyższego przełożonego);
- wystąpienie z szyku podchorążych, którzy wykonali pierwszy samodzielny lot (dowódca eskadry /skrzydła szkolnego/ wydaje komendę do wystąpienia przed szyk podchorążych, którzy po wystąpieniu zatrzymują się we wskazanym miejscu);
- przemówienie okolicznościowe przełożonego (przełożony wygłasza krótkie przemówienie oraz podchodzi do podchorążych i składa im gratulacje z okazji wykonania pierwszych samodzielnych lotów);
- przemówienie przedstawiciela podchorążych;
- wykonanie wspólnego zdjęcia i dokonanie wpisu do osobistego dziennika lotów (wpis dokonuje się w rozdziale pt. „Kontrola”, podając typ i numer samolotu, stopień, imię i nazwisko instruktora oraz mechanika, pod wpisem podpisy składają przełożeni i koledzy)²⁹;
- zakończenie uroczystości³⁰.

2. POŻEGNALNY LOT PILOTA WOJSKOWEGO

Pożegnalny lot może odbyć się w macierzystej jednostce lotniczej pilota wojskowego. Na jego odbycie wymagana jest zgoda przełożonego. Decyzję o wykonaniu ostatniego lotu może wydać przełożony wyższego szczebla, który w strukturach organizacyjnych posiada jednostkę lotniczą. Żołnierze z grupy

²⁹ Wykonanie pierwszych samodzielnych lotów należy odnotować w Kronice Jednostki Wojskowej.

³⁰ Po zakończeniu oficjalnej części uroczystości w jednostce lotniczej może odbyć się spotkanie okolicznościowe.

personelu latającego pełniący służbę w sztabach, od związku taktycznego wzwyż, wykonują pożegnalny lot w jednej z podległych jednostek lotniczych.

Pilot, jeżeli nie ma przeciwwskazań natury zdrowotnej, wykonuje pożegnalny lot na samolocie lub śmigłowcu, który posiada podwójny układ sterowania. W pożegnalnym locie pilota uczestniczy instruktor (powinien nim być przełożony pilota, mający uprawnienia do wykonywania lotów).

Pilot przybywa na lotnisko w specjalnym ubiorze i uczestniczy w czynnościach związanych z przygotowaniem do lotu. Gdy jest gotowy do odbycia lotu, podchodzi do dowódcy jednostki lotniczej i składa stosowny meldunek. Dowódca jednostki lotniczej po udzieleniu wskazówek dotyczących lotu wygłasza formułę: „**Do lotu pożegnalnego startuje** (stopień, imię i nazwisko), **który po** (podaje liczbę) **latach służby w lotnictwie odchodzi z szeregów personelu latającego**”. Następnie pilot występuje z szyku i wsiada do samolotu lub śmigłowca wraz z instruktorem.

Lot odbywa się według ogólnie obowiązujących zasad i zgodnie z programem szkolenia lotniczego po kręgu nad lotniskiem. Przed podejściem do lądowania samolot (śmigłowiec) przelatuje wzdłuż pasa startowego na wysokości nie mniejszej niż 100 metrów, wykonując trzy kolejne przechylenia. W czasie lotu pożegnalnego pilot wzywa drogą radiową wojskowe i cywilne punkty dowodzenia oraz kontroli powietrznej danego rejonu i dziękuje im za dowodzenie i zabezpieczenie lotów.

Po wylądowaniu pilot opuszcza kabinę i żegna się z samolotem (śmigłowcem) przez dotyk kadłuba otwartą dłonią oraz składa podziękowanie instruktorowi, z którym odbył pożegnalny lot i technikowi samolotu za dobre przygotowanie maszyny do lotu.

Następnie odbywa się uroczystość oficjalnego zakończenia przez pilota wykonywania lotów w powietrzu podczas służby w WP. Uroczystość odbywa się na lotnisku wojskowym.

W uroczystości powinien uczestniczyć – w miarę możliwości – cały stan osobowy macierzystej jednostki lotniczej oraz przełożony, dowódca jednostki lotniczej, przedstawiciele duszpasterstw wojskowych oraz rodzina pilota.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie przełożonego (po przybyciu przełożonego dowódca jednostki wojskowej SP składa meldunek: „**Panie /Pani/** /stopień wojskowy/ **melduje stan osobowy** /nazwa jednostki wojskowej/ **na zbiórce z okazji wykonania pożegnalnego lotu przez** /stopień, imię i nazwisko/”, przełożony zajmuje miejsce przed frontem szyku i wita się z żołnierzami. Po przywitaniu dowódca jednostki lotniczej zajmuje miejsce po prawej stronie przełożonego);
- wystąpienie z szyku pilota, który odbył pożegnalny lot (pilot podchodzi do przełożonego i składa mu meldunek: „**Panie /Pani/** /stopień wojskowy przełożonego/ – /stopień i nazwisko pilota/ **melduję wykonanie ostatniego lotu w lotnictwie wojskowym**”, który następnie podaje przełożonemu osobisty dziennik lotów w celu dokonania w nim stosownego wpisu);
- przemówienie okolicznościowe przełożonego (przełożony dziękuje za dotychczasową służbę i składa gratulacje pilotowi, który staje po jego lewej stronie)³¹;

³¹ W trakcie uroczystości głos może zabrać również Mąż Zaufania jednostki (instytucji) wojskowej właściwego korpusu osobowego.

- odczytanie okolicznościowego rozkazu i wręczenie wyróżnień (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz o wyróżnieniu pilota, wyróżnienie wręcza przełożony, następnie do pilota podchodzi delegacja przedstawicieli pilotów, techników oraz personelu zabezpieczenia lotów i wręcza wiązanek kwiatów*)³²;
- przemówienie pilota;
- wykonanie wspólnego zdjęcia i dokonanie wpisu do osobistego dziennika lotów (*wpis dokonuje się w rozdziale pt. „Kontrola”, podając typ i numer samolotu, stopień, imię i nazwisko instruktora oraz mechanika, pod wpisem podpisy składają przełożeni i koledzy*)³³;
- zakończenie uroczystości³⁴.

3. WYKONANIE POŻEGNALNEGO SKOKU ZE SPADOCHRONEM

Żołnierze posiadający uprawnienia do odbywania skoków ze spadochronem, bezpośrednio przed zakończeniem służby wojskowej, mogą oddać pożegnalny skok na lotnisku znajdującym się zazwyczaj przy macierzystej jednostce lotniczej. Na jego odbycie jest wymagana zgoda przełożonego.

W przypadku żołnierzy pełniących służbę w sztabach, od związku taktycznego wzwyż, wykonanie pożegnalnego skoku ze spadochronem może odbyć się na lotnisku jednej z podległych jednostek lotniczych.

Żołnierz, który ma odbyć pożegnalny skok ze spadochronem, przybywa na lotnisko w ubiorze ćwiczebnym i uczestniczy w czynnościach związanych z przygotowaniem do skoku (pobiera spadochron z magazynu i po wyjęciu z torby transportowej przygotowuje go do założenia).

Po udzieleniu instruktażu przez kierownika skoków i po stwierdzeniu przez lekarza braku przeciwwskazań do odbycia skoku spadochronowego, żołnierz podchodzi do dowódcy jednostki wojskowej i składa stosowny meldunek. Dowódca jednostki wojskowej wygłasza formułę: **„Pożegnalny skok spadochronowy wykonuje (stopień, imię i nazwisko), który po (podaje liczbę) latach służby w (rodzaj sił zbrojnych lub nazwa jednostki wojskowej) kończy służbę wojskową”**.

Po wygłoszonej formule żołnierz zakłada samodzielnie spadochron, podchodzi do 1, 2 i 3 linii kontroli, gdzie jest sprawdzany przez instruktorów spadochronowych. Po komendzie ostatniego instruktora: **„Wylot, do samolotu – MARSZ”**, wsiada na pokład samolotu lub śmigłowca. Pożegnalny skok ze spadochronem zabezpiecza na pokładzie statku powietrznego wskazany przez niego instruktor spadochronowy³⁵.

Po wylądowaniu żołnierz zdejmuje spadochron, zwija czaszę i podchodzi z nią do dyżurnego zrzutowiska – w jego obecności pakuje spadochron do torby transportowej w taki sposób, aby skrawek czaszy wystawał poza nią. Wypisuje „Metrykę skoków” i chowa ją do kieszonki. Następnie przykłęka na prawe kolano, całuje wystający rąbek czaszy spadochronu i wypowiada słowa: **„Niech służy szczęśliwie innym”**. Po tej czynności dyżurny zrzutowiska zabiera spadochron.

³² Następuje odtworzenie „*Marsza Lotników*”.

³³ Wykonanie pożegnalnego lotu należy odnotować w Kronice Jednostki Wojskowej.

³⁴ Po zakończeniu oficjalnej części uroczystości w jednostce lotniczej może odbyć się spotkanie okolicznościowe.

³⁵ Wysokość skoku ze spadochronem oraz czas opóźnienia ustalane są według możliwości (kwalifikacji) skaczącego żołnierza.

Następnie odbywa się uroczystość oficjalnego zakończenia przez żołnierza skoków ze spadochronem. Uroczystość odbywa się na lotnisku wojskowym.

W uroczystości powinien uczestniczyć – w miarę możliwości – cały stan osobowy macierzystej jednostki wojskowej oraz przełożony, dowódca jednostki wojskowej, przedstawiciele duszpasterstw wojskowych oraz może uczestniczyć rodzina żołnierza.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie przełożonego (po przybyciu przełożonego dowódca jednostki wojskowej składa meldunek, np.: „**Panie /Pani/** /stopień wojskowy/ **melduję stan osobowy** /nazwa jednostki wojskowej/ **na zbiórce z okazji wykonania pożegnalnego skoku ze spadochronem przez** /stopień, imię i nazwisko/”, przełożony zajmuje miejsce przed frontem szyku i wita się z żołnierzami. Po przywitaniu dowódca jednostki wojskowej zajmuje miejsce po prawej stronie przełożonego);
- wystąpienie z szyku żołnierza, który odbył pożegnalny skok ze spadochronem (żołnierz podchodzi do przełożonego i składa mu meldunek, np.: „**Panie /Pani/** /stopień wojskowy przełożonego/ – /stopień i nazwisko żołnierza/ **melduje wykonania ostatniego skoku ze spadochronem podczas służby w** /rodzaj sił zbrojnych lub nazwa jednostki wojskowej/”);
- przemówienie okolicznościowe przełożonego (dziękuje on za wzorową służbę w RSZ lub jednostce wojskowej i wręcza „Certyfikat wykonanych skoków” z uwzględnieniem skoku pożegnalnego. Żołnierz po odebraniu certyfikatu staje po lewej stronie przełożonego)³⁶;
- odczytanie okolicznościowego rozkazu i wręczenie wyróżnień (wyznaczona osoba odczytuje rozkaz o wyróżnieniu żołnierza, które wręcza przełożony, następnie do żołnierza podchodzi delegacja żołnierzy z macierzystej jednostki wojskowej i wręcza wiązanek kwiatów);
- przemówienie żołnierza;
- wykonanie wspólnego zdjęcia³⁷;
- zakończenie uroczystości³⁸.

³⁶ W trakcie uroczystości głos może zabrać również Mąż Zaufania jednostki (instytucji) wojskowej właściwego korpusu osobowego.

³⁷ Wykonanie pożegnalnego skoku ze spadochronem należy odnotować w Kronice Jednostki Wojskowej.

³⁸ Po zakończeniu oficjalnej części uroczystości w jednostce lotniczej może odbyć się spotkanie okolicznościowe.

ROZDZIAŁ VII

UROCZYŚCIOŚCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNYM, PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM LUB RELIGIJNYM

1. UROCZYŚCIOŚCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNYM

1) SKŁADANIE WIEŃCÓW I WIĄZANEK PRZED POMNIKAMI, TABLICAMI PAMIĄTKOWYMI ORAZ W MIEJSCACH PAMIĘCI NARODOWEJ

Złożenie wieńców i wiązanek przed pomnikami i tablicami pamiątkowymi oraz w miejscach pamięci narodowej¹, jest wyrazem oddania hołdu i upamiętnienia osób oraz wydarzenia, któremu uroczystość jest poświęcona.

Ceremonia złożenia wieńców i wiązanek jest najczęściej jednym z elementów uroczystości o charakterze patriotycznym lub patriotyczno-religijnym, np. apeli pamięci, apeli poległych, odsłonięcia pomnika, tablicy pamiątkowej i innych miejsc pamięci narodowej oraz uroczystych odpraw wart i uroczystej zmiany posterunku honorowego przed GNŻ.

Organizując uroczystość złożenia wieńców i wiązanek, należy pamiętać o zasadach ustawiania delegacji składających wieńce. W Polsce zasady procedencji nie są arbitralnie ustalone. Podczas składania wieńców i wiązanek stosowane są (zwyczajowo) następujące zasady:

- zasada „osobistej obecności”, która polega na tym, że w przypadku braku obecności Prezydenta RP podczas uroczystości – Marszałek Sejmu RP, Marszałek Senatu RP i Prezes RM, składają wieńce przed przedstawicielem Prezydenta RP;
- zasada „pierwszeństwa urzędu, a nie osoby”, która polega na tym, że jako pierwszy składany jest wieniec od delegacji stojącej najwyżej w hierarchii.

Kolejność ustawiania delegacji oraz sposób składania wieńców i wiązanek, organizator uroczystości ustala mając na względzie jedną z wyżej wymienionych zasad². Ustalając kolejność delegacji organizator uroczystości powinien kierować się taktem oraz następującymi regułami: władza świecka przed duchowną, ustawodawcza przed wykonawczą w obrębie danego szczebla (centralny, wojewódzki, powiatowy, gminny), szef zawsze przed zastępcą, ale wiceszef wyższego szczebla terytorialnego (np. województwa) lub organizacyjnego przed szefem szczebla niższego³.

Ze względu na rodzaj i charakter uroczystości dopuszcza się możliwość udzielenia pierwszeństwa delegacji szczególnie związanej z obchodzoną uroczystością, np. delegacja weteranów może jako pierwsza złożyć wieniec z okazji

¹ Złożenie wieńców i wiązanek przed pomnikami i tablicami pamiątkowymi oraz w miejscach pamięci narodowej przez oficjalne delegacje zagraniczne zostało opisane w rozdziale II.

² Gdy program uroczystości przewiduje wystąpienia, to podczas nieobecności Prezydenta RP jego przedstawiciel może jako pierwszy odczytać osobiste przesłanie Prezydenta RP.

³ Kolejność ustawienia delegacji do składania wieńców i wiązanek podczas uroczystości organizowanych przez WP zawiera załącznik nr 9.

Dnia Weterana oraz delegacja zagraniczna może być ustawiona przed delegacją polską⁴.

Uroczystość złożenia wieńców i wiązanek w miejscu pamięci narodowej odbywa się przy udziale wojskowej asysty wojskowej zgodnie z zasadami jej uczestnictwa w uroczystościach o charakterze patriotycznym lub patriotyczno-religijnym.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

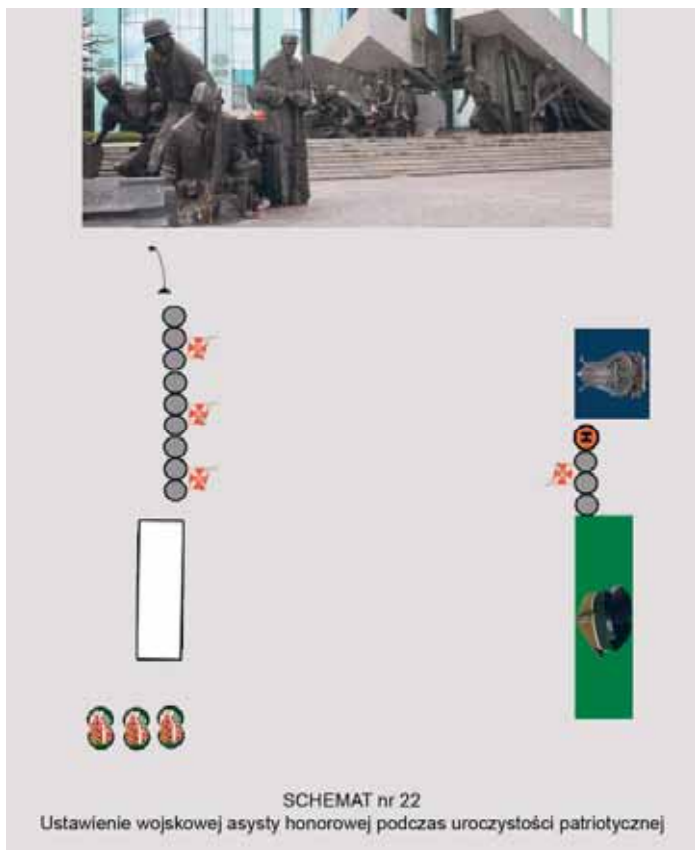
- wystawienie posterunku honorowego (*wystawienie posterunku powinno nastąpić pół godziny przed rozpoczęciem uroczystości, a zmiana posterunku na pięć minut przed jej rozpoczęciem*);
- wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (*poczty sztandarowe zajmują wyznaczone miejsca*);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wprowadzenie asysty następuje 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości*);
- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- rozpoczęcie uroczystości (*odegranie hymnu RP lub odegranie przez trębacza „Hasła WP”*);
- złożenie wieńców i wiązanek (*żołnierze z wieńcami i wiązkami występują oraz ustawiają się na wprost pomnika /tablicy pamiątkowej lub miejsca pamięci narodowej/. Członkowie delegacji zajmują miejsca za wyznaczonymi żołnierzami albo niosą sami wieńiec lub wiązkę, ustawiając się za ostatnim z żołnierzy. Werbliści grają „Tremolo”, żołnierze i delegacje podchodzą do pomnika /tablicy pamiątkowej lub miejsca pamięci narodowej/ i składają wieńce i wiązanki. Przewodniczący delegacji po złożeniu przez żołnierza wieńca /wiązanki/ może podejść i poprawić znajdującą się na nim szarfę, następnie wraca na poprzednie miejsce. Żołnierz po złożeniu wieńca /wiązanki/ oddaje honory i odchodzi na wyznaczone miejsce. Następnie delegacja oddaje honory przez skłon głowy⁵ i odchodzi na poprzednie miejsce⁶);*
- odegranie sygnału „Cisza” lub „Śpij Kolego”;
- odegranie utworu okolicznościowego⁷;
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;
- odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- zakończenie uroczystości.

⁴ Stosowanie tego rodzaju rozwiązań podczas uroczystości z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych wymaga uzyskania akceptacji odpowiednich kancelarii (chodzi o Kancelarię Prezydenta RP, Kancelarię Sejmu RP, Kancelarię Senatu RP i Kancelarię Prezesa RM).

⁵ Delegacja wojskowa składająca wieńiec lub wiązkę – po złożeniu ich równocześnie salutuje, wykonuje zwrot w prawą lub lewą stronę i odchodzi na poprzednie miejsce.

⁶ Gdy w miejscu uroczystości składania wieńców i wiązanek jest wyłożona księga pamiątkowa, przewodniczący delegacji, po złożeniu wieńca lub wiązanki – dokonuje w niej wpisu.

⁷ Podczas uroczystości, których organizatorem jest WP następuje odegranie (odtworzenie) „Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego”.

Jeżeli scenariusz uroczystości przewiduje przemówienia okolicznościowe, modlitwy itp. wówczas mogą one odbyć się po odegraniu (odtworzenie) **hymnu RP („Hasła WP”)**. W takim przypadku ceremonia złożenia wieńców i wiązanek jest ostatnim elementem uroczystości.

2) APEL PAMIĘCI LUB APEL POLEGŁYCH

Apel pamięci lub apel poległych⁸ przeprowadza się z okazji świąt państwowych i wojskowych oraz rocznic historycznych wydarzeń. Apel może być także elementem uroczystości o charakterze patriotycznym lub patriotyczno-religijnym.

Do udziału w apelu można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież i innych partnerów społecznych.

⁸ O apelu pamięci mówimy, kiedy w jego treści przywoływane są osoby związane z wydarzeniem historycznym, które nie poległy w boju. Jeżeli w treści apelu (w przeważającej jego części) wymienia się tych, którzy polegli podczas działań wojennych mówimy wówczas o apelu poległych.

Apel przeprowadza się w miejscach związanych z dziejami narodu polskiego, na cmentarzach wojennych, przy pomnikach i tablicach pamiątkowych upamiętniających poległych żołnierzy polskich oraz chwałę oręża polskiego.

Tekst apelu⁹ odczytuje się powoli i wyraźnie¹⁰. Po zawołaniu: „**Stanie do apelu**” żołnierze stojący w szyku kompanii honorowej odpowiadają np. „**Polegli na polu chwały**”, „**Chwała bohaterom**”, „**Zginęli śmiercią męczeńską**”, „**Zginęli śmiercią marynarza**”, „**Zginęli śmiercią lotnika**” „**Cześć ich pamięci**”. Po odpowiedzi żołnierzy werbliści grają „**Tremolo**” (po ostatniej odpowiedzi „**Tremolo**” grane jest trzykrotnie).

Apel pamięci lub apel poległych można łączyć z uroczystym capstrzykiem, odsłonięciem pomników, tablic pamiątkowych i innych miejsc pamięci narodowej oraz ze składaniem wieńców i wiązanek. Apel odbywa się przy udziale wojskowej asysty honorowej zgodnie z zasadami jej uczestnictwa w uroczystościach o charakterze patriotycznym lub patriotyczno-religijnym.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wystawienie posterunku honorowego (*wystawienie posterunku powinno nastąpić pół godziny przed rozpoczęciem uroczystości, a zmiana posterunku na pięć minut przed jej rozpoczęciem*);
- wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (*poczty sztandarowe zajmują wyznaczone miejsca*);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wprowadzenie asysty następuje 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości*);
- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- rozpoczęcie uroczystości (*odegranie hymnu RP lub „Hasła WP”*);
- przemówienie organizatora uroczystości (*organizator wita uczestników uroczystości*);
- przemówienia okolicznościowe¹¹;
- odczytanie tekstu apelu pamięci lub apelu poległych (*wojskowa asysta honorowa oddaje honory, oficer z jednostki /instytucji/ wojskowej wystawiającej wojskową asystę honorową odczytuje tekst apelu. Po odczytaniu tekstu apelu oficer czytający apel podaje komendę: „Dla uczczenia /z okazji/ (nazwa upamiętnianego wydarzenia)*

⁹ Projekt tekstu apelu powinien być opracowywany przez organizatorów uroczystości i przekazany do dowódcy garnizonu, kierującego na nią wojskową asystę honorową lub do dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej, który wystawia wojskową asystę honorową. Przed odczytaniem projektu treści apelu należy przesłać do zatwierdzenia dyrektorowi komórki organizacyjnej MON realizującej zadania z zakresu ceremoniału wojskowego. Do zatwierdzenia powinna być przesłana proponowany projekt treści apelu w formie elektronicznej lub drukowanej na co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem uroczystości. Tekst apelu, który nie został zatwierdzony, nie może być odczytywany podczas uroczystości z udziałem wojskowej asysty honorowej.

¹⁰ Jeżeli w uroczystości bierze udział wojskowa asysta honorowa tekst apelu powinien być odczytywany przez oficera z jednostki wojskowej wystawiającej asystę. Podczas uroczystości organizowanych przez komendantów szkół podoficerskich tekst apelu może być odczytany przez podoficera.

¹¹ Jeżeli organizatorzy apelu przewidzieli odmówienie modlitwy, to po zakończeniu oficjalnych przemówień kapelan odmawia modlitwy (w przypadku uczestniczenia w uroczystości duchownych różnych wyznań modlitwy odmawiane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości).

– **SALWA HONOROWA**". Po oddaniu salwy honorowej, trębacz gra „**Hasło WP**”);

- złożenie wieńców i wiązanek;
- odegranie sygnału „**Cisza**” lub „**Śpij Kolego**”;
- odegranie utworu okolicznościowego¹²;
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej
- odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- zakończenie uroczystości.

3) NADANIE IMIENIA ZWIĄZANEGO Z TRADYCJAMI ORĘŻA POLSKIEGO

Nadanie imienia związanego z tradycjami oręża polskiego różnego rodzaju budowiom o charakterze publicznym (np. szkołom, ulicom, placom, skwerom, mostom, muzeom, salom tradycji), statkom powietrznym i pływającym¹³, może być zorganizowane z udziałem wojskowej asysty honorowej, zgodnie z zasadami jej uczestnictwa w uroczystościach o charakterze patriotycznym lub patriotyczno-religijnym.

Uroczystość taka może być połączona z apelem pamięci lub apelem poległych, odsłonięciem pomnika lub tablicy pamiątkowej i zorganizowana w rocznicę historycznych wydarzeń związanych z osobą lub wydarzeniem, którego imię jest nadawane.

Do udziału w tych uroczystości można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstwa wojskowego, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież i innych partnerów społecznych.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wystawienie posterunku honorowego przy tablicy pamiątkowej lub pomniku¹⁴ (*wystawienie posterunku powinno nastąpić pół godziny przed rozpoczęciem uroczystości, a zmiana posterunku na pięć minut przed jej rozpoczęciem*);
- wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (*poczty sztandarowe zajmują wyznaczone miejsca*);
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wprowadzenie asysty następuje 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości*);
- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- rozpoczęcie uroczystości (*odegranie hymnu RP lub „Hasła WP”*);
- przemówienie organizatora uroczystości (*organizator wita uczestników uroczystości*);
- odczytanie decyzji o nadaniu imienia (*wyznaczona osoba lub przedstawiciel urzędu nadającego imię odczytuje treść dokumentu o nadaniu imienia*);

¹² Podczas uroczystości, których organizatorem jest WP następuje odegranie (odtworzenie) „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”.

¹³ Nie dotyczy nadania imienia patrona jednostce wojskowej.

¹⁴ Jeżeli znajdują się w miejscu uroczystości lub będą odsłaniane w jej trakcie.

- przemówienia okolicznościowe¹⁵;
- dokonanie aktu odsłonięcia pomnika lub tablicy pamiątkowej (*trębacz gra sygnał „Bacność”, wojskowa asysta honorowa oddaje honory, osoba /osoby/ dokonująca aktu odsłonięcia zdejmuje wstęgę /szarfę/, trębacz gra „Hasło WP”*);
- odegranie utworu okolicznościowego¹⁶;
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;
- odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- zakończenie uroczystości.

2. UROCZYŚCOCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM

1) WMUROWANIE AKTU EREKCYJNEGO I KAMIENIA WĘGIELNEGO

Uroczystość wmurowania aktu erekcyjnego często bywa połączona z wmurowaniem kamienia węgielnego, czyli symbolicznego pierwszego elementu w budowanym obiekcie.

Do udziału w uroczystości wmurowania aktu erekcyjnego i kamienia węgielnego można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież i innych partnerów społecznych.

Wmurowanie aktu erekcyjnego i kamienia węgielnego odbywa się przy udziale wojskowej asysty honorowej zgodnie z zasadami jej uczestnictwa w uroczystościach o charakterze patriotycznym lub patriotyczno-religijnym.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wprowadzenie asysty następuje 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości*);
- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- rozpoczęcie uroczystości (*odegranie hymnu RP lub „Hasła WP”*);
- przemówienie organizatora uroczystości (*organizator wita uczestników uroczystości*);
- przemówienia okolicznościowe¹⁷;
- odczytanie aktu erekcyjnego (*trębacz gra sygnał „Bacność”, wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, wyznaczona osoba odczytuje akt erekcyjny. Następnie osoby wytypowane przez organizatora*

¹⁵ Jeżeli organizatorzy uroczystości przewidzieli odmówienie modlitwy, to po zakończeniu oficjalnych przemówień kapelan odmawia modlitwy (w przypadku uczestniczenia w uroczystości duchownych różnych wyznań modlitwy odmawiane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości).

¹⁶ Podczas uroczystości, których organizatorem jest WP następuje odegranie (odtworzenie) „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”.

¹⁷ Jeżeli organizatorzy uroczystości przewidzieli odmówienie modlitwy, to po zakończeniu oficjalnych przemówień kapelan odmawia modlitwy (w przypadku uczestniczenia w uroczystości duchownych różnych wyznań modlitwy odmawiane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości).

uroczystości składają podpisy na akcie erekcyjnym, który zostaje umieszczony w specjalnym pojemniku);

- *ceremonia wmurowania aktu erekcyjnego i kamienia węgielnego (wojskowa asysta honorowa oddaje honory, osoby wyznaczone przez organizatora uroczystości dokonują wmurowania aktu erekcyjnego i kamienia węgielnego, trębacz gra „Hasło WP”);*
- *odegranie utworu okolicznościowego¹⁸;*
- *odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;*
- *odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;*
- *zakończenie uroczystości.*

2) ODSŁONIĘCIE POMNIKÓW, TABLIC PAMIĄTKOWYCH I INNYCH MIEJSC PAMIĘCI NARODOWEJ

Odsłonięcie pomników, tablic pamiątkowych i innych miejsc pamięci narodowej jest zazwyczaj organizowane z okazji rocznic historycznych wydarzeń.

Do udziału w tych uroczystościach można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież i innych partnerów społecznych.

Sposób okrycia pomnika, tablicy pamiątkowej przed odsłonięciem uzależniony jest od możliwości organizacyjnych i technicznych¹⁹.

Uroczystość może być połączona z apelem pamięci lub apelem poległych, które są związane z odsłanianym pomnikiem lub tablicą pamiątkową.

Odsłonięcie pomników, tablic pamiątkowych i innych miejsc pamięci narodowej odbywa się przy udziale wojskowej asysty honorowej zgodnie z zasadami jej uczestnictwa w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- *wystawienie posterunku honorowego (wystawienie posterunku powinno nastąpić pół godziny przed rozpoczęciem uroczystości, a jego zmiana na pięć minut przed jej rozpoczęciem);*
- *wprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych (poczty sztandarowe zajmują wyznaczone miejsca);*
- *wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (wprowadzenie asysty następuje 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości);*

¹⁸ Podczas uroczystości, których organizatorem jest WP następuje odegranie (odtworzenie) „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”.

¹⁹ Przyjmuje się, że do tego celu wystarczy przepasanie (przesłonięcie) odsłanianego obiektu wstęgą (szarfą) o barwie biało-czerwonej, którą przymocowuje się w górnym prawym rogu pomnika (tablicy pamiątkowej) i przeciąga skośnie do jego dolnego lewego rogu. W przypadku innych obiektów pamięci narodowej można wykorzystać wstęgę (szarfę) o barwie biało-czerwonej, którą podczas odsłonięcia obiektu przecina się nożyczkami.

- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- rozpoczęcie uroczystości (*odegranie hymnu RP lub odegranie przez trębacza „Hasła WP”*);
- przemówienie organizatora uroczystości (*organizator wita uczestników uroczystości*);
- przemówienia okolicznościowe²⁰;
- odświeżenie pomnika lub tablicy pamiątkowej (*trębacz gra sygnał „Bacność”, wojskowa asysta oddaje honory, osoba /osoby/ dokonująca aktu odświeżenia zdejmuje wstęgę /szarfę/, trębacz gra „Hasło WP”*);
- poświęcenie pomnika lub tablicy pamiątkowej (*duchowny /duchowni/ odmawia modlitwy i dokonuje jego poświęcenia*);
- złożenie wieńców i wiązanek;
- odegranie utworu okolicznościowego²¹;
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;
- odprowadzenie sztabdarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- zakończenie uroczystości.

3) POŚWIĘCENIE WYBUDOWANYCH OBIEKTÓW WOJSKOWYCH I NOWEGO SPRZĘTU WOJSKOWEGO

Nowo wybudowane obiekty wojskowe i nowy sprzęt wojskowy mogą być poświęcone. W uroczystości może wziąć udział wojskowa asysta honorowa zgodnie z zasadami jej uczestnictwa w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym.

Do udziału w tych uroczystościach można zaprosić przełożonego, przedstawicieli władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież i innych partnerów społecznych.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- wprowadzenie sztabdarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych²²;
- wprowadzenie wojskowej asysty honorowej (*wprowadzenie asysty następuje 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości*);
- przybycie zaproszonych gości (*zajmują oni wyznaczone miejsca, narrator /konferansjer/ przedstawia uczestnikom przebieg uroczystości oraz wprowadza w jej tematykę*);
- rozpoczęcie uroczystości (*odegranie hymnu RP lub „Hasła WP”*);
- przemówienie organizatora uroczystości (*organizator wita uczestników uroczystości*);
- przemówienia okolicznościowe;

²⁰ Jeżeli organizatorzy uroczystości przewidzieli odmówienie modlitwy, to po zakończeniu oficjalnych przemówień kapelan odmawia modlitwy (w przypadku uczestniczenia w uroczystości duchownych różnych wyznań modlitwy odmawiane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości).

²¹ Podczas uroczystości, których organizatorem jest WP następuje odegranie (odtworzenie) „Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego”.

²² Jeśli są przewidziane do udziału w uroczystości.

- odmówienie modlitw i poświęcenie budowli lub sprzętu (w przypadku uczestniczenia w uroczystości duchownych różnych wyznań modlitwy odmawiane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości);
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;
- odprowadzenie sztandarów organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych;
- zakończenie uroczystości.

3. UROCZYŚCIOC I O CHARAKTERZE RELIGIJNYM

Uroczystości o charakterze religijnym organizowane są z okazji świąt: Bożego Narodzenia, Zmartwychwstania Pańskiego²³, Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa²⁴, Wszystkich Świętych²⁵, Dnia Wspomnienia Zmarłych, Odpustu Parafii Wojskowej oraz rocznic historycznych wydarzeń, zdarzeń losowych (np. pogrzeby) i indywidualnych (np. zawarcie małżeństwa).

Z okazji świąt odprawiana jest uroczysta Msza święta.

1) ZACHOWANIE SIĘ WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ PODCZAS MSZY ŚWIĘTYCH I NABOŻEŃSTW RÓŻNYCH WYZNAŃ

a) MSZA ŚWIĘTA ORGANIZOWANA W OBRZĄDKU RZYMSKO-KATOLICKIM

Msza święta dla wspólnoty Kościoła Rzymsko-Katolickiego jest najważniejszym wydarzeniem i najświętszą czynnością. Ze względu na powagę Mszy świętej uczestniczący w niej żołnierze powinni przyjąć postawę godną w zachowaniu i ubiorze, z pełnym poszanowaniem zwyczajów, przestrzegając liturgicznych przepisów religijnych oraz ceremoniału wojskowego.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Msza święta z udziałem poczty sztandarowego i trębacza

Obrzędy wstępne

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową²⁶:

- przed rozpoczęciem Mszy świętej, w momencie, gdy celebrans wychodzi z zakrystii (po dzwonku) – trębacz gra sygnał „**Słuchajcie Wszyscy**”;
- po przybyciu kapłana i asysty liturgicznej do ołtarza:
 - ceremoniarz lub inna osoba prosi o wprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
 - trębacz gra sygnał „**Bacność**”;

²³ Wojskowa asysta honorowa może być zaproszona do udziału w uroczystościach Triduum Paschalnego: w Wielki Czwartek na Mszę świętą Wieczerzy Pańskiej, w Wielki Piątek na Nabożeństwo Pasyjne, w Wielką Sobotę na Liturgię Wigilii Paschalnej i niedzielą Rezurekcję.

²⁴ Wojskowa asysta honorowa może być zaproszona do udziału we Mszy świętej i procesji.

²⁵ W tym dniu wystawiane są posterunki honorowe przy mogiłach żołnierzy i bohaterów narodowych, przy pomnikach, tablicach pamiątkowych oraz w miejscach pamięci narodowej i chwały oręża polskiego.

²⁶ Podczas Mszy świętej komendy podawane dla wojskowej asysty honorowej do przyjęcia postawy zasadniczej i swobodnej powinny być poprzedzane sygnałem granym przez trębacza.

- poczet sztandarowy wchodzi do obiektu sakralnego, zatrzymuje się przed ołtarzem i oddaje honory;
- trębacz gra „**Hasło WP**”²⁷;
- po odegraniu sygnału dowódca poczty sztandarowej podaje komendę do przemieszczenia się i zajęcia wyznaczonego miejsca;
- trębacz gra sygnał „**Spocznij**”;
- kapłan rozpoczyna Mszę świętą.

Liturgia Słowa i Liturgia Eucharystyczna

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

- w trakcie Mszy świętej organizowanej w obiektach sakralnych oraz podczas polowej Mszy świętej poczet sztandarowy wykonuje następujące czynności:
 - przed „*Podniesieniem*” – oddaje honory, po „*Podniesieniu*” – przyjmuje postawę swobodną;
 - przed „*Ewangelią*” i „*Błogosławieństwem*” – przyjmuje postawę zasadniczą, po „*Ewangelię*” i „*Błogosławieństwie*” – postawę swobodną.
- W trakcie Mszy świętej organizowanej w obiektach sakralnych oraz podczas polowej Mszy świętej wykonywane są na trąbce następujące sygnały:
 - sygnał „**Śłuchajcie Wszyscy**” – przed rozpoczęciem Mszy świętej w momencie, gdy celebrans wychodzi z zakrystii (po dzwonku). Gdy w uroczystości bierze udział poczet sztandarowy (poczty), wykonuje się „**Hasło WP**”;
 - sygnał „**Bacność**” – przed „*Ewangelią*” w momencie, gdy wierni skończą śpiewać „*Alleluja*”. Po słowach „*Oto Słowo Pańskie – Chwała Tobie Chryste*” – sygnał „**Spocznij**”;
 - sygnał „**Bacność**” – przed „*Podniesieniem*” po słowach „*...Ciałem i Krwią naszego Pana Jezusa Chrystusa*”, sygnał „**Spocznij**” – po opuszczeniu kielicha;
 - utwór „*Intrada*” – podczas przeistoczenia, po ukazaniu kolejno postaci Najświętszego Sakramentu Eucharystii²⁸;
 - sygnał „**Bacność**” – przed błogosławieństwem po słowach „*A teraz udzielię błogosławieństwa*”;
 - sygnał „**Spocznij**” – po słowach „*Idźcie w pokoju Chrystusa*” (jeżeli we Mszy świętej uczestniczy poczet sztandarowy, po tych słowach grane jest „**Hasło WP**”, a po wyjściu z obiektu sakralnego poczty sztandarowego – sygnał „**Spocznij**”).

Obrzędy rozestania

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

- po „*Błogosławieństwie*” i odśpiewaniu hymnu „*Boże coś Polskę*” lub innej pieśni religijnej:
 - ceremoniarz lub inna osoba prosi o wyprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wyprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
 - trębacz gra sygnał „**Bacność**”;

²⁷ Jeżeli w Mszy świętej bierze udział chór, może on w miejscu „**Hasła WP**” zaśpiewać hymn RP, ponadto, gdy uczestniczy w niej orkiestra może zagrać hymn RP.

²⁸ Utwór ten odgrywany jest tylko w przypadku udziału orkiestry we Mszy świętej.

- poczet sztandarowy przechodzi przed ołtarz, zatrzymuje się i oddaje honory;
- trębacz gra „**Hasło WP**”;
- po odegraniu sygnału dowódca pocztu sztandarowego podaje komendę do przemieszczenia się i opuszczenia świątyni;
- trębacz gra sygnał „**Spocznij**”²⁹;
- kapłan z asystą liturgiczną wychodzi z prezbiterium do zakrystii.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Msza święta z udziałem kompanii honorowej, orkiestry lub trębacza

Obrzędy wstępne

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową³⁰:

- na 5 minut przed rozpoczęciem Mszy świętej, trębacz gra sygnał „**Bacność**”;
- dowódca kompanii honorowej wprowadza pododdział na miejsce celebry;
- po wprowadzeniu kompanii honorowej trębacz gra sygnał „**Spocznij**”;
- po przybyciu kapłana i asysty liturgicznej do ołtarza:
 - ceremoniarz lub inna osoba prosi o wprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”³¹;
 - trębacz gra sygnał „**Bacność**”;
 - kompania honorowa oddaje honory, poczet sztandarowy na komendę dowódcy kompanii honorowej maszeruje do ołtarza, zatrzymuje się i oddaje honory³²;
 - trębacz gra „**Hasło WP**”³³;
 - po odegraniu sygnału dowódca pocztu sztandarowego podaje komendę do przemieszczenia się i zajęcia wyznaczonego miejsca;
 - trębacz gra sygnał „**Spocznij**”;
- kapłan rozpoczyna Mszę świętą.

Liturgia Słowa i Liturgia Eucharystyczna

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

- w trakcie Mszy świętej w obiektach sakralnych oraz podczas polowej Mszy świętej kompania honorowa i poczet sztandarowy wykonują następujące czynności:
 - przed „*Podniesieniem*” – oddaje honory, a po „*Podniesieniu*” – przyjmuje postawę swobodną³⁴;
 - przed „*Ewangelią*” i „*Błogosławieństwem*” – przyjmuje postawę zasadniczą, a po „*Ewangelii*” i „*Błogosławieństwie*” – postawę swobodną³⁵.

²⁹ W przypadku udziału orkiestry we Mszy świętej, gra ona pieśń religijną.

³⁰ Podczas Mszy świętej komendy do przyjęcia postawy zasadniczej i swobodnej powinny być poprzedzane sygnałem granym przez trębacza.

³¹ Poczet sztandarowy może również przez całą Mszę świętą stać w szyku kompanii honorowej.

³² Gdy w polowej Mszy świętej uczestniczy więcej pododdziałów, zachowują się one tak, jak kompania honorowa.

³³ W przypadku udziału we Mszy świętej orkiestry wykonywany jest **hymn RP**.

³⁴ Jeżeli we Mszy świętej bierze udział orkiestra wojskowa, to przed „*Podniesieniem*” przyjmuje ona postawę zasadniczą, a po „*Podniesieniu*” – postawę swobodną.

³⁵ Jeżeli we Mszy świętej bierze udział orkiestra wojskowa, to wykonuje ona te same czynności co kompania honorowa.

Obrzędy rozestania

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

- po zakończeniu śpiewu przez wiernych³⁶ ceremoniarz lub inna osoba prosi o wyprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
- trębacz gra sygnał „**Baczność**”;
- dowódca kompanii honorowej podaje komendę do oddania honorów;
- poczet sztandarowy przechodzi przed ołtarz, zatrzymuje się i oddaje honory;
- trębacz gra „**Hasło WP**”, poczet sztandarowy wstępuje do szyku kompanii honorowej;
- trębacz gra sygnał „**Spocznij**”;
- kompania honorowa wychodzi z obiektu sakralnego.

b) PRAWOSŁAWNE NABOŻEŃSTWO DZIĘKCZYNNNE

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Nabożeństwo z udziałem pocztu sztandarowego³⁷

Obrzędy wstępne

Czynności wykonywane przez poczet sztandarowy:

- na 15 minut przed Nabożeństwem poczet sztandarowy zajmuje miejsce przed świątynią, frontem do niej;
- na 10 minut przed rozpoczęciem Nabożeństwa celebrans podchodzi do sztandaru wojskowego i oddaje honor poprzez pochycenie głowy;
- następnie celebrans udaje się do świątyni. Przed wejściem do głównej (środkowej) nawy świątyni na celebransa czekają kapelani odziani w szaty liturgiczne. Wraz z wejściem celebransa do świątyni goście honorowi zajmują w niej miejsca³⁸. Celebrans podchodzi pod „Królewskie Wrota” ikonostasu, odwraca się do zebranych i udziela im błogosławieństwa;
- po odśpiewaniu przez chór „**Ton Despotin ...**” ceremoniarz lub inna osoba prosi o wprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
- poczet sztandarowy wchodzi do obiektu sakralnego, zatrzymuje się przed ikonostasem, na wprost „Królewskich Wrót” u podnóża schodów i oddaje honory;
- celebrans pochyla głowę przed sztandarem, po czym poczet sztandarowy zajmuje miejsce po lewej stronie ikonostasu³⁹;
- celebrans powraca na podwyższone miejsce na środku świątyni i odziewa szaty liturgiczne;
- po odzianiu szat liturgicznych wita przybyłych na uroczystość gości;
- przed rozpoczęciem Świętej Liturgii, dowódca pocztu sztandarowego podaje komendę: „**Baczność**”;

³⁶ Dotyczy również gry pieśni przez orkiestrę.

³⁷ W prawosławnym Nabożeństwie dziękczynnym organizowanym w obiekcie sakralnym może uczestniczyć kompania honorowa na zasadach dotyczących jej udziału w uroczystościach o charakterze religijnym.

³⁸ Po lewej stronie głównej nawy od ołtarza miejsca zajmują wojskowi, zaś po prawej stronie od ołtarza przedstawiciele władz państwowych i samorządowych.

³⁹ Patrząc od strony ikonostasu.

- celebrans stojąc w ołtarzu wygłasza słowa rozpoczynające Świętą Liturgię: **„Błogosławione królestwo Ojca i Syna, i Świętego Ducha, teraz i zawsze, i na wieki wieków”**; po tych słowach dowódca pocztu sztandarowego podaje komendę: **„Spocznij”**.

Święta Liturgia

Czynności wykonywane przez poczet sztandarowy:

Poczet sztandarowy oddaje honory w następujących momentach Nabożeństwa⁴⁰:

- po wejściu celebransa na Katedrę (do chwili jego powrotu od Ołtarza na Katedrę);
- po trzech ekteniach i trzeciej pieśni antyfonalnej oraz po wypowiedzeniu słów: **„Albowiem jesteś Bogiem Dobrym, Miłującym człowieka, i Tobie chwałę oddajemy, Ojcu i Synowi, i Świętemu Duchowi, teraz i zawsze, i na wieki wieków”** kiedy następuje „Małe Wejście”, do chwili jego zakończenia;
- kiedy rozpoczyna się śpiew „Trisagion” („**Święty Boże, Święty Mocny, Święty Nieśmiertelny ...**”), do chwili jego zakończenia;
- podczas wyjścia diakona z Ewangelią na środek świątyni do czytania, do momentu jej odczytania;
- podczas Liturgii Wiernych podczas śpiewu Cherubikonu kiedy następuje „Wielkie Wejście”, do chwili jego zakończenia;
- po intonacji przez diakona słów: **„Drzwi! Drzwi! W mądrości uważajmy!”** i śpiewu **„Wyznania wiary”** (Credo);
- podczas anafory (kanonu eucharystycznego) po słowach: **„Stańmy dobrze! Stańmy z bojaźnią!”**, po której następuje modlitwa eucharystyczna, aż do chwili wypowiedzenia przez kapłana słów: **„Szczególnie za najświętszą, przyczystą, błogosławioną, pełną chwały Władczynię naszą, Bogurodnicę i zawsze Dziewicę Marię”**;
- wraz z intonacją słów przez celebranta: **„I uczynić nas godnymi, Władco ...”**, przed modlitwą **„Ojczy nasz”** do chwili zamknięcia „Królewskich Wrót” w ikonostasie i po intonacji słów **„Święte świętym”**;
- podczas otwierania „Królewskich Wrót”, przed modlitwą komunijną („**Wierzę, Panie i wyznaję ...**”);

Obrzędy rozesłania

Czynności wykonywane przez poczet sztandarowy:

- po modlitwie przed amboną („**Panie, błogosławiący tym, którzy ciebie błogosławią...**”) i udzieleniu błogosławieństwa przez celebransa, ceremoniarz lub inna osoba prosi o wyprowadzenie sztandaru wojskowego: **„Proszę o wyprowadzenie sztandaru wojskowego”**. Jeżeli zaś, bezpośrednio po Liturgii ma miejsce Nabożeństwo dziękczynne wówczas prośba o wyprowadzenie sztandaru podana jest po odśpiewaniu przez chór życzeń **„Wielu lat”** lub **„Boże coś Polskę”**;
- opuszczając świątynię, poczet sztandarowy podchodzi na wprost ikonostasu, zatrzymuje się i oddaje honory;
- celebrans pochyla głowę przed sztandarem, następnie poczet sztandarowy odchodzi z miejsca uroczystości.

⁴⁰ W liturgii prawosławnej podczas nabożeństwa nie używa się sygnałów granych na trąbce do podawania komend. Komendy podaje dowódca pocztu sztandarowego.

c) EWANGELICKIE NABOŻEŃSTWO WOJSKOWE

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Nabożeństwo z udziałem pocztu sztandarowego i trębacza

Obrzędy wstępne

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

- ceremoniarz lub inna osoba prosi o wprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
- poczet sztandarowy wchodzi do obiektu sakralnego, zatrzymuje się przed ołtarzem, oddaje honory;
- trębacz gra „**Hasło WP**”⁴¹.
- po jego odegraniu dowódca pocztu sztandarowego podaje komendę do przemieszczenia się i zajęcia miejsca po lewej stronie ołtarza⁴².
- celebrans z asystą zajmuje miejsce wokół ołtarza i rozpoczyna Nabożeństwo.

Czynności w trakcie nabożeństwa

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

Poczet sztandarowy oddaje honory w następujących momentach Nabożeństwa:

- podczas czytania „*Słowa Bożego*”, po zapowiedzi czytania „*Ewangelii*”;
- w czasie Liturgii spowiedzi i Komunii Świętej, przy słowach ustanowienia Sakramentu Komunii Świętej;
- przy „*Błogosławieństwie*” końcowym.

Obrzędy rozesłania

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

- po odśpiewaniu pieśni zboru na zakończenie Nabożeństwa, ceremoniarz lub inna osoba prosi o wyprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wyprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
- trębacz gra „**Hasło WP**”;
- poczet sztandarowy po odegraniu przez trębacza „**Hasła WP**” zatrzymuje się przed ołtarzem, oddaje honory i odchodzi z miejsca uroczystości.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Nabożeństwo z udziałem kompanii honorowej

Obrzędy wstępne

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową⁴³:

- na 5 minut przed rozpoczęciem Nabożeństwa, trębacz gra sygnał „**Bacność**”;
- dowódca kompanii honorowej wprowadza pododdział na miejsce celebry⁴⁴;
- po wprowadzeniu kompanii honorowej trębacz gra sygnał „**Spocznij**”;
- po przybyciu celebransa i asysty liturgicznej do ołtarza:

⁴¹ W przypadku udziału orkiestry wykonywany jest „**Hymn RP**”.

⁴² Patrząc od strony ołtarza.

⁴³ Podczas Nabożeństwa komendy do przyjęcia postawy zasadniczej i swobodnej powinny być poprzedzane sygnałem granym przez trębacza.

⁴⁴ Poczet sztandarowy może również przez całe Nabożeństwo stać w szyku kompanii honorowej.

- ceremoniarz lub inna osoba prosi o wprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
- trębacz gra sygnał „**Bacność**”;
- kompania honorowa oddaje honory, poczet sztandarowy na komendę dowódcy kompanii honorowej maszeruje do ołtarza, zatrzymuje się i oddaje honory⁴⁵;
- trębacz gra „**Hasło WP**”⁴⁶;
- po odegraniu sygnału dowódca pocztu sztandarowego podaje komendę do przemieszczenia się i zajęcia miejsce po lewej stronie ołtarza⁴⁷;
- trębacz gra sygnał „**Spocznij**”.
- celebrans rozpoczyna Nabożeństwo.

Czynności w trakcie Nabożeństwa:

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

Kompania honorowa przyjmuje postawę zasadniczą⁴⁸, a poczet sztandarowy oddaje honory w następujących momentach Nabożeństwa:

- podczas czytania „*Słowa Bożego*”, po zapowiedzi czytania „*Ewangelii*” (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, po odczytaniu sygnał „**Spocznij**”);
- w czasie Liturgii spowiedzi i Komunii Świętej, przy słowach ustanowienia Sakramentu Komunii Świętej;
- przy „*Błogosławieństwie*” końcowym (trębacz gra sygnał „**Bacność**”, a po „*Błogosławieństwie*” sygnał „**Spocznij**”).

Obrzędy rozesłania

Czynności wykonywane przez wojskową asystę honorową:

- po odśpiewaniu pieśni zboru na zakończenie Nabożeństwa:
 - ceremoniarz lub inna osoba prosi o wyprowadzenie sztandaru wojskowego: „**Proszę o wyprowadzenie sztandaru wojskowego**”;
 - trębacz gra sygnał „**Bacność**”;
 - dowódca kompanii honorowej podaje komendę do oddania honorów;
 - poczet sztandarowy przechodzi przed ołtarz, zatrzymuje się i oddaje honory;
 - trębacz gra „**Hasło WP**”, poczet sztandarowy wstępuje do szyku kompanii honorowej;
 - trębacz gra sygnał „**Spocznij**”;
 - kompania honorowa wychodzi z obiektu sakralnego.

⁴⁵ Gdy w Nabożeństwie połowym uczestniczy więcej pododdziałów, zachowują się one tak, jak kompania honorowa.

⁴⁶ W przypadku udziału w Nabożeństwie orkiestry wykonywany jest **hymn RP**.

⁴⁷ Patrząc od strony ołtarza.

⁴⁸ Po sygnale „**Spocznij**” wojskowa asysta honorowa przyjmuje postawę swobodną.

2) KONSEKRACJA BISKUPA POLOWEGO WOJSKA POLSKIEGO, ORDYNARIUSZA PRAWOSŁAWNEGO WOJSKA POLSKIEGO, EWANGELICKIEGO BISKUPA WOJSKOWEGO

a) KONSEKRACJA BISKUPA POLOWEGO WOJSKA POLSKIEGO

Konsekracja Biskupa Polowego WP odbywa się w Katedrze Polowej WP lub innej świątyni z udziałem wojskowej asysty honorowej, którą stanowi: kompania honorowa i orkiestra wojskowa oraz żołnierze do posługi liturgicznej.

W przypadku, gdy uroczystość konsekracji biskupa połączona jest z ingresem przebiega ona w następujący sposób:

- konsekracji dokonuje trzech biskupów podczas uroczystej Mszy świętej⁴⁹ w której wojskowa asysta honorowa wykonuje czynności zgodnie z ceremoniałem wojskowym;
- obrzęd święceń rozpoczyna się po odczytaniu „*Ewangeli*” według rytuału święceń biskupich;
- po ceremonii konsekracji, zwykle następuje uroczystość ingresu;
- dalsza część uroczystości przebiega tak, jak podczas każdej Mszy świętej;
- na zakończenie uroczystości, podczas dziękczynnego śpiewu „*Ciebie Boga wysławiamy*” nowo wyświęcony Biskup Polowy WP przechodząc przez Katedrę Polową WP udziela wszystkim pasterskiego błogosławieństwa.

b) KONSEKRACJA ORDYNARIUSZA PRAWOSŁAWNEGO WOJSKA POLSKIEGO

Konsekracja Prawosławnego Ordynariusza Wojskowego odbywa się w Katedrze Metropolitalnej podczas Świętej Liturgii z udziałem wojskowej asysty honorowej, którą stanowi: kompania honorowa i orkiestra wojskowa oraz żołnierze do posługi liturgicznej

Konsekracji dokonuje Metropolita wraz z pozostałymi biskupami⁵⁰. Podczas uroczystości kompania honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, a poczet sztandarowy oddaje honory w następujących momentach:

- od chwili śpiewu „*Trisagion*” („*Święty Boże, Święty Mocny, Święty Nieśmiertelny ...*”) w czasie konsekracji nowego biskupa, nałożenia szat biskupich i do błogosławieństwa przed czytaniem lekcji z „*Księgi Apostoła*”;
- po zakończeniu Liturgii i wyjściu biskupów w mantjach na środek cerkwi, gdy najstarszy biskup wręcza pastorał i wyświęcony biskup udziela błogosławieństwa na cztery strony.

c) KONSEKRACJA EWANGELICKIEGO BISKUPA WOJSKOWEGO

Konsekracja Ewangelickiego Biskupa Wojskowego odbywa się w wyznaczonym kościele ewangelickim z udziałem wojskowej asysty honorowej, którą stanowi: kompania honorowa i orkiestra wojskowa oraz żołnierze do posługi liturgicznej.

Konsekracji dokonuje Biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w asyście innych biskupów według porządku konsekracji biskupa.

⁴⁹ Ceremoniał przebiegu Liturgii Konsekracyjnej jest taki sam, jak każdej Mszy świętej.

⁵⁰ Ceremoniał przebiegu Liturgii Konsekracyjnej jest taki sam, jak każdej Świętej Liturgii.

Podczas uroczystości kompania honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, a poczet sztandarowy oddaje honory w następujących momentach Nabożeństwa:

- podczas czytania Słowa Bożego, po zapowiedzi czytania „Ewangelii” (*trębacz gra sygnał „Baczność”, a po odczytaniu sygnał „Spocznij”*);
- przed nałożeniem rąk w akcie konsekracji;
- w czasie Liturgii spowiedzi i Komunii Świętej, przy słowach ustanowienia Sakramentu Komunii Świętej;
- przy „Błogosławieństwie” końcowym (*trębacz gra sygnał „Baczność”, a po „Błogosławieństwie” sygnał „Spocznij”*).

3) INGRES BISKUPA POLOWEGO WOJSKA POLSKIEGO, ORDYNARIUSZA PRAWOSŁAWNEGO WOJSKA POLSKIEGO

a) INGRES BISKUPA POLOWEGO WOJSKA POLSKIEGO

Ingres Biskupa Polowego WP odbywa się w Katedrze Polowej WP z udziałem wojskowej asysty honorowej, którą stanowi: kompania honorowa i orkiestra wojskowa oraz żołnierze do posługi liturgicznej.

W przypadku, gdy urząd Biskupa Polowego WP obejmuje biskup, który przyjął święcenia biskupie wcześniej, uroczystość ingresu przebiega w następujący sposób:

- przed rozpoczęciem Mszy świętej nowy Biskup Polowy WP jest wprowadzany w uroczystej procesji do Katedry Polowej WP;
- po zajęciu miejsc zostaje odczytane pismo Stolicy Apostolskiej, które Nuncjusz Apostolski w Polsce przekazuje nowemu Biskupowi Polowemu WP;
- po przekazaniu pisma zostaje odczytany protokół z objęcia rządów przez nowego Biskupa Polowego WP w Ordynariacie Polowym WP. Następnie dokument zostaje podpisany przez Kolegium Konsultorów Ordynariatu Polowego WP;
- na znak władzy rządzenia Nuncjusz Apostolski w Polsce przekazuje Biskupowi Polowemu WP pastorał. Następnie nowy biskup zajmuje swoją katedrę, z której będzie przewodniczyć uroczystościom liturgicznym;
- przemówienia okolicznościowe: głos zabiera poprzedni Biskup Polowy WP, Nuncjusz Apostolski i biskup obejmujący urząd Biskupa Polowego WP.
- po przemówieniach następuje przyjęcie homagium od przedstawicieli Ordynariatu Polowego WP;
- po zakończeniu uroczystego ingresu rozpoczyna się uroczysta Msza święta, podczas której wojskowa asysta honorowa wykonuje czynności zgodnie z ceremoniałem wojskowym.

b) INGRES ORDYNARIUSZA PRAWOSŁAWNEGO WOJSKA POLSKIEGO

Ingres Prawosławnego Ordynariusza Wojskowego odbywa się w Katedrze Wojskowej podczas Świętej Liturgii z udziałem wojskowej asysty honorowej, którą stanowi: kompania honorowa i orkiestra wojskowa oraz żołnierze do posługi liturgicznej.

Konsekracji dokonują Metropolita lub wyznaczony przez Metropolitę biskup w obecności innych biskupów⁵¹.

⁵¹ Ceremoniał przebiegu Liturgii Konsekracyjnej jest taki sam, jak każdej Świętej Liturgii.

Podczas uroczystości kompania honorowa przyjmuje postawę zasadniczą, a poczet sztandarowy oddaje honory w następujących momentach:

- od chwili śpiewu „**Trisagion**” („**Święty Boże, Święty Mocny, Święty Nieśmiertelny ...**”) w czasie wprowadzenia nowego biskupa na tron Ordynariusza Prawosławnego WP i udzieleniu błogosławieństwa przed czytaniem lekcji z „**Księgi Apostoła**”;
- po zakończeniu Liturgii i wyjściu biskupów na środek cerkwi, gdy nowy Ordynariusz Prawosławny WP udziela błogosławieństwa na cztery strony;
- po zakończeniu Liturgii nowy Ordynariusz Prawosławny WP przed świątynią dokonuje przywitania ze sztandarem wojskowym zgodnie z ceremoniałem wojskowym.

4) SPOTKANIA WIGILIJNE I WIELKANOCNE ORGANIZOWANE W JEDNOSTKACH (INSTYTUCJACH) WOJSKOWYCH

W jednostkach (instytucjach) wojskowych z okazji Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych (Świąt Zmartwychwstania Pańskiego) mogą być organizowane spotkania przedświąteczne z żołnierzami i pracownikami wojska, na zasadach dobrowolności uczestnictwa.

Na uroczystości te zaprasza się przełożonych, byłych żołnierzy zawodowych i pracowników wojska oraz duszpasterzy wojskowych.

Odbywają się one w klubach żołnierskich, stołówkach żołnierskich, salach ceremonialnych, odpraw itp. w dniu, w którym święto jest obchodzone lub innym nieodległym terminie, uwzględniając wymogi przepisów religijnych, szczególnie dotyczące liturgicznego okresu Wielkiego Postu, gdzie święto poprzedza Triduum Paschalne niosące ze sobą ograniczenia w organizowaniu różnego rodzaju spotkań.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg spotkania z okazji Świąt Bożego Narodzenia:

- przybycie żołnierzy, pracowników wojska i zaproszonych gości;
- przybycie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wchodzi do sali, wita się z zaproszonymi gośćmi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia spotkania*);
- odśpiewanie kolędy;
- przemówienie okolicznościowe dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wita uczestników spotkania i składa zebrany życzenia*);
- odczytanie „*Ewangelii*” i modlitwy wiernych (*wyznaczona osoba odczytuje tekst z „Ewangelii”, a następnie modlitwę wiernych*);
- błogosławieństwo opłatków (*kapelani różnych wyznań odmawiają modlitwy*);
- złożenie życzeń (*uczestnicy spotkania składają sobie wzajemnie życzenia i dzielą się opłatkiem*);
- poczęstunek;
- zakończenie spotkania.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg spotkania z okazji Świąt Wielkanocnych (Świąt Zmartwychwstania Pańskiego):

- przybycie żołnierzy, pracowników wojska i zaproszonych gości;
- przybycie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wchodzi do sali, wita się z zaproszonymi gośćmi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia spotkania*);

- przemówienie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej (*dowódca wita uczestników spotkania i składa zebrany życzenia*);
- poświęcenie pokarmów wielkanocnych (*kapelani różnych wyznań odmawiają modlitwy, święcą pokarmy i składają życzenia*);
- złożenie życzeń (*uczestnicy spotkania składają sobie wzajemnie życzenia*);
- poczęstunek;
- zakończenie spotkania.

5) ŚLUBY ŻOŁNIERZY

Zawarcie związku małżeńskiego jest jednym z ważniejszych momentów życia każdego człowieka. Ślub żołnierza może mieć uroczystą oprawę. Jeśli ceremonia ma charakter religijny, posługę liturgiczną w obiekcie sakralnym mogą sprawować żołnierze. Mogą oni także ustawić szpaler przed obiektem sakralnym lub urzędem stanu cywilnego.

Szpaler złożony z żołnierzy w umundurowaniu galowym ustawia się przed wejściem do obiektu sakralnego lub urzędu stanu cywilnego w dwóch szeregach zwróconych frontem do siebie, na kilka minut przed wyjściem młodej pary.

Żołnierze stojący w szpalerze oddają honory (salutują, prezentują broń, wykonują „daszek” z bagnatów, kordzików, szabel itp.), gdy młoda para wyjdzie z budynku. Nowożeńcy przechodzą pomiędzy szeregami szpaleru, który po zatrzymaniu się pary młodej do przyjmowania życzeń odchodzi z miejsca uroczystości.

ROZDZIAŁ VIII

UROCZYSTOŚCI Z UDZIAŁEM ŻOŁNIERZY POLSKICH KONTYNGENTÓW WOJSKOWYCH

Uroczystości z udziałem żołnierzy Polskich Kontyngentów Wojskowych¹ organizowane są w kraju oraz w rejonie pełnienia misji wojskowej (na terenie stacjonowania PKW).

W PKW organizuje się uroczystości z okazji świąt państwowych i wojskowych, rocznic historycznych wydarzeń, przekazania i przyjęcia dowodzenia kolejną zmianą PKW, wizyt przedstawicieli władz państwowych, wojskowych i innych delegacji oraz wręczanie odznaczeń i wyróżnień – o ile pozwalają na to warunki bezpieczeństwa.

W Polsce organizuje się pożegnania żołnierzy wyjeżdżających na misje wojskowe oraz powitanie żołnierzy powracających z misji. Do udziału w uroczystościach zaprasza się przedstawicieli władz państwowych, Parlamentu RP, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu oraz duszpasterstw wojskowych i rodziny żołnierzy wyjeżdżających na misje wojskowe lub powracających z misji.

Jeżeli uroczystość ma charakter międzynarodowy organizator uroczystości powinien uzgodnić jej scenariusz z przedstawicielami innych kontyngentów, z poszanowaniem ich zwyczajów i tradycji, przy czym przyjęte ustalenia nie mogą być sprzeczne z polskimi tradycjami i zwyczajami oraz zasadami polskiego ceremoniału wojskowego.

Uroczystość w miejscu pełnienia misji wojskowej (na terenie stacjonowania PKW) należy organizować w sposób podobny do uroczystości w kraju. Do udziału w tych uroczystościach zaprasza się w miarę możliwości przedstawicieli innych kontyngentów, polskiego korpusu dyplomatycznego oraz władz administracyjnych regionu i duszpasterstw wojskowych.

1. WRĘCZENIE ODZNACZEŃ I MEDALI PAMIĄTKOWYCH

Żołnierze pełniący służbę w misjach wojskowych poza granicami państwa otrzymują odznaczenia i medale pamiątkowe przyznawane przez organizatorów misji².

Wręczenie odznaczeń i medali pamiątkowych odbywa się podczas uroczystego apelu organizowanego na placu apelowym PKW lub w innym miejscu³ z udziałem całego stanu osobowego kontyngentu. Na uroczystość należy w miarę możliwości zaprosić przełożonego, przedstawicieli innych kontyngentów, polskiego korpusu dyplomatycznego, władz administracyjnych regionu oraz duszpasterstw wojskowych.

Medale powinien wręczać przełożony dowódca PKW (głównodowodzący misją wojskową lub jego przedstawiciel).

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa.

¹ Dotyczy również związków operacyjnych, związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów oraz żołnierzy polskich pełniących służbę w jednostkach wielonarodowych w kraju i poza jego granicami.

² Uroczystość, podczas której wręczane są odznaczenia i medale pamiątkowe zwana jest Medal Parada.

³ Miejsce uroczystości ustala jej organizator.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie dowódcy PKW (*dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Dowódca PKW przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, dokonuje przeglądu pododdziałów i wita się z żołnierzami. Następnie wita się z gośćmi honorowymi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości*);
- podniesienie flagi państwowej z godłem RP na maszt (*poczet flagowy występuje z szyku, podchodzi do masztu, flagowy przypina flagę. Odtworzenie hymnu RP, flagowy podnosi flagę na maszt*);
- przemówienie okolicznościowe dowódcy PKW (*dowódca PKW wita uczestników uroczystości*);
- wręczenie odznak orderów, odznaczeń i medali pamiątkowych (*wyznaczona osoba odczytuje rozkaz /decyzję/ dotyczący przyznania orderów, odznaczeń i medali pamiątkowych. Dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia uhonorowanych żołnierzy. Po ich wystąpieniu dowódca PKW wręcza im przyznane wyróżnienia. Żołnierz, któremu wręczono odznakę orderu, odznaczenia lub medal pamiątkowy odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”⁴*);
- przemówienia okolicznościowe zaproszonych gości;
- przemówienie przedstawiciela uhonorowanych żołnierzy;
- odtworzenie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

2. DZIEŃ PAMIĘCI

Dzień Pamięci („*Memorial Day*”) – to święto poświęcone wszystkim żołnierzom poległym w czasie umacniania pokoju⁵.

Uroczystość można zorganizować w formie uroczystego apelu na placu apelowym PKW lub w innym miejscu⁶, w miarę możliwości z udziałem całego stanu osobowego kontyngentu.

Na uroczystość należy – w miarę możliwości – zaprosić przełożonego, przedstawicieli innych kontyngentów, polskiego korpusu dyplomatycznego, władz administracyjnych regionu oraz duszpasterstw wojskowych.

Podczas uroczystości można odczytać apel poległych oraz realizować inne przedsięwzięcia związane z charakterem święta.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie dowódcy PKW (*dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów. Dowódca PKW przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości,*

⁴ Gdy w uroczystości bierze udział przedstawiciel innego państwa, podczas wręczenia przez niego odznaki orderu, odznaczenia lub medali pamiątkowych uhonorowany żołnierz odpowiada: „**Thank You, Sir (Madam)**”;

⁵ Obchody święta odbywają się w dniu 1 listopada w godzinach wieczornych.

⁶ Miejsce uroczystości ustala jej organizator.

dokonuje przeglądu pododdziałów i wita się z żołnierzami. Następnie wita się z gośćmi honorowymi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości);

- podniesienie flagi państwowej z godłem RP, flagi NATO lub innej organizacji międzynarodowej na maszty oraz odegranie hymnów (poczty flagowe występują z szyku, podchodzą do masztów, flagowi przypinają flagi. Odtworzenie **hymnu RP**, flagowy podnosi flagę na maszt, następnie odtwarzany jest **„Fanfara-SHAPE”** lub hymn innej organizacji międzynarodowej, w trakcie którego flaga zostaje podniesiona na maszt⁷);
- przemówienie okolicznościowe dowódcy PKW (dowódca wita uczestników uroczystości oraz przedstawia charakterystyki i dokonania żołnierzy, którzy polegli podczas pełnienia misji wojskowych);
- odmówienie modlitw (kapelan odmawia modlitwę okolicznościową⁸);
- odczytanie apelu poległych (wojskowa asysta honorowa oddaje honory, wyznaczony oficer odczytuje treść apelu poległych⁹, po czym następuje odtworzenie **„Hasła WP”**);
- złożenie kwiatów oraz zniczy przed pomnikiem (płyta pamiątkową, obeliskiem itp.) upamiętniającym poległych żołnierzy (delegacja żołnierzy PKW składa kwiaty oraz zapalone znicze, po czym zostaje odtworzony utwór **„Śpij Kolego”** lub **„Cisza”**);
- odtworzenie **„Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego”**;
- odprowadzenie wojskowej asysty honorowej;
- zakończenie uroczystości.

3. PRZEKAZANIE I PRZYJĘCIE DOWODZENIA POLSKIM KONTYNGENTEM WOJSKOWYM

Zdanie i objęcie stanowiska dowódcy PKW odbywa się podczas uroczystego apelu organizowanego na placu apelowym PKW lub w innym miejscu¹⁰ z udziałem całego stanu osobowego kontyngentu (zmiany PKW zdającej i przyjmującej obowiązki oraz personelu cywilnego) w obecności przełożonego.

Na uroczystość należy w miarę możliwości zaprosić przedstawicieli polskich władz państwowych i wojskowych, głównodowodzącego misją wojskową lub jego przedstawiciela, ambasadora RP, przedstawicieli polskiego korpusu dyplomatycznego, innych kontyngentów, władz administracyjnych regionu oraz duszpasterstw wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa. Narrator (konferansjer) przekazuje informacje w języku polskim oraz w innym języku ustalonym z dowódcą PKW.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości:

- przybycie dowódców PKW (zdającego i obejmującego obowiązki) z przełożonym (dowódca uroczystości podaje komendę do oddania honorów.

⁷ W sytuacji, gdy flaga zamontowana jest na stałe, następuje tylko odegranie hymnów.

⁸ W przypadku uczestniczenia w uroczystości duchownych różnych wyznań, modlitwy odmawiane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości.

⁹ Po odczytaniu apelu poległych może być oddana salwa honorowa (oficer odczytujący apel poległych podaje komendę: **„Dla uczczenia (nazwa upamiętnianego wydarzenia) – SALWA HONOROWA”**.

¹⁰ Miejsce uroczystości ustala jej organizator.

- Przełożony przyjmuje meldunek od dowódcy uroczystości, dokonuje przeglądu pododdziałów i wita się z żołnierzami. Następnie wita się z gośćmi honorowymi i zajmuje miejsce do rozpoczęcia uroczystości na trybunie*¹¹;
- *podniesienie flagi państwowej z godłem RP, flagi NATO lub innej organizacji międzynarodowej na maszty oraz odegranie hymnów (poczty flagowe występują z szyku, podchodzą do masztów, flagowi przypinają flagi. Odtworzenie **hymnu RP**, flagowy podnosi flagę państwową RP na maszty, następnie odtwarzany jest „**Fanfara-SHAPE**” lub hymn innej organizacji międzynarodowej, w trakcie którego flaga zostaje podniesiona na maszty*¹²;
 - *powitanie przybyłych przez dowódcę PKW zdającego obowiązki (dowódca wita gości honorowych i uczestników uroczystości);*
 - *odczytanie rozkazu o zmianie na stanowisku dowódcy PKW (wyznaczona osoba odczytuje rozkaz (decyzję) o zmianie na stanowisku dowódcy PKW);*
 - *ceremonia przekazania obowiązków (dowódcy PKW – zdający i obejmujący obowiązki, schodzą z trybuny honorowej, podchodzą do stołu i podpisują protokół zdawczo-odbiorczy*¹³. *Dowódca zdający obowiązki przekazuje dowódcy obejmującemu obowiązki flagę państwową z godłem RP na drzewcu. Dowódca obejmujący obowiązki przekazuje flagę pocztowi flagowemu. Następnie dowódcy powracają na trybunę honorową).*
 - *przemówienie okolicznościowe przełożonego;*
 - *wystąpienia okolicznościowe zdającego i obejmującego obowiązki dowódcy PKW (zdający obowiązki dziękuje, a obejmujący obowiązki wita się z żołnierzami);*
 - *wręczenie wyróżnień i upominków dla żołnierzy kończących misję wojskową (wyznaczona osoba odczytuje rozkazy (decyzje) o wyróżnieniu żołnierzy, następnie dowódca uroczystości podaje komendę do wystąpienia żołnierzy wyróżnionych. Dowódca PKW zdający obowiązki wręcza wyróżnienia i upominki. Następnie na komendę dowódcy uroczystości wyróżnieni wstępują do szyku);*
 - *odtworzenie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;*
 - *przegrupowanie do defilady;*
 - *defilada;*
 - *zakończenie uroczystości*¹⁴.

W przypadku oficjalnego zakończenia działalności PKW i przekazania dowodzenia przedstawicielom innej misji zagranicznej lub przedstawicielom kraju, w którym misja przebywała, należy w trakcie uroczystości zakończenia misji wojskowej dokonać opuszczenia flagi państwowej z godłem RP¹⁵.

¹¹ Dowódcy PKW – zdający i obejmujący obowiązki, maszerują do trybuny i wraz z przełożonym zajmują miejsca na trybunie.

¹² W sytuacji, gdy flaga zamontowana jest na stałe, następuje tylko odegranie hymnów.

¹³ Dopuszcza się podpisanie protokołu zdawczo-odbiorczego przed lub po uroczystości.

¹⁴ Po zakończonej uroczystości, jeżeli pozwalają na to warunki można dokonać posadzenia symbolicznego drzewka, odsłonięcia pomnika lub tablicy pamiątkowej, które będą upamiętniały udział kolejnej zmiany PKW w misji wojskowej poza granicami państwa.

¹⁵ Flaga państwowa z godłem RP powinna być przewieziona do kraju i wręczona przedstawicielom władz państwowych lub wojskowych, którzy przekazują ją do wojskowej placówki muzealnej lub sali tradycji jednostki wojskowej.

4. WIZYTY PRZEDSTAWICIELI WŁADZ PAŃSTWOWYCH, WOJSKOWYCH I INNYCH DELEGACJI W MIEJSCU STACJONOWANIA POLSKIEGO KONTYNGENTU WOJSKOWEGO

Podczas pełnienia misji wojskowych PKW są odwiedzane przez przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych oraz inne delegacje krajowe i zagraniczne.

Do powitania przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych przybywających do miejsca stacjonowania PKW wystawia się wojskową asystę honorową, którą stanowi kompania honorowa.

Powitania odbywają na placu apelowym PKW lub w innym miejscu¹⁶ z udziałem całego stanu osobowego kontyngentu. Na uroczystość należy w miarę możliwości zaprosić głównodowodzącego misją wojskową lub jego przedstawiciela, ambasadora RP, przedstawicieli polskiego korpusu dyplomatycznego, innych kontyngentów, władz administracyjnych regionu oraz duszpasterzy wojskowych.

Po złożeniu meldunku lub oficjalnym powitaniu przewodniczącego delegacji przez dowódcę PKW lub jego przedstawiciela następuje przedstawienie gości honorowych przez ambasadora RP. Pozostała część uroczystości przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu¹⁷.

Pożegnanie przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojskowych odbywa się przed budynkiem sztabu w obecności gości honorowych oraz wojskowej asysty honorowej.

W przypadku wizyt innych delegacji nie organizuje się uroczystego apelu¹⁸. Powitanie odbywa się w wyznaczonym miejscu na terenie PKW. Jeżeli na czele przybywającej delegacji stoi przełożony dowódcy PKW, to zostaje mu złożony meldunek. Następnie dowódca PKW przedstawia kadrę dowódczą i kierowniczą kontyngentu¹⁹. Pożegnanie delegacji odbywa się w gabinecie dowódcy PKW.

5. POŻEGNANIE I POWITANIE POLSKIEGO KONTYNGENTU WOJSKOWEGO W KRAJU ORAZ W REJONIE PEŁNIENIA MISJI WOJSKOWEJ

Bezpośrednio przed odlotem PKW do rejonu pełnienia misji wojskowej organizuje się uroczystość oficjalnego pożegnania pododdziałów i żołnierzy skierowanych do udziału w tej misji²⁰.

Uroczystość organizuje się w formie uroczystego apelu na placu apelowym jednostki wojskowej, na płycie lotniska lub w porozumieniu z władzami administracyjnymi lub samorządowymi regionu w innym miejscu²¹ z udziałem całego stanu osobowego jednostki wojskowej.

W uroczystości pożegnania PKW udział biorą przedstawiciele najwyższych władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, przedstawiciele władz

¹⁶ Miejsce uroczystości ustala jej organizator.

¹⁷ Po uroczystości oficjalnego powitania dalszy pobyt delegacji przebiega według odrębnego planu.

¹⁸ Dowódca PKW może wystawić wojskową asystę honorową do powitania innych delegacji.

¹⁹ Po powitaniu zaprasza się przybyłych gości na spotkanie, podczas którego przedstawia się strukturę i zadania mandatowe realizowane przez PKW oraz bieżącą sytuacją polityczno-militarną w rejonie misji wojskowej.

²⁰ Przebieg uroczystości pożegnania kolejnych zmian PKW wyjeżdżających do pełnienia misji jest podobny do pożegnania PKW wyjeżdżającego na misję wojskową po raz pierwszy.

²¹ Miejsce uroczystości ustala jej organizator.

administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych oraz rodziny wyjeżdżających żołnierzy.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości pożegnania w kraju:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej z godłem RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- przemówienie okolicznościowe przedstawiciela najwyższych władz państwowych lub wojskowych;
- odczytanie rozkazu (decyzji) o skierowaniu PKW w rejon misji wojskowej i zmianie jego podporządkowania (*trębacz gra sygnał „Baczność”, wyznaczona osoba odczytuje rozkaz /decyzję/*);
- wręczenie flagi państwowej z godłem RP²² (*przedstawiciel najwyższych władz państwowych lub wojskowych przekazuje dowódcy PKW flagę państwową z godłem RP*);
- podpisanie protokołu o przekazaniu PKW przez Dowódcę Generalnego RSZ w podporządkowanie Dowódcy Operacyjnego RSZ;
- przemówienia okolicznościowe dowódcy PKW;
- odegranie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości²³.

Po zakończeniu misji wojskowej przez PKW i jego powrocie do kraju organizuje się uroczysty apel z udziałem wszystkich żołnierzy biorących udział w misji²⁴. Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa i orkiestra wojskowa.

Uroczystość powitania PKW może odbyć się bezpośrednio po przylocie żołnierzy na płycie lotniska lub na terenie jednostki wojskowej. Minister ON lub jego przedstawiciel wita żołnierzy wychodzących z samolotu.

Następnie, podczas uroczystego apelu, odbywa się oficjalne powitanie PKW, w którym udział biorą przedstawiciele najwyższych władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych oraz rodziny żołnierzy powracających z misji wojskowej.

Ponadto do udziału w uroczystości powitania PKW można zaprosić dowódców wszystkich zmian PKW, a także w miarę możliwości rodziny żołnierzy poległych oraz żołnierzy rannych i poszkodowanych w czasie misji. Podczas uroczystości powitania PKW, który powrócił do kraju po całkowitym zakończeniu misji, następuje wręczenie przedstawicielowi władz państwowych lub wojskowych – flagi państwowej z godłem RP zabranej z miejsca stacjonowania PKW²⁵.

²² Jeżeli zmiana PKW udaje się w rejon pełnienia misji wojskowej po raz pierwszy. Dotyczy to zarówno flagi państwowej z godłem RP podnoszonej na maszt, jak i flagi państwowej z godłem RP na drzewcu.

²³ Podczas uroczystego pożegnania PKW można zaplanować zjedzenie wspólnego posiłku. Może to nastąpić przed lub po oficjalnych uroczystościach.

²⁴ Przebieg uroczystości powitania kolejnych zmian PKW powracających z misji jest podobny do uroczystego powitania PKW po całkowitym zakończeniu misji wojskowej.

²⁵ Dotyczy to zarówno flagi państwowej z godłem RP podnoszonej na maszt, jak i flagi państwowej z godłem RP na drzewcu.

W trakcie uroczystości wręcza się żołnierzom i pracownikom wojska PKW odznaki orderów, odznaczeń i medale pamiątkowe.

Podczas uroczystości powitania PKW można przeprowadzić apel poległych zakończony salwą honorową ku czci żołnierzy, którzy polegli podczas wykonywania zadań w trakcie misji wojskowej.

Jeżeli żołnierze PKW nie wracają z misji wojskowej w jednym terminie, uroczystość powitania może być przeprowadzona wtedy, gdy wszyscy wrócą do kraju. Podczas powrotu z misji wojskowych kilkusobowych grup żołnierzy na płycie lotniska nie organizuje się uroczystych apeli. Niezależnie od tego każda grupa żołnierzy PKW wracających po zakończeniu misji wojskowej do kraju powinna być oficjalnie powitana.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości powitania w kraju:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej z godłem RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Po jego odegraniu odbywa się:

- złożenie meldunku o wypełnieniu zadań mandatowych oraz przekazanie flagi państwowej z godłem RP (*dowódca PKW składa przedstawicielowi najwyższych władz państwowych lub wojskowych meldunek oraz przekazuje flagę państwową z godłem RP²⁶*);
- odczytanie rozkazu (decyzji) o powrocie PKW z rejonu misji wojskowej oraz zmianie jego podporządkowania (*trębacz gra sygnał „Bacność”, wyznaczona osoba odczytuje rozkaz /decyzję/*);
- przekazanie przez Dowódcę Operacyjnego RSZ sił wydzielonych przez Dowódcę Generalnego RSZ (*dowódcy podchodzą do stolika i podpisują protokół o przekazaniu PKW przez Dowódcę Operacyjnego RSZ w podporządkowanie Dowódcy Generalnemu RSZ oraz składają meldunek Ministrowi ON o przekazaniu i przyjęciu dowodzenia siłami wydzielonymi do PKW*);
- wystąpienia okolicznościowe przedstawicieli najwyższych władz państwowych lub wojskowych oraz zaproszonych gości;
- wręczenie odznak orderów, odznaczeń i medali pamiątkowych (*wyznaczona osoba odczytuje stosowną decyzję /rozkaz/. Na komendę dowódcy uroczystości wyróżnieni żołnierze występują, przedstawiciel najwyższych władz państwowych lub wojskowych dekoruje wyróżnionych, którzy po otrzymaniu odznak odznaczeń i medali, na komendę dowódcy uroczystości wracają na poprzednie miejsce*);
- odegranie **„Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego”**;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości²⁷.

²⁶ Dotyczy PKW, który całkowicie zakończył misję poza granicami państwa. W tym przypadku przekazywane są zarówno flaga państwowa z godłem RP podnoszona na maszt, jak i flaga państwowa z godłem RP na drzewcu.

²⁷ Po zakończeniu uroczystości można zorganizować, w zależności od pory dnia – uroczysty obiad lub kolację. W przypadku powrotu PKW w godzinach nocnych nie przewiduje się wspólnego posiłku.

Po przybyciu PKW w rejon pełnienia misji wojskowej organizuje się na terenie jego stacjonowania uroczysty apel, w czasie którego następuje powitanie przybyłych na misję żołnierzy.

Uroczystość organizuje się na placu apelowym PKW lub w innym miejscu²⁸ z udziałem całego stanu osobowego kontyngentu.

Na uroczystość należy w miarę możliwości zaprosić głównodowodzącego misją wojskową lub jego przedstawiciela, ambasadora RP, przedstawicieli polskiego korpusu dyplomatycznego, innych kontyngentów, władz administracyjnych regionu oraz duszpasterstw wojskowych.

Wojskową asystę honorową podczas uroczystości stanowi kompania honorowa. Narrator (konferansjer) przekazuje informacje w języku polskim oraz w innym języku ustalonym z dowódcą PKW.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg uroczystości powitania w rejonie pełnienia misji wojskowej:

Uroczystość do momentu podniesienia flagi państwowej z godłem RP i odegrania **hymnu RP** przebiega zgodnie ze scenariuszem uroczystego apelu. Następnie odbywa się:

- podniesienie na maszt flagi organizacji, pod auspicjami której występuje PKW (*flagowy podnosi flagę na maszt, odtworzenie hymnu /sygnału*)²⁹;
- przemówienie okolicznościowe przełożonego i dowódcy PKW;
- odmówienie modlitw (*w przypadku uczestniczenia w uroczystości duchownych różnych wyznań modlitwy odmawiane są kolejno – zgodnie ze scenariuszem uroczystości*);
- ceremonia wręczenia elementów (przedmiotów) charakterystycznych dla misji wojskowej³⁰;
- odtworzenie „**Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego**”;
- przegrupowanie do defilady;
- defilada;
- zakończenie uroczystości.

Po przybyciu pojedynczych żołnierzy w celu pełnienia misji wojskowej w PKW, w ramach uzupełnienia lub rotacji, organizuje się ich spotkanie z dowódcą PKW³¹. W spotkaniu uczestniczą ich przełożeni.

Nowo przybyłych żołnierzy ustawia się w szeregu lub dwuszeregu według stopni wojskowych i przydziału. Dowódca PKW wita się kolejno z nowo przybyłymi. Każdy z nowo przybyłych przedstawia się, podając stopień i nazwisko. Następnie dowódca PKW przedstawia żołnierzom specyfikę i zadania kontyngentu. Jeżeli kontyngent posiada emblematy, dowódca PKW może wręczyć je nowo przybyłym żołnierzom. Na zakończenie spotkania można wykonać pamiątkową fotografię³².

Po zakończeniu spotkania nowo przybyli żołnierze zapoznają się z rejonem stacjonowania PKW, a następnie udają się do macierzystych pododdziałów, gdzie

²⁸ Miejsce uroczystości ustala jej organizator.

²⁹ W sytuacji gdy flaga zamontowana jest na stałe, następuje tylko odegranie hymnów.

³⁰ Żołnierzom wykonującym misję wojskową organizowaną pod auspicjami ONZ wręcza się błękitne berety wraz z apaszkami.

³¹ Termin spotkania i miejsce ustala organizator spotkania.

³² Przybycie żołnierzy do pełnienia misji wojskowej należy odnotować w Kronice Polskiego Kontyngentu Wojskowego.

zostają przedstawieni i zapoznani z zakresem obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska.

Na najbliższej zbiórce dowódca PKW przedstawia nowo przybyłym wszystkim żołnierzom kontyngentu.

ROZDZIAŁ IX

UDZIAŁ SZWADRONU KAWALERII WOJSKA POLSKIEGO W UROCZYSTOŚCIACH

Szwadron Kawalerii WP może uczestniczyć w uroczystości jako wojskowa eskorta honorowa lub wojskowa asysta honorowa w szyku dostosowanym do rangi i charakteru uroczystości. Zazwyczaj podczas uroczystości szwadron występuje w szyku konnym rozwiniętym – szeregu lub dwuszeregu oraz w szyku marszowym – w kolumnie trójkami lub szóstkami.

Przy planowaniu użycia szwadronu w wojskowej eskorcie honorowej lub wojskowej asyście honorowej należy brać pod uwagę rangę i charakter uroczystości, miejsce jej realizacji, a przede wszystkim warunki bezpieczeństwa¹, możliwości i wyszkolenie szwadronu².

1. SZWADRON KAWALERII WOJSKA POLSKIEGO JAKO WOJSKOWA ESKORTA HONOROWA

1) PRZYWÓDCÓW PAŃSTWOWYCH PRZEBYWAJĄCYCH Z OFICJALNĄ WIZYTĄ W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Szwadron Kawalerii WP może uczestniczyć jako wojskowa eskorta honorowa w ceremoniach powitania przywódców państwowych przebywających z oficjalną wizytą w RP.

Szwadron uczestniczy w ceremonii powitania na wniosek Kancelarii Prezydenta RP lub MSZ i towarzyszy przywódcy państwowemu w czasie jego przejazdu z Pałacu Prezydenckiego lub innego miejsca na Plac Marszałka Józefa Piłsudskiego przed Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

Ułani szwadronu tworzą wojskową eskortę honorową przed i za pojazdem przywódcy państwowego. Dowódca szwadronu jedzie na koniu na wysokości tylnego prawego koła pojazdu przywódcy państwowego. Jeżeli w szyku szwadronu występuje poczet z proporcem szwadronu, wówczas zajmuje on miejsce za trębaczami.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg przejazdu przed GNŻ z Pałacu Prezydenckiego:

- przybycie Szwadronu Kawalerii WP na dziedziniec Pałacu Prezydenckiego (szwadron zajmuje wyznaczone miejsce);
- wyjście przywódcy państwowego z Pałacu Prezydenckiego (dowódca szwadronu składa meldunek przywódcy państwowemu o gotowości szwadronu do przejazdu);
- sformowanie kolumny do przejazdu (na komendę dowódcy szwadronu ułani zajmują miejsca przed i za pojazdem przywódcy państwowego w kolumnie trójkami);

¹ Zabronione jest używanie szwadronu na lotniskach, na których na czas trwania uroczystości nie zawieszono startów i lądowań statków powietrznych. Ponadto odmawia się udziału szwadronu w uroczystości, jeżeli zagrożone będzie bezpieczeństwo jej uczestników.

² Szwadron może wejść w skład wojskowej asysty honorowej lub wojskowej eskorty honorowej dopiero po potwierdzeniu przez dowódcę szwadronu, że pododdział jest wyszkolony w stopniu umożliwiającym wystąpienia publiczne. Organizator uroczystości powinien zapewnić tzw. zabezpieczenie komunalne.

- przejazd kolumny przed GNŻ (*pojazd przywódcy państwowego w eskorcie szwadronu przemieszcza się przed GNŻ, po przyjeździe w wyznaczone miejsce szwadron przeformowuje się w szyk rozwinięty i oddaje honory*);
- ceremonia złożenia wieńca (*realizowana jest według odrębnego scenariusza*);
- przegrupowanie do defilady (*w trakcie wysłuchiwanie przez przywódcę państwowego informacji o historii GNŻ, Szwadron Kawalerii WP, KR WP i orkiestra wojskowa przemieszczają się w miejsce rozpoczęcia defilady*);
- defilada (*defilują w kolejności: KR WP, Szwadron Kawalerii WP i orkiestra wojskowa*);
- zakończenie uroczystości (*po wyjeździe przywódcy państwowego z Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego, KR WP, Szwadron Kawalerii WP i orkiestra wojskowa udają się do miejsc stacjonowania*).

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg przejazdu przed GNŻ z innego miejsca:

- przybycie Szwadronu Kawalerii WP w miejsce oczekiwania na przybycie kolumny z przywódcą państwowym (*szwadron zajmuje wyznaczone miejsce*);
- przyjazd kolumny (*dowódca szwadronu oddaje honory*);
- sformowanie kolumny do przejazdu (*na komendę dowódcy szwadronu ułani zajmują miejsca przed i za pojazdem przywódcy państwowego w kolumnie trójkami*);
- przejazd kolumny przed GNŻ (*pojazd przywódcy państwowego w eskorcie szwadronu przemieszcza się przed GNŻ, szwadron przeformowuje się w szyk rozwinięty i oddaje honory*);
- ceremonia złożenia wieńca (*realizowana wg odrębnego scenariusza*);
- przegrupowanie do defilady (*w trakcie wysłuchiwanie przez przywódcę państwowego informacji o historii GNŻ, Szwadron Kawalerii WP, KR WP i orkiestra wojskowa przemieszczają się na podstawie wyjściową do rozpoczęcia defilady*);
- defilada (*defilują w kolejności: KR WP, Szwadron Kawalerii WP i orkiestra wojskowa*);
- zakończenie uroczystości (*po wyjeździe z Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego przywódcy państwowego – KR WP, Szwadron Kawalerii WP i orkiestra wojskowa udają się do miejsc stacjonowania*).

2) PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PODCZAS UROCZYSTEJ ODPRAWY WART PRZED GROBEM NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA W WARSZAWIE I CENTRALNEJ PARADZIE WOJSKOWEJ

Szwadron Kawalerii WP może stanowić wojskową eskortę honorową Prezydenta RP przybywającego na uroczystą odprawę wart przed GNŻ w Warszawie³.

Ułani szwadronu tworzą wojskową eskortę honorową przed i za pojazdem Prezydenta RP. Dowódca szwadronu jedzie na koniu na wysokości tylnego prawego koła pojazdu przywódcy państwowego. Jeżeli w szyku szwadronu występuje poczet z proporcem szwadronu, wówczas zajmuje on miejsce za trębaczami.

³ Decyzję w tej sprawie podejmuje Kancelaria Prezydenta RP.

PRZYKŁADOWY SCENARIUSZ:

Przebieg przejazdu przed GNŻ z Pałacu Prezydenckiego:

- przybycie Szwadronu Kawalerii WP na dziedziniec Pałacu Prezydenckiego (szwadron zajmuje wyznaczone miejsce);
- wyjście Prezydenta RP z Pałacu Prezydenckiego (dowódca szwadronu składa meldunek Prezydentowi RP o gotowości szwadronu do przejazdu);
- sformowanie kolumny do przejazdu (na komendę dowódcy szwadronu ułani zajmują miejsca przed i za pojazdem Prezydenta RP w kolumnie trójkami);
- przejazd na Plac Marszałka Józefa Piłsudskiego (pojazd Prezydenta RP w eskorcie szwadronu przemieszcza się na plac, przed wjazdem samochodu na plac szwadron przeformowuje się w szyk rozwinięty i oddaje honory);
- uroczysta odprawa wart przed GNŻ (realizowana wg odrębnego scenariusza);

Podczas centralnej parady wojskowej Szwadron Kawalerii WP stanowi eskortę honorową Prezydenta RP w trakcie dokonywania przez niego przeglądu pododdziałów⁴.

2. SZWADRON KAWALERII WOJSKA POLSKIEGO JAKO WOJSKOWA ASYSTA HONOROWA

Szwadron Kawalerii WP bierze udział w centralnych uroczystościach organizowanych z okazji świąt państwowych i wojskowych, a także w uroczystościach upamiętniających rocznice wydarzeń mających szczególne znaczenie dla historii oręża polskiego⁵.

Jako wojskowa asysta honorowa szwadron uczestniczy w defiladzie odbywającej się po zakończeniu uroczystej odprawy wart przed GNŻ, a także w defiladzie pododdziałów podczas centralnej parady wojskowej.

Przed rozpoczęciem defilady szwadron zajmuje miejsce na końcu kolumny za pododdziałami pieszymi. Jeżeli podczas uroczystości poprzedzającej defiladę szwadron zajmował miejsce na prawym skrzydle pododdziałów, to dowódca uroczystości bezpośrednio przed przegrupowaniem pododdziałów do defilady powinien podać komendy dla szwadronu do opuszczenia placu. Jeżeli szwadron zajmował miejsce na lewym skrzydle ugrupowania lub stał poza szykiem – oddzielnych komend nie podaje się.

Do udziału w uroczystościach pogrzebowych (odprowadzeniu zwłok) ułani, jako element wojskowej asysty honorowej, mogą zostać skierowani ułani Szwadronu Kawalerii WP.

Ze względu na specyfikę miejsca uroczystości i jego infrastrukturę, Szwadron Kawalerii WP nie występuje w czasie pogrzebów jako zwarty pododdział.

Jeśli względy organizacyjne nie nakażą inaczej w ceremonii pogrzebowej bierze udział koniowodny z koniem bez jeźdźca. W szczególnych przypadkach jeźdźcy mogą stanowić posterunek honorowy przy trumnie (urnie) lub asystować w czasie przemarszu.

⁴ Prezydent RP dokonuje przeglądu pododdziałów jadąc odkrytym pojazdem w towarzystwie Szefa SG WP. Pojazd porusza się w asyście Szwadronu Kawalerii WP.

⁵ Zasady udziału szwadronu w uroczystościach określają ich organizatorzy.

3. CHWYTY SZABLĄ W SZYKU KONNYM

Chwyty szablą w szyku konnym wykonuje się w postawie zasadniczej. Pochwa szabli przytroczona powinna być pod lewą tybinką siodła tak, aby rękojeść szabli wystawała przed przedni pakunek siodła.

Szablę wydobywa się na komendę: „**Szable – W DŁOŃ**”. Na zapowiedź tej komendy należy przenieść prawą rękę nad wodzami i pochylając wyprostowany tułów do przodu, ująć rękojeść szabli i wysunąć ją z pochwy na szerokość dłoni.

Na hasło: „**W dłoń**” należy energicznie wydobyć szablę z pochwy, wznieść ją na wysokość wyprostowanego ramienia, pionowo piórem do góry, a ostrzem do przodu, a następnie rękę z szablą opuścić w dół.

Prawa ręka trzyma szablę zgiętą w stawie łokciowym w ten sposób, aby nasada dłoni i dwa ostatnie palce opierały się z góry na górnej części prawego uda na szerokość dwóch dłoni poniżej stawu biodrowego. Głownia szabli powinna być grzbietem oparta o ramię na szwie rękawa, ostrzem skierowana do przodu.

Wkładanie szabli wykonuje się na komendę: „**Szable – SCHRÖN**”. Na zapowiedź komendy unosi się prawą rękę z szablą do góry prostując ramię. Szabla jest skierowana piórem do góry i ostrzem do przodu.

Szablę opuszcza się piórem w lewo w przód i w dół ku pochwie, prawa ręka zgina się w stawie łokciowym tak, aby pióro szabli można było umieścić w okienku pochwy. Głowa powinna być zwrócona w lewo w dół.

Następnie wsuwa się szablę do pochwy tak, aby wystawała z pochwy na szerokość dłoni i zwraca się głowę na wprost. Na hasło: „**Schroń**” energicznie wsuwa się szablę do pochwy i przyjmuje postawę zasadniczą.

W trakcie uroczystości na komendę dowódcy uroczystości: „**Na ramię – BRŃ**” i „**Do nogi – BRŃ**”, ułani szwadronu trzymają szable w położeniu tak, jak w postawie zasadniczej na komendę: „**Szable – W DŁOŃ**”.

Na komendę: „**Prezentuj – BRÓŃ**” przenosi się szablę szybkim ruchem z ramienia najkrótszą drogą przed pierś obejmując jednocześnie rękojeść szabli całą dłonią. Prawa pięść oddalona od piersi na szerokość dłoni, ustawiona jest tak, aby jelec szabli był na wysokości wszyca kołnierza kurtki munduru, prawy łokieć swobodnie opuszczony, prawa ręka lekko przylega do boku tułowia. Głownia szabli ustawiona jest pionowo przed środkiem twarzy, ostrzem w lewo, a piórem do góry. Lewa ręka spoczywa na wodzach.

Powrót z postawy „**Prezentuj – BRÓŃ**” do postawy zasadniczej z szablą dobytą następuje na hasło komendy: „**Na ramię – BRÓŃ**”. Wykonanie następuje najkrótszą drogą.

Żołnierze na hasło komendy: „**Prezentuj – BRONĀ**” salutują na trzy tempa. Z postawy „**Na ramię**” przenosi się szablę szybkim ruchem z ramienia najkrótszą drog przed pierś, obejmując jednoczesnie rkojc szabli całą dłonią. Prawa pic oddalona od piersi na szerokość dłoni, ustawiona jest tak, aby jelec szabli by na wysokości wszycia kołnierza kurtki munduru, prawy łokiec swobodnie opuszczony, prawa ręka lekko przylega do boku tułowia. Głownia szabli ustawiona jest pionowo przed środkiem twarzy, ostrzem w lewo, a piórem do góry. Lewa ręka spoczywa na wodzach. Wytrzymujc jedno tempo, energicznie opuszcza się prawą rk z szabl tak, aby szabla z wyprostowaną rk opuszczona by pionowo w d. Ostrze szabli powinno być skierowane na zewnątrz.

W marszu w szyku konnym należy ukoczy trzecie tempo na 12 kroków przed przełżonym, a rozpoczc powrót do postawy zasadniczej 6 kroków za przełżonym. Powrót do postawy zasadniczej („**Na ramię**”) odbywa się w odwrotnej kolejności.

W szyku konnym lance trzyma się prawą dłonią blisko jej środka ciężkości. Ramię powinno być swobodnie opuszczone wzdłuż tułowia, przedramię poziomo, a prawa pięść na wysokości łokcia. Lanca wisi na pętli skórzanej na prawej stopie pochylona nieco w przód i nieznacznie w prawo.

ROZDZIAŁ X

MUSZTRA CEREMONIALNA WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ

Z szablami wojsk lądowych wz. 76/90 oraz szablami wz. 76/90 MW występują żołnierze pododdziałów posiadających je na wyposażeniu, zgodnie z należnościami.

Używanie przez wojskową asystę honorową innych wzorów szabel jest niedopuszczalne (za wyjątkiem Szwadronu Kawalerii Wojska Polskiego).

1. CHWYTY SZABLĄ

Chwyty szablą wykonuje się w postawie zasadniczej. Pochwę z szablą żołnierz przypina do pasa głównego przy lewym boku, przy czym brzusiec szabli jest skierowany do przodu. Ostroga pochwy powinna znajdować się na wysokości kostki nogi.

Wydobycie szabli przez dowódcę pododdziału jest komendą dla podległych mu dowódców.

Aby wydobyć szablę, żołnierz w postawie zasadniczej zmienia położenie lewej ręki, trzymając pochwę w ten sposób, że ujmuje w tym samym miejscu, lecz kciukiem od tyłu, a pozostałymi palcami – od przodu. Jednocześnie pochyla pochwę górną częścią do przodu, a prawą ręką chwyta rękojeść szabli (kciukiem – od wewnątrz, a pozostałymi palcami – od zewnątrz), energicznie wydobywa szablę, unosi ją do góry, brzuścem w przód. Następnie opuszcza prawą rękę z szablą najkrótszą drogą i jednocześnie chwyta pochwę lewą ręką tak, jak w postawie zasadniczej.

Wkładając szablę do pochwy, żołnierz unosi ją prawą ręką do góry, brzuścem do przodu, jednocześnie ujmując pochwę lewą ręką w taki sam sposób, jak podczas wydobywania szabli. Następnie opuszcza szablę w dół ku pochwie, zginając prawą rękę w stawie łokciowym tak, aby pióro szabli można było wsunąć w okienko pochwy. Zwraca głowę w lewo w dół, patrząc w stronę okienka i energicznie wsuwa szablę.

W postawie zasadniczej z szablą u nogi żołnierz obejmuje całą dłońią prawej ręki rękojeść szabli, kciukiem od strony uda. Szabla jest opuszczona w dół w położeniu prostopadłym do linii frontu, brzusiec skierowany w prawo. Prawa ręka jest naturalnie opuszczona. Jelec szabli znajduje się przy szwie spodni, a koniec głowni jest oddalony od ziemi o ok. 20 cm. Lewa ręka przytrzymuje pochwę kciukiem od przodu, pozostałymi palcami zwartymi - od tyłu, oprócz wskazującego, który jest wyprostowany i ułożony wzdłuż pochwy.

W ten sam sposób żołnierz w postawie zasadniczej trzyma pochwę z szablą.

W postawie swobodnej żołnierz trzyma wydobytą szablę w sposób dowolny.

W postawie z szablą na ramieniu żołnierz trzyma szablę prawą ręką, przy czym palce: wskazujący i średni – wyprostowane obejmują rękojeść od przodu, kciuk – od tyłu z lewej strony, a pozostałe są złączone i wyprostowane. Ręka trzymająca szablę jest wyprostowana, a kciuk przy szwie spodni. Grzbiet głowni jest oparty o szew wszycia rękawa. Położenie lewej ręki jest takie, jak w postawie zasadniczej z szablą u nogi.

W postawie z szablą na ramieniu w marszu żołnierz na komendę: „**BACZNOŚĆ**” utrzymuje prawą rękę nieruchomo z kciukiem przy szwie spodni. Grzbiet głowni oparty jest o szew wszycia rękawa. Na komendę: „**SPOCZNIJ**” prawa ręka porusza się w takt marszu.

Trzymanie pochwy w czasie marszu, zarówno z szablą na ramieniu, jak i z szablą w pochwie, jest identyczne z jej trzymaniem w postawie zasadniczej.

W czasie dłuższego marszu z szablą na ramieniu można ją opierać kapturkiem i kabłąkiem jelca na zgiętej dłoni (z kciukiem wewnątrz kabłąka).

Chwyć szablą „**Na ramię**” z postawy u nogi oraz chwyt „**Do nogi**” z postawy „**Na ramię**” wykonuje się jednym ruchem najkrótszą drogą.

Salutowanie szablą w miejscu żołnierz wykonuje z postawy „**Na ramię**” lub „**Do nogi**” szybkim ruchem szablą z ramienia przed środek twarzy tak wysoko, by jelec znalazł się na poziomie brody, przy czym głownię szabli trzyma pionowo, brzuścem w lewo, oddaloną od twarzy na szerokość dłoni. W czasie wykonywania ruchu szablą chwytą rękojęść całą dłonią. Utrzymuje szablę przed twarzą przez sekundę, po czym szybkim ruchem opuszcza szablę najkrótszą drogą do postawy zasadniczej z szablą u nogi.

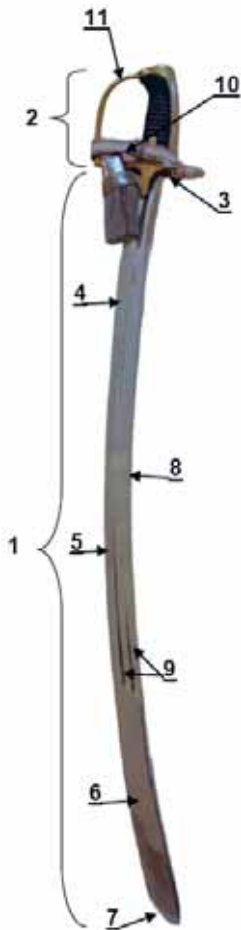
Powracając do postawy „**Na ramię**” po salutowaniu, żołnierz najkrótszą drogą podnosi szablę przed środek twarzy tak, jak podczas salutowania, utrzymuje szablę przed twarzą przez sekundę, po czym opuszcza szablę najkrótszą drogą do postawy „**Na ramię**”.

Salutowanie szablą w marszu odbywa się tak, jak salutowanie w miejscu, ale jest wykonywane w takt marszu i rozpoczyna się na 10 kroków przed przełożonym. Żołnierz rozpoczyna salutowanie stawiając lewą nogę i wykonuje je w tempie trzech kolejnych kroków. Opuszczając szablę do postawy zasadniczej z szablą u nogi, żołnierz zwraca jednocześnie głowę w kierunku przełożonego. Do postawy „**Na ramię**” powraca w odległości jednego kroku za przełożonym, w odwrotnej kolejności niż podczas salutowania.

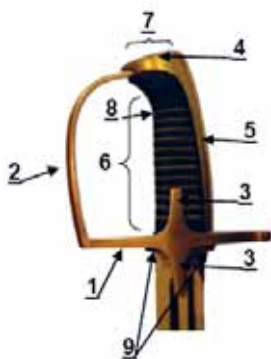
Salutowanie szablą w marszu wykonują tylko żołnierze występujący przed frontem sztyku i podający komendy. Stojący z szablami w sztyku oddają honory jednocześnie z pododdziałem w miejscu przez prezentowanie i zwrot głowy. Żołnierze maszerujący w sztyku oddają honory tylko przez zwrot głowy.

Chwył „**Prezentuj**” szablą wykonuje się na komendę: „**Na prawo – PATRZ**” podaną pododdziałowi. Na tę komendę żołnierz przenosi szablę z ramienia przed środek twarzy tak, jak podczas salutowania w miejscu z jednoczesnym zwrotem głowy w prawo. Utrzymuje szablę w tym położeniu dopóty, dopóki nie zostanie podana komenda „**BACZNOŚĆ**”, po której przenosi szablę do położenia przed prezentowaniem i zwraca głowę na wprost.

SZABLA WOJSK LĄDOWYCH WZ. 1976 WP

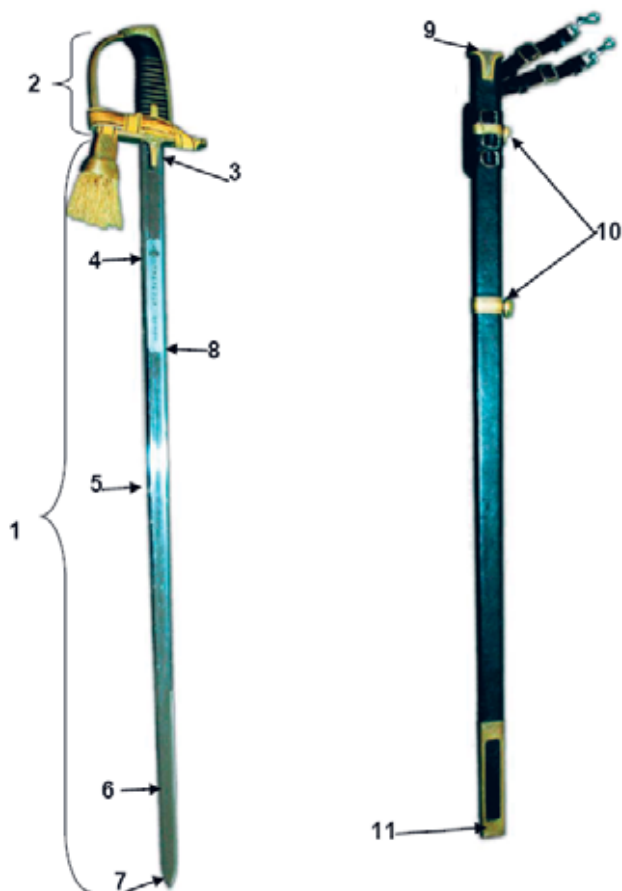

1. głownia
2. rękojeść
3. nasada głowni
4. zastawa
5. brzusiec
6. pióro
7. sztych
8. grzbiet
9. bruzdy
10. jelec
11. kabłak jelca
12. kołnierz szyjki
13. ryfka
14. ostroga

1. jelec
2. kabłak jelca
3. wąs jelca
4. kapturek
5. warkocz kapturka
6. trzon rękojeści
7. głowica rękojeści
8. opłot rękojeści
9. podkładka skórzana

SZABLA WZ. 1976 MW

SZABLA

1. głownia
2. rękojeść
3. nasada głowni
4. zastawa
5. ostrze
6. pióro
7. sztych
8. grzbiet

POCHWA SKÓRZANA

9. szyjka
10. ryfka
11. trzewik z kulką

2. WYBRANE ELEMENTY MUSZTRY Z KARABINKIEM (KBK KSS)

Postawa zasadnicza żołnierza z karabinkiem (kbk KSS) jest taka sama, jak bez broni. Karabinek trzyma się przy prawej nodze, językiem spustowym do przodu. Kolba dotyka stopy prawej nogi. Przód trzewika kolby znajduje się na linii czubków butów, broń lekko przyciśnięta do biodra. Prawa ręka opuszczona obejmuje karabinek kciukiem od strony wewnętrznej, a pozostałe palce na zewnątrz zwarte i wyprostowane.

Żołnierz przyjmuje postawę zasadniczą na komendę: „**BACZNOŚĆ**”. Prawą ręką (ruchem nadgarstka) unosi karabinek lekko nad ziemią z jednoczesnym odstawieniem lewej stopy piętą na zewnątrz, po czym energicznie stawia karabinek na podłoże z jednoczesnym dostawieniem pięty lewej stopy do prawej.

Postawę swobodną żołnierz przyjmuje na komendę: „**SPOCZNIJ**”. Lewą stopę unosi na wysokość górnej krawędzi butów, równoległe do podłoża, jednocześnie prawą ręką unosi karabinek lekko do góry, po czym wysuwa energicznie lewą nogę w lewo w skos na połowę długości stopy z jednoczesnym postawieniem karabinka na podłożu. Ciężar ciała spoczywa na prawej nodze. Następnie wyprostowaną lewą nogę energicznie dostawia do prawej. Położenie karabinka i ręk jest identyczne, jak w postawie zasadniczej.

3. CHWYTY KARABINKIEM (KBK KSS)

Chwyty karabinkiem (kbk KSS) wykonuje się w postawie zasadniczej. Postawę zasadniczą, przed wykonaniem chwytu żołnierz przyjmuje na komendę: „**BACZNOŚĆ**”, a postawę swobodną – po wykonaniu chwytu na komendę: „**SPOCZNIJ**”.

Komendy: „**SPOCZNIJ**” nie podaje się, gdy żołnierz ma karabinek w położeniu „**Prezentuj**” i „**Na ramię**”.

Chwył „**Na ramię**” z położenia „**Do nogi**” żołnierz wykonuje na komendę: „**Na ramię – BRON**”. Prawą ręką unosi karabinek i przenosi przed siebie w położenie pionowe językiem spustowym w lewo. Rączka suwadła powinna być na wysokości górnej lewej krawędzi kieszeni munduru. Lewą ręką jednocześnie chwyta karabinek tuż nad prawą (rączka suwadła między dłońmi). Łokcie są zbliżone do siebie. Prawą ręką trzyma trzon zamka pod rączką suwadła tak, żeby kciuk był wyprostowany wzdłuż palców i obejmował suwadło. Po czym obraca karabinek językiem spustowym do siebie (zgina przedramię w nadgarstku o 90°) i podnosi tak wysoko, żeby wsunąć go w lewe ramię. Lewą ręką chwyta kolbę w ten sposób, by tył trzewika kolby znajdował się w dłoni między kciukiem a palcem wskazującym. Końce palców przylegają do kolby, a opuszki palców dotykają

pokrywy ładownicy. Łokieć lewego ramienia dociśnięty jest do tułowia. Następnie żołnierz prawą rękę opuszcza najkrótszą drogą do położenia, jak w postawie zasadniczej.

Chwył „**Do nogi**” z położenia „**Na ramię**” żołnierz wykonuje na komendę: „**Do nogi – BRON**”. Obracając lewą ręką kolbę w prawo o 90°, ściągają ją do lewego uda na długość wyciągniętej ręki. Prawą ręką chwyta karabinek na wysokości barku, po czym przenosi karabinek przy tułowiu, obracając go na zewnątrz tak, by środek kolby przy całkowitym wyprostowaniu ramienia znajdował się nad małym palcem u prawej nogi, na wysokości górnej krawędzi butów. Lewą rękę opuszcza szybko do położenia tak, jak w postawie zasadniczej. Następnie prawą ręką przystawia karabinek kolbą do prawej stopy w położenie identyczne, jak w postawie zasadniczej.

Chwył „**Prezentuj**” z położenia na ramię żołnierz wykonuje na komendę: „**Prezentuj – BRON**”. Obracając lewą ręką o 90° przenosi karabinek w położeniu pionowym na środek ładownic na odległość wyciągniętej ręki, jednocześnie prawą ręką chwyta karabinek za szyjkę kolby kciukiem zwróconym do tułowia. Następnie prawą ręką obraca karabinek językiem spustowym

w przód, jednocześnie obniżając go tak, aby muszka karabinka znalazła się na wysokości brwi. Lewą ręką chwyta karabinek za łożę, tak by kciuk był wyprostowany wzdłuż łoża. Pozostałe palce są zwarte, a dolna krawędź dłoni spoczywa na wycięciu magazynka. Kciuk prawej ręki, trzymającej szyjkę kolby, znajduje się pod komorą zamka, a pozostałe palce zwarte i wyprostowane tuż pod kabłąkiem. Łokieć prawej ręki lekko podany do przodu, przedramię z dłonią tworzy linię prostą.

Chwyć „**Na ramię**” z położenia „**Prezentuj**” żołnierz wykonuje na komendę: „**Na ramię – BRŃ**”. Lewą ręką skręca karabinek językiem spustowym w lewo o 90°, prawą puszcza szyjkę kolby i chwyta nią karabinek na wysokości górnej krawędzi kieszeni munduru. Następnie skręcając karabinek językiem spustowym do tułowia wsuwa go w lewe ramię, lewą ręką chwyta kolbę, po czym prawą ręką opuszcza do położenia tak, jak w postawie zasadniczej.

Chwyć „**Za szyjkę**” z położenia „**Do nogi**” wykonuje się po wykonaniu komend: „**Bagnet – ZDEJMIJ**”, „**Za szyjkę – BRŃ**”.

Wykonując komendę: „**Za szyjkę – BRŃ**” żołnierz unosi karabinek prawą ręką pionowo do góry i chwyta go lewą ręką tuż pod prawą. Następnie prawą ręką chwyta za szyjkę, obejmując ją kciukiem z przodu, a pozostałymi palcami od tyłu. Przenosi karabinek do prawego boku, opuszczając jednocześnie lewą rękę i trzyma go przyciśnięty do biodra i ramienia.

Wykonując komendę: „**Do nogi – BRŃ**” z położenia „**Za szyjkę**” żołnierz chwyta lewą ręką za nakładkę, następnie prawą rękę przenosi nad lewą i stawia broń przy nodze, opuszczając jednocześnie lewą rękę.

Wykonując komendę: „**Położ – BRŃ**” żołnierz robi wykrok lewą nogą, pochyla się i kładzie karabinek na ziemię rączką suwadła w dół, opierając trzewik kolby o czubek buta prawej nogi, po czym wyprostowuje się i cofa lewą nogę do prawej. Lewą rękę trzyma wyprostowaną wzdłuż tułowia, wzrok skierowany na wprost.

Wykonując komendę: „**Za – BRON**” żołnierz robi wykrok lewą nogą, pochyla się, prawą ręką chwyta karabinek w tym samym miejscu, co przy kładzeniu, po czym wyprostowuje się i dostawia lewą nogę do prawej. Lewą rękę trzyma przez cały czas wyprostowaną wzdłuż tułowia. Karabinek bierze w położenie „**Do nogi**”.

4. MUSZTRA PARADNA PODODDZIAŁU WOJSKOWEGO

Musztra paradna jest pokazem wybranych elementów regulaminowej musztry zespołowej, tworzących jednolitą kompozycję, wykonywanych przez pododdział z odpowiednim podkładem muzycznym orkiestry wojskowej.

Pokaz musztry paradnej jest prezentacją mistrzowskiego wyszkolenia i zgranego działania pododdziału, wzorowej postawy oraz sprawności fizycznej. Pokaz taki można zaprezentować publiczności podczas uroczystości organizowanych z okazji świąt państwowych i wojskowych oraz rocznic historycznych wydarzeń.

Na pokaz musztry paradnej można zaprosić przedstawicieli władz państwowych, kierownictwa MON i SZ RP, władz administracyjnych i samorządowych regionu, duszpasterstw wojskowych, organizacji pozarządowych i środowisk kombatanckich oraz młodzież szkolną i akademicką.

W jednostce (instytucji) wojskowej pokaz musztry paradnej można zorganizować na placu apelowym, a w garnizonie, w uzgodnieniu z władzami

administracyjnymi regionu – na rynku miejskim, stadionie sportowym lub w innym miejscu¹.

Układ elementów pokazu (figur) musztry paradnej² powinien być dostosowany do muzyki, wykonywanej przez orkiestrę wojskową. Pokaz może być uzupełniony musztrą paradną orkiestry wojskowej. Czas trwania pokazu nie powinien przekraczać 20 minut. Komendy do wykonania poszczególnych elementów (figur) pokazu są podawane głosem lub umówionymi sygnałami. Niektóre elementy (figury) pokazu mogą być wykonywane bez komendy.

Żołnierze uczestniczący w pokazie musztry paradnej występują z jednolitym uzbrojeniem oraz w umundurowaniu określonym przez dowódcę, który zarządził pokaz³. Pododdział biorący udział w pokazie musztry paradnej ustawia się w kolumnie na linii wyjściowej, a orkiestra wojskowa na prawym skrzydle ugrupowania.

Przebieg pokazu musztry paradnej:

- przybycie gości honorowych i innych uczestników pokazu (*przybyli zajmują wyznaczone miejsca*);
- przybycie pododdziału na pokaz musztry paradnej (*pododdział zajmuje wyznaczone miejsce, dowódca pokazu musztry paradnej zajmuje miejsce przed pododdziałem*);
- przybycie przełożonego (*dowódca pokazu składa meldunek przełożonemu o gotowości do pokazu*);
- rozpoczęcie pokazu musztry paradnej (*dowódca pokazu podaje komendy: „Kompania – BACZNOŚĆ”, „Na linię ćwiczeń – MARSZ”. Orkiestra wojskowa zaczyna grać i maszeruje na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się i przerywa grę. Pododdział, odpowiednio do układu, wychodzi na linię ćwiczeń i zatrzymuje się. Dowódca pokazu musztry paradnej podaje komendę: „Kompania, musztrę paradną – ĆWICZ”. Na tę komendę orkiestra wojskowa zaczyna grać muzykę, a pododdział wykonuje ustalony układ ćwiczeń*);
- zakończenie pokazu musztry paradnej (*po zakończeniu całego układu ćwiczeń pododdział ustawia się na linii wyjściowej. Orkiestra wojskowa przerywa grę. Dowódca pokazu musztry paradnej podaje komendy: „Kompania – BACZNOŚĆ”, „Do defilady, kierunek w prawo – MASZEROWAĆ”*);
- defilada;
- zakończenie uroczystości (*dowódca pokazu musztry paradnej melduje przełożonemu jej zakończenie*).

¹ Miejsce (plac), na którym odbędzie się pokaz musztry należy odpowiednio przygotować (udekorować). Jeżeli pokaz jest organizowany w godzinach wieczornych, należy miejsce (plac) oświetlić reflektorami. Można też ustawić szpaler żołnierzy z pochodniami.

² Przykładowe figury pokazu musztry paradnej przedstawiają fotografie zawarte w załączonym zbiorze „Ilustracji”.

³ Musztrę paradną organizuje się na rozkaz przełożonych od szczebla dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej wzywać.

INDEKS ZNACZENIOWY POJĘĆ

- Akt erekcyjny** – dokument rozpoczynający w uroczysty sposób budowę, inicjatywę przedsięwzięcia. Wymienia się na nim inicjatorów, fundatorów, budowniczych danego przedsięwzięcia. Jest często uroczysto podpisywany i wmurowywany w fundament rozpoczętej budowy.
- Celebrans** – duchowny odpowiedzialny za przeprowadzenie Mszy świętej, Nabożeństwa.
- Ceremoniarz** – osoba wyznaczona do prowadzenia uroczystości.
- Dowódca jednostki wojskowej** – dowódca (dyrektor, szef, komendant, prezes lub inna osoba na równorzędnym stanowisku służbowym) jednostki wojskowej.
- Dowódca uroczystości** – żołnierz odpowiedzialny za przygotowanie i przeprowadzenie uroczystości zgodnie z ceremoniałem wojskowym. W uroczystościach z udziałem kilku pododdziałów – żołnierz podający komendy dla wszystkich pododdziałów.
- Goście honorowi** – osoby zaproszone przez dowódcę jednostki (instytucji) wojskowej (organizatora uroczystości), reprezentujące władze państwowe, administracyjne i samorządowe, organizacje pozarządowe, młodzieżowe itp., a także przełożeni dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej lub ich przedstawiciele.
- Ikonostas** – osobna przegroda pokryta ikonami, oddzielająca nawę od części ołtarzowej w świątyniach prawosławnych.
- Ingres** – (łac. *ingressus* – wejście, wkroczenie) – uroczyste objęcie władzy przez biskupa ordynariusza nad diecezją.
- Instytucja wojskowa** – jednostka organizacyjna niebędąca oddziałem ani pododdziałem wojskowym, podległa Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowana.
- Jednostka lotnicza** – jednostka organizacyjna SZ RP, która do realizacji zadań w powietrzu posiada w swoim etacie i/lub ewidencji statki powietrzne.
- Jednostka pływająca** – każda konstrukcja zdolna do samodzielnego unoszenia się na powierzchni wody lub do czasowego przebywania pod jej powierzchnią, z napędem własnym lub cudzym (holowana lub pchana), lub też zakotwiczona na stałe (np. statek badawczy, statek-przetwórnia, barka, latarniowiec).
- Jednostka pomocnicza** – to jednostka pływająca przeznaczona do realizacji zadań zabezpieczenia bojowego i specjalnego oraz wsparcia logistycznego działań okrętów bojowych (zaopatrywania w paliwo, wodę, amunicję itp.).
- Jednostka wojskowa** – jednostka wojskowa, o której mowa w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony

Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 461, 1101, 1407 i 1445 oraz z 2013 r. poz. 852 i 1355) oraz ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. Nr 162, poz. 1117, z 2004 r. Nr 210, poz. 2135, z 2009 r. Nr 79, poz. 669 i Nr 161, poz. 1278, z 2010 r. Nr 240, poz. 1601, z 2011 r. Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 908), a także komórka organizacyjna Ministerstwa Obrony Narodowej, jednostka organizacyjna podległa Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowana.

- Kir** – czarna wstążka, wstęga albo czarna szarfa (pas tkaniny zszytej z dwóch części). Kir wiązany jest (nie zawieszany) poprzez zawiązanie kokardy wyłącznie u góry na drzewcu flagi wywieszanej (podobnie, jak na drzewcu sztandaru). Kiru nie wiąże się na fładze podnoszonej na maszt. Długość wstęgi, z której wykonuje się kir (przed zawiązaniem w kokardę) powinna być równa długości flagi, a szerokość równa 0,05 długości flagi.
- Kompania honorowa** – pododdział honorowy wyznaczany w rozkazie dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej do asystowania sztandarowi i fładze państwowej RP. Liczebność kompanii honorowej (pododdziału honorowego) określa dowódca jednostki (instytucji) wojskowej.
- Krok pogrzebowy** – krok stosowany przez wojskową asystę honorową podczas uroczystości pogrzebowych oraz podczas składania wieńców i wiązanek. Tempo marszu 52-56 kroków na minutę. Pozostałe parametry marszu, jak w kroku zwykłym, bez wymachu ręki. Żołnierze występujący indywidualnie idący w kondukcje pogrzebowym, nie zdejmują nakrycia głowy.
- Mistrz ceremonii** – osoba prowadząca uroczystość pogrzebową bezwyznaniową.
- Oficer kompetencyjny** – oficer składający oficjalną wstępną wizytę dowódcy zespołu lub dowódcy okrętu zagranicznego wchodzącego do portu.
- Opuszczenie flagi państwowej RP na znak żałoby** – polega na opuszczeniu flagi do połowy masztu; (1) gdy żałoba została ogłoszona już po rannym podniesieniu flagi, wówczas opuszcza się ją wolno do połowy wysokości masztu; (2) jeżeli flaga nie była do ogłoszenia żałoby podniesiona, wtedy należy najpierw podnieść flagę wolno do pełnej wysokości masztu, a następnie równie wolno opuścić ją do połowy wysokości masztu.
- Ordonans** – (fr. *ordonnance*) układ, dawniej rozporządzenie władzy, rozkaz służbowy.
- Poczet flagowy** – składa się z dowódcy pocztu, flagowego, asystującego.
- Poczet proporca /buńczuka/** – składa się z dowódcy pocztu, proporcowego /buńczukowego/, asystującego.

- Poczet sztandarowy** – składa się z dowódcy pocztu, sztandarowego, asystującego.
- Podnoszenie flagi** – polega na zaczepieniu flagi do ruchomej linki umocowanej przy maszcie (także maszcie pochyłym, np. nad wejściem do budynku) i podciągnięciu jej do szczytu masztu.
- Poduszka żałobna** – poduszka o wymiarach 35x35 cm obszyta ciemno-czerwonym suknem, na której w czasie uroczystości żałobnych eksponowane są odznaki orderów i odznaczeń.
- Precedencja** – porządek, pierwszeństwo (witania, przemawiania, zajmowania miejsc), kolejność ustalona zasadami protokołu dyplomatycznego.
- Przywódca państwowy** – głowa państwa, cesarz, król, prezydent itp.
- Salut armatni** – ściśle określona zwyczajami liczba strzałów armatnich oddana ku czci osoby oraz uhonorowania osoby lub wydarzenia, która zmienia się w zależności od tego, z jakiej okazji, w jakich okolicznościach lub komu oddawany jest salut. Podczas największych świąt, uroczystości i znamienitych wydarzeń państwowych oddaje się tzw. Salut Narodowy, który zgodnie z polską tradycją wojskową składa się z 21 salw armatnich.
- Święto państwowe /święto narodowe/** – dzień szczególnej pamięci o ważnych wydarzeniach z historii Polski, ogólnie rozumianych dobrach narodowych lub społecznych, czy też osobach, które społeczeństwo polskie chce uczcić, obchodząc każdego roku rocznice im poświęcone. Często są to dni wolne od pracy, wypełnione oficjalnymi uroczystościami i obchodami.
- Święto wojskowe** – dzień upamiętniający ważne wydarzenia dla Wojska Polskiego oraz jednostek (instytucji) wojskowych.
- Utwór okolicznościowy** – utwór muzyczny wykonywany w trakcie uroczystości, związany ściśle z obchodzonym świętem, rocznicą wydarzenia historycznego itp.
- Wywieszanie flagi** – polega na umieszczeniu drzewca z zamocowaną na nim flagą w odpowiednim uchwycie.
- Zaproszeni goście** – osoby cywilne i żołnierze zaproszeni na uroczystość (nie zaliczani do gości honorowych).
- Znackowy** – żołnierz noszący proporzec rozpoznawczy dowódcy.

WYKAZ SYGNAŁÓW NA TRĄBKĘ

- „**Hasło WP**” – sygnał hymniczny Wojska Polskiego, oparty na motywach „**Marsza obozowego**” – „**Bracia do bitwy nadszedł czas**” Karola Kurpińskiego. W ceremoniach, w których nie bierze udziału orkiestra może być wykonywany w miejscu **hymnu RP**.
- „**Baczność**” – sygnał poprzedzający komendy, odczytanie oficjalnych dokumentów itp.
- „**Cisza**” – sygnał wykonywany na zakończenie ceremonii składania wieńców i wiązanek kwiatów. Wykonywany w czasie uroczystości pogrzebowych i w miejscach nie związanych z czynem zbrojnym żołnierza polskiego.
- „**Do promocji**” – sygnał grany w trakcie występowania absolwentów do promocji.
- „**Słuchajcie wszyscy**” – sygnał poprzedzający odegranie **hymnu RP**, wystąpienia i przemówienia okolicznościowe itp.
- „**Służba wartownicza**” – sygnał zaprzysiężenia pododdziałów wartowniczych.
- „**Śpij kolego**” – sygnał wykonywany na zakończenie ceremonii składania wieńców i wiązanek kwiatów. Wykonywany w czasie uroczystości pogrzebowych i w miejscach związanych z czynem zbrojnym żołnierza polskiego.
- „**Zbiórka**” – sygnał zastępujący komendę „**Zbiórka**” wydawany głosem.

WYKAZ SKRÓTÓW

- AMW** – Akademia Marynarki Wojennej
- AON** – Akademia Obrony Narodowej
- Biskup Polowy WP** – Biskup Polowy Wojska Polskiego
- DG RSZ** – Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych
- DGW** – Dowództwo Garnizonu Warszawa
- DO RSZ** – Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych
- Dowódca Generalny RSZ** – Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych
- Dowódca GW** – Dowódca Garnizonu Warszawa
- Dowódca Operacyjny RSZ** – Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych
- DWSZ** – Departament Wojskowych Spraw Zagranicznych
- GNŻ** – Grób Nieznanego Żołnierza
- hymn RP** – hymn państwowy Rzeczypospolitej Polskiej
- Kancelaria Prezydenta RP** – Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
- kbk KSS** – 7,62 mm karabin samopowtarzalny Simonowa
- KG ŻW** – Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej
- Komendant Główny ŻW** – Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej
- KR WP** – Kompania Reprezentacyjna Wojska Polskiego
- Księga Pamiątkowa GNŻ** – Księga Pamiątkowa Grobu Nieznanego Żołnierza
- Marszałek Sejmu RP** – Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
- Marszałek Senatu RP** – Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
- Minister ON** – Minister Obrony Narodowej
- MON** – Ministerstwo Obrony Narodowej
- m. st.** – miasto stołeczne
- MSZ** – Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- MW** – Marynarka Wojenna
- OM „Błyskawica”** – Okręt Muzeum ORP „Błyskawica”
- Order KW** – Order Krzyża Wojskowego
- Order Wojenny VM** – Order Wojenny Virtuti Militari
- Ordynariat Polowy WP** – Ordynariat Polowy Wojska Polskiego
- OR WP** – Orkiestra Reprezentacyjna Wojska Polskiego im. gen. Józefa Wybickiego
- Parlament RP** – Parlament Rzeczypospolitej Polskiej

PKW – Polski Kontyngent Wojskowy

Prezes RM – Prezes Rady Ministrów

Prezydent RP – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Protokół Dyplomatyczny MSZ – Protokół Dyplomatyczny Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Protokół Wojskowy DWSZ – Protokół Wojskowy Departamentu Wojskowych Spraw Zagranicznych

RSZ – Rodzaj (Rodzaje) Sił Zbrojnych

SG WP – Sztab Generalny Wojska Polskiego

Szef SG WP – Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego

SZ RP – Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej

Szwadron Kawalerii WP – Szwadron Kawalerii Wojska Polskiego

WSOSP – Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych

WYKAZ SCHEMATÓW

1. Przykładowe ustawienie pododdziałów do uroczystości centralnej przed GNŻ w Warszawie.
2. Ceremonia podniesienie flag RSZ przed GNŻ.
3. Uroczystość z okazji Dnia Flagi RP na Placu Zamkowym w Warszawie.
4. Uroczystość składania wieńców na płycie GNŻ z udziałem najwyższych władz państwowych i wojskowych.
5. Ceremonia przyjęcia zwierzchnictwa nad SZ RP przed GNŻ w Warszawie.
6. Ceremonia pożegnania Prezydenta RP z SZ RP na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego.
7. Ceremonia oficjalnego powitania przywódcy państwowego.
8. Ceremonia powitania szefa rządu obcego państwa przed Kancelarią Prezesa RM.
9. Przykładowe ustawienie szpaleru reprezentacyjnego podczas nieoficjalnego powitania (pożegnania) delegacji zagranicznej na lotnisku.
10. Powitanie nowo akredytowanego ambasadora na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego.
11. Ceremonia złożenia wieńca na płycie GNŻ przez delegację zagraniczną z udziałem kompanii honorowej i orkiestry wojskowej.
12. Ceremonia złożenia wieńca na płycie GNŻ przez delegację zagraniczną z udziałem szpaleru reprezentacyjnego.
13. Ceremonia złożenia wieńca w miejscu pamięci narodowej przez delegację zagraniczną z udziałem kompanii honorowej i orkiestry wojskowej.
14. Ceremonia złożenia wieńca w miejscu pamięci narodowej przez delegację zagraniczną z udziałem szpaleru reprezentacyjnego.
15. Uroczystość przekazania obowiązków dowódcy jednostki wojskowej.
16. Przykładowe ustawienie pododdziałów jednostki (instytucji) wojskowej do uroczystego apelu.
17. Przykładowe ustawienie pododdziałów do przysięgi wojskowej organizowanej w miejscu pamięci narodowej.
18. Przykładowe ustawienie okrętów i pododdziałów do uroczystej promocji absolwentów AMW na OM „Błyskawica”.
19. Przykładowe ustawienie konduktu żałobnego.
20. Przykładowe ustawienie wojskowej asysty honorowej do ceremonii odprowadzenia zwłok.
21. Przykładowe ustawienie wojskowej asysty honorowej do uroczystości przyjęcia zwłok z udziałem kompanii honorowej i orkiestry wojskowej na lotnisku.
22. Ustawienie wojskowej asysty honorowej podczas uroczystości patriotycznej.

LEGENDA DO SCHEMATÓW

	- przewodniczący delegacji zagranicznej
	- Głowa Państwa
	- Ambasador
	- szef rządu obcego państwa
	- Dyrektor Protokołu Dyplomatycznego
	- Prezydent RP
	- Prezes RM
	- Marszałek Sejmu RP
	- Minister ON
	- Szef SG WP
	- Dowódca Generalny RSZ
	- Dowódca Operacyjny RSZ
	- Komendant Główny ŻW
	- Dowódca GW
	- dowódca garnizonu
	- dowódca jednostki
	- dowódca zdający obowiązki
	- dowódca obejmujący obowiązki
	- przełożony
	- dowódca pododdziału
	- dowódca kompanii honorowej
	- dowódca uroczystości
	- ksiądz/mistrz ceremonii

- - mikrofon
- - symbol religijny
- - trumna
- - katafalk
- - trybuna główna
- - trybuna

FORMULARZ WNIOSKU O SKIEROWANIE
WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ DO UDZIAŁU W UROCZYŚCOCI

.....
(pieczęć instytucji)

.....
(miejsowość i data)

.....
.....
(adresat¹)

WNIOSEK

o skierowanie wojskowej asysty honorowej

Uprzejmie proszę o skierowanie wojskowej asysty honorowej do udziału
w uroczystości

.....
.....
(wpisać nazwę uroczystości)

Uroczystość odbędzie się:

1.
(wpisać datę uroczystości)
2.
(wpisać godzinę uroczystości)
3.
(wpisać miejscowość)
4.
(wpisać miejsce uroczystości)

¹ **Minister Obrony Narodowej** w przypadku: (1) organizowania centralnych uroczystości państwowych i wojskowych; (2) uroczystości poza granicami kraju (nie dotyczy Polskich Kontyngentów Wojskowych); (3) pogrzebów członków najwyższych władz państwowych oraz innych osób zasłużonych dla państwa. **Dowódca garnizonu** w przypadku przygotowania i przeprowadzenia: (1) uroczystości państwowych, wojskowych, patriotycznych, patriotyczno-religijnych lub religijnych z udziałem wojskowej asysty honorowej; (2) uroczystości pogrzebowych: (a) dam i kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari i Orderu Krzyża Wojskowego; (b) kombatantów i weteranów, uczestników walk o wolność i niepodległość Polski; (c) kombatantów i weteranów misji wojskowych poza granicami państwa; (d) żołnierzy w służbie czynnej; (e) byłych żołnierzy zawodowych; (f) szczególnie zasłużonych pracowników wojska.

Proszę o skierowanie wojskowej asysty honorowej w składzie:

.....
(wpisać propozycję składu wojskowej asysty honorowej zgodnie z „Ceremoniałem Wojskowym Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”)

Podczas uroczystości przewidujemy zorganizowanie:

.....
(wpisać z jakich elementów składać się będzie uroczystość)

Organizatorem uroczystości jest:

1.
(wpisać pełną nazwę organizatora)
2.
(wpisać adres do korespondencji, e-mail, tel./fax)
3.
(wpisać imię i nazwisko osoby upoważnionej przez organizatora do kontaktów roboczych, tel./fax, e-mail)

Jednocześnie informuję, że po zakończeniu uroczystości² z udziałem wojskowej asysty honorowej przygotowujemy materiał zdjęciowy, który wraz z krótką informacją zostanie przesłany pocztą elektroniczną na adres e-mailowy: redakcja@wojsko-polskie.pl

.....
(podpis i pieczętka)

² Nie dotyczy uroczystości o charakterze religijnym i pogrzebów.

WZÓR SCENARIUSZA UROCZYŚĆCI O CHARAKTERZE PATRIOTYCZNYM,
PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYM LUB RELIGIJNYM

ZATWIERDZAM

.....

SCENARIUSZ UROCZYŚĆCI

.....
(wpisać nazwę uroczystości)

1. Data
(wpisać datę uroczystości)
2. Godzina
(wpisać godzinę uroczystości)
3. Miejscowość
(wpisać miejscowość)
4. Miejsce
(wpisać miejsce uroczystości)
5. Skład wojskowej asysty honorowej i nazwa jednostki (instytucji) wojskowej, która ją skieruje
(wpisać skład i nazwę)
6. Uczestnicy uroczystości
(wpisać, kto będzie brał udział w uroczystości)

Przebieg uroczystości:

Lp.	Czas i termin	Treść przedsięwzięcia	Miejsce	Odpowiedzialny	Organizator	Uwagi

.....
(podpis i pieczętka)

WZÓR SCENARIUSZA UROCZYSTOŚCI
Z UDZIAŁEM PRZEDSTAWICIELI NAJWYŻSZYCH WŁADZ PAŃSTWOWYCH I WOJSKOWYCH

ZATWIERDZAM

AKCEPTUJĘ

214

SCENARIUSZ

uroczystości (*nazwa uroczystości*)
organizowanej w dniu (*data, miejscowość*)

UZGODNIONO:

1.
2.
3.

OPRACOWAŁ

.....

Lp.	Czas	Treść przedsięwzięcia	Czynność	Uwagi
1	2	3	4	5
RODZAJ, MIEJSCE, TERMIN PRZEDSIĘWZIĘCIA				
Wojskowa asysta honorowa: (wymienić skład wojskowej asysty honorowej biorącej udział w uroczystości).		W uroczystości udział wezmą: (wymienić najważniejsze osoby lub przedstawicieli instytucji państwowych i wojskowych biorących udział w uroczystości).		
Przebieg uroczystości				
1.				
2.				
3.				

ZALĄCZNIKI: (schematy, szkice, rysunki, wykaz sprzętu wojskowego itp.).

TEKST ROTY PRZYSIĘGI WOJSKOWEJ

*„Ja, żołnierz Wojska Polskiego, przysięgam
służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej,
bronić jej niepodległości i granic.
Stać na straży Konstytucji,
strzec honoru żołnierza polskiego,
sztandaru wojskowego bronić.
Za sprawę mojej Ojczyzny
w potrzebie krwi własnej ani życia nie szczędzić.
Tak mi dopomóż Bóg”.*

TEKSTY BŁOGOSŁAWIEŃSTW ŻOŁNIERZY
PO ZŁOŻENIU PRZYSIĘGI WOJSKOWEJ

1. W wyznaniu rzymsko-katolickim

Kapelan: Pan z Wami.

Żołnierze: I z duchem Twoim.

Kapelan: Bóg, który powołał Was do służby naszej Ojczyźnie, niech Wam udzieli swego błogosławieństwa, byście mogli godnie wypełnić żołnierskie powołanie.

Żołnierze: Amen.

Kapelan: Nasz Pan Jezus Chrystus, który „Do końca nas umiłował”, niech sprawi, abyście jako żołnierze w trudnej służbie wojskowej dla Rzeczypospolitej byli zdolni oddać nawet życie.

Żołnierze: Amen.

Kapelan: Duch Święty, Duch Męstwa i Rady, niech Wam pozwoli godnie i z honorem spełniać Wasze żołnierskie obowiązki.

Żołnierze: Amen.

Kapelan: Niech Was błogosławi Bóg Wszechmogący Ojciec, Syn i Duch Święty.

Żołnierze: Amen.

2. W wyznaniu prawosławnym

Kapelan: Łaska Pana Jezusa Chrystusa i miłość Boga Ojca i społeczność Świętego Ducha niech będzie z Wami wszystkimi.

3. W wyznaniu ewangelicko-augsburskim

Kapelan: Niech Ci błogosławi Pan i niechaj Cię strzeże. Niech rozjaśni Pan oblicze Swoje nad Tobą i niech Ci miłościw będzie. Niech obróci Pan twarz swoją ku Tobie i niech Ci da pokój Swoj.

TEKSTY BŁOGOSŁAWIEŃSTW ŻOŁNIERZY PO PROMOCJI

1. W wyznaniu rzymsko-katolickim

1) Tekst błogosławieństwa żołnierzy po promocji oficerskiej

Kapelan: Pan z Wami.

Oficerowie: I z duchem Twoim.

Kapelan: Bóg, który powołał Was do godności oficera Wojska Polskiego, niech czuwa nad Wami, abyście wiernie stali na straży Narodu i Państwa Polskiego.

Oficerowie: Amen.

Kapelan: Nasz Pan, Jezus Chrystus, niech sprawi, abyście sumiennie wykonywali swoje żołnierskie obowiązki godnie służąc tam, gdzie Ojczyzna wymagać będzie waszego poświęcenia.

Oficerowie: Amen.

Kapelan: Duch Święty niech czuwa nad Wami, abyście pomnażali chlubne tradycje Oręża Polskiego, naśladowali bohaterskich obrońców Rzeczypospolitej Polskiej oraz dbali o dobre imię i honor oficera Wojska Polskiego.

Oficerowie: Amen.

Kapelan: Niech Was błogosławi Bóg Wszechmogący Ojciec i Syn, i Duch Święty.

Oficerowie: Amen.

2) Tekst błogosławieństwa żołnierzy po promocji podoficerskiej

Kapelan: Pan z Wami.

Podoficerowie: I z duchem Twoim.

Kapelan: Bóg, który powołał Was do służby strażników suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, niech będzie z Wami, abyście bezwarunkowo i bezgranicznie oddani byli sprawom Narodu i Ojczyzny.

Podoficerowie: Amen.

Kapelan: Nasz Pan, Jezus Chrystus, niech sprawi, abyście krocząc drogami miłości, męstwa, odwagi i poświęcenia, byli wzorem godnym naśladowania.

Podoficerowie: Amen.

Kapelan: Duch Święty niech czuwa nad Wami, abyście zawsze zachowywali postawę godną podoficera Wojska Polskiego w poczuciu odpowiedzialności za Polskę i Polaków.

Podoficerowie: Amen.

Kapelan: Niech Was błogosławi Bóg Wszechmogący Ojciec i Syn, i Duch Święty.

Podoficerowie: Amen.

3) Tekst błogosławieństwa żołnierzy po promocji oficerskiej (podoficerskiej)

Kapelan: Wszechmogący, wieczny Boże, Ty dałeś każdemu narodowi ojczyznę, aby ją wiernie i ofiarnie kochał. Wejrzyj na tych żołnierzy, którzy dziś otrzymali promocję oficerską (podoficerską). Okaż im swoją łaskę, aby zawsze i wszędzie zabiegali o pomyślny rozwój naszej Ojczyzny. Niech przez obecność w ich życiu i służbie Twojego Syna Jezusa Chrystusa, będą obrazem Twojego oddania sprawie człowieka. Umacniaj ich w służbie Ojczyźnie, niech zdobywają Twoją mądrość i żyją Twoją miłością. Niech będą dobrymi kolegami i dobrymi przełożonymi. Niech pomnażają liczbę świętych sług bezpieczeństwa, wolności narodów i pokoju w świecie. Najświętsza Panno, Królowo Polski i Hetmanko Żołnierza Polskiego, bądź im zawsze ku obronie. Miej ich zawsze w swojej Matczynej opiece.

Kapelan: Pan z Wami.

Żołnierze: I z duchem Twoim.

Kapelan: Niech Was błogosławi Bóg Wszechmogący Ojciec i Syn, i Duch Święty.

Żołnierze: Amen.

2. W wyznaniu prawosławnym

1) Formuła błogosławieństwa żołnierzy po promocji oficerskiej

Kapelan: Panie Boże Władco nasz i Niebiański Wojewodo, który powołałeś do oficerskiej służby Wojska Polskiego, aby stali wiernie na Jej straży i Narodu, otocz ich wielkim miłosierdziem Twoim.

Oficerowie: Amen.

Kapelan: Zbawiciel nasz Syn Boży niech da wam jasność myśli i serce nieustraszone w podejmowaniu oficerskich decyzji aby w cieniu sztandaru z odwiecznym hasłem: BÓG, HONOR, OJCZYŻNA, służyć tym najświętszym wartościom do końca życia.

Oficerowie: Amen.

Kapelan: Łaska Pana naszego, Jezusa Chrystusa, miłość Boga Ojca w łączności Świętego Ducha niech będzie z wami wszystkimi.

Oficerowie: Amen.

2) Formuła błogosławieństwa żołnierzy po promocji podoficerskiej

Kapelan: Panie Boże nasz Wielki i Miłosiwy, pokornie błagamy ukazać Twoją Prawicę i prowadzić tych podoficerów dla ofiarnej służby Rzeczypospolitej Polskiej i Jej Narodu.

Podoficerowie: Amen.

Kapelan: Pan nasz Jezus Chrystus Sędzia sprawiedliwy niech nauczyci was prawości, odwagi i poświęcenia aby stać na straży prawa i honoru żołnierskiego.

Podoficerowie: Amen.

Kapelan: Łaska Pana naszego, Jezusa Chrystusa, miłość Boga Ojca w łączności Świętego Ducha niech będzie z wami wszystkimi.

Podoficerowie: Amen.

3) Formuła błogosławieństwa żołnierzy po promocji oficerskiej (podoficerskiej)

Kapelan: Wszechmogący Boże i miłujący człowieka Zbawicielu, wejrzyj na tych żołnierzy, których powołałeś do służby oficerskiej (podoficerskiej). Pokornie błagamy, okaż im swoją Łaskę i pobłogosław do ofiarnej służby Ojczyźnie i Narodowi, otocz ich Twoim wielkim miłosierdziem, umacniaj ich w służbie, wskaż im drogę miłości, odwagi i poświęcenia, aby stali się wzorem godnym naśladowania. Przez modlitwy Przenajświętszej Władczynie naszej Bogurodzicy i wszystkich świętych.

Żołnierze: Amen.

Kapelan: Łaska Pana naszego, Jezusa Chrystusa, miłość Boga Ojca w łączności Świętego Ducha niech będzie z wami wszystkimi.

Żołnierze: Amen.

3. W wyznaniu ewangelicko-augsburskim

Kapelan: Niech Ci błogosławi Pan i niechaj cię strzeże. Niech rozjaśni Pan oblicze Swoje nad Tobą i niech Ci miłościw będzie. Niech obróci Pan twarz swoją ku Tobie i niech Ci da pokój.

GAUDEAMUS IGITUR

*Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus
gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus!*

*Post iucundam iuventutem,
post molestam senectutem
nos habebit humus,
nos habebit humus.*

*Vita nostra brevis est, brevi finietur,
vita nostra brevis est, brevi finietur,
venit mors velociter,
rapit nos atrociter,
nemini parceretur,
nemini parceretur.*

*Vivat Academia, vivant professores,
vivat Academia, vivant professores
vivat membrum quodlibet,
vivat membra quaelibet,
semper sint in flore,
semper sint in flore!*

*Vivat et res publica, et qui illam regit,
vivat et res publica, et qui illam regit,
vivat nostra civitas,
maecenatum caritas,
quae nos hic protegit
quae nos hic protegit.*

*Vivant omnes virgines, faciles, formosae,
vivat omnes virgines, faciles, formosae,
vivat et mulieres,
tenerae, amabiles,
bonae, laboriosae,
bonae, laboriosae!*

HYMN DO MIŁOŚCI OJCZYNY

*„Święta miłości kochanej Ojczyzny,
Czują Cię tylko umysły pocziwe!
Dla Ciebie zjadłe smakują trucizny
Dla Ciebie więzy, pęta niezelżywe.
Kształcisz kalectwo przez chwalebne blizny,
Gnieździsz w umyśle rozkosze prawdziwe,
Byle Cię tylko wspomóc, byle wspierać,
Nie żal żyć w nędzy, nie żal i umierać”. (bis)*

KOLEJNOŚĆ USTAWIENIA DELEGACJI DO SKŁADANIA WIEŃCÓW
I WIĄZANEK PODCZAS UROCZYSTOŚCI ORGANIZOWANYCH Z UDZIAŁEM
WOJSKOWEJ ASYSTY HONOROWEJ

- 1) Prezydent RP,
- 2) Marszałek Sejmu RP,
- 3) Marszałek Senatu RP,
- 4) Prezes Rady Ministrów RP,
- 5) Wicemarszałkowie Sejmu RP,
- 6) Wicemarszałkowie Senatu RP,
- 7) Wiceprezesi Rady Ministrów RP,
- 8) Minister – Kancelarii Prezydenta RP,
- 9) Minister – członek Prezydium Rządu RP,
- 10) Minister Rady Ministrów RP (**Minister Obrony Narodowej**),
- 11) **Kapituła Orderu Wojennego Virtuti Militari**,
- 12) **Kapituła Orderu Krzyża Wojskowego**,
- 13) Przewodniczący Trybunału Stanu – Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego,
- 14) Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- 15) Prezes Najwyższej Izby Kontroli,
- 16) Rzecznik Praw Obywatelskich,
- 17) Prezesi (przewodniczący) urzędów, komitetów i komisji sprawujących funkcje naczelnych lub centralnych organów administracji państwowej,
- 18) Przewodniczący Komisji Sejmowej,
- 19) Przewodniczący Komisji Senackiej,
- 20) Posłowie na Sejm RP,
- 21) Senatorowie RP,
- 22) Sekretarze Stanu (**Sekretarz Stanu w MON**),
- 23) Szef Kancelarii Prezydenta RP,
- 24) Szef Kancelarii Sejmu RP i Szef Kancelarii Senatu RP,
- 25) Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP,
- 26) Prezesi Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego,
- 27) **Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego**,

- 28) Podsekretarze Stanu (**Podsekretarze Stanu w MON**),
- 29) Ambasadorowie RP,
- 30) Wojewodowie i prezydenci miast stopnia wojewódzkiego,
- 31) Zastępcy prezesów (przewodniczący) urzędów, komitetów i komisji sprawujących funkcje naczelnych lub centralnych organów administracji państwowej,
- 32) Dyrektorzy generalni (**Dyrektor Generalny MON**),
- 33) **Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ, Komendant Główny ŻW, Dowódca GW**,
- 34) **Inspektorzy RSZ, Dyrektorzy Departamentów MON, Szefowie Zarządów SG WP, szefowie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi ON lub przez niego nadzorowanych**,
- 35) **Ordynariusze wojskowi.**

KALENDARIUM UROCZYSTOŚCI, ROCZNIC I ŚWIĄT¹**I. Uroczystości organizowane z okazji świąt państwowych:**

1. Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej – 2 maja
2. Święto Narodowe Trzeciego Maja – 3 maja
3. Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia
4. Święto Wojska Polskiego – 15 sierpnia
5. Dzień Solidarności i Wolności – 31 sierpnia
6. Dzień Weterana – 1 września
7. Narodowe Święto Niepodległości – 11 listopada

II. Uroczystości organizowane z okazji Dni Pamięci o charakterze świąt państwowych ustanowionych uchwałą lub ustawą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej:

1. Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” – 1 marca
2. Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej – 13 kwietnia
3. Narodowy Dzień Zwycięstwa – 8 maja
4. Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych – 14 czerwca
5. Narodowy Dzień Pamięci Poznańskiego Czerwca 1956 – 28 czerwca
6. Dzień Podziemnego Państwa Polskiego – 27 września

III. Uroczystości organizowane z okazji innych Dni Pamięci:

1. Międzynarodowy Dzień Pamięci o Holokauście – 27 stycznia
2. Międzynarodowy Dzień Uczestników Misji Pokojowych ONZ – 29 maja
3. Dzień Weterana Działań poza Granicami Państwa – 29 maja
4. Dzień Pamięci Ofiar Agresji Sowieckiej – 17 września

IV. Uroczystości organizowane z okazji rocznic historycznych wydarzeń:

1. Rocznica wybuchu Powstania Styczniowego – 22 stycznia
2. Rocznica bitwy o Olszynkę Grochowską – 25 lutego
3. Rocznica przystąpienia Polski do NATO – 12 marca
4. Rocznica Insurekcji Kościuszkowskiej – 24 marca
5. Rocznica wybuchu powstania w Getcie Warszawskim – 19 kwietnia
6. Rocznica wyzwolenia Bolonii – 21 kwietnia
7. Rocznica wybuchu III Powstania Śląskiego – 2 maja
8. Rocznica zdobycia Berlina – 2 maja
9. Rocznica zdobycia Wilhelmshaven – 6 maja
10. Rocznica zakończenia II wojny światowej w Europie – 8 maja
11. Rocznica wyzwolenia Melnika – 10 maja
12. Rocznica bitwy o Monte Cassino – 18 maja
13. Rocznica bitwy o Narwik – 28 maja
14. Rocznica lądowania Aliantów w Normandii – 6 czerwca
15. Rocznica bitwy pod Lagarde i Dieuz – 18 czerwca
16. Rocznica bitwy pod Kłuszynem – 4 lipca
17. Rocznica bitwy pod Grunwaldem – 15 lipca
18. Rocznica zdobycia Ankony – 18 lipca
19. Rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia
20. Rocznica wymarszu 1. Kompanii Kadrowej z krakowskich Oleandrów – 6 sierpnia
21. Rocznica Bitwy Warszawskiej – 15 sierpnia
22. Rocznica bitwy nad Wkrą – 16 sierpnia

¹ Szczegółowy wykaz uroczystości, rocznic i świąt zawiera „*Ramowy plan obchodów świąt państwowych, wojskowych i rocznic historycznych wydarzeń z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych, Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej, kierownictwa resortu obrony narodowej oraz wojskowej asysty honorowej*” (przygotowywany na dany rok kalendarzowy).

23. Rocznica wybuchu I Powstania Śląskiego – 16 sierpnia
24. Rocznica wybuchu II Powstania Śląskiego – 19 sierpnia
25. Rocznica bitwy pod Falaise – 21 sierpnia
26. Rocznica agresji Niemiec hitlerowskich na Polskę – 1 września
27. Rocznica bitwy pod Mławą – 1 września
28. Rocznica bitwy pod Mokrą – 1 września
29. Rocznica bitwy pod Krojantami – 1 września
30. Rocznica Bitwy pod Wiedniem – 12 września
31. Rocznica agresji Związku Sowieckiego na Polskę – 17 września
32. Rocznica bitwy nad Bzurą – 18 września
33. Rocznica walk pod Arnhem – 21 września
34. Rocznica bitwy pod Kircholmem – 27 września
35. Rocznica bitwy pod Kockiem – 2 października
36. Rocznica bitwy pod Lenino – 12 października
37. Rocznica spotkania zjednoczeniowego wojsk polskich po pierwszej wojnie światowej – 19 października
38. Rocznica wyzwolenia Bredy – 29 października
39. Rocznica wybuchu Powstania Listopadowego – 29 listopada
40. Rocznica bitwy o Tobruk – 10 grudnia
41. Rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego – 27 grudnia

V. Uroczystości organizowane z okazji świąt rodzajów Sił Zbrojnych, wojsk i służb oraz środowisk skupiających studentów uczelni i słuchaczy szkół wojskowych:

1. Święto Wojskowych Jednostek Organizacyjnych Prokuratury – 19 stycznia
2. Święto Geografii Wojskowej – 23 lutego
3. Święto Służby Hydrometeorologicznej Sił Zbrojnych – 23 marca
4. Święto Wojskowej Służby Zdrowia – 4 kwietnia
5. Święto Wojsk Inżynierskich – 16 kwietnia
6. Święto Wojskowej Ochrony Przeciwożarowej – 4 maja
7. Święto Wojsk Rozpoznawczych i Walki Elektronicznej – 16 maja
8. Dzień Kadeta – 21 maja
9. Święto Wojsk Specjalnych – 24 maja
10. Święto Służby Ruchu Lotniczego – 1 czerwca
11. Święto Wojsk Chemicznych – 6 czerwca
12. Święto Żandarmerii Wojskowej – 13 czerwca
13. Święto Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych – 17 czerwca
14. Święto Wojskowych Oddziałów Gospodarczych – 29 czerwca
15. Święto Wojsk Aeromobilnych – 30 czerwca
16. Święto Marynarki Wojennej – ostatnia niedziela czerwca
17. Święto Lotnictwa – 28 sierpnia
18. Święto Kawalerii Polskiej – 31 sierpnia
19. Święto Wojsk Obrony Przeciwlotniczej – 1 września
20. Święto Wojsk Lądowych – 12 września
21. Święto Infrastruktury Wojskowej – ostatnia niedziela września
22. Święto Wojsk Radiotechnicznych – 15 października
23. Święto Wojsk Łączności i Informatyki – 18 października
24. Święto Terenowych Organów Administracji Wojskowej – 27 października
25. Święto Służby Uzbrojenia i Elektroniki – 13 listopada
26. Święto Służby Czołgowo-Samochodowej – 21 listopada
27. Święto Transportu Wojskowego – 22 listopada
28. Święto Wojskowej Służby Prawnej – 23 listopada
29. Dzień Podchorążego – 29 listopada
30. Święto Wojsk Rakietowych i Artylerii – 4 grudnia
31. Święto Służby Metrologii Wojskowej – 15 grudnia

WZORY TEKSTÓW APELI PAMIĘCI I APELI POLEGŁYCH

1) Katyński Apel Poległych.

KATYŃSKI APEL POLEGŁYCH

KOMBATANCI I WETERANI WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ!

MIESZKAŃCY !

(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy dziś do apelu,

(podać miejsce odczytania apelu)

aby w rocznicę Zbrodni Katyńskiej przywołać pamięć żołnierzy polskich zamordowanych za wierność przysiędze wojskowej oraz upamiętnić męczeństwo Polaków – ich prześladowania, aresztowania i deportacje.

Do Was wołam! Mieszkańcy i obrońcy Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej, zdradziecko napadnięci w dniu 17 września 1939 roku przez sowieckiego agresora.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam żołnierzy Wojska Polskiego i Korpusu Ochrony Pogranicza, funkcjonariuszy Policji Państwowej, Straży Więziennej i Straży Granicznej oraz innych organów Państwa Polskiego zamordowanych w Katyniu, Charkowie, Twerze i Bykowni oraz innych nieznanach dotąd miejscach kaźni.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Przywołuję ofiary Zbrodni Katyńskiej:

..... ,
(podać nazwę miejscowości lub regionu, z którego pochodziły ofiary Zbrodni Katyńskiej lub imiona i nazwiska ofiar Zbrodni Katyńskiej związanych z miejscowością lub regionem)
którzy poświęcili życie za wolną i niepodległą Polskę.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Wzywam polskich więźniów sowieckich katowni na wileńskich Łukiszkach, lwowskich Brygidkach, na moskiewskiej Łubiance i Butyrkach, w Łucku, Równem, Kołomyi, Mińsku oraz w wielu innych więzieniach NKWD, którzy zostali skrycie zamordowani i pogrzebani w bezimiennych mogiłach.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIA MĘCZEŃSKĄ!

Do Was wołam! Rodacy deportowani w głąb Związku Sowieckiego i tam zabijani pracą ponad siły, umierający z głodu, mrozu i chorób, za to, że do końca pozostaliście wierni Ojczyźnie.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIA MĘCZEŃSKĄ!

Do Was zwracam się potomni! Pochylając w zadumie i szacunku głowy, by uczcić męczeństwo córek i synów Narodu Polskiego, zachowajcie w swych sercach pamięć o Ich ofierze złożonej za honor i wolność Rzeczypospolitej.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

2) Apel Pamięci z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja.

APEL PAMIĘCI

z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja

MIESZKAŃCY

(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy dziś do apelu, aby w rocznicę
(podać miejsce odczytania apelu)
uchwalenia Konstytucji Trzeciego Maja złożyć hołd jej twórcom oraz wszystkim, którzy
do końca bronili jej ideałów.

Wołam najwierniejszych synów Narodu Polskiego, reformatorów
Rzeczypospolitej, którzy upadającą Ojczyznę przywracali do dawnej potęgi i chwały.

STAŃCIE DO APELU!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

Wzywam twórców Konstytucji Trzeciego Maja: króla Stanisława Augusta
Poniatowskiego, Marszałka Sejmu Stanisława Małachowskiego oraz Ignacego
Potockiego i Hugo Kołłątaja.

Przywołuję posłów Sejmu Wielkiego, którzy w dniu 3 maja 1791 roku uchwalili
pierwszą w Europie konstytucję.

Wołam wszystkich rodaków, którzy wówczas podjęli trud ratowania Ojczyzny.

STAŃCIE DO APELU!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

Wzywam żołnierzy księcia Józefa Poniatowskiego i generała Tadeusza
Kościuszki, którzy w wojnie polsko-rosyjskiej 1792 roku stanęli w obronie Konstytucji
Trzeciego Maja.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Przywołuję wszystkich, którzy na przestrzeni dziejów stawali w obronie wartości
zawartych w Konstytucji Trzeciego Maja i wcielali w życie jej przesłanie.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Do Was zwracam się potomni! Niech twórcy Konstytucji Trzeciego Maja na zawsze pozostaną w naszej pamięci, a majowe wartości – wolność i demokracja, zapadną w nasze serca.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

3) Apel Pamięci z okazji rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie.

APEL PAMIĘCI

z okazji rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie

KOMBATANCI I WETERANI WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ!

MIESZKAŃCY !

(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy do apelu , w rocznicę zakończenia
(podać miejsce odczytania apelu)
II wojny światowej w Europie, aby przywołać pamięć wszystkich, którzy ofiarą swego życia poświadczyli, że „Jeszcze Polska nie zginęła”.

Wzywam bohaterskich żołnierzy, którzy w 1939 roku przeciwstawili się hitlerowskiej i sowieckiej agresji.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wołam żołnierzy polskich ze wszystkich frontów II wojny światowej, bohaterów Podziemnego Państwa Polskiego i powojennego podziemia niepodległościowego, którzy do końca pozostali wierni idei wolności i niepodległości.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Przywołuję ,
(podać postacie i oddziały szczególnie ważne dla regionu)
którzy walczyli o wolną i niepodległą Polskę.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam żołnierzy Wojska Polskiego i funkcjonariuszy organów państwa polskiego zamordowanych w Katyniu, Charkowie, Twerze i Bykowni oraz innych nieznanach dotąd miejscach kaźni.

Wołam zgładzonych w hitlerowskich obozach zagłady, stalinowskich łagrach oraz zamęczonych w katowniach Gestapo i NKWD.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Wzywam wszystkich żołnierzy koalicji antyhitlerowskiej, przelewających krew w walce z totalitaryzmem.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Do Was zwracam się potomni! Obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, którzy oddali życie w walce o wolność Ojczyzny – nie zapomnijcie. Dziś w pełni możemy realizować Ich testament zawierający się w hasle „Bóg, Honor, Ojczyzna”.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

4) Apel Pamięci Oręża Polskiego.

APEL PAMIĘCI ORĘŻA POLSKIEGO

**KOMBATANCI I WETERANI WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ!
MIESZKAŃCY** !

(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy do uroczystego apelu ,
(podać miejsce odczytania apelu)
aby oddać hołd znanym i nieznanym żołnierzom polskim tworzącym zręby Państwa
Polskiego i broniącym Jego niepodległości.

Do Was wołam: mężni wojowie spod Cedyńi, waleczni rycerze spod Płowców,
bohaterowie grunwaldzkiej wiktarii, husarze z pół chwały Kircholmu i Kłuszyna, obrońcy
Jasnej Góry oraz zwycięzcy spod Wiednia.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam: konfederatów barskich, niezłomnych obrońców Konstytucji Trzeciego
Maja, kosynierów generała Tadeusza Kościuszki, legionistów generała Jana Henryka
Dąbrowskiego, wiarusów księcia Józefa Poniatowskiego, podchorążych – bohaterów
Nocy Listopadowej, walecznych żołnierzy Powstania Listopadowego oraz powstańców
styczniowych.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wołam idących szlakiem ku niepodległości: legionistów Józefa Piłsudskiego,
żołnierzy Korpusów Polskich w Rosji i Błękitnej Armii generała Józefa Hallera,
powstańców wielkopolskich i śląskich, obrońców Kresów Wschodnich i Lwowa, kadetów,
harczerzy, Strzelców, Sokolich, Drużyniaków oraz młodzież szkolną i akademicką.
Przywołuję legendarnych zwycięzców wojny polsko-bolszewickiej 1919-1921.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam: obrońców Ojczyzny w 1939 roku, żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, 1. i 2. Armii Wojska Polskiego, Podziemnego Państwa Polskiego, walecznych powstańców warszawskich oraz bohaterów powojennego podziemia niepodległościowego.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Do Was wołam bracia marynarze i lotnicy, którzy w bojach na morzu i w powietrzu wykuwaliście chwałę polskiej bandery i biało-czerwonej szachownicy.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA MARYNARZOM I LOTNIKOM!

Wołam wszystkich żołnierzy polskich – ofiary sowieckiego i hitlerowskiego totalitaryzmu, którzy na Ołtarzu Ojczyzny złożyli daninę krwi i życia.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Wzywam żołnierzy ,
(podać oddziały szczególnie ważne dla regionu)
którzy stanęli do walki za Polskę wolną, demokratyczną i suwerenną.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam wszystkich żołnierzy, którzy nie szczędząc ofiary krwi i życia w imię pokoju oraz walki o prawa człowieka pełnili służbę w misjach wojskowych w różnych regionach świata.

Wzywam
(podać imiona i nazwiska żołnierzy,
którzy polegli podczas pełnienia misji wojskowych poza granicami kraju)

STAŃCIE DO APELU!

POLEGLI W WALCE O POKÓJ!

Rodacy! Niech rozsiane po całej Polsce i świecie znane i bezimienne mogiły żołnierzy polskich będą świadectwem dziedzictwa tradycji i czynów ojców naszych oraz naszej pamięci i tożsamości.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

5) Apel Pamięci z okazji rocznicy wybuchu II wojny światowej.

APEL PAMIĘCI

z okazji rocznicy wybuchu II wojny światowej

KOMBATANCI I WETERANI WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ!

MIESZKAŃCY !

(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy do apelu , w rocznicę wybuchu

(podać miejsce odczytania apelu)

II wojny światowej, aby przywołać pamięć bohaterów, którzy w 1939 roku oddali życie za Ojczyznę.

Wołam żołnierzy znad Warty i Bzury, z Westerplatte i Helu, spod Mławy i z Borów Tucholskich, spod Tomaszowa Lubelskiego i Kocka, ułanów spod Krojant i Mokrej, obrońców Warszawy, Wizny i Twierdzy Modlin.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam mieszkańców i obrońców Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej zaatakowanych przez sowieckiego agresora, poległych na strażnicach granicznych Korpusu Ochrony Pogranicza, obrońców Grodna, Lwowa, Wołkowyska, Sarn i Czortkowa oraz żołnierzy spod Kodziowców, Jabłonia, Szacka i Wytyczna.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Przywołuję policjantów, kolejarzy, pocztowców, osadników wojskowych, młodzież akademicką, harcerzy oraz wszystkich, którzy tworząc oddziały samoobrony, trwali w walce, godni i silni miłością do Polski.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Do Was wołam, bracia lotnicy i marynarze, którzy w 1939 roku w bojach w powietrzu oraz na morzu wykuwaliście chwałę biało-czerwonej szachownicy i bandery.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA MARYNARZOM I LOTNIKOM!

Wołam żołnierzy polskich ze wszystkich frontów II wojny światowej, bohaterów Podziemnego Państwa Polskiego i powojennego podziemia niepodległościowego, którzy do końca pozostali wierni idei wolności i niepodległości.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wołam,
(podać postacie i oddziały szczególnie ważne dla regionu)
którzy bronili niepodległości Ojczyzny.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Do Was wołam! Rodacy i żołnierze polscy, którzy w 1939 roku stanęliście do walki w obronie Rzeczypospolitej. Marzenia, z którymi szliście do walki o niepodległość, dziś realizujemy my – Wasi dumni spadkobiercy. Kolejne pokolenia Polaków czerpią z Waszego etosu wzór patriotycznej postawy i oddania Ojczyźnie.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

6) Apel Poległych z okazji rocznicy agresji sowieckiej na Polskę.

APEL POLEGŁYCH z okazji rocznicy agresji sowieckiej na Polskę

KOMBATANCI I WETERANI WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ!

MIESZKAŃCY !
(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy do apelu , w rocznicę agresji
(podać miejsce odczytania apelu)
sowieckiej na Polskę, aby przywołać pamięć obrońców Ojczyzny oraz cierpienia
i śmierć tysięcy mieszkańców Kresów Wschodnich.

Wzywam obrońców Pińska, Baranowicz, Łunińca, Czortkowa, Husiatynia, Sarn,
Tarnopola i Równego oraz pogranicznych rubieży nad Dziszną, Szczarą, Niemnem, Piną,
Prypecią i Zbruczem, którzy polegli w nierównym boju z sowieckim agresorem.

Wołam żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, Samodzielnej Grupy Operacyjnej
„Polesie”, marynarzy Flotyli Pińskiej, którzy polegli w obronie Ojczyzny na Kresach.

STAŃCIE DO APELU!

POLEGLI NA POLU CHWAŁ Y!

Przywołuję młodzież gimnazjalną i studencką oraz harcerzy i junaków, którzy
oddali życie w obronie rodzinnych miast – Grodna, Wilna i Lwowa.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam żołnierzy Wojska Polskiego i Korpusu Ochrony Pogranicza,
funkcjonariuszy Policji Państwowej, Straży Granicznej, Straży Więziennej i innych
organów państwa polskiego, którzy zostali zamordowani w Katyniu, Charkowie, Twerze
i Bykowni oraz wielu innych nieznanymi miejscach kaźni.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Wołam więźniów sowieckich katowni na wileńskich Łukiszkach, lwowskich Brygidkach, na moskiewskiej Łubiance i Butyrkach, w Łucku, Równem, Kołomyi, Mińsku oraz w wielu innych więzieniach NKWD, którzy zostali skrycie zamordowani i pogrzebani w bezimiennych mogiłach.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Przywołuję setki tysięcy Polaków deportowanych w głąb Związku Sowieckiego i tam zabijanych morderczą pracą.

STAŃCIE DO APELU!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

Wzywam ,
(podać postacie i oddziały szczególnie ważne dla regionu)
którzy do końca pozostali wierni idei wolności i niepodległości.

STAŃCIE DO APELU!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

Do Was zwracam się potomni! Pochylcie w żalu i zadumie głowy, oddajcie cześć i honor naszym rodakom, którzy oddali życie za godne miejsce Rzeczypospolitej wśród suwerennych krajów demokratycznego świata, za naszą wolność i prawo do stanowienia o przyszłości.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

7) Apel Pamięci z okazji rocznicy utworzenia Podziemnego Państwa Polskiego.

APEL PAMIĘCI

z okazji rocznicy utworzenia Podziemnego Państwa Polskiego

KOMBATANCI I WETERANI WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ!

MIESZKAŃCY, !

(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy do apelu, w rocznicę utworzenia Podziemnego Państwa Polskiego, aby przywołać pamięć żołnierzy podziemia niepodległościowego walczących o Ojczyznę wolną, niepodległą i demokratyczną.
(podać miejsce odczytania apelu)

Do Was wołam! Żołnierze Wojska Polskiego, bohaterscy obrońcy Rzeczypospolitej w 1939 roku, którzy stawiliście opór hitlerowskiemu i sowieckiemu najeźdźcy.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam żołnierzy powrześniowych oddziałów partyzanckich. Przywołuję żołnierzy i członków Służby Zwycięstwu Polski – pierwszej konspiracyjnej organizacji zbrojnej Podziemnego Państwa Polskiego, a także Związku Walki Zbrojnej, Armii Krajowej, Batalionów Chłopskich oraz innych polskich organizacji niepodległościowych.

Do Was wołam! Dowódcy Podziemnego Państwa Polskiego, generałowie: Władysławie Sikorski, Michale Karaszewiczu-Tokarzewski, Kazimierzu Sosnkowski, Stefanie Grocie-Rowecki, Tadeuszu Borze-Komorowski, Leopoldzie Okulicki-Niedźwiadku, Emilu Fieldorfie-Nilu.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam żołnierzy Armii Krajowej z plutonów Związku Odwetu, „Wachlarza”, struktur Kedywu i oddziałów partyzanckich oraz żołnierzy – druhów „Szarych Szeregów”. Wołam prowadzących działalność dywersyjną w fabrykach i na kolei, powstańców warszawskich i cywilnych mieszkańców walczącej stolicy oraz bohaterów operacji „Burza”.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Przywołuję wojskowych i cywilnych konspiratorów tworzących struktury rządu i parlamentu Podziemnego Państwa Polskiego, urzędników konspiracyjnej administracji, nauczycieli tajnego nauczania, a także funkcjonariuszy wykonujących okupacyjne funkcje w służbie policji, poczty, kolei i straży ogniowej tak, aby bronić Polaków.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wołam ,
(podać postacie i oddziały szczególnie ważne dla regionu)
którzy stanęli do walki z okupantami.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam ofiary zbrodniczej przemocy i wszystkich rodaków zamordowanych w niemieckich obozach koncentracyjnych oraz stalinowskich katowniach i łagrach, za to że byli Polakami i nie wyrzekli się swojej Ojczyzny.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Przywołuję wszystkich rodaków walczących z wrogim systemem w okresie powojennym o wolność i niepodległość, którzy zostali zamordowani przez komunistycznych oprawców.

STAŃCIE DO APELU!

ZGINĘLI ŚMIERCIĄ MĘCZEŃSKĄ!

Do Was zwracam się potomni! Bohaterów, którzy do końca pozostali wierni Ojczyźnie – nie zapomnijcie. Niech Ich postaci i heroiczne czyny utrwalone w historii i naszej świadomości będą dla nas przykładem miłości do Polski.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

8) Niepodległościowy Apel Pamięci.

NIEPODLEGŁOŚCIOWY APEL PAMIĘCI

KOMBATANCI I WETERANI WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ!

MIESZKAŃCY !

(podać nazwę miejscowości lub regionu)

ŻOŁNIERZE WOJSKA POLSKIEGO!

RODACY!

Stajemy dziś do apelu , aby uczcić
(podać miejsce odczytania apelu)
wszystkich, którzy walczyli o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 11 listopada 1918 roku odrodziła się wolna Polska. Dzisiaj, my – spadkobiercy polskiej tradycji niepodległościowej, sięgamy do skarbnicy dokonania naszych walecznych przodków.

Wołam idących szlakiem ku niepodległości: konfederatów barskich, kosynierów generała Tadeusza Kościuszki, legionistów generała Jana Henryka Dąbrowskiego, wiarusów księcia Józefa Poniatowskiego, podchorążych – bohaterów Nocy Listopadowej oraz powstańców listopadowych i styczniowych.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam: legionistów Józefa Piłsudskiego, żołnierzy Korpusów Polskich w Rosji oraz Błękitnej Armii, powstańców wielkopolskich i śląskich, obrońców Kresów Wschodnich i Lwowa, kadetów, harcerzy, Strzelców, Sokolich, Drużyniaków, członków innych organizacji niepodległościowych oraz młodzież szkolną i akademicką.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Ciebie wzywam Marszałku Józefie Piłsudski, który w dniu 11 listopada 1918 roku stanąłeś na czele odrodzonego Wojska Polskiego.

Wołam współtwórców niepodległego państwa polskiego: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfatego, Ignacego Daszyńskiego, Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego oraz generałów: Józefa Hallera i Józefa Dowbór-Muśnickiego.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam żołnierzy, którzy własną krwią i ofiarą życia wykuwali niepodległość oraz granice II Rzeczypospolitej.

Wołam obrońców Ojczyzny, którzy w sierpniu 1920 roku dali przykład światu, jak należy bronić wolności i niepodległości.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Przywołuję bohaterów wrześniowych i październikowych bojów 1939 roku, żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, 1. i 2. Armii Wojska Polskiego oraz Podziemnego Państwa Polskiego i powojennego podziemia niepodległościowego.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wzywam
(podać postacie i oddziały szczególnie ważne dla regionu)
którzy stanęli do walki o niepodległą Polskę.

STAŃCIE DO APELU!

CHWAŁA BOHATEROM!

Wołam żołnierzy polskich, którzy oddali swe życie w różnych regionach świata w imię praw człowieka i demokracji.

Przywołuję
(podać imiona i nazwiska żołnierzy,
którzy polegli podczas pełnienia misji wojskowych poza granicami kraju)

STAŃCIE DO APELU!

POLEGLI W WALCE O POKÓJ!

Do Was zwracam się potomni! Niech bohaterowie walk o niepodległość Rzeczypospolitej i Ich czyny pozostaną na zawsze w Waszej pamięci, w historii Polski i dziejach Narodu Polskiego.

CHWAŁA BOHATEROM!

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

ILUSTRACJE

SPOSÓB MOCOWANIA KIRU NA SZTANDARZE WOJSKOWYM

SPOSÓB PRZYKRYCIA TRUMNY FLAGĄ PAŃSTWOWĄ RP

SPOSÓB UDEKOROWANA URNY WSTĘGĄ
ORDERU WOJENNEGO VIRTUTI MILITARI

SPOSÓB UDEKOROWANA TRUMNY FLAGĄ PAŃSTWOWĄ RP
I WSTĘGĄ ORDERU WOJENNEGO VIRTUTI MILITARI
ORAZ UMIESZCZENIA CZAPKI ROGATYWKI

SPOSÓB DEKORACJI TRUMNY FLAGĄ PAŃSTWOWĄ RP

Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 5

SPOSÓB SKŁADANIA FLAGI PAŃSTWOWEJ RP UMIESZCZONEJ NA TRUMNIE

Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 5

Fot. 6

Fot. 7a

Fot. 7b

Fot. 8

Fot. 9

Fot. 10

Fot. 11

Fot. 12

Fot. 13

Fot. 14

Fot. 15

Fot. 16

Fot. 17

Fot. 18

Fot. 19

Fot. 20

Fot. 21

Fot. 22

SPOSÓB EKSPONOWANIA ODZNAKI ODZNACZENIA
NA PODUSZCE ŻĄŁOBNEJ

SPOSÓB TRZYMANIA PODUSZKI ŻAŁOBNEJ PRZEZ ŻOŁNIERZA

SPOSÓB UMIESZCZENIA SZARFY ORDERU WOJENNEGO VIRTUTI MILITARI
NA SZTANDARZE JEDNOSTKI WOJSKOWEJ

WYBRANE FIGURY POKAZU MUSZTRY PARADNEJ

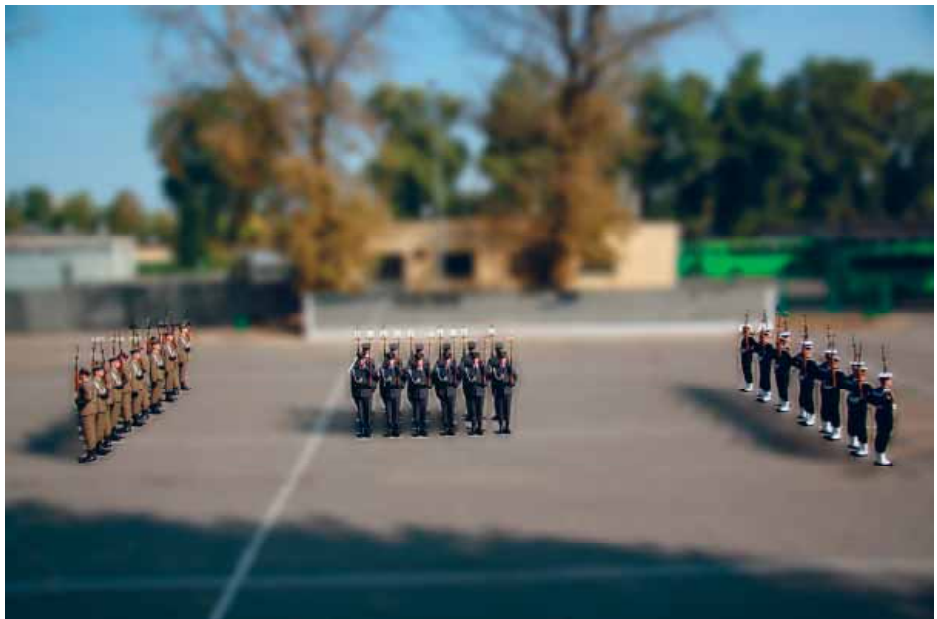
Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 5

Fot. 6

Fot. 7

Fot. 8

Fot. 9

Fot. 10

Fot. 11

Fot. 12

Fot. 13

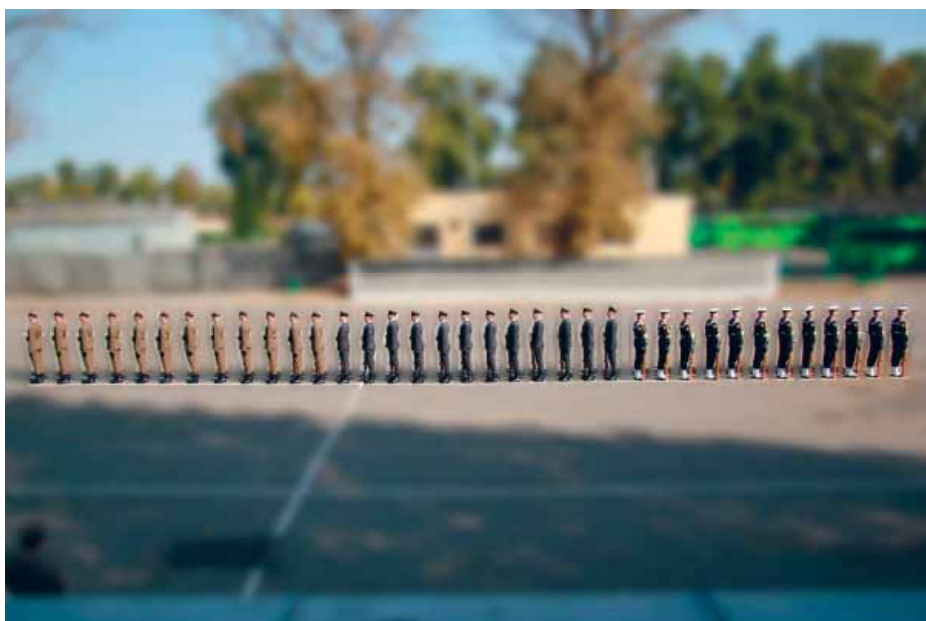
Fot. 14

Fot. 15

Fot. 16

Fot. 17

Fot. 18

Fot. 19

Fot. 20

Fot. 21

Fot. 22

SPOSÓB USTAWIENIA SZPALERU REPREZENTACYJNEGO

Fot. 1

Fot. 2